

GW.2896

Incum. 142

Bibl. Jag.

Inc. 142

XIII. 3. 25

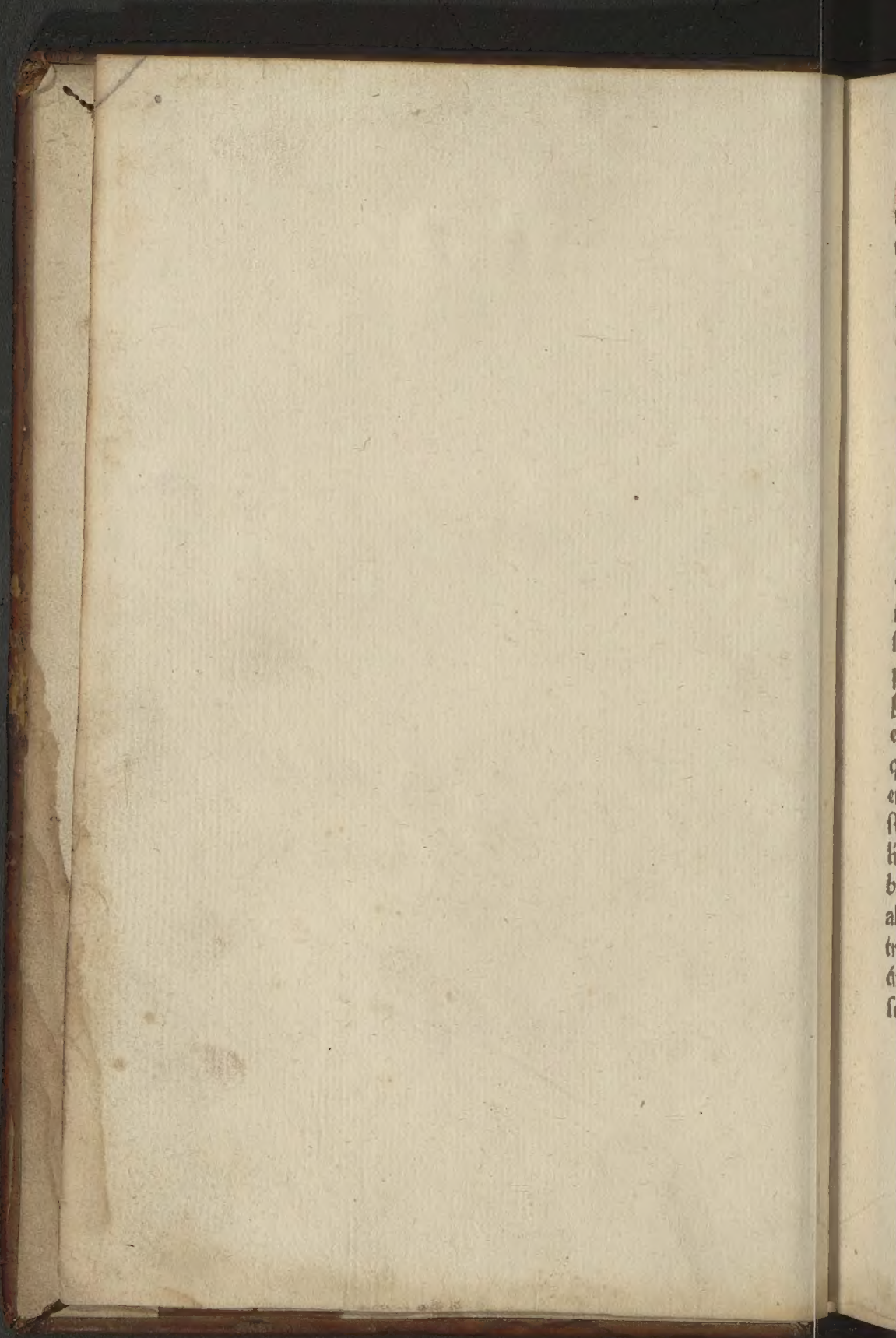
481

1. *[Faint, illegible text]*

Augustine Confession .

2. *neglecta*. *negl.*, on *negl.* 11.

M. Jacob de Chapay Collegium 22

Sciendū est q̄ **B**tūs **A**ugustin⁹ in trib⁹ vl
 timis libris cōfessionū nimis obscurus ē **I**n xi. li.
 tractat quid sit tēpus . et quid fecit deus añ tpa
In xij. et xij. ad lōgū ducat et reducat illud ge
 neseos. **I**n pñāpio creauit de⁹ celū et terrā indu
 cens opinionē multorū. **Q**uid fecit de⁹ añ creatō
 nē celi et terre **Q**uid p celū et terram intelligat.
Quid ē qđ legit⁹ . terra erat inanis . et incōposita
 et tenebre erāt sup facie abyssi **I**n fine xij. li.
 arguit supbiā disputantiū de veritate p̄d cōr v
 boz q̄ tm̄ suas sentētiās moysen volūt intēdisse
 et nō aliorū. **D**einde diāt q̄ qđe p̄d cā vba intel
 ligūt sic. **I**n pñāpio fecit celū et c. id ē in filio.
 vel in pñāpio scz tpm. fecit celū et terrā . i. istā in
 feriorē et supiorē molē vñ cetera creature fce sūt
 sed hoc secundū reprobāt **A**ugustin⁹ dicēs . q̄
 per celū spūales creature vt angeli intelligunt.
Per terrā vō materia informis vñ creatura fōrta
 est. **I**bide diāt q̄ terra eāt inuisibil⁹ et informis .
 qz tenebre erāt sup facie abyssi . et p̄cōsequēs nō
 erat tps p̄f cōfusione . s̄ p̄f spēs formatas p di
 stinctionē factū ē tps vt ptz i textu **I**n fine xij
 li. exponit vba p̄d cā mistice . de re creatōe aie p
 baptisimū . et quō tenebre p̄ctōz sunt sup facie
 abyssi. **E**t quō de tenebris fiat lux et c. **I**te quō
 trinitas btā ostēsa est in creatione . scz **I**n prim
 āpio . i. filio fecit deus pater celū et terrā . et spūs
 scz sanctus ferebatur sup aquas .

a n

BIBLIOTHECA
 VNI.VERSIT. GRACIENSIS
 GRACIENSIS

**Ex libro retractationum sancti Augustini
episcopi.**

Confessionum mearum libri. xiiij. et de
malis et de bonis meis deum laudant
iustum et bonum atque in eum excitant
intellectum humanum. Interim quod ad
me attinet hoc in me egerunt. cum scriberentur. et
agunt cum leguntur. Quid de illis alij sentiant ip
si viderint. multis tamen fratribus eos multum
placuisse et placere scio. A primo usque ad decimum
de me scripti sunt. in tribus ceteris de scripturis
sanctis. ab eo quod scriptum est. in principio
fecit deus celum et terram. usque ad sabbati requiem
in quarto libro cum de amica morte animi mei mi
seriam confiterer. dixi quod anima nostra una
quodammodo facta fuerit ex duabus. Et ideo
in quam forte mori metuebam. ne totus ille mo
reretur quem multum amaueram. Que mihi qua
si declamatio levis quam grauis confessio vide
tur. quousque utcumque temperata sit hec ineptia. in
eo quod additum est forte. Et illud in libro.
xiiij. quod dixi firmamentum factum inter spi
rituales aquas superiores et corporales inferio
res. non satis considerate dictum est. Res autem
in abdito est valde. Hoc opus sic incipit.

**Liber primus confessionum sancti Augusti
ni Episcopi.**

Ināpit hic felicitē. . .

Magnus es dñe et laudabil' valde
magna virt' tua: et sapientie tue
non ē numer'. Et laudare te vult
hō aliqua portio creature tue. et hō
circūferens mortalitatē suā. arcū
ferēs testimoniū p'cti sui. et testimoniū q' super
bis resistis. et tñ laudare te vult hō: aliq' portio
creature tue. Tu exātas vt laudare te delectet.
quia fecisti nos ad te: et inquietū est cor nostrū
donec req'scat in te. Da mihi dñe scire et intelli
gere. vt sit p'us iuocare te. an laudare te. et sci
re te p'us sit an iuocare te. Sed q's te iuocat ne
sciēs te. Aliud em' p' alio p't iuocare nesciens
te. An pot' iuocaris vt sciaris. Quo aut iu o
cabūt. in quē non crediderūt. Aut quō credēt si
ne p'dicātē. Et laudabūt dñm. q' requirūt eum.
Querētes em' inueniūt eum. et iueniētes lauda
būt eū. Querā te dñe iuocās te. et iuocē te cr. d's
in te. p'dicat' em' es nob'. Inuocat te dñe fides
mea quā dedisti mihi. quā inspirasti mihi p' hu
manitatē filij tui. p' ministeriū predicatoris tui
Et quō iuocabo deū meū. deū et dñm meū.
Qm' vtiq' in meip'sū eū vocabo cū iuocabo eū.
Et q's loc' ē in me q' veniat in me d's me'. q' de
us veniat i me. deus q' fecit celū et terrā. Ita ne
dñe deus me' est q'cūq' in me q'd capiat te. An
q' celū et tra q' fecisti. et i q'bo me fecisti capiūt
a in

te? **A**n qz sine te nō essz quicqd ē. sit vt quicqd
est capiat te? **Q**m itaqz ⁊ ego sum. qd peto vt
venias in me. qui nō essem n̄ esses in me? **N**ō em̄
ergo iā inferi ⁊ tū eā ibi es **N**ā ⁊ si descendero
ad infernū ades. **N**ō ergo essem deus me? qui o
mino essem. nisi esses i me. **A**n poti? nō eēm nisi
essem in te ex q̄ oia. p̄ quē oia. in quo oia? **E**cā
sic dñe. eā sic. **Q**uo te iuoco cū in te sim? **A**ut
vnde venias in me? **Q**uo em̄ recedā extra celū et
terrā. vt inde veniat i me de? meus q̄ dixit. celū
et terrā ego impleo? **C**apiūt ergo ne te celū ⁊ terra
qm̄ tu imples ea? **A**n imples. ⁊ restat qm̄ nō te ca
piūt? ⁊ q̄ refūdis q̄cqd impleto celo ⁊ terra r̄stat
ex te? **A**n op? habes vt a q̄qz cōtinearis q̄ oties
oia qm̄ q̄ imples cōtinendo imples **N**ō enim vasa q̄ te
plena sunt stabiliē te faciūt. qz ⁊ si frangunt nō
effūderis ⁊ cū effūderis sup nos non tu iaces s̄
erigis nos. nec tu dispergeris. s̄ colligis nos.
Sz q̄ imples oia imples. te toto imples oia. **A**n quia
nō pnt te totū capere oia. pte tui capiūt. ⁊ eādē
parte simul oia capiunt. **A**n singulas singula et
maiores maiora. minores minora capiūt **E**rgo
est aliqua p̄stua maior. aliqua minor. **A**n vbi
qz totus es. ⁊ res nulla te totū capit. **Q**uid es
ergo deus meus? **Q**uid rogo nisi domin? deus?
Quis em̄ deus preter dominū aut quis deus p̄ter
deū nostz? **S**ūme optime potētissime oipotētis
sime. misericordissime ⁊ iustissime. secretissime

et pntissime. pulcherrime et fortissime. Stabilis
et incōprehensibil. imutabil mutās oia. nunq̃
nou? nunq̃ vet? . innouās oia et in vetustate p
ducēs supbos et nesciūt. semp agēs semp q̃et?
colligēs et non egēs . portās et iplēs et ptegēs .
creans et nutriēs et pficiēs . q̃rēs cū n̄ desit tibi.
amas nec estuas **Z**elas et secur? es . penitet te
et nō doles . irasceris et trāquill? es . opa mutas
nec mutas cōsiliū . recāpis qđ inuenis et nūq̃ ami
sisti . nunq̃ inops et gaudēs lucris nunq̃ auar?
et vřuras exigis **S**uperogat tibi vt deas et q̃s
h3 q̃c̃q̃ nō tuū Reddis debita nulli dēns . Ds
debita n̄ pdēs Et qđ dicām? Ds me? vita mea
dulcedo mea scā? Aut qđ dicāt aliq̃s cū de te dēt
et ve tacētibo de te . qm̄ loq̃res muti sūt . **Q**uis m̄
dabit acq̃escē in te? **Q**uis dabit m̄ vt venias in
cor meum et inebriēs illnd: vt obliuiscar mala
mea et vnū bonū meuz āplectar te? **Q**uid mihi
es . **M**iserē vt loqr . qđ tibi sū ip̃e . vt amari te iu
beas a me . et n̄ faciā irascaris m̄ et mineris igētes
miserias et pua ne ip̃a? **S**3 si nō amē te heu mihi
Dic m̄ p miseratōes tuas dñe Ds de? . qđ sis m̄
Dic aie mee . sal? tua ego sū . **H**ic dic vt audia
Ecce aures cordis mei añ te dñe . api eas . et dic
aie mee sal? tua ego sū . **C**urrā p? vocem bāc . et
app̃hendā te . noli abscondere a me faciē tuā . mo
riar ne moriar vt eā videā . angusta est domus
aie mee q̃ venias ad eā **D**ilater abs te **R**uiosa ē
a m̄

refice eā. Dabz q̄ offendāt oculos tuos. fateor
et scio. Sed q̄s mūdabit eā? Aut cui alteri pre
ter te clamabo. ab oculis meis mūda me dñe
et ab alijs p̄ce suo tuo? Credo p̄pter qđ et lo
quor. Dñe tu scis Nōne tibi plocut? sū aduer
sū me delicta mea dñe deus me? et tu dimisisti
impietate cordis mei. Non iudicio cōfēdo tecum
qui veritas es. et ego nolo fallē meip̄m. ne me
tias iniquitas mea sibi. Non ergo iudicio cōfēdo
tecū. quia si iniquitatez obseruaueris dñe. dñe
quis sustinebit? Sz tamē sine me loq̄ apud mi
sericordiā tuā. me terrā et cinerē. Sine me tamē
loqui. quoniam ecce misericordia tua ē non hō ir
risor me? cui loquor et tu fortasse irrides me. Sz
cōuersus misereberis mei. Quid em̄ est qđ volo
dicere dñe deus me? nisi qz nescio vñdēxerim
huc. in istā dico mortale vitā? An morte vitā
lem nescio? Et susceperūt me cōsolatōes misera
tionū tuarū sicut audiui a parētibz carnis mee.
ex quo et in q̄ me formasti i tempore. Non em̄
ego memini. Exceperūt ergo me cōsolatōes la
ctis humani. Nec mater mea nec nutrices mee
sibi vbera implebant. sed tu mihi dñe p̄ eas da
bas alimentū infantie scđm institutōnez tuā et
diuicias vsqz ad fundū rerū dispositas Tu etiā
mihi dabas nolle ampli? qz dabas. et nutrien
tibz me dare mihi velle qđ eis dabas Dare em̄
mihi p̄ iordiatū affectū volebāt. q̄ habūdabūt

ex te. **N**ā bonū erat eis bonū meū. ex eis. quod
nō ex eis h̄ p̄ eas erat. Ex te quippe bō oīa deus.
et ex dō meo salus mibi vniuersa. qđ aīaduerti
postmodū clamāte te mibi p̄ h̄cīpā q̄ tribuis in
tus ⁊ foris. **N**ā tūc fugē norā. ⁊ acq̄escē dele
ctatōibz flē aut offēsiōibus carnis mee. nihil
amplius. **P**ost h̄c ridē cepi. dormiēs p̄o de in
te vigilās. **H**oc em̄ de me mibi idicatū ē et cre
didi. qm̄ sic videmus ⁊ alios infantes. **N**ā ista
mea nō memini. Et ecce paulatim sentiebā vbi
eēm. ⁊ volūtates meas volebā oñdē eis p̄ q̄s i
plerent⁹ ⁊ nō poterā. qz ille intus erāt. foris autē
illi. nec vllō suo sensu valebāt in animā meā in
troire. **I**taqz iactabaz mēbra ⁊ voces. signa si
milia volūtātibus meis pauca q̄ poterā. q̄lia po
terā. Non em̄ erāt veri similia. Et cū mibi nō ob
tēpabat⁹. vel nō intellecto. vel ne obesset. idiḡ
bar nō subditis h̄ maioribus. ⁊ liberis non ser
uiētibus. ⁊ me de illis flēdo vindicabā. Tales
esse infantes didici q̄s discere potui. ⁊ me talez
fuisse magis mibi h̄psi indicauerūt nescientes q̄z
sciētes nutritores mei. Et ecce infantia mea oli
mortua est ⁊ ego viuō. **T**u autē dñe qui ⁊ sēp
viuis ⁊ nihil moritur in te. qm̄ ante primordia
seculorū. ⁊ ante omne qđ vel ante dici potest tu
es. ⁊ de⁹ es. dominusqz oīm q̄ creasti. ⁊ apud
te rez oīm instabiliū stant cause. ⁊ rez oīm
immutabiliū stāt cause. ⁊ rez oīm mutabiliūz

inmutabiles manēt origines . et oī in irrationabili
um et tpaliū sempiternē viuūt rōnes **D**ic mihi
suppliā tuo be? . et misericors misero tuo . dic mi
hi utrum alicui iam etati mee mortue successerit in
fantia mea . an illa est quā egī intra viscera ma
tris mee . Nam et be illa mihi nō mihī indicatum
est . et pgnantes ipse vidi feias . Quid autē hanc
etiā dulcedo mea dōs me? **F**ui ne alicubi aut ali
qs **N**ā qs mihi dicat ista non habeo . nec mater
nec pī potuerūt . nec aliorū expimentūz nec me
moriam mea **A**n irrides me ista qrentē . teq; de hoc
qd noui laudari a me iubēs et cōfiteri me tibi **C**ō
fiteor tibi dñe celi et terre . laudem dicēs tibi de p
mordijs et infantia mea q nō meminī . et dedisti
ea hī ex alijs de se dñcē . et auctoritatib; etiāz
mulierculaz multa de se credē **E**rā ei et uiuebā
etiā tūc . et siq; qb; sensa mea nō alijs facerē . iam
in fine ifātie mee qrebā **V**n hoc tale aial? . n abs
te dñe . **A**n qsq; se facēdi erit artifex . Aut vlla
vena trahit aliunde q eē et viuē currat in nos . p
ter qz qd tu facis nos dñe . Cui esse et viuere non
aliud atq; aliud est qz sūme esse ac sūme viuere
idipsum es . **S**ūmus em es . et nō mutaris : neq;
pagit in te hodiern? dies . et tñ in te pagit . qz
in te sunt et ista oīa **N**on em haberēt vias trāseū
di nisi cōtineres ea . Et qm amī tui non deficiēt . ā
mī tui hodiern? dies . **E**t quā multā iam dies no
stri et pīm nrōz p hodiernū tuū transierunt . et

ex illo acceperūt modos . et vtcūq; extiterūt . et
transibūt adhuc alij et accipient . et vtcūq; exi
stēt . Tu at̄ idē ipse es . et oīa crastina atq; vltra
oīaq; hesternā et retro hodie facies hodie fecisti
Quid ad me si quis non intelligat? Gaudeat et
ipse dicēs . Quid est hoc . Gaudeat etiam sic . et
amet nō inueniēdo inuenire poti? q̄z inueniendo
non inuenire te . Exaudi deus Ve peccatis hoīm
Et hō dicāt hec . et misereris ei? qm̄ tu fecisti eū
et peccatū nō fecisti in eo . Quis me cōmemorat
peccatū infantie mee . Quō nemo mūd? a p̄ctō
corā te . nec infans cui? est vni? diei vita sup̄ ter
rā . Quis me cōmemorat . An q̄lz tātill? nūc puu
lus . in q̄ video qd̄ nō memini de me . Quid ergo
tūc peccabā . An qz vberibz inbiabā plorās Nā
si nūc faciā nō quidē vberibz h̄ esce cōgruētī an
nis meis ita inbiāns . deridebar atq; rephendar
iustissime . Tūc ergo rephēdēda faciēbā . h̄ qz re
phēdētē intelligē nō poterā . nec mos rephendit
me . nec rō sinebat . Nā extirpād? et eiām? ista
crescētēs Nec vidi aliquē sciētē cū aliquid pur
gat hō picē . An p̄ tpe ec̄ illa hō erāt flēdo petē
ec̄ qd̄ noxie daret̄ . idigri acrif nō subiectis hoī
bz liberis et maioribz hisq; a q̄bz gemit? ē . mē
tisq; p̄tēa prudētioribz non ad nutū volūtatis
obtpātibz . feriēdo nocē mīti q̄ntū p̄t qz n̄ obedi
tur ipiis quibz p̄uicose obediret? Ita ibeallitas
membroz infantiliū inoēs ē . nō animus ifatiū

Vidi ego et exptus fui zelantem puulum. nondum lo-
qubatur. et intuebatur pallidus amaro aspectu col-
lactaneum suum. Quis hoc ignorat? Expia se di-
cunt ista mures atque nutres nescio quibus remediis.
Nisi vero ista innocentia est. in fonte lactis verti ma-
nente atque habundante opibus egentissimum et illo ad
huc vno alimeto vitam ducentem sortem non pati.
Sed blande tolerantur hec. non quod nullavulnere pua. sed quod
etatis accessu peritura sunt. Quod si plures. tamen ferri
eque animo eadem ipsa non possunt. quam in aliquo annosiore de-
prehenduntur. **T**u itaque domine deus meus quem dedisti
vitam infanti et corpus? quod ita ut videmus instru-
xisti sensibus. compegisti membris. figura decora-
sti. proque eius universitate atque incolumitate om-
nes conatus animantis insinuasti. iubes me lau-
dare te in istis et confiteri tibi et psallere nomini
tuo altissime. quia deus es. omnipotens et bonus. etiam
si sola ista fecisses que nemo alius potest facere nisi
tu vne a quo est omnis modus formosissime qui
formas omnia et lege tua ordinas omnia. Hanc ego
etate domine quam me vixisse non meminimus. de qua alius
credidi. et qua me egisse ex alijs fantibus conieci.
quod ista multum fida coniectura sit. piget me an-
numerare huic vite mee qua vivo in hoc seculo.
Quantum enim attinet ad oblivionis mee tenebras
par illi est quod vixi in muris vtero. Quod et si iniqui-
tate conceptus fui. et in peccatis mater mea me in vte-
ro aluit. ubi oro te deus meus. ubi domine ego.

seruus tu? . vbi aut quādo innocēs fui? Sed ec
ce omitto illud temp? . Et quid iam cuz eō est .
cui? nulla vestigia recolo? Nōne ab infātia huc
pergens veni in puericiā? Vel potius ipsa in me
venit . ⁊ successit infantie nec discessit illa . Quo
em̄ abiit . ⁊ tamē iam nō erat . Nō em̄ erā infans
qui nō farer . sed iam puer loquēs erā . Et memi
ni hoc . ⁊ vñ loqui didicerim post adueri . Non
em̄ docebāt me maiores hōies p̄bentes mihi v̄ba
certo aliquo ordine doctrine sic paulopt? hās .
sed ego ipse mēte quā dedisti mihi dñe deus me
us cū genitibz ⁊ vābō varijs . ⁊ varijs mēbro
rū motibz edē velle sensā cord̄ mei . vt volūtati
peret? . nec valere q̄ valebā oia . nec q̄bō volebā
oia p̄stabā mēōria . cū ipsi appellabāt rē aliqz .
et scdm eā vōcē corp? ad aliq̄d mouebā videbā
et tenebā hoc ab ill' vocari rē illā qđ sonabāt cuz
eā velleōt oñdē . Hoc aut eos velle ex motu cor
poris apiebat? . tanqz verbis naturalibz omnīū
gentiū que vultū fiūt ⁊ nutu oculo ⁊ ceterorūqz
mēbroz ⁊ actu ⁊ somitu vōcīs indicāte affcōez aī
petēdis habēdis reiūcēdis fugiēdis v̄e rebus Ita
verba in varijs sentētijis . locis suis posita . ⁊ cre
bro audita . qz rerū signa essent paulatim colli
gebā . measqz iā volūtates edomito in eis signis
ore per hec enūciabā . Sic cū his int̄ quos eram
volūtati enūciādaz siḡ cōicaui . ⁊ vite hūane p
cellosā societate altius ingressus sum . pendēs ex

parentū auctoritate nutuq; maiorū hoīm. **De?**
deus me? q̄s ibi misērias expt? sū ⁊ ludificatio
nes. q̄n q̄dē rē mibi viūē puero id p̄ponebatur
obtpare monētib; . vt in hoc sc̄lo florere ⁊ ex
cellere linguos artib; ad hōrē hoīm ⁊ falsas diui
tias famulātib; . **I**nde i scolā dat? sū vt disce
rem lras . in q̄bus q̄d vtilitatis ess; ignorabā mi
ser . ⁊ tamē si segnis essem in discēdo vapulabā
Laudabat em̄ hoc a maiorib; . ⁊ multi añ nos
istā vitā agētes p̄struxerūt erūpnosās vias : p
q̄s trāhire cogebamur multiplicato labore ⁊ dolo
re fili; adā . **I**nuenim? āt dñe hoīes rogātes te .
et didicim? ab eis sentiētes te vt putarem? esse
magnum aliquē q̄ posses etiā nō apparēs sensib;
nr̄is exaudire nos ⁊ subuenire nob; . **N**ā puer ce
pi rogare te auxiliū ⁊ refugium meū . ⁊ in tuā in
uocationē rūpebā nodos lingue mee . ⁊ rogabā
te pu? non puo affectu ne in scola vapularem
Et cū me nō exaudiebas q̄d non erat ad insipi
entiā mibi . rīdebant a maiorib; hoībus vsq; ab
ipsis p̄entib; q̄ mibi acādē mali mibi vlebant
plage mee . **M**agnū tūc ⁊ graue malū meū **E**st
ne quisq; dñe tā magnus animus pre grandi af
fectu tibi coherēs . **E**st ne inquā quisq; . **S**facit
em̄ hoc q̄dā etiā stoliditas **E**st ego qui tibi pie
coherēdo ita sit grādī affcūs . vt eculeos ⁊ vn
gulas . atq; huiōi varia tormēta p̄ q̄b; effugi
endis tibi p̄ vniuersas terras cuz timore magno

supplicat ita pui estimet diligens eos q̄ hec acer
bissime formidat. quēadmodū pentes nostri rī
debāt torūta q̄b? pueri a magistris affligēba
mur. Nō em̄ ā min? ea metuebam? . ā minus de
his euadendis dep̄cabamur. **E**t peccabamus tū
min? scribēdo ā legendo . aut cogitādo de lris q̄z
exigebat a nobis . Nō em̄ de erat dñe memoria
vel ingeniū . que nos habere uoluisti p̄ illa etate
satis . sed delectabat ludere **E**t vindicabatur in
nos ab eis q̄ talia utiq; agebāt . **S**z maior nu
ge negocia uocant . puero z aut talia cū sint pu
niūtur a maiorib? . ⁊ nemo miserat pueros vel
illos vel utrosq; . n̄ vō approbat q̄sq; bon? rerū
arbit̄ vapulasse me q; ludebā pila puer . ⁊ eo lu
do ip̄diebar q̄ min? celerit̄ discere lras q̄bus ma
ior deformi? ludere . **A**ut aliud faciebat idem ip̄e
a quo vapulabaz . qui si in aliq̄ questiuncula a
conduttore suo victus esset . magis bile atq; in
uidia torq̄ret̄ . q̄z ego cū in certamine pile a plu
fore meo supabar . **E**t tamē peccabaz dñe deus
ordinator ⁊ creator rez oim naturalū : p̄ctōz
aut tū nō ordinator . **D**ñe d̄s me? peccabā faci
endo cōtra p̄cepta pntū ⁊ mgrōz illoz . **P**oterā
em̄ postea bñv̄ti lris . q̄s volebāt vt discere q̄cū
q; aio illi mei . Nō em̄ meliora eligēs iobediēs
erā . h̄ amoē ludēdi amās i cōtamibz supbas vic
torias ⁊ scalpi auēs meas fals̄ fabell̄ q̄ prurirēt ā
dētū? **E**adē curiosissimē magis magisq; p̄ oculos

periculosa eimitate inspectacula ludosq; maior
q̄s tñ q̄ edunt ea dignitate p̄diti excellūt. vt hoc
pene oēs optēt puulis suis. quos tñ cedi libent̄
patiūtur si spectaculū talib; ipediant a studio
q̄ eos ad talia edēda cupiūt puenire. Vide ista
dñe misericordit̄. ⁊ liba nos iā iuocātes te. liba
eē eos q̄ nōdū te inuocāt. vt iuocēt te ⁊ libēs eos

Audierā em̄ ego adhuc puer de vita eterna p
missa nob; p hūilitatē dñi dei nr̄i descendētis ad
supbiā nr̄am. ⁊ signabar iā signo crucis e? ⁊ cō
diebar eius sale. Jam inde ab vtero mris mee q̄
multū sperauit i te vidisti dñe cū adhuc puer es
sem ⁊ q̄dā die p̄ssus stomachi doloē r̄pēte estua
rē pene moritur? vidisti dñe deus meus qm̄ cu
stos me? iā eras quo motu ai ⁊ q̄ fide baptis̄mū
xp̄i tui dei ⁊ dñi mei flagitauit a pietate matris
mee ⁊ matris omniū nostrorum ecclesie tue. et
cōturbata mater carnis mee. qm̄ ⁊ sempiternaz
salutē meam carius perturiebat corde casto in fi
de tua iam curaret festinabūda vt sacramentis
salutarib; iniciarer. ⁊ abluerer te domine i bu cō
fites in remissionē peccatorū nisi statim recreat?
essem. Dilata est itaq; inūdatio mea. q̄si necē
ess; vt adhuc sordidarer si viuerē. q; videlz p?
lauach; illud maior ⁊ piculiosior in sordib; de
lictō; reatus foret. Ita iam credebā. ⁊ illa. ⁊
ōis domus nisi pat̄ solus. q̄ tamē nō euadit in me
ius materne pietatis quomin? in xpō credere. sic

ille nondū crediderat **N**am illa satagebat vt tu
mibi p̄ esse? d's me? poti? q̄zille ⁊ i hoc adiua
bas eam vt suparet viruz cui melior seruebat .
qz et in hoc tibi vtiq; id iubēti seruebat **R**ogo
te de? me? vellē scire si tu etiā velles q̄ cōsilio di
latus sim ne tūc baptizarer: vt n̄ lo nomeo n̄ib
q̄h laxata sint lorā peccādi . an nō laxata sint:
Vn ergo etiāz nunc de alijs atq; alijs sonat vn
diq; in aurib? nr̄s sonat: sine illū faciāt qđ vult
nondū ei baptizat? ē? **E**t tñ in salute corpis nō
dicim? . sine vulneret āplius: nōdū ei sanat? ē .
Qūto ergo meli? vt cito sanarer ⁊ id ageret? me
cum meoꝝ meaꝝ diligētia . vt recepta s̄alus aīe
mee . tuta esset tutela tua qui dedisses eam? **M**e
lius vere . **B**ed quot ⁊ quāti fluct? impendere tē
ptationū post puericiā videbantur? **N**ouerat
eos illa iam mat: ⁊ terram per eos . vnde postea
forinarer quam ipsam iam effugie cōmittere vo
lebat **I**n ipsa tamē pueritiā de qua mihi minuz
q̄z de adolescentia metuebat non amabaz lr̄as .
⁊ me in eas vrgeri oīerā . et vrgebat tamē . ⁊ be
ne mihi fiebat: nec faciēbam bene . **N**emo autēz
inuitus benefaciūt . etiā si bonū est qđ faciūt **N**ec q̄
me vrgebāt bñ faciēbant: s̄bñ mihi fiebat abs
te de? meus **I**lli ei nō metuebant? q̄ referrem qđ
me discere cogeant p̄terq; ad faciēdas insa
ciabiles cupiditates copiose inopie ⁊ ignomino
se gl'ie . tu vero cui numerati sunt capilli nostri
b i

errore oim q̄ mibi instabāt vt discere vtebaris
ad vtilitatē meā. meo at̄ q̄ discere nolebaz vte
baris ad penā meā. q̄ plecti nō erā indignus tā
tillus puer. et tātus p̄ctōr. Ita de nō bene faciē
tibus tu bñfaciebas mibi. et de peccante me ipso
iuste retribuebas mibi. Iussisti em̄ et sic est vt
pena sua sibi sit ois inordinatus animus. Quid
at̄ erit cause cur grecas lras oteraz quibus pueru
lus ibuebaz ne nūc quidē satis exploratū ē. Ad a
mauerā em̄ lras. nō q̄ p̄m ingzi. s̄ quas docēt
qui grāmātiā vocant. Nā illas primas vbi lege
re ascribere et numerare discit. non minus onero
sas penalesq̄ hēbam q̄z oēs grecas. Vnde tamen
et hoc mihi de p̄ctō et vanitate vite q̄ caro erā. et
spūs ambulās et nō reuertēs. Nā vtiq̄ meliores
quia certiores erant p̄me ille lre quibus fiebat in
me. factū est et habeo illud vt et legam si quid
scriptū inuenio et scribā ipse si quid volo. q̄z ille
quibus tenere cogebar enee nescio cuius erroēs
oblitus erroꝝ meorum. et plorare dydonē mor
tuā q̄ se occidit ob amorē. ¶ Cum interea me
ipsum in bis a te morientēz deus vita mea fideis
oculis ferrem miserrimus. quid em̄ miseriū mi
fero nō miserāte seipm. et flentē didonis morteꝝ
que fiebat amādo eneā. nō flentem at̄ mortem
suā q̄ fiebat nō amādo te deus lumen cordis mei
et p̄amis oris intus aime mee et virtus maritans
mentē meā. et finū cogitationis mētis mee. Nō

te amabam et formicabar abs te. et formicati sona-
bant undique euge euge. Amicitia enim huius
mundi fornicatio est abs te. et euge euge dicat et
ut pudeat si non homo sit ita Et flebam non hec sed
flebam didone extincta ferroque extrema secutaz
sequens ipse extrema odita tua. relicto te et terra in
terra iens. et si prohiberer ea legere dicerem. quia non le-
gere quod dicerem Talis dementia honestiores et utili-
ores littere putant quia ille quibus legere et scribere di-
dici Sed nunc in aia mea clamet deus meus et veri-
tas tua dicat mihi. non est ita. non est ita. melior est
prius doctrina illa potior: Nam patior si obliuisci
errores enee atque omnia eiusmodi quia legere et scri-
bere At ei vela appendet luminibus grammaticorum
scolarum non illa magis littere secreti quam tegumentum
erroris significat Non clamet aduersus quod iam non ti-
meo dum confiteor tibi quod vult aia mea deus meus et
acquiesco in reprehensione malorum viarum earum ut
diligam bonas vias tuas Non clamet aduersus me
venditores grammaticae vel emptores. quia si proponam
eis interrogas utrum sit quod enee aliquando carta-
ginem remisit poeta dicit indoctiores nescire se re-
spondere. doctiores autem esse negabunt utrum sit At si
quid quibus litteris scribat enee nomen omnes mihi quod hec didi-
cerunt utrum sit si mihi pactum et placitum quod iter se boi-
nes ista signa firmarunt Itaque si quid quid bonum ma-
iore vite huius incommodo quis obliuiscatur lege-
re et scribere. an poetica illa fragmenta quis non

videat quid respōsur? sit qui non est pemit? obli-
tus fui. Peccabā ergo puer cū illa mania istis
vtiliorib? amore postponebā v? poti? ista ode-
rā illa amabaz. Jā vō vnū et vnū. duo et duo.
quatuor et q̄tuor. odiosa causatio mihi erat et dul-
cissimū spectaculū vanitatis equus ligne? ple?
armatis. atrox incēdiū. atq; ipsi? vmbra creu-
se. Cur ergo grecā edāz grāmaticā oderā t? iā cā-
tantē? Nā et homer? pitu? texē tale? fabellas. et
dulcissime van? ē. mihi tamē amar? eāt puero.
Credo etiā grecis puēis vgil? ita sit cū eū sic di-
scere cogunt? vt ego illū vīm difficultas omino
ediscende lingue peregrine quasi felle asperge-
bat omne? suauitate? grecas fabulosa? narratio-
nū. Nulla em̄ verba illa nouerā et seui? terroribo
ac penis vt nosse instabat? mihi vehemēter. Naz
et latina aliqñ infans vtiq; nulla nouerā. et n̄ ad-
uertēdo didici sine vllō metu atq; cruciatu. inf-
etiā blādimēta nutricū et ioca aridentū et alēti-
as alludentū. Didici vō illa sine penali onē vr-
gētū cū me vrgeret cor meū. ad pariēda cōcep-
ta sua. et q̄ n̄ esset nisi aliq̄ vba didicisse nō a do-
cētib?. h̄ a loquētib?. i q̄ aurib? ego pturiebā
quicquid sentiebā. Nunc satis elucet maiore h̄re
vīm ad discēda ista liberā curiositatē q̄z meticu-
losa? neātātē. Ezillius fluxū restrīgis legibo tu-
is deus. legibo tuis a mḡo? et ferulis vsq; ad tē-
ptationes martī et valentib? legibus tuis miscēs

salubres amaritudines reuocātes nos ad te iocū
ditate pestifera q̄ recessit a te . Exaudi dñe
deprecatōez meā ne viciat aia mea sub discipli
na tua . neq; deficiā in cōtendo tibi miseratōes
tuas q̄bus eruiſti me ab omibus vijs meis pessi
mis vt dulcescas mihi sup oēs seductōez q̄s seq̄
bar ⁊ a mente validissime . et āplectar manū tu
am totis p̄cordijs meis . vt eruas me ab omni
tēptatione vsq; in finē **E**cce em̄ tu dñe rex me⁹
⁊ deus meus tibi ſuiat q̄cquid vtile puer didici
tibi ſeruiat quod loquor ⁊ ſcribo ⁊ lego ⁊ nume
ro . qm̄ cū vanā disciplinam dabas mihi ⁊ ei⁹
vanis p̄ctā belātōnuz mea ⁊ dimiſiſti mihi **D**i
dici em̄ i eis mltā v̄ba vtilia **S**ed ⁊ in reb⁹ non
vanis discipūnt . et ea via tuta ē i q̄ pueri tui ā
bularēt **S**⁹ v̄e tibi flumē moris hūani . q̄s reſi
tet tibi ? **Q**uādiu nō ſiccaberis ⁊ quib⁹ volues eue
filios i mare magnū . et formidoloſū qđ vix tū
ſeunt q̄ lignū aſcēderūt **N**ōne ego in te legi ⁊ to
nantē iouē ⁊ adulterātem . et vtiq; nō poſſet hec
duo . ſ⁹ actū eſt vt hr̄et auctoritatē ad imitādū
v̄e ⁊ adulteriū . lenocināte falſo tomitru **Q**uis aut̄
penulato ⁊ m̄gro ⁊ audit aure ſobria . ex eodem
pluē hōiem clamātē ⁊ dicētē fingeſbat hec hōme
rus ⁊ būana ad deos trāſferebat . diuina mallez
ad nos **S**⁹ v̄erius d̄r quod fingeſbat **D**ec quidē
ille . ſ⁹ hōibus flagitiōſis diuina tribuendo . ne fla
giāa putarent et vt quiſ quis ea feciſſ⁹ nō hōie⁹

pditos . h̄ celestes deos videretur imitatus . Et
tñ o flumē tartareū iactant in te filij hoimū cuz
mercedibus vt hec discāt . et magna res agit cū
agit hoc publice in foro in cōspcū legū sup mer
cedē salaria decernētū . a saxa tua pcutis a sonas
dices Dic v̄ba discunt . hinc acqrit eloquentia
rebus psuadendis . sentētisq; explicādis maxi
me necāria . Ita vō nō cognosceremus v̄ba hec
imbres aureū . a gremiū et fucū . et tēpla celi . et
alia verba q̄ in eo loco scripta sūt . nisi terentius
inducēt neq; adolescentē pponentē sibi iouē ad
exemplū stupri . dū spectat tabulā quā dazpi
aā in pietate vbi merat pictura hec iouē q̄ pacto
diane misisse aiūt in gremiū qndā ymbre aureū
fucū fecit mulieri Et vide quēadmodū se conā
tant ad libidinē . q̄si celesti magisterio At quē
deū inquit . q̄ tēpla celi summo sonitu concutit .
Ego homūtio id nō facere Ego vero illud spō
te feci ac libens Nō oio p hanc turpitudinē ver
ba ista cōmodius discunt . sed p hec v̄ba turpi
tudo illa cōfidenti? ppetrat Nō accuso v̄ba q̄si va
sa elcā atq; p̄ciosa . sed vinū erroris qd in eis nob
ppinabat ab ebris doctozibz . a nisi biberemus
cedebamur . nec appellare ad aliquē iudicem so
briū licebat Et tñ ego de? meus in cuius cōspcū
iā secūra ē recordatio mea libenter hoc didici a m
leis delābar mis . a ob hoc bone spei puer appel
abar Sine me deus me? dicē aliqd a de igemo

meo munē tuo in q̄bus a me dīramētis attere
bat **P**roponēbat em̄ mibi negōiū anime mee
satis inq̄etū p̄mio laudis et dēdecoris l̄ plagaz
metu. vt dīcerē v̄ba iunonis irascentis et dolen
tis q̄ nō possz p̄talīa teutroz p̄uētere regē q̄ nū
q̄z iunonē dixisse audierā. sed figmentoꝝ poeti
coꝝ v̄stigia errātes seq̄ cogēbamur: et aliquid
dicē solutis v̄bis q̄le poeta dixisset versibz **E**t il
le dicebat laudabilius in q̄ p̄ dīgitate adūbrate
p̄soē ire ac doloris filioꝝ effēs emiebat v̄b s̄nias
oꝝgruent v̄stientibz **V**t q̄d mibi illud oꝝavita
ds meus q̄d mibi reātati acclamabant p̄ mltis
coetaneis ⁊ collōribz meis **N**ōne ecce illa oīa
fum? ⁊ vent? **I**ta ne aliud nō erat vbi exerceret
ingeniū ⁊ lingua mea. **L**audes tue dñe. laudes
tue p̄ sc̄ptuās tuas suspēdēt palmitē cord̄ mei
⁊ nō rapet p̄ iamia nugaz turpis p̄dawlātīlibz
Nō em̄ vno° sacrificat trās gressoribz āgel **Q**uid
āt mīꝝ q̄ in vanitates ita ferebar. ⁊ a te dē? me
us ibā foras q̄n mibi imitandi p̄ponebant homi
nes q̄ aliqua facta sua n̄ mala si cū barbarismo
aut soleocis mo enūciarent. reprehensi cōfundebar
f. s̄hāt libidines suas integris ⁊ rite cōseq̄ntibus
verbis copiose ornatē q̄ narraret. laudati gl̄ia
bant **V**ides hec dñe et taces longa nimis ⁊ ml̄
tuz misericor? ⁊ verax **N**ūq̄d semp tacebis ⁊ nūc
eruis de hoc imamissīmo p̄fundo q̄rentē te aīaz ⁊
fittientē delātōes tuas ⁊ cui? cor d̄t tibi. quesīui
b m̄j

vultū tuū. vultū tuū dñe requirā Nam lōge a
vultu tuo in affectu tenebroso. nō ei pedibus ā
spacijs locoritur abs te. aut redit ad te Aut ve
ro filius ille tuus minor equos vlt curru. & na
ues q̄siuit. ā auo lauit penna visibili. aut moto
pollite iter egit vt in longinq̄ regione viuens p
dige dissiparet qd̄ deberas pficiēti dulcis p̄
q̄z deberas regeno redeuntī dulciōr In affectu
ergo libidinoso. id ei est tenebroso. atq̄. i. lon
ge a vultu tuo Vide dñe deus & patienter vt vi
des vide quō diligenter obseruet filij hoim pac
ta lr̄az & sillabaz accepta a p̄oribus locutoribz
& a te accepta et na pacta pp̄etue salutis negli
gāt vt qui illa sono & vetera placita teneat. ā do
ceat. si ctra disciplinā grāmaticā sine aspiratōe
prime sillabe hoiez dixerit magis displiceat ho
bus q̄z si ctra tua p̄cepta hoim oberit cū sit hō.
q̄si vō quēlibz inimicū hoim p̄mōsius sentiat
q̄z ipsū odiū quo in eū irritat. ā vastet quis q̄z
p̄se q̄ndo aliū grauius q̄z cor suū inimicādo vastat
Et certe nō est interior lr̄az scia q̄z scripta cōsci
entia. id se alteri non facē qd̄ nolit pati. q̄z tu se
cretus es hitās i excelsi filētio deus solus magnus
lege infatigabili sp̄ergēs penales cecitates super
illitās cupiditates Cū homo eloq̄ntie famam
querit astans añ hoim iudicē arcumstante ho
nū multitudine inimicū suū odio immissio misec
tas vigilantissime cauet ne per ligue errorem di

cat inf hoies . et ne p mentis furorē hōiem aufeāt
ex hoibus nō cauet **N**o p ergo puer mox in limi
ne iacēbā miser . et huius arene palestra erat illa
vbi magis timebā barbarissimū facere q̄ cauebā
si facerem non faciētibz inuidere . **D**ico hec et
fiteor tibi deus meus . i quibus laudabar ab eis
quibus placē tunc mihi erat honeste viuē Non
enim videbā vraginē turpitudinis in quā pie
ctus erā ab oculis tuis **N**ā in illis iā quid me fe
dius fuit . vbi etiā talibus displicebā fallendo i
numerabilibus mēdacis et pedagogū et ingrōs
et parētes amore lubēdi studio spectandi nugā
toria et imitandi ludicrā inq̄etudinem . **F**uz
ta etiā faciebā de cellario parentum et de mensa
vel gula impitante . vel vt habere quod darem
pueris ludum suū . in quo piter vtriq̄ dilectaba
mur cū videntibz **I**n quo etiā ludo fraudulētas
victorias ipse vane excellētie cupiditate vict?
sepe aucupabar **Q**uid aut tā nolebā pati . atq̄
atrociter si deprehenderē arguebā . q̄ id qd ali
is faciebā . **E**t si dephensus arguerer . seuire ma
gis q̄ cedere libebat **I**sta ne ē innocētia pueril?
Non est domine nō est oro te deus meus . **N**am
hec ipsa sunt q̄ a pedagogis et magistris a nud
bus et pilulis et passeribus ad pfectos et reges
aurum predia manāpia . hec ipsa omnino succe
dentibus maioribus etatibus transeunt sicuti fe
rulis maiora supplicia succedunt **H**umilitatis .

ergo signū ī statura pueride rex noster p̄basti
cū aisti. taliū ē em̄ regnū celoz. **S**z tñ dñe tibi
excellētissimo atq; optimo cōditori ac cōriuiuersi
tatis dō nrō grās ecā si me puer p̄tm̄ eēvoluisses
Erā em̄ aīā tūc viuebā atq; sentiebā meāq; in
columinitatē vestigiū secretissime vnitatis ex q̄
erā cure hēbā. custodiebā īteriori sensu integri
tatē sensuum meoz. inq; ip̄sis p̄uis paruarūq;
rez cogitationibus veritate delectabar. falli no
lebam. memoria vigebam. locutione īstuebar
amīcīa mulcebar. fugiebam dolorem abiectio
nem. ignorantīā. Quid in tale animāte nō mira
bile atq; laudabile At ista omnia dona dei mei
sunt. non mihi ego dedi hec. Et bona sunt a hec
omnia ego Bonus ergo est q̄ fecit me. et ipse ē
bonū meū. et illi exulto bonis omnibus quibus
ecā puer erā Hoc em̄ peccabā qđ nō in ipso. s;
in creaturis eius me atq; ceteras voluptates sub
limitates. veritates. q̄rebam atq; irruebam in
dolores. confusiones. errores Grās tibi dulcedo
mea. et honor meus. et fiducia mea deus meus.
gratias tibi de donistuis Sed tu mihi ea serua.
Ita em̄ seruabis me. et augebunt et p̄ficiēt q̄
dedisti mī et ero ip̄e tecū. qz et vltim tu dedisti mī

Sā Augustini secūdus liber incipit

Recordari volo transactas feditates
meas et carnales corruptōes aīe mee
non quod eas amem. sed vt amē

deus meus . Amore amoris tui facio istud . reco-
lens vias meas nequissimas i amaritudine recogni-
tationis mee vt tu dulcescas mihi dulcedo n fallax
dulcedo felix et secunda et colligens me a disper-
sione in q frustrati discussus su . du abvno te au-
sus i mlt a euani . Exarhi em aliqn sacari in i-
feris in adolescētia . et siluesce ausus su varijs et
vmbrosis amoribz . et otabit spēs mea . et opu-
trui corā ocul tuis placens mihi et placē cupiens
ocul boim Et qd erat qd me delēbat . n amare
et amari Sz nō tenebat mod? ab aio vsq ad ai-
mū qtenus est limosus limes amicitie sed exala-
bant nebule de limosa occupiscentia carnis et sca-
tebra pubertatis . et obnubilabant atq obfusca-
bāt cor meū vt nō discerneret serinitas dilectōis
a caligine libidinis Vtrūq in ofuso estuābat .
et rapiebat iuēntē etatē p abrupta cupiditatū
atqz merfabat gurgite flagitiorum Inualueāt
super me ira tua . et nesciebam . obsorduerat tri-
stia cathene mortalitatis mee pena superbie aie
mee . et ibam longius a te et sinebas . et iacta-
bar . et effundebam et diffuebam et ebulliebā
p fornicationes meas . et tacebas O tardū gau-
diū meū . tacebas tunc et ego ibazporro lōge a
te i plima et pl a sterili a seia solozsupbia deiē
et inqeta lassitudine . qz mihi modulaēt erū-
pnāmeā et nouissia et fugaces plētudines iofu-
vtēt ea et qz suauitatibz metas prefigeret vt vsq

ad iugale lit? estuarēt fluct? etatis mee **B**z tñ
q̄litas i eis nō poterat eē fine pcreādo p̄liberoz
cōtenta sicut p̄scribit lex tua dñe. q̄ formas eā
am p̄paginē mortalitatis nostre potēs imponere
leuē manū ad tēpamentū sp̄maza paradiso tuo
seclusaz **N**ō em̄ longe est a nobis omnipotentia
tua. eā cum longe sum? a te. Aut certe sonituz
nubiū tuaz p̄vigilantiū aduēterē. tribulationez
autē carnis hēbunt huiōi. ego autem vobis par
co. et bonū est homini mulierē non tangere. et q̄
fine vxore est cogitat ea que sūt dei. quomodo
placeat deo. qui autem matrimonio vinct? est.
cogitat ea que sunt mūdi. quomodo placeat vx
ori **D**as ergo vocēs exaudirez vigilantior et ab
q̄s p̄pter regnuz celo p̄felicioz expectarem am
plexus tuos **S**ed efferbui miser. se q̄ns m̄petū
fluxus mei relicto te. et excessi omnia legitima
tua. nec euasi flagella tua. q̄s ei hoc mortaliū
Nā tu sp̄ adeās misericordie seuiēs et amarissis
asp̄ges offēsiōib? oēs illiātās iocūditates me
as. vt ita q̄rerez sine offēsiōe iocūdari **E**t vbi
hoc possem iuenire quicq̄m p̄ter te dñe: p̄ter te q̄
fingi? dolorem in precepto. et p̄cūtis vt sanes.
et occidis nos ne moriamur abs te. **V**bi erā q̄m
longe exulabā a d̄licijs domus tue āno illo xvi
etatis carnis mee. cū accepit in me sceptrū et to
tas manus ei dedit vīlāma libidis licētiōse p̄debe
cus hūanum illiātē autē p̄ leges tuas **N**on fuit

cura meorum ruerent exerce me in matrimonio. Hec cura fu-
it tamen ut discere sermonem facere quam optimus et per-
suadere deo. Et anno quidem illo in missa erant stu-
dia mea dum in reducto ad amaueris in qua vicia vi-
be iam ceperam litterarum atque oratorum percipere gratia pe-
grinari longinquiores apud cartaginem peregrina-
tionis sumptus parabant animositate magis quam
opibus prius municipis thagastensis ad modum te-
nuis Cui narro hec? et neque ei tibi deus meus. Hec
apud te narro hec gratia meo gratia humano. Quantum
lacuna ex pericula incedere potest in istas meas lit-
teras Et ut quid hoc? Ut videlicet ego et quisquis
hec legit cogitem? de qua profundo clamandum sit
ad te Et quid prius auribus tuis. si cor confites.
et vita ex fide est. Quis ei non extollebat laudi-
bus. tunc hominem propter meum quod ultra vires rei fami-
liaris sue impendit filio quicquid etiam longe pere-
grinanti studio etiam opus esset Multo etiam civium longe
opulentio et nullum tale negotium pro liberis erat.
cum interea non satagere pater quibus crescerem
tibi autem quam castus essem. dum non essem disertus.
vel deseres? potius a cultura tua de qua es unus ve-
rus et bonus dominus agri tui cordis mei Sed ubi se-
xo illo et decimo anno interposito otio ex necessi-
tate domesticis feriatus ab omni scola cum pen-
tibus esse capere excesserunt caput meum vepres libidi-
num et nulla erat eradicanda manus Quin immo
ubi me ille pater in balneis vidit pubescentem quicquid eta-

indutū adoleſcētia. q̄ſi iā ex hoc i nepotes geſti
ret ⁊ gaudeſ mri indicauit. gaudeſ violētia in q̄
te iſte mūdus oblit⁹ ē creatorē ſuū ⁊ creaturā tu
aꝝ p te amauit. te vmo inuifibili puerſe atꝝ in
clinatē i pma volūtatiſ ſue **S**ꝝ mriſ in pectoē iā
inchoaueras tēplū tuū. et exordiū ſanctē exhor
tatiōis tue **N**ā ille adhuc catecumin⁹ ⁊ hec recēs
erat. **I**taqꝫ illa exiuit pia trepidatione ac tre
more. et q̄ꝝuiſ mihi nōdum fideli. timuit tamen
vīas diſtortas in quibus ambulant qui ponunt
ad te tergū ⁊ nō faciē. **E**i mihi et audeo dicere
tacuiſſe te deus meus cū irē abſ te longius. **I**ta
ne tu tacebas tūc mihi. et cuius erant miſi verba
tua p matrem meā fidelē tuā que cantasti in au
res meas **N**ec imbe q̄cqꝫ deſcendit in cor vt face
rem illud volebat ei illa ⁊ ſecreto memini vt mo
nuerit cū ſollicitudine ingēti ne fornicarer. maxi
meqꝫ ne adulterare cuiuſqꝫ vxorem. **Q**ui mihi
monit⁹ mliebres videbāt q̄bus obtpare erubeſ
cere **I**lli at tui erāt et neſciebā. et te tacere puta
bā. atqꝫ illā loqꝫ p quā tu mihi nō tacebas. ⁊ in
illa cōſpnebaris a me. filio e? filio acille tue. ſ
uo tuo **S**ꝝ neſciebā. et p̄ceps ibā tāta cecitate.
vt int̄ coetaneos meos puteret me minoris bede
coris quā audiebā eos iactātes flagitia ſua. et
tāto gloriātes magis q̄nto magis turpes eſſent.
Et hiebat facere nō ſolū libidinē fā. verūctiam
laudiſ **Q**uid dignū eſt vitupatione miſi viciū

Ego ne vituperarer vicioſior flebā ⁊ ubi nō ſub
erat q̄ admiſſo equarer p̄ditis . ſingebā me fedis
ſe qđ nō fecerā ne viderer abiectior quo eram in
nocētiōr et ne vilior haberer quo erā caſtior . Ec
ce cū q̄bus comitibz iter agebā platearū babilo
nie . et volutabar in ceno eius tāq̄z in cinamomif
et vngentis precioſis . et in vmbilico eius quo te
naciꝯ hererem calcabat me inimicus inuiſibilis et
ſeducēbat me . q̄ ego ſeductilis erā . Nō em̄ ⁊ il
la q̄ iā de medio babilonis fugerat . ſed ibat i ce
teris eius tardior m̄r carnis mee ſicut monuit me
pudiciā . ita curauit q̄ de me a viro ſuo audie
rat . **I**amq̄ peſtilentioſum et in poſterum peri
culoſuz ſentiebāt cohercere termino coniugalif af
fect⁹ ſi reſecari ad vnū nō poterat . n̄ curauit hoc
q̄ metus erat ne impediret ſpes mea cōpede vx
oris . Nō ſpes illa quā in te futuri ſc̄i hēbat m̄r
ſed ſpes lraꝝ q̄s vt noſſem nimis volebat parēs
vterq̄ . Ille q̄ de te ꝑpe nihil cogitabat . de me
āt inania . illa āt q̄ nō ſolum nullo detrimento
ſed etiā nōnullo adiumento ad te adipiſcēduꝝ
pro futura exiſtimabat vſitata vlla ſtudia doc
trine . Ita em̄ comido recolens vt poſſū mores ꝑn
tū meoꝝ . Relaxabant etiā mihi ad ludendū ha
bene vltra tꝑamētū ſeueritatis i diſſolutōeꝝ aff cō
nū variarū ⁊ i oibo eāt caligo i cludēs m̄ de me?
ſeruitatē vitatis tue ⁊ ꝑdiebat t̄q̄z ex adipe mi
quitas mea . Furtuꝝ certe punit lex tua domie ⁊

lex scripta in cordibus hominū. quare ipsa quidē
delet iniquitas Quis ei fur equo aio furē patit.
Nec copiosius ad actū inopia. Et ego furtum
facere volui et feci. nulla cōpulsus egestate nec
penuria: s; fastidio iusticie. et sagina iniquitatis
Nā id furatus sū quod mibi abundabat. et mē
tō melius Nec ea re volebā frui quaz furto appe
tebam. s; ipso furto et peccō. Arbor erat pirus i
vicina nrē vinee. pomis onusta: nec forma: nec
sapore illecebrosis Ad hanc excutiendaz atq;
asportandā nequissimi adolescentuli. prexim?
nocte intempesta. quousq; luduz de pestilentie
more in aris pduxeram?. Et abstulimus inde
onera ingentia nō ad nrās epulas: s; vlt proijcie
da porci? etiā si aliquid inde comedim?. duz fie
ret tñ a nobis qd eo liberet q nō licet? Ecce cor
meū de? me?. ecce cor meū qd miserat? es i imo
abissi. dicat tibi nūc. ecce cor meū qd ibi quere
bat. vt esse gratis mal?. et malicie mee cā nulla
eēt nisi malicia **V**eda erat et amavi eā Amavi p
ire: amavi defectū meū nō illud ad quod defici
ebā. s; defectū meū ipm amavi. Turpis anima
et dissiliens a firmamēto tuo in exterminium. non
de decore aliqd. sed de decus appetēs. Etenim sp e
cies ē pulchris corpib?. et auro. et argēto. et oī
bus et actu carnis congruētiavalz plimū. cete
risq; sensib? est cuiq; accōmodata modificatio
corpo? **N**ze etiā honor tēporal? et impentādi atq;

superandi potentia suum decus. unde etiam vin-
dicte auiditas oritur. et tamen in cuncta hec adi-
piscenda non est egrediendum abs te domine.
neq; deuiandum a lege tua. Et vita qua hic vi-
uim? haberet illecebram suam. propt quēdam
modum decoris sui. et cōueniētiā cum his om-
nib? infinis pulchris. Amiciā quoq; hominū
caro nobis dulcis est. ppter unitatē de multis am-
nis. Propt vniuersa hec atq; huiusmodi. pec-
catū admittit. dum imoderata in ista inclinacō-
ne cum extrema bona sint meliora et sūma bona
deseruntur tu dñe deus noster. et veritas tua. et
lex tua. Dabēt enī et hec pma delectatōnes sed
nō sicut deus me? qui fecit omnia. quia in ipso
delectat iustus. et ipse est deliciae rectoꝝ corde

Cum itaq; de facinore querit? qua causā factū
sit. credi nō solet. nisi cū appetit? adipiscēdi ali-
cui? illoꝝ bonoꝝ que infima dixim? esse potuiss-
se apparuerit. aut met? amittēdi. Pulchra enī
sunt et decora. q̄q; qm̄ pre bonis superiorib? opi-
bus et beatificis abiecta et iacētia. Homicidium
fecit Cur fecit? Admauit eius cōiugem aut p-
diū. aut voluit de p̄dari unde viueret. aut timu-
it ab illo tale aliqd amittere. aut lesus vlāssi se
exarsit. Vt enī homicidium sine causa faceret ipō
homicidio delectat? quis crediderit? Nā et de q̄
dictū est recordi et nimis crudeli homine. qd ḡ
tuito potius malus erat atq; crudelis. predicta

ē tñ cā. ne p̄ oñū inq̄t fōrpesceēt mñā? ā anim?
Id q̄ cur ita. Vt scz illa exēratione sceler
capta vrbē hōres ipia diuitias asseqrēt. ⁊ carēt
metu legū ⁊ difficultate rerū p̄t inopiā rei fami
liaris ⁊ cōsciam sceleruz. Nec ipsa igit̄ catilina
amauit faciōra sua. s̄ vtiq; aliud ē? cā illa faci
ebat. Quid ego miser i te amauit o furtū meū. o
faciō? illud meū nocturuū xvi. ām etatis mee.
Nō em̄ pulchz eras. cū furtū eēs Aut vō aliqd
es vt loqr ad te. Pulc̄ erāt poma illa q̄ furati su
m? qm̄ creatura tua erāt pulcherrie oīm creator
oīm de? bone. deus sūmū bonū ⁊ bonū vō meū
Pulchra erāt illa poma sed nō ipsa cōcupiūt aia
mea miserabil? Erat em̄ mibi melior cōpia. illa
aūt decerpsi tñ vt furarer. Nā decerpta proieci.
epulat? inde solā inq̄tate q̄ letabar frueres Nā
et si qd̄ illoz pomoz intrauit i os meū. cōdinnē
tū ibi faciō? erat. Et nūc dñe deus meus q̄ro qd̄
me in furto delectauerit. ⁊ ecce spēs nulla est.
Nō dico sicut in eq̄tate atq; prudētia. sed neq;
sicut i mēte hoīs atq; memoria ⁊ sensib? ⁊ vōge
tate vita. neq; sicut spēsiosa sūt sydera ⁊ decora
locis suis. ⁊ terra ⁊ mare plena feniō qui succe
dūt nascēdo de cēdētibz. nō saltim vt ē qdā defū
ua spēs ⁊ imbratica vicijz fallentibz Nam ⁊ sup
bia celsitudinē imitat. cū tu sis vn? sup oia de?
Cū tu sis p̄ cū cōis hōrād? vn? ⁊ gl'ofus excels?
in eternū. Et seruicia potestātū timeri vult Quis

autē timēdus nisi vnus deus. Cui? potestate eri
pi aut subtrahi quid p̄t. quādo aut vbi aut quo
vel a q̄ p̄t. Et blādiē laſciuiētū amari volūt.
sed neq; blādus ē aliqd tua caritate. nec ama
tur quicq; salubri? . q̄ illa p̄ cūctis formosa et
luminosa veritas tua Et curiositas affectare vi
det? Studium scie cū tu omnia fūme noueris Ig
norātia q̄ ipsa atq; stulticia simplicitatis a ino
centie noie tegit? . q; te simplici? quicq; nō repi
tur. Quid te at innocti? . quādo quidē opa tua
malis inimica sūt Et ignauia q̄si quietē appetit.
q̄ vero quies certa p̄ter dñm. Luxuria ſacietatē
atq; abūdantiā se cupit vocari. tu es autē pleni
tudo a indeficēs copia incorruptibil? ſuauitatis
Effuſio liberalitatis obtēdit vmbra. sed bonoꝝ
omniū largitor affluētissim? tu es Auaricia mē
ta possidere vult. a tu possides omnia. Inuidia
de excellētia litigat. quid te excellētius. Iravin
dictam q̄rit. te iustius quid vindicat. Timor in
solita a repētina exhorrescit rebus que amant?
aduersātia. dū p̄cauet securitati. Tibi em̄ quid
insolitū. quid repētīnū. Aut q̄s a te sepat qd di
ligis. ā vbi n̄ apud te firma securitas Tristitia
rebus amissis cōtabescit quib? se oblectabat cu
piditas q; ita sibi nollet. sicut tibi auferri nihil
posse. Ita fornicat? anima cū auertit? abs te. et
querit extra te ea que pura a liquida nō inuenit
nisi cū redit ad te. Peruerſe te imitant? oēs qui

longe se a te faciūt. et extollūt se aduersum te.
Sed etiā sic te imitādo indicāt creatorem te esse
ois nature. ⁊ ideo nō esse quo a te omnimodo re
cedat. ¶ Quid ergo in illo furto ego dilexi. in
quo dñm meū vel viciōse atq; peruerse imitat?
sum? An libuit facere cōtra legem saltim fallacia
quia potētatu non poteram vt manā libertatem
captiū? imitarer faciēdo impune quod nō liceret
tenebrosa omnipotētie similitudine? Ecce ē ille
seru? fugiens dominū suū. ⁊ cōsecut? vmbra
O putredo o monstrum. vite ⁊ mortis p̄fundi
tas. Potuit ne libere quod non licebat. non ob
aliud nisi quia non licebat? Quid retribuam do
mino? Quod recolit hec memoria mea ⁊ anima
mea nō metuit. inde diligam te dñe ⁊ grās agā
et cōfitear nomini tuo. qm̄ tanta dimisisti mihi
mala ⁊ nefaria opa mea Gratie tue deputo ⁊ mi
sericordie tue q; peccata mea tanq; glaciē solui
sti. gratie tue deputo q; quecūq; non feci mala
Quid e m̄nō facere potui. q; etiā gratuituz faciū?
amaui? Et oia mihi dimissa esse fateor. ⁊ q; mea
spōte feci mala. ⁊ q; te duce nō feci. Quis est ho
minū qui suam cogitās infirmitatē audet virib?
suis tribuere castitatē atq; innocētiā suā. vt
min? amet te quasi min? ei necessaria fuerit mia
tua q; donas p̄ctā ouerhis ad te? Qui em̄ vocat?
a te secutus est vocē tuā ⁊ vitauit ea q; me de me
ipso recordantē ⁊ faciētē legit. nō me derideat

ob eo medico egrū sanari a quo sibi p̄stitutū est
vt nō egrotaret vel potius vt minus egrotaret
Et ideo te tantūdem immo āplius vero diligit.
q̄ p̄ quē me videt tātis p̄ctōn̄ meo n̄ languori
bus exui. per euz sē videt tātis p̄ctōn̄ languori
bus nō iplīcari. Quē fructū habui miser aliquñ
in his que nūc recolēs erubescō. maxime in illo
furto in quo ipsū furtum amaui nihil aliud euz
et ipsū esset nihil: ⁊ eo ipso ego miserior. Et ta
men solus id nō fecissem. sic recordor animū tūc
meum: solus oīno id nō fecissem. Ergo amaui
ibi etiā cōsortiū eo n̄ cū quib⁹ id feci. Non ergo
nihil aliud q̄ furtū amaui: immo vero nihil aliud
q̄ ⁊ illud nihil ē. Quid ē reuera? Quis est q̄ do
ceat me. nisi q̄ illuiat cor meuz: ⁊ discernit vni
bras eius? Quid ē qd̄ mihi venit in mentē q̄rere
et discutē ⁊ cōsiderare? Quia si tūc amarē poma
illa. q̄ furatus sū ⁊ eis frui cuperē. possem etiā so
lus si satis esset cōmittere illā iniquitatem qua per
uenirē ad voluptatē meam nec cōfricatione con
socio n̄ animo n̄ accenderem pruritum cupidita
tis mee. S; qm̄ in illis pomis voluptas mihi nō
erat. ea erat in ipō faciōre q̄ faciebat cōsortiū
simul peccātium. quid erat ille affectus animi?
Certe enim plane turpis erat nimis. ⁊ v̄ mihi
erat qui habebam illum. Sed tamē quid erat?
Delicta q̄s itelligit? Rīsus erat quasi titillato
corde. q̄ fallebamus eos qui hec a nobis fieri
c in

non putabant et vehementer nolebant. ¶ **C**ur
ergo eo me delectabat. q̄ id non faciebā solus?
An quia etiam nemo facile solus ridet? Nemo q̄
dem facile. sed tamen etiam solos et singulos ho
mines cum alius nemo presens est vīnāt risus
aliquando. si aliquid nimie ridiculum sensibus
occurrerit vel animo. At ego id solus non facere
non facerem omnino solus. Ecce est coram te de
us meus viua recordatio anime mee. solus non
facerem furtum illud in quo me non libebat id
quod furabar. Sed quia furabar quod me so
lum facere proorsus nō liberet. nec facerem. ¶ **O**m
nis inimiicitia amicitia seductio mētis inuestiga
bilis. ex ludo et ioco nocendi auditas et alieni
damni appetitus. nulla lucri mei nulla vlāscen
di libidine. Sed cum dicitur eamus faciamus
et pudet non esse impudentem. Quis exaperit is
tam tortuosissimam et implicatissimam nodosita
tem? Feda est. Nolo in eam intendere. nolo eā
videre. Te volo iustitia et innocentia pulchra et
decora honestis luminibus et insatiabili satietate
quies est apud te valde et vita imperturbabilis
Qui intrat in te intrat in gaudium domini sui. et
non timebit et habebit se optime in optimo. De
fluxi ego abs te et erravi deus meus nimis deui?
a. Stabilitas tua in adolescentia mea. et factus
sum mihi regio egestatis.

Confessionū beati Augustini episcopi
Liber tercius.

Quē kartaginē et circūstrepebat me
vndiq; sartago flagitioso et amor.
Nondū amabā et amare amabā. et
secretiore indigentia oderā me nimis
indigentem Querebā quid amarem amās ama
re. et oderā securitatē et vias sine mulcipul. qm
fames mihi erat int? ab interiore cibo teipso de?
meus. et ea fame non esuriebam. sed eram sine
desiderio alimentorū incorruptibilium. Non qz
plenus eis eram sed quo maior eo fastidiosior
et ideo nō bene valebat aia mea. et ulcerosa pñ
debat se foras miserabilis scalpi auida cōtactu
sensibiliū. Sed si non haberent animā. nō utiq;
amarentur amare et amari. Dulce mihi magis
erat. si etiā amātis corpe fruerer Venā igit? amī
dīe coinquinabā sordibz occupiscētie: candorē
qz ei? obnubilabā de tartaro libidis. et tñ fed?
atq; inonestus elegās et vrbā? esse gestiebā
abūdanti vanitate. **V**Rui etiā in amorē. qz cu
piebā capi. De? meus mia mea qnto felle mihi
suauitatē illā et qm bonus asphilti. qz et amat?
sua pueni occulte advinculū fruēdi. et colliga
bar let? erūnos nexibz. vt cederer vgis ferreis
ardentibz zeli et suspicōm et timorū et irarū atq;
rixarū. Rapiebāt me spectacula theatra ple
na imaginibz miseria et mearū et fomitibz ignis
c nñ

mei. Quid ē qd hō ibi vult dolere. cū spectat lu-
ctuosa ⁊ tragica: qd tñ pati ipse nollit? Et tamē
pati vult ex eis dolore spectator. ⁊ dolor ipse vo-
luptas est ei? qd ē mī mirabilis isania? Nā eo
magis eis mouet qsq. quomin? a talibus affe-
ctibus sanus ē. Quāq. cū ipse patit miseria. cū
alijs opatit mia dicit solz. Sz qd tādē mia i rē?
sceiās ⁊ fictis? Nō ei ad s̄buemēdū puocat au-
ditor. s̄ tñ ad dolēdū iuitat ⁊ auctori ea p̄ imā-
ginū āpli? fauet cū āpli? dolz Et si calamitates il-
le hōim p̄ ātiq. l̄ false sic agāt vt qd sp̄cat n̄ doleat
abcedit em̄ fastidiens et rephēdēs. si autem do-
leat manet itētus et gaudēs Et lacime ego amā-
tur et dolores Certe ois hō gaudē et amare vult
An cū meminē misere se eē libeat. libet tñ eē mi-
sericordē? Qd q. nō sine dolore ē. hacvna causa
amant dolores. et hoc de illa vena amicitie ē Sz
qd vadit qd fluit? Vt qd decurrit in torētez piās
buliētis estus imais tetraz libidinū in quo ipa
mutat et vtit p̄ mutū p̄priū de celesti serenitate
detorta atq. deiecta? Repudiet ergo mia? Ne
quaqm̄ ergo ament dolores aliqui. s̄ caue imūdi-
ciā aia mea sub tutore deo meo deo p̄m n̄ioz et
laudabili et sup̄exaltato i oia secula. caue imū-
diciā Neq. em̄ nūc n̄ misereor. s̄ tūc in theatris
cōgaudebā amātibz cū sese fruebant p̄ flagi-
cia. qz mis h̄ imaginarie gererētur i ludo specta-
culi. cūt at sese amittebāt qsi misericors tristia

bar. et utrūq; delectabat tñ **Nūc** vō magis mi
serior gaudentē in flagitio. qm̄ velut dura p̄pel
sū detrimēdo p̄miciose voluptatis et amissioe mise
re felicitatis. **Nec** certe vereor mia. h̄ nō in ea de
lectat dolor. **Nā** et si approbat officio caritatis
q̄ dolet miser. mallet tñ vtiq; non esse qd̄ dolēt
q̄ germinatus misericors ē. Si em̄ ē maliuola be
niuolētia qd̄ fieri nō p̄t. p̄t et ille q̄ veracit̄ sice
riterq; miseret cupē eē misericors vt miserat. **Nō**
nullus itaq; dolor approbāndus. nullus amādus
ē. **Doc** mō em̄ tu dñe deus q̄ aīas amas lōge la
teq; purius q̄ nos. et incorruptibili? misereris
q; nullo dolore lauciaris **Et** ad hec q̄s p̄done?
At ego tūc miser dolore amabā et q̄rebā vt essz
qd̄ doreez. qm̄ mihi in erūpna aliena et falsa et
saltatoria ea magis placebat actō histriōis me
q; allidebat vehemētius. q̄ mihi lacime excutie
bant. **Quid** at̄ mīz. cū infelix pecus aberrās a
grege tuo et ipatiens custodie tue turpi scabie
fedarer. **Et** inde erāt dolor amoēs. nō q̄b? al
tius penetrarer. **Nō** em̄ amabā talia p̄peti q̄lia
spectare h̄ q̄b? auditis et fictis tāq; insup̄ficie
iaderer. q̄s tamē q̄si vngues scalpētū feruidus
tumor et tales et sames horrida cōsequebatur.
Talis vita mea nunquid vita erat deus meus?
Et arcūuolabat super me fidelis a longe miseri
cordia tua. **In** q̄tas inq̄tates distabui. et sacri
legā curiositatē secut? sū. vt deserētē te deducēt

me ad pnia ⁊ infida ⁊ circūuentoria obse quia
demonioꝝ. q̄b? imolabā fā mea mala. ⁊ in oi
bus flagellabas me. **V** Ausus sū etiā in celebri
tate solēnitatū tuarū intra parietes ecclē tue ocu
piscē ⁊ agē negociū pcurādi fructus mortis.
vñ me vberasti gūib? penis. h̄ nihil ad culpam
meā O tu pgrādis mia mea d̄s me? refugiu me
um a terribilib? nocētib? in q̄b? vagat? sū p̄fide
ti collo ad lōge secedēdū a te. amās vias meas
et nō tuas. amās fugitiuā libtate. Dabebāt ⁊
illa studia q̄ honesta vocabant? ductū suū intu
entē fora litigiosavt excellere in eis. eo laudabi
lior q̄ fraudulentior. Tāta est cecitas hoim etiā
de cecitate glorianiū ⁊ maior iā eram in scola re
thoris ⁊ gaudebā supbe ⁊ tumebā typo. q̄z qm
longe sedatior dñe tu scis. ⁊ remotus oino ab
euerfionib? q̄s faciēbāt euerfores. Hoc enī no
mē seuū ⁊ dyabolicū velut insigne vrbamitatis
ē int̄ q̄s vivebā pudore ipudētī. qz tal nō erā ⁊
cū eis erā. ⁊ amācñs eoꝝ delectabar aliqñ a q̄
rū semp factis abhorrebā. hoc ē ab euerfionib?
quibus pterue insectabant? ignotoꝝ verecūdiā
quā pturbabant gratis. illudendo atq; inde pa
scēdo maliuolas leticias suas Nihil est illo actu
simili? actibus demonioꝝ. Quid ita verius q̄z
euerfores vocantur? Euerfi plane ipsi atq; per
uerfi. deridentibus eos ⁊ seducentibus fallacib?
occulte sp̄ritibus in eoipso quo alios irritere

amāt et fallere. **I**nter hos ego ibedilli tūc etā
te discēbā libros eloquētie. in qua eminere cupi
ebam sine damnabili et ventoso p gaudia vani
tatis humane. Et visitato iam discēdi ordie p
uenerā in libꝝ quēdā cuiusdā ciceronis cui? lin
guā fere oēs mirantꝝ pectus nō ita. sed liber ille
ipſius exhortationē cōtinet ad pbiā. et vocatꝝ
ortēſius Ille vero liber mutauit affectū meū. et
ad teipſum mutauit pces meas et vota ac deſide
ria mea fecit alia: Viluit mihi repente ois vana
ſpes et immortalitate ſapiētie ꝓcupiſcebā eſtu
cordis incredibili. et ſurgere iā cōperā vt redire
ad te. Nō em̄ ad acuendā linguam qđ vīdebar
emere maternis mercedibꝝ cum agere annū eta
tis vndeuiceſimū. iam deſuncto patre añ bienm
um. nō ergo ad acuendā linguā referebā illum
libꝝ. neqꝝ mihi locutōnez hꝝ qđ loquebatꝝ p ſua
ſerat. Quō ardebā deus me? quō ardebā euola
re a terrenis ad te? Et nesciebā quid ageres me
cū. apud te ē em̄ ſapiētia Amor aut ſapiētie no
men grecū hꝝ philoſophiā quo me accēdebāt
ille littere. Sunt qui ſeducāt per philoſophiam
magno et blando et honeſto nomine colorantes
et ſucantes errores ſuos. et ꝓpe omnes qui ex il
lis et ſupra tēporibus tales erant notantur in eo
libro et demonſtrantꝝ. et manifeſtatꝝ ibi ſalutife
ra illa amonitio ſpūs tui per ſeruū tuum bonū et
piū. Videte ne qđ decipiat p pbiā et manem

seductionē scdm traditionē hōiem scdm elemē
ta hui? mūdi ⁊ nō scdm xp̄m: quia in ipso ha
bitat omnis plenitudo diuinitatis corpali? Et
ego illo tpe scis tu lumē cordis mei qm̄ nondū
mibi hec apostolica nota erāt. hoc tamē solo de
lectabar in illa exhortatione q? nō illam aut il
lam sēctā sed ipsā quecūq? esset sapientiā vt di
ligerē ⁊ quererē et assequerē ⁊ tenerē atq? ample
xarer fortiter exultabar sermone illo et accende
bar ⁊ ardebar. et hoc solū me in tāta flagrantia
refrangebat q? nomen xp̄i non erat ibi. quoniā
hoc nomē scdm misericordiā tuā dñe hoc nomē
saluatoris mei filij tui i ipō adhuc lacte matris
teneꝝ cor meuz pie biberat ⁊ alte retinebat. Et
quicqd sine hoc nomine fuisset q̄zuis litteratū ⁊
expolitū ⁊ veridicū. nō me totū rapiebat. Ita
q? institui animū intēdere in scripturas sanctas
vt videre quales essent. ⁊ ecce video rem non cō
pertā sup̄bis neq? nudatam pueris. sed incessu
humilē successu excelsā ⁊ velatā misterijs. ⁊ nō
erā ego talis vt intrare in eā possem. ā inclinare
ceruicē ad ei? gressus. Non em̄ sicut mō loquor
ita sensi cū attēdi ad illaz scripturā. s; visa ē mi
hi indigē q̄z tuliane digtati op̄arēz. Tumor em̄
meus refugiebat modum eius et acies mea non
penetrabat interiora eius. Verūptamē illa eāt
q̄ crescēt cū puul. s; ego dedignabar eē puul?
et turgidus fastu mibi grādis videbar. **I**taq?

inādi in boies supbe belirātes et carnales nimis et
loquaces . in quorū ore laquei diaboli . et viscuꝝ
confectū cōmixtione sillabarū nois tui . h̄ et dñm
nr̄i ihu xp̄i et pacifi cōsolatores nr̄i spūsc̄i . hec
em̄ oia nō recēdebāt de ore eorū sed sonoten⁹ et
strepitu lingue . ceterū cor iane veri Et dicebāt
veritas et veritas . et multi eā dicebāt mibi et nus
q̄z erat in eis . h̄ falsa loq̄bant nō de te tm̄ q̄ vere
veritas es . h̄ etiā de istis elemētis hui⁹ mūdi cre
aturis tuis . de q̄b⁹ etiā vera dicētes p̄hos transf
gredi debui p̄ amore tuo . mī pat̄ fūme bone pul
chritudo pulchroꝝ oim . O veritas veritas . q̄z
itime etiā tūc medulle ai mei suspirabāt tibi cū
te illi sonarēt mibi frequenter et multiplicat̄ vocē
sola et libris multis et igētib⁹ . et illa erāt fercula
i q̄b⁹ mibi esuriētī te ifēbant p̄ te sola et luna pul
chra opa tua . h̄ tñ opa tua nō tu . nec ipsa pri
ma . Priora em̄ spiritalia opa tua . q̄z ista cor
pea quāuis laūda et celestia . At ego nec p̄ora
illa sed teipsam te veritas in q̄ nō est cōmutatio
nec momēti obumbratio esuriebam et sitiebam
Et apponebantur adhuc mibi in illis ferculis
fantasmata splendida . quib⁹ iam melius erat
amare istum solem saltim istis oculis veruz . q̄z
illa falsa animo decepto per oculos Et tamē qz
te putabām māducabam nō auide quideꝝ quia
nec sapiebas in ore meo sicuti es . neqz enim tu
eras illa figmenta inania . nec nutriebar ex eis

sed exhauriebar magis. Cibus enim in sompnis
similim? est abis vigilantium. quo tamen dormien
tes non aluntur Dormiunt enim. At illa nec similia
erant ullo modo tibi sicut nunc mihi locutus es. quia
illa erant corporalia fantasmata falsa corpora. qui
bus certiora sunt vera corpora ista quam videmus visu
carneo siue celestia siue terrestria. cum pecudibus
et volatilibus. Videmus? hec. et certiora sunt quam ima
ginamur ea Et rursus certius imaginamur ea quam
ex eis suspicamur alia gradiora et infinita quam oi
no nulla sunt. quilibet ego tunc pascebar inanimis? et
non pascebar. At tu amor me? in quem deficio ut
fortissimus. nec ista corporea es que videmus? quamquam in
celo. nec ea es que non videmus ibi. quia tu ista
condidisti. nec in summis tuis conditionibus habes.
Quanto ergo longe es a fantasmatibus? illis meis a
fantasiis corporum quam omnino non sunt quibus certiores
sunt fantasie corporum eorum quam sunt: et eis certiora
corpora quam tu non es. sed nec anima es. quam vita est corpus
Ideo melior vita corporum. certiorque quam corpora.
Sed tu vita es anima. vitavita. viues tempus. et
non mutaris vita anime mee Vbi ergo tunc mihi eas
et quam longe pergebar abs te exclusus et a filiis
porcorum quos de filiis pascebam. Quanto enim melio
res grammaticorum et poetarum fabelle. quam illa discipu
la. Nam usus et carmen et metra volas utiliores cer
te quam quicunque elementa varie fucata propter quicunque antra
tenebrarum. quam oio nulla sunt. et occidunt credentes.

Nā verū et cārmē etiā ad verā pulmēta trāssero
volantē at mēdā et si cātabā nō asserbā. et si cā
tari audiebā non credebā. sed illa credidi. Ve
re quib? gradibus deduct? sum in pfūda iferi
Quipe laborās et estuās inopia veri. cū te dō
me? Tibi enī cōfiteor q me miserat? es et nōdū cō
fiteē. cū te nō fm intellectū mētis q me p̄stare
voluisti vel vis h fm sensū carnis q̄rere. Tu at
eras interior intimo meo. et supior summo meo.
Offēdi in illā mulierem audacē inopē prudentie
enigma salomonis. sedentē sup sellā in foribus.
et dicēte. Panes occultos libent? edite. et aquā
dulcē furtiuam bibite Que me seduxit. qz inue
nit foris habitantē in oculo carnis mee. et talia
ruminātē apud me q̄lia p illū vorassem. Nescie
bā enī aliud vere qd ē. et q̄si acutule mouebar.
vt suffragarer stultis deceptorib? cū a me q̄rerēt
vñ malū. et vtqz fōr corpea dō fruer? et hrēt ca
pillos et vngues. et vtqz iusti existimādi essent
qui haberēt vxores multas simul. et occiderēt ho
mines et sacrificarēt de ailibus Quibus rebus ig
narus pturbabar et recedens a veritate. ire in eā
mibi videbar. qz non noueram malum nōn esse
nisi priuationē boni vsqz ad qd omnino nō est
Qd vñ videre cuius videre vsqz ad corpus erat
ocul? et aio vsqz ad fantasma. et nouerā deū eē
spūm. nō cui mēbra eēnt p longū et latum. nec
cui esse moles possit. qz moles in pte minor est.

q̄z in toto suo. Et si infinita sit. minor ē in aliq̄
pte certo spacio definita. q̄z per infinitū. ⁊ nō ē
tota vbiq̄ sicut spūs. sicut deus. Et q̄d in nob̄
esset scdm qd̄ essem⁹ similes deo. ⁊ si recte i sc̄p
turis dicemur ad imaginez dei. prozsus ignora
bā. Et nō nouerā iusticiā verā iteriorē nō ex cō
suetudie iudicantē. sed ex lege rāssima dei oīpo
tētis q̄ formarent mores regionū ⁊ diez p regio
nib⁹ ⁊ dieb⁹. cū ipsa vbiq̄. ac semp̄ essz ⁊ non
alibi alia. nec alias aliē. scdm quā iusti essent
abrahā. ⁊ ysaac. ⁊ iacob. ⁊ moyses. ⁊ dauid.
et illi oēs laudati ore dei s̄ eos ab iperitis iudica
ri in iqs iudiciū ex humano die. ⁊ vniuersos
mores hūani gnis ex pte moris sui medicētib⁹.
tāq̄z siqs nesci⁹ in armamētis. qd̄ cuiq̄ mēbro
accōmodatu⁹ sit. ocrea velit caput cōtegi. ⁊ ga
lea calciari. ⁊ murmuret qd̄ nō apte cōueniat. ā
in vno die iudicio a pmeridianis horis institor
quisquā stomachet nō sibi cōcedi qd̄ venale p
ponere qz mane concessum est. ā in vna domo vi
deat aliqs tractare manib⁹ a quoquā seruo qd̄
facere nō sinat⁹ qui pocula ministrat aut aliquid
post p̄sepia fieri qd̄ ante mēsam phibeat⁹. ⁊ in
dignet⁹ cum sit vnū habitaculum ⁊ vna familia
nō vbiq̄ atq̄ oībo idē tribui Sic sunt isti qui i
dignant⁹ cū audierit illo sc̄lo licuisse iustis ali
qd̄ qd̄ isto n̄ l⁹ iustis. ⁊ qz illi aliud p̄cepit de⁹
istis aliud p̄ tpalib⁹ caus⁹ cū eidē iusticiē vtriq̄

seruierint. cū in vno hōie et in vno die et in vnis
edibz videāt aliud aliq mēbro congruere. et aliud
iā dudū licuisse. et post horā nō licē. qddā i il
lo āgulo pmitti vel iuberi qd in isto iuste vetet
et vindicet. Nunqd iusticia varia est et muta
bilis? Bz tpa qbo p̄sident nō p̄t eūt. tpa ei sūt
Hoies aut qz vita sup terrā breuis est qz sensu
non valēt causas cōtexere seculorū p̄orū aliarūqz
gētū q̄s expti nō sunt cū his q̄s expti sūt i vno
aut corpe vel die vel domo facile p̄nt vidē quid
cuiqz mēbro qbo momētis. qbo p̄tibz p̄soms
ve congruat. In illis offendūtur. hic seruiūt.
Nec ego tūc nesciebā et non aduertebā. et feri
ebāt vndiqz ista oculos meos et non videbā. et
cantabā carmina et nō mihi licebat ponere pedē
quēlibet vbilibz. sed in alio atqz alio metro ali
ter atqz aliē. et in vno aliquo versu nō omnibz
locis eūdē pedem. Et ars ipsa q̄ canebā nō ha
bebat aliud alibi. sed oia simul. Et nō ituebar
iusticiā cui seruīrēt boni et sci hoies lōge excellē
tius atqz sublimi? h̄e simul oia q̄ p̄cepit. et nul
la ex pte variari. et tū varijs t̄pibz nō oia s̄p̄ h̄
propa distribuentē ac p̄pientē. Et reprehēde
bā cecus pios p̄rēs. nō solū sicut de? iubēt atqz
inspiraret vtētes p̄ntibz. v̄z qz sicut de? reuela
ret futura p̄nūciātibz. Bz nunqd aliqn. ā alicu
bi iniustū est diligē deuz ex toto corde ex tota
āia ex tota mēte. et diligē pximū tāqz seipsū?

Itaq; flagicia q̄ sunt cōtra naturā ubiq; ac sem
p̄ detestāda atq; puniēda sūt. q̄lia sodomitarū
fuerūt. Que si oēs gētes facerēt eodē criminis rea
tu diuina lege tenerent̄ q̄ nō sic fecit hoies vt se
illo vterētur mō. Violat̄ quippe ipsa societas q̄
cū deo nobis esse dz. cū eadem natura cuius ille
auctor est libidinis puerilitate polluit̄. ¶ Que
aut̄ cōtra mores hoim sūt flagicia p̄ mox diuersi
tate vitāda sunt. vt pactū int̄ se cītat̄is aut gē
tis cōsuetudine vel lege firmatū nulla ciuis ā pe
grine libidine violat̄. Turpis enī oīs ps. vniū
so suo nō cōgruēs Cū aut̄ deus aliqd̄ cōtra morē
aut pactū quorūlibet iubet. n̄ si nunq; ibi factū
est. faciendū est. n̄ si omīssum instaurandū est
et si institutū nō erat instituendū est. Si enī re
gi licet in ciuitate cui regnāt iubere aliqd̄ qd̄ ne
q; ante illū quisq; nec ipse vnq; iusserat. n̄ non
cōtra societate ciuitatis eius obtpat̄. ymmo con
tra societate nō obtpat̄. generale quippe pactū
est societatis hūane obedire regib; suis. quāto
magis dō regnatorū vniuersę creature sue ad ea
que iusserit sine dubitatione seruiedū ē. Sicut
enī in potestatib; societatis hūane maior ptas
minori ad obediendū p̄ponit̄. Ita de? oib;. Itē
in facinorib; vbi libido est nocēdi siue p̄ otume
liam siue p̄ iniuriā. n̄ vtrūq; vel vlāscendi cā
sicut inimico inimic;. vel adipiscēdi alicui; ex
tra cōmodi sicut latroviatori. vel euitandi mal;

sicut ei qui timet. vel inuitēdi sicut felicioꝝ nū
serioꝝ. ā in aliquo p̄spat? ei quē sibi eq̄ri timet
aut eq̄lē dolet. ā sola voluptate alieni mali sicut
spectatores gladiatoꝝ ā irrisores ā illutores q̄
rūlibz. Nec sūt capita iniquitatis q̄ pullulāt p̄nā
pādi et spectādi et sentiēdi libidine. ā vna aut
duab? eaꝝ. ā sūt oib? Et viuit? male aduersus
tria et septē psalteriū decē cordaꝝ decalogū tuū
de? altissime et dulcissime. **Bz** q̄ flagicia in te q̄
nō corrūperis? Aut q̄ aduersus te facinora. cui
noceri non p̄t? **Bz** hoc vindicas qd̄ in se hoies p̄
petrāt. qz etiā cū in te peccant ip̄ie faciūt in aias
suas. et mētē iniquitas sibi siue corrūpēdo ac p̄r
uertēdo naturā suā. quā tu fecisti et ordinasti. Et
immoderate vtēdo cōcessis rebus vel in non cōcessa
flagrādo in eū vsū est qui est cōtra naturā. aut
rei tenent? aio et verbis seruiētes et aduersus te et
aduersus stinulū calātrātes. aut cū disruptis li
mitib? būane societatis letant? audaces puatis
cōsiliationib?. aut direptōib? p̄ut cuiq; delā
uerit aut offenderit. Et ea sūt cū tu derelinque
ris sōs vite. q̄ es vn? et vr? creator et rector vni
uersitatis: et p̄uata supbia diligit? in p̄te vnum
falsū. Itaq; pietate hūili redit? in te et purgas
nos a cōsuetudine mala. et p̄piciā? es p̄ctis cōfiteiū
et exaudis gemit? cōpeditoꝝ et soluis a vincul?
q̄ nob̄ fecim? . si iā nō erigam? aduersus te cor
nua false libtatis auaricia plus bñdi et damno
d ij

totū amittēdi. ampli? amādo ppiū nost? qz te
oim omne bonū. Sed inter flagicia ⁊ facinora
et tā multas iniquitates sunt pcta pfcientū. q a
bñ iudiciatib? ⁊ vitupant? ex regula pfcōis. et
laudent? spe frugis sicut herba segetis. Et sunt
quedā similia vel flagicio vel facinori ⁊ nō pcta
qz nec te offēdūt dñm ⁊ deū nost? nec sociale
cōsortiū. cū cōsiliant? aliq in vsum vite cgrue tpi
et incertū est an libidine habendi aut pumiūtur
corrigēdi studio pte ordinata. ⁊ incertum ē
an libidine nocēdi. Multa itaqz q hoib? impro
bāda vident? testimonio tuo approbata sunt et
multa laudata ab hoib? teste te damnātur. cuz
sepe se aliter habeat species facti et aliter facien
tis anim? atqz articulus occulti tēporis. Cū ve
ro aliquid tu repēte inuitatur ⁊ improvisum im
peras. etiam si hoc aliquādo vetuisti. qzuis cām
impñ tui p tpe occultes ⁊ qzuis cōtra pactū sit
aliquo? hoim societatis. qd dubitet esse faciēdū
qn ea iusta ē societas hoim q seruit tibi? **H**z bea
ti q te impasse sciūt. Fiūt em oia a seruiētibus
tibi. vel ad exhibendū qd ad pñs opus est. vel
ad futura pnunciāda. **N**ec ego nesciens irri
debā illos scōs seruos ⁊ tuas pphas **E**t qd agē
bā cū irridebā illos. nisi vt irriderer abs te? **S**e
sim atqz paulatim pduct? ad eas nugas vt cre
derem sicū plorare cum decerpit? ⁊ mrez eius ar
bores lacteis manare lacrimis. Quā tamē sicū

si comedissz aliqs scūs alieno sane nō suo scelē
tecerptā misceret visceribz? ⁊ anhelaret de illa ā
gelos . imo vero pticulas dei gemēdo in oracōe
atqz ructādo . q̄ pticule fūmi ⁊ veri dei ligate fu
issent in illo pomo . nisi electi sci dente ac vētre
soluerent . Et credidi miser magis esse miam p̄
stādā fructibz terre: q̄z hoibz? ppter quos nasce
rent . Si qs em̄ esuriēs peteret q̄ manicheus nō
esset . q̄si capitali supplicio dānāda buccella vi
deret? si ei daret? . Et misisti manū tuā ex alto ⁊
de hac pfunda caligine eruisti animā meā . cū
pro me ploraret ad te mat̄ mea fidel̄ tua . āpli
us q̄z flent mres corpea funera Videbat em̄ illa
mortem meam ex fide et spū quem habebat ex
te . ⁊ exaudisti eā dñe Exaudisti eā nec despe
xisti lacrimas ei? . cū pfluētes rigarēt terram sub
ocul̄ ei? in oī loco orōnis eius . ⁊ exaudisti eā
Nā vñ illud somniū q̄ eā cōsolatus es vt ⁊ vi
uere me secū crederet ⁊ habere mecū eandē men
sā in domo qđ nolle cepat . auersans ⁊ detestās
blasphemias erroris mei? Vidit em̄ se stantem
in qdā regula lignea . ⁊ adueniētē ad se iuuenē
splendidū hilarē atqz arriidentē sibi . cū illa essz
merēs atqz merore cōfecta . Qui cum causas ab
ea q̄hisset mestidē sue cotidianarūqz lacrimarū
tociū vt assolet non discendi grā . atqz illa rñ
disset . pditionē meā se plāgere . iussisse illū qđ
secura essz atz āmonisse vt attēdēt ⁊ vidēt vbi

esset illa ibi eē ⁊ me. **Q**uod illa vbi attēdit. vidit
me iuxta se i eadē regula stātē. **V**n hoc n̄ qz exāt
aures tue ad cor e? o tu bone oipotēs q̄ sic euās
vnūquēqz nrm tāqz solū cures. ⁊ sic oēs tanqz
singulos. **V**n illud eē qz cū m̄ narrassz ipm vīfū
et ego ad id trabē conarer vt illa se poti? nō des
parz futurz eē qd̄ erā. continuo sine aliq̄ hesitatōe
nō inqt. nō em̄ m̄ dcm ē vbi ille ibi ⁊ tu. h̄ vbi
tu ibi ⁊ ille. **C**ōfiteor tibi dñe recordatōez meā
q̄ntū recoło qz sepe n̄ tacui āpli? me isto p̄ m̄rēz
vigilāte rñso tuo qz tā viāna iterptatōis falsita
te turbata nō ē. ⁊ tā cito vidit qd̄ vidēdū fuit.
qd̄ ego certe āteqz dixissz nō viderā. ⁊ iā tūc fu
isse cōmotū. qz ipso somnio q̄ feie pie gaudiuz
tāto p? futurz ad cōsolatōez tūc pñtis solitudinis
tāto añ p̄dictū ē. **N**ā nouē ferme āni secuti sūt
q̄bz ego i illo limo pfūdi ac tenebris falsitatis
cū sepe surgē conarer ⁊ gūi? alliderer volutat?
fū. cum tñ illa vidua casta pia ⁊ sobria quales
amas iā q̄bē spē alacrior. h̄ fletu ⁊ gemitu non
segmior nō desinēt horis oibz orōm suarū te me
plāgē ad te. **E**t itrabūt in cōspectū tuū p̄ces ei?
et me tñ dimittebas adhuc volui ⁊ iuolui illa ca
ligie. ⁊ dedisti alterz rñfū interī qd̄ recoło. **N**ā
multa p̄tēa p̄p̄ qd̄ p̄pero ad ea q̄ me magis v̄
gēt cōfiteri tibi. ⁊ multa nō memim. **D**edisti
ergo alterz p̄ sac̄dotēz tuū q̄ndā ep̄m nutritū in
eccl̄a. ⁊ exercitatū in libris tuis. **Q**uē cū illa se

mina rogassz vt digress' mecum colloq' et refellere
rores meos. et doceret me mala. ac doceret bono. facie
bat enim hoc si quis forte perdoneos iuenissz. noluit il
le. prudens sane quantum sensi postea. respondit enim me
adhuc idoneum. eo quod inflatus es eam nouitate habere il
li. et nonnullis questionibus iam multos ipitos exagi
tasssem sic illa indicauerat ei. Sed inquit. sine illi ibi
et tamen roga pro eo dominum. ut ipse legendo recipiat. quod
ille sit error. et quanta impietas. Simul etiam nar
rauit se quoque paruulum a seducta matre sua da
tum fuisse manicheis. et omnes pene non legisse ta
tum verum etiam scriptitasse libros eorum sibi que ap
paruisse nullo contra disputante et conuincente. quod
esset illa secta fugienda. itaque fugisse. Que cum
ille dixisset atque illa nollet acquiescere sed ista
ret magis deprecando et vbertim flendo ut me vide
ret et mecum differeret. ille iam sub stomachans te
dio. vade inquit a me. ita viuas. fieri enim non po
test ut filii istarum lacrimarum peat. Quod illa
ita se accepisse inter colloquia sua mecum sepe re
cordabatur. at si de celo sonuisset.

C Finit confessionum aurelij augustini liber tercia?

Incipit liber quartus eiusdem.

D Er idem tempore annorum nouem ab
vnticesimo anno etatis mee usque
ad duoticesimum seducebamur et se
ducebamur falsi atque fallaces in varijs
cupis et in libris. et palam per doctrinas que liberales
d. nij

uocat. occulte aut falso noie religionis. Sic superbi
ibi superstitiosi. ubique uani ac popularis glorie sec
tantes inamitatem. usque ad theatricos plausus et
contentiosa certamina et agone coronarum femine
arum et spectaculorum nugas et interparentium libidinum
Illac aut purgari nos ab istis sordibus expeten
tes cum eis qui appellarent electi et sancti afferre
mus escas. de quibus nobis in officina agriculi sui
fabricarent angelos et deos per quos liberamur. et se
ctabar ista atque faciebam cum amicis meis per me ac
mecum deceptis. Irrideant me arrogantes. et non dum
salubriter prostrati et electi ad te deus meus. ego
tamen confitear tibi de decora mea in laude tua. Vinea
me obsecro. et da mihi circuire penitus memoria per
teritos circuitus erroris mei. et imolare tibi hosti
as iubilationis. Quid enim sum ego. mihi sine te mihi
dux in preceptis. Aut quid sum cum mihi bene est non fugies
lac tuum. a fructus te cibo qui non corrumpit. Et quis homo
est qui homo cum sit homo. Sed irrideant nos fortes et poten
tes. nos autem infirmi et inopes confiteamur tibi.
Docebam in illis annis artem rethoricam. et uictoriosam
loquentiam victus cupiditate vendebam. Malebam
tamen domine tu scis bonos habere discipulos sic appellan
tur boni. et eos sine dolo docebam dolos non in quibus
contra caput innocentis agerent. sed aliquando per capite no
centis. Et deus vidisti in longinquo lapsantem in lubrico
et in multo fumo scintillante fide mea. qui exhibe
bam in illo magisterio diligentibus uanitate et qui

rentibus mēdaciū soci? eoz. **I**n illis ānis vnā
habebā n̄ eo qđ vocat̄ legitimū diugio cōgnitā
sed qđ vag? ardor libidis iops prudētie indaga
uerat. h̄ vnā tū ei qđ seruās thori fidē. **I**n q̄ sane
expirer exēplo meo qđ distaret int̄. iugal pla
citi modū qđ federatū essz generādi grā. et pac
tū libidinosi amoris vbi ples etiā contra votuz
nascit̄. quāuis iam nata cogat se diligi. **R**e
colo etiāz cū mibi theatriā carminis certamē mi
re placuissz mandasse mibi nescio quē aruspicez
quid ei dare vellem mercedis vt vincere. me au
tem feda illa sacramēta detestatur et abhominā
tum respōdisse. nec si corona illa essz immortali
ter aurea. muscā pro victora mea necari sinere
Necatur? em̄ erat ille in sacrificijs suis animātia
et illis honoribus inuitatur? mibi suffragatura
demonia videbat̄. **S**ed hoc qđ maluz nō ex tua
castitate repudiaui de? cordis mei. nō em̄ ama
re te nouerā. qui nisi fulgores corpeos cogitare
nō nouerā. **T**alibus em̄ figmentis suspirans aia
nonne fornicat̄ abs te et fidit in falsis. et pascit
ventos? **S**ed videlicz et sacrificari p̄ me nollez
demonibus. quibus me illa supstitōne ipse sac
ficabam. **Q**uid est em̄ aliud ventos pascere. qđ
ip̄os pascē. hoc ē errādo eis esse voluptati atqz
derisui? **I**deoqz illos planos qđ mathematicos
vocat̄ plane cōfulere nō desiste bā. qđ quasi nullū
eis essz sacrificiū et nulle p̄ces ad aliquē sp̄m ob

uāt. occulte aut falso noie religiōis. Sic supbi
ibi supstidiosi. ubiqvami ac popularis gl'e sec
tantes inamitatē. vsq; ad theatricos plausus et
confetiōsa certamina ⁊ agonē coronarū femine
ar ⁊ spectaculorū nugas ⁊ intēpātiā libidinū
Illac aut purgari nos ab istis sordib? expeten
tes cū eis qui appellarent electi ⁊ sancti afferre
mus escas. de quib? nob in officiā aqliculi sui
fabricarēt angelos ⁊ deos per q's liberamur. ⁊ se
ctabar ista atq; faciebā cū amīs meis p me ac
mecū deceptis. Irrideāt me arrogātes. et nōdū
salubriter pstrati et electi ad te deus meus. ego
tū cōfitear tibi dedecora mea in laude tua. Vne
me obsecro. ⁊ da mihi circuire pūti memoria p
teritos circuitus erroris mei. ⁊ imolare tibi hosti
as iubilatōnis. Quid em̄ sū ego mihi sine te nisi
dux in p̄ceps? Aut qd sū cū mihi bñ ē n̄ fugēs
lac tuū. ā fruēs te cibo q nō corrūpit? Et q's lō
ē q'q; lō cū sit lō? B; irrideāt nos fortes ⁊ poten
tes. nos aut infirmi ⁊ inopes confiteamur tibi.
Docebā in illis āmis artē rethoricā. ⁊ victoriosā
loqūtatē victus cupiditate vendebā. Malebaz
tū dñe tu scis bonos h̄re discipulos sic appellā
tur boni. ⁊ eos sine dolo docebā dolos nō in qb?
cōtra caput innocētis agerēt. s; aliquñ p capite no
cētis. Et d's vidisti i lōginquo lapsantē i lubrico
et i multo fumo scintillātē fidē meā. qu exhibe
bā in illo magisterio diligētibus vanitatez ⁊ q

rentibus mēdaciū soci? eoz. **I**n illis ānis vnā
habebā n̄ eo qđ vocat legitimū coniugio cōgita
sed qz vag? ardor libidis iops prudētie indaga
uerat. h̄ vnā tñ ei qz seruās tñori fidē. In q̄ sane
expirer exēplo meo qđ distaret int̄ coniugal pla
citi modū qđ federatū essz generādi grā. et pac
tū libidinosi amoris vbi ples etiā contra votu z
nascit̄. quāuis iam nata cogat se diligi. **R**e
colo etiāz cū mihi theatriā carminis certamē mi
re placuissz mandasse mihi nescio quē aruspicez
quid ei dare vellem mercedis vt vincere. me au
tem feda illa sacramēta detestatur et abhominā
tum respōdisse. nec si corona illa essz immortali
ter aurea. muscā pro victora mea necari sinere
Necatur? em̄ erat ille in sacrificijs suis animātia
et illis honoribus inuitatur? mihi suffragatura
demoni videbat̄. Sed hoc qz maluz nō ex tua
castitate repudiaui de? cordis mei. nō em̄ ama
re te nouerā. qui nisi fulgores corpeos cogitare
nō nouerā. Talibus em̄ figmentis suspirans aia
nonne fornicat̄ abs te et fidit in falsis. et pascit
ventos? Sed videlicz et sacrificari p me nollez
demonibus. quibus me illa supstitōne ipse sac
ficabam. Quid est em̄ aliud ventos pascere. qz
ipsoz pascē. hoc ē errādo eis esse voluptati atqz
derisui? Ideo qz illos planos qz mathematicos
vocāt plane cōsulere nō desiste bā. qz quasi nullū
eis essz sacrificiū et nulle pces ad aliquē spm̄ ob

diuinationē dirigerent. qđ tñ xp̄iana ⁊ v̄a pie-
tas cōleq̄nt repellit ⁊ dānat. **B**onū ē em̄ cōfiteri
tibi dñe. ⁊ dicere miserē mei. ⁊ cura aīam meaz
qm̄ peccauit tibi. neq; ad licētiā peccādi abuti i
dulgētia tua. h̄ me memisse dñice vocis ecce san-
fact? es iā noli peccare ne qđ tibi deteri? cōtigat
Quā totā illi salubritatez iterficē conant. cū di-
cūt de celo tibi ē ieuitabil? cā ⁊ ven? hoc fecit. ā sa-
turn? aut mars scz vt kō sine culpa sit caro ⁊ san-
guis ⁊ supba putredo. culpād? sit āt celi ac sy-
derz creator ⁊ ordiator. **E**t q̄s ē hic n̄ de? n̄ sua
uitas ⁊ origo iusticie. q̄ reddis vnicuiq; scđm
opa ei? ⁊ cor cōtrītū ⁊ būliatū nō sp̄mis? **E**rat
eo tpe vir sagax medicē artis pitissim? atq; in
ea nobilissim?. qui p̄cōsul manu sua coronā illā
agomisticam imposuerat non sano capiti meo. h̄
nō vt medic?. **N**ā illius morbi tu sanator. q̄ resi-
stis supbis būlibz aut das grām. **N**ūquid tñ ec-
per illū senē defuisti mibi. ā destitūsti mederi aīe
mee? **Q**uia em̄ fcūs ei erā familiarior ⁊ ei? h̄ mo-
nibz. erat ei sine v̄bo ⁊ cultu viuacitate sentētia
rū iocūdi ⁊ ḡues. assidu? ⁊ fixus inherebā. vbi
cognouit ex colloq̄o meo libris genethiaco ⁊ eē
me deditum benigne ac p̄ne me monuit vt eos
abjcerē. neq; curā ⁊ operā rebz utilib? necāriā.
illi vanitati frustra ipenderē dicēs se ita illā didi-
cisse vt vict? eius p̄fessionē p̄mis āmis etatis sue
beferre voluissz q̄ vitā degēt. ⁊ si ypocrasē itelle

xissz. ⁊ illas vtiq; lras potuissz intelligē. ⁊ tamē
nō ob aliā cām se postea illis relictis mediānaz
asscutū mīi q; eas falsissimas cōpisset. ⁊ nollet
vir gūis decipiēdis hoib? victum q̄rere. At tu in
quit qm̄ te in hominib? sustētas rethoricā tenēs
hāc aut fallaciā libero studio non ncātate rei fa
miliaris sectaris. quo magis mibi te optz de illa
credere. qui eā tā pfce discē elaborauī q; ex ea
sola viuere volui. ⁊ q; ego cū q̄sissem q; causa er
go faceret vt multa inde vera pnūciarent. rñdit
ille vt potuit. vñ sortis hoc facere in reꝝ natura
vsqueq; diffusā. Si em̄ de paganis poete cu
iulpiā lōge aliud canētis atq; mēdentis cū for
te q̄s cōsulit mirabilē cōson? negotio sepe versus
exiret. mirandū nō eē dicebat si ex aia būana
supiore aliq; instinctu nesciēte quid in se fieret
nō arte s; sorte sonaret aliquid. qđ interrogātis
reb? fāsq; cōneret. **V** Et hoc qđē ab illo vel per
illū pcurasti mibi. ⁊ qđ ipē postea p meipm q̄
rerē in memoria mea delimasti. Tūc aut nec ipē
nec carissim? meus nebridus adolescēs valde bo
n? ⁊ valde celtus irridēs totū illud diuinatōis
gen? p suadere m̄ potuerūt vt hec abijcerem. qm̄
me āplius ipso ⁊ auctoꝝ mouebat auctoritas
et nullū certū q̄le q̄rebā documentū adhuc inue
nerā. q; mibi sine ābiguitate apperet q; ab eis cō
sultis vera dicerent sorte nō arte inspectoꝝ fide ⁊
dici. **I**n illis ānis q; pmo tpe i muniāpio quo

natus fui rufinū docere cēperā. opauera amicū so
cietate studioꝝ minis carū coeuū mibi ⁊ cōflo
rentē floze adoleſcētie Mecū puer creuerat ⁊ pa
riter in scola ieramus pariterq; luſeram? ſed nō
dum erat ſic amicus. Quāq; ne tūc quidē ſicuti
eſt vera amicitia. quia nō eſt vera niſi cum eam
tu agglutinas inē coherētes tibi caritate diffuſā
in cordibus noſtris per ſpīritū ſanctū qui dat?
eſt nob. ſed tñ dulcis erat minis. coacta ferro
re p̄ ihū studioꝝ. Nā ⁊ a fide vera q; ſi germani
tus ⁊ p̄mit? adoleſcēs tenebat. deflexerā euz in
ſup̄ſtitiōſas fabellas ⁊ p̄micioſas p̄pter quas me
plāgebat mater mea. cum iam errabat in aīo il
le hō. ⁊ non poterat aīa mea ſine illo. Et ecce tu
imminēs dorſo fugitiuoꝝ tuoꝝ deus vltionū et
fons mīaz fil. q̄ ouertis nos ad te miris modis.
ecce abſtulisti hōiem de hac vita. cū vix exple
uiſſet annū in amicitia mea ſuauiſ mibi ſup̄ oēs
ſuauitates illi? vite mee. Quis laudes tuas enu
merat vn? in ſe vno. q̄s exptus ē? Quid tūc fe
ciſti ds me? ⁊ q; inueſtigabilabiſſus iudicioꝝ
tuoꝝ? Cū em̄ laboraret ille febrib? iacuit diu
i ſudoē lutali ſine ſenſu. ⁊ cū deſparet. baptiſa
t? ē neſciēs me n̄ curāte ⁊ p̄ſumēte id r̄tinē poti?
aīaz ei? qđ a me accepat. non qđ i neſciētis cor
pe fiebat. Lōge at̄ alit̄ eāt. nā recreatus ē ⁊ ſal
u? fact? Statimq; vt p̄mū cū eo loq̄ potui. po
tui aut̄ mox vt ille potuit. qm̄ nō diſcedebā. ⁊

nimis pendebamus ex inuicē. et tēptauī apud il
lū irridē tanq̃z ⁊ illo irrisuro mecum baptisimū
queꝫ accepit mēte atqꝫ sensu absentissim⁹. sed
tamen iam se accepisse didicerat. At ille ita me
exhorruit vt inimicū. amonuitqꝫ mirabili et re
pentina libertate. vt si amic⁹ esse vellē talia sibi
dicere desinere. Ego aut̃ obstupescit⁹ atqꝫ tur
batus distuli oēs mot⁹ meos vt cōualescēt pri
us. essetqꝫ p̃doneus virib⁹ valitudinis. cū q̃ agē
possem qd̃ vellē. **B**z ille abreptus demēcie mee
vt apud te fuaret⁹ solatio mee post paucos di
es me absente repetit⁹ febrib⁹ ⁊ defungit⁹. Quo
dolore cōtenebratū ē cor meū. ⁊ quicq̃d aspiciē
bā mors erat. ⁊ erat mihi patria supplicii. ⁊ p̃
na dom⁹ mira infelicitas. **E**t quicq̃d cū illo cō
municauerā. sine illo inerciatū imanē vtebat⁹.
Expetebāt eū vndiqꝫ oculi mei ⁊ nō dabat⁹ ⁊
oberā oīa qꝫ nō haberet eū. nec mihi iā dicere po
terāt ecce veniet. sicut cū viueret qñ absens erat
Et fact⁹ erā ipse mihi mag⁹ q̃stio. ⁊ interroga
bā aīam meā qre tristis es⁹. ⁊ qre oturbar⁹ me
valde. ⁊ nihil nouerat r̃ndere mihi **E**t si dicebā
spera in deū iuste nō obtinebat. qꝫ ⁊ verior erat
et melior hō queꝫ carissimū amiseram. q̃z fantas
ma in quod sperare videbat⁹. Solus fletus erat
dulcis mihi. ⁊ successerat amico meo in delicijs
amini mei. **E**t nūc domine iam illa trāsierunt ⁊
tpe lenitū ē vulnus meū. **P**ossuz ne audire abs

te q̄ veritas es ⁊ amouē aurē cordis mei ori tuo
iut dcas mihi cur flet? dulcis sit miseriis. An tu
q̄uis ubiq; assis lōge abieciſti a te miſeriā nrā;
Et tu in te manes. nos at̄ i expimētis volumur
et tñ mihi ad aures tuas plorarem? nihil f̄idui d̄
ſpe nrā fiēt Vñ igit̄ ſuauiſ freūſ de amaritudine
vite carpit̄ gemē ⁊ flē ⁊ ſuſpirare cōq̄ri tibi. An
hoc ibi dulce ē qd ſpam? exaudire te? Rē illud
in p̄ab? q̄ deſideriū pueniēdi hñt. Nunq̄d i do
lore amiſſe rei ⁊ luctu q̄ tūc opiebar? Neq; em̄
ſperabā reuiuſcē illū ā hoc petebā lacrimis ſ tñ
dolebā ⁊ flebā. miſer em̄ erā. ⁊ amiſerā gaudiū
meū. An ⁊ flet? res amara p̄ ſaſtidio rerū q̄bus
p̄us fruebamur. ⁊ dū tūc ab eis abhorremus de
lectat? Quid at̄ iſta loquor? Non em̄ tps q̄ren
di nūc ē. ſ cōſtēdi tibi. Miſer erā. et miſer ē ois
anim? vinct? amicitia rex mortaliū. ⁊ dilania
tur cū eas amittit. ⁊ tūc ſentit miſeriā q̄ miſer ē
et atēq; amittat eas Sic em̄ ego erā illo tpe. ⁊
flebā amariffime. ⁊ req̄ſcebā i amaritudine Ita
miſer erā. ⁊ habebā cariorē illo amico meo vitā
ipſam miſerā. Nā q̄uis eam mutare vellē nollē
tamē amittere magis q̄m illū. ⁊ nescio an vellē
vel p̄ illo ſicut de oreſte ⁊ pilade tradiſ ſi nō ſui
git. qui vellēt p̄mucem mori vel ſimul mori. q̄
morte p̄ius eis erat nō ſimul viuere. Sed in me
nescio quis affectus nimis huic cōtrarius ortus
erat. ⁊ tediū viuēdi erat in me ḡuiſſimū ⁊ moriē

di metus credo q̄ magis illū amabaz. eo magis
mortē q̄ mihi eū abstulerat tanq̄z atrocissimā inī
micā oderā et timebā. et eā repente cōsūpturā oēs
hoies putabā. q̄ illū potuit Sic erā oīno memi
Ecce cor meū de? meus. ecce int? vide q̄ memi
spes mea q̄ me mūdās a taliū affectōnū imūdi
cia. dirigēs oculos meos ad te. et euellens de la
queo pedes meos. Mirabar enim ceteros morta
les viuere. q̄ ille quē q̄si non moriturū dilexerā
mortuos erat. et me magis q̄ illi alt? erā viuere
illo mortuo mirabar. **V** Bene quidam dixit de
amico suo. dimidiū aīe mee. Nā ego sensi aīam
meam et animā illi? vnā fuisse animā in duob?
corpib?. et ideo mihi horror erat vita. quia no
lebā dimidi? viuere. et ideo forte mori metuebā
ne totus ille morerē. quē multū amaueram. O
demenciā. nescientē diligē hoies humaniter. O
stultū hoīem imoderate hūana patientē. qd? ego
tūc erā Itaqz estuabā. suspirabā. flebā. turba
bar. nec requies erat nec cōsiliū. Portabā enim
conscissam et cruentē aīam meā impatientē por
taria me. et vbi eā ponere non inueniebā. Non
in amenis nemorib?. nō in ludis atqz cantibus
nec in suaue olentib? locis nec in cōuiujs appa
tis. neqz in voluptate cubilis et lecti. non dem
qz in libris atqz carminib? q̄scebā. Dormebāt
omnia. et ipsa lux et quicqd? non erat quod ille
erat. improbū et odiosum erat. p̄fer gennitum et

lācmas. **N**az in eis solis aliqñtala requies. vbi
autez inde afferebat anima mea. onerabat me
grādi sarcina miserie. que ad te dñe leuāda eāt
et curāda. Sciebat sed nec volebat nec valebat.
eo magis quia nō mihi eras aliqd solidū et firmū
cum de te cogitabā. **N**ō enī tu eras. sed vanum
fantasma et error me? erat deus meus. Si cona
bar eā ibi ponere vt req̄scceret p inane labebat
et itez ruebat super me. et ego mihi remāseram
infelix locus. vbi nec esse possem. nec inde rec
dere. Quo enī cor meum fugeret a corde meo?
Quo a meipso fugerem. quo non me sequerem?
Et tamē fugi de patria. Minus enī cū querebat
oculi mei vbi videre nō solebant. atq; a thaga
stēsi oppido veni kartagine. Non vacāt tēpora
nec ociose volūntur per sensus nostros. faciūt in
animo mira opera. Ecce veniebāt et p̄teribāt de
die in diem. et veniēdo et p̄tereūdo inferebāt mi
hi species alias et alias memorias. et paulatim
resarciēbāt me p̄stinis generib? delectationum
quib? cedebat dolor me? ille. sed succēdebāt nō
quidem dolores alij. causa tamē alioz dolorum.
V Nam vnde me facillime et intime dolor ille pe
netrauerat. nisi q; suberaz in harenā animā meā
diligēdo moriturū ac si non moriturū? Maxime
quippe me reparabāt atq; recreabāt aliorum
amicorum solacia cum quib? amabam qd non
prop̄ te amabā. et fabula igens hoc eāt et lōgū

mendaciū. cuius adulterina confectio corrūpe
bat mens nostra pruriēs in aurib? **S** illa mihi
fabula nō moriebat. sed q̄s amicoꝝ meoꝝ mo
reret. Alia erāt q̄ in eis āphius capiebāt animū.
colloqui ⁊ cōridere ⁊ vicissim beniuole obse q̄. hī
legē libros dulciloq̄s hī nugari simul honestari
dissentire interdū sine odio tanq̄ ipse hō secū.
atq̄ ipsa rarissima dissensio cōdire cōsensiones
plurimas. docere aliq̄d iuicē aut discere abinuicē
desiderare absentes cū molestia suscipere uenētes
cū leticia. Dis atq̄ huiū signis a corde amātiū
et redamantium procedentibus per os per ling
uam per oculos ⁊ mille motus gratissimos quasi
fomitib? conflare animos ⁊ ex pluribus vnum
facere. hoc est q̄d diligit in amās. ⁊ sic diligit
vt rea sibi sit humana cōscia si nō amauerit reda
mantē. aut si amāteꝝ nō redamauerit. nihil que
rens ex eius corpe. preter indicia beniuolētie **D**ic
ille luctus si quis moriatur ⁊ tenebre dolor: et
uersa dulcedine in amaritudinē cor madidū. ⁊
ex amissa vita morientū mors uiuentū. **B**ea
tus qui amat te. ⁊ amicum in te. ⁊ inimicū p̄p̄
te **S**olus enī nullū carum amittit. cui oēs in illo
cari sunt qui nō amittit. **E**t quis est iste mihi de?
noster. deus qui fecit celū ⁊ terram. ⁊ implet ea
quia implēdo ea. fecit ea? **T**e nemo amittit. nisi
qui dimittit. **E**t qui dimittit quo it. aut quo fu
git. n̄ a te placido ad te iratū? **N**ā ubi nō inuenit

legē tuā in pena sua? Et lex tua veritas. et veri-
tas tu Deus virtutū conuertere nos. et unde faciē tuā
et salui erim? Nā quoq̄ versū se vterit aīa hoīs.
ad dolores figit̃ alibi p̃terq̄ in te Tā. i. q̄uis et
si figit̃ in pulchris extra te et extra se q̄ tñ nulla
eēnt nisi eēnt abs te. q̄ oriūt̃ et occidūt̃ et oriēdo
q̄si eē incipiūt. et crescūt vt p̃ficiāt̃. et p̃fā sene-
scūt. et itereūt. etenim oīa senescūt et oīa intereūt
Ergo cū oriūt̃ et tēdūt eē q̄ magis crescūt cele-
rit vt sint eo magis festināt vt n̄ sint Sic ē mo-
d⁹ eoꝝ tñ dediti eis q̄ p̃tes sūt rez q̄ n̄ sūt oēs
simul. s̄ decedendo ac succedendo agūt oēs vniver-
sū em̄? p̃tes sunt Ecce sic pagit̃ et hmo n̄ p̄ fig-
sonātia. Nō em̄ erit tot⁹ hmo si vnū verbū non
decadat. cum sonuerit p̃tes suas vt succedat ali-
ud. Laudet te ex illis aīa mea de⁹ creator oīm.
sed nō in eis infigat̃ glutino amoris per sensus
corpis Eūt em̄ quo ibāt vt nō sint. et d̄scindūt
eam desiderijs pestilētijs. qm̄ ip̄e esse vult. et re-
quiescē amat meis q̄ amat. In illis at̄ nō ē. vbi
q̄ nō stāt fugiūt. Et q̄s ea sequit̃ sensu carnis.
aut q̄s ea cōp̃ēdit vel cū p̃sto sunt? Tard⁹ est
em̄ sensus carnis. qm̄ sensus carnis ē. et ip̄e est
mod⁹ eius. Sufficiāt et aliud ad qd̄ fact⁹ ē. ad
illud aut̄ nō sufficiāt vt teneat trāscurretia ab ini-
cio debito vsq̄ ad finē debitū. In verbo em̄ tuo
p̄ qd̄ creant̃. ibi audiūt hinc et hucusq̄ noli eē
vana aīa mea et obsurdescē i aure cordis tumē

tu vaitatis tue. Audi et tu. Verbum ipsum clamat
ut redeas. et ibi est locus quietis impturbabit
ubi non deserit amor si ipse non deserat. Ecce illa
discedunt ut alia succedant ut omnibus suis partibus con-
stet infima vniuersitas. Nunquid ego aliquo
discedo ait verbum dei? Ibi fige mansionem tuam.
ibi comedam quicquid inde habes anima mea saltem fa-
gitata fallacis. Veritati comedam quicquid tibi
est a veritate et non perdes aliquid. et reflorescent
putrida tua et sanabuntur omnes languores tui. et
fluxa tua reformabuntur et restringentur ad te. et
non te deponet quod descendent. sed stabunt tecum. et perma-
nebunt ad ipsum statum ac permanet deum. Ut quod purum
sequaris carnem tuam? Ipsa te sequitur causa. Quicquid per il-
lam sentis in parte est et ignoras totum cuius? hee partes sunt
et delatant te tamen. Sed si ad totum comprehendentem esset perdo-
ne? sensus carnis tue: ac non et ipse in parte vniuersi
accepisset per penam tuam iustum modum. velles ut transi-
res quicquid existit in potentia. ut magis tibi omnia
placerent. Nam et quod loquimur per eundem sensum car-
nis audis: et non vis utique stare sillabas sed transi-
uolare. ut alie veniant. et totum audias. Ita semper
omnia quibus unum aliquid constat: et non sunt omnia simul
ea quibus constat. Quod delatant omnia quibus singula. si pos-
sint sentire omnia. Sed longe his melior quod fecit omnia.
et ipse est deus noster. et non discedit. quia nec succedit ei
Si placent corpora deum ex illis lauda. et in artificem
eorum rectorque amorem. ne in his que tibi placet tu

displiceas. **S**i placet anime in deo amentur. quia et
ipse mutabiles sunt. et in ipso fixe stabiliuntur.
alioquin irerent et perirent. **I**n illo ergo amentur et rapti
ad eum tecum quod potes. et dic eis hunc amemus. hunc
amemus ipse fecit hoc. et non est longe. **N**on enim fecit
atque abiit. sed ex illo in illo sunt: **E**cce ubi est
ubi sapit veritas **I**ntimus cordi est huius cor erravit
ab eo. **R**edite purificatores ad cor. et ibere et il
li qui fecit vos. **S**tate cum eo. et stabitis **R**equiesci
te in eo. et quieti eritis. **Q**uo itis in aspera? **Q**uo
itis? **B**onum quod amatis ab illo est. **S**ed quantum est ad
illum. bonum est et suave. **S**ed amarum erit iuste.
quia iniuste amat desertum illo quicquid est ab illo
est. **Q**uo vobis adhuc et adhuc ambulare vias
difficiles et laboriosas? **N**on est requies ubi que
ritis eam? **Q**uerite quod queritis huius ibi non est ubi qui
ritis. **B**eatam vitam queritis in regione mortis. non
est illuc. **Q**uomodo enim beatam vitam. ubi nec vita? **E**t des
cendit huc ipsa vita nostra et tulit mortem nostram et oc
cidit eam de habundantia vite sue. et tonuit clamans
redeamus hinc ad eum. in illud secretum unde p
cessit ad nos in ipsum primum virginalem utrum ubi ei
nuphit humana creatura caro mortalis ne semper
esset mortalis. et inde velut sponsus praecedens de tha
lamo suo exultavit ut gigas ad currendam viam.
Non enim tardavit sed cucurrit clamans dominus. facis
morte vita descensu ascensu clamans et redeamus
ad eum. **E**t discessit ab oculis ut redeamus ad cor

et inueniam? eū. Abcessit em̄. ⁊ ecce hic ē. No
luit nobiscuz diu eē. ⁊ nō reliq̄t nos. Illuc em̄
abcessit. vñ nunq̄z recessit. qz mūd? p eū fcūs ē.
et i hoc mūdō erat. ⁊ venit in hūc mūdū pctōres
saluos facē. cui cōfiteſ aia mea ⁊ sanat eaz. qm̄
peccauit illi. Filij hoim. quousqz graues corde.
Nunq̄d ⁊ post descensū vite nō vultis ascendere
et viuē? Sed quo ascēdistis. qm̄ in alto estis.
et posuistis in celū os vestz. Descēdite vt ascē
datis. ⁊ ascēdatis ad deū. Cecidistis em̄. ascē
dēdo cōtra eū. **Dic** eis ista vt plorēt i oualle plo
ratiōis. ⁊ sic eos rape tecū ad deu. qz de spū ei?
hec diās eis sic dicēs ardēs igne caritatis. **Hec**
tūc nō nouerā. ⁊ amabā pulchra iferiora ⁊ ibā
in pfundū ⁊ dicebā amicis meis. nō amem? ali
qd n̄ pulchz. **Quid** ē ergo pulchrū. ⁊ qd ē pulc
tudo? **Quid** ē qd nos alliat ⁊ cōsiliat rebo quas
amam? Nisi em̄ essz in eis decus ⁊ spēs. nullo
mō nos ad se mouerēt. Et aiad uertebā ⁊ videbā
in ipsis corpibus aliud esse qm̄ totū. ⁊ ideo pul
chrū. aliud aut qd ideo decēt qm̄ apte accōmo
dareſ alicui. sicut ps corporis ad vniuersū suū. ā
calciamentū ad pedē ⁊ similia. ⁊ ista cōsideratō
scaturiuūt in aīo meo ex intimo corde meo. ⁊ sc̄p̄
si libzōs d pulchro ⁊ apto. puto duos aut tres
Tu scis deus. nā excidit mihi. **Nō** em̄ habem?
eos. s̄ aberrauerūt a nobis nescio quō. **Quid** ē
aut qd me nouit. dñe d̄s me? vt ad bieriū rōe
e in

vobis oratorē scriberē illos libros . quem nō no
uerā facie sed amauerā hominē ex doctrine famā
que illi clara erat. Et qdā verba eius audierā.
et placuerāt mihi. **S**z magis qz placebat alijs .
et eū effēbāt laudibz stupētes qd ex hōie syro
docto pūs grece facūdīe . postea i latinā etiā do
ctor mirabilis extitissz . et eēt sciētissim⁹ reꝝ ad
studiū sapie ptinētū . mihi placebat **L**audat⁹ hō
et amat⁹ absens . **V**tꝝ nā ab ore laudātis itrat
in cor audiētis amor ille. **A**bhit . **S**z ex amante
alio . accēdit⁹ ali⁹ . **N**unc em̄ amat⁹ . q̄ laudat⁹ .
dū nō fallat corde laudatoris p̄dicari credit⁹ . i.
cū amās eū laudat . **H**ic em̄ tūc amabā hominē
ex hōim iudicio . **N**ō em̄ ex tuo deus meus . in q̄
nemo fallit⁹ **S**z tñ cur nō sic auriga nobil⁹ . sicut
venator studijs popularibz diffamat⁹ . h̄ lōge
ali⁹ et graui⁹ . et ita quēadmodū et me laudari
vellē . **N**on autē vellē ita laudari et amari me vt
historiōes qzqm̄ eos et ipē laudare et amare . h̄
eligēs latē qz ita motus esse et velle bri odio qz
sic amari . **V**bi distribuūtur ista pōderavarioꝝ
et diuersoꝝ amoꝝ in aiavna. **Q**uid ē qd amo
in alio . qd rursus n̄ odissem nō a me detestarer
et repellerē . cū sit vt qz nēm hō . **N**ō em̄ sic equ⁹
bon⁹ amat⁹ ab eq . q̄ nollz hō eē etiā si possz **N**oc
et de histriōe dicēdū ē . q̄ natuē nrē soā . **E**rgo
ne amo in hōie . qd odi esse cū sim hō . **G**rande p
fūdū ē ipse hō . et etiā capillos tu dñe nūeratos

habes et non minuuntur in te. et tamen capilli eius magis
mirabiles quam affatus eius et motus cordis eius. **At**
ille rethor ex eo erat gracie que sic amabat ut velle
esse me tale. et errabat typo et circumferebar omni
vento. et nimis occulte gubernabar abste. **Et** vñ
scio et vñ certus confiteor tibi quod illud in amore lau
dandum magis amaueram quam in rebus ipsis de quibus
laudabatur. quia si non laudatum vituperaret eum idem
ipsi et vituperando atque spernendo eam pariter narraret.
non accender in eum et non exartaret. **Et** certe res non
alie forent nec homo ipse alius. si tantummodo alius affectus
narratum. **Ecc**e ubi iacet anima infirma. non dum habens
soliditatem veritatis. **Sicut** aure linguarum flauerunt
a peccatoribus opianti. ita fertur et virtus. torquetur
ac retorquetur. et obnubilatur ei lumen. et non cernitur
veritas. et ecce est ante nos. **Et** magnam quandam mihi
erat. si scire me et studia mea illi viro innotescere
rent. **Que** si probaret flagrare magis. si autem improba
ret. sauiaret cor vanum et iane soliditatis tue. **Et**
tamen pulchrum illud atque aptum vñ ad eum scripseram li
berum aio versabat. ob os contemplationis mee et nullo
collaudatore mirabar. **Sed** tante rei cardinem in
arte tua non dum videbam oipotens. qui facis mirabilia
solus. et ibat animus meus per formas corpeas.
et pulchrum quod per seipsum. aptum autem quod ad aliquod
accommodatum decet definire et distinguere. et
exemplis corpeis astruebam. **Et** converti me ad ai
naturam et non me finebat falsa opinio quam de spiritualibus
e nñ

habebā vix cernere. Et irruebat in oculos ipsa
vis veri. et auertebā palpitantē mentē ab inco
peare. ad liniamēta et colores et tumētes mag
nitudines. Et qz nō poterā eavide in aio. puta
bā me non posse videre aim meū. Et cū in v̄tute
pacē amare. in vidēitate aut odissē discordiā
in illa v̄nitate. in ista q̄ndā diuisionē notabam
Inqz illa v̄nitate mēs rōnal et natura veritatis
ac fūm boni mihi esse videbat. i ista v̄o diuio
ne irracōnabil vite nescio qz s̄bam et naturaz sū
mi mali. q nō solū essz s̄ba. s̄ oio vita essz. et tñ
abs te nō eēt deus me? ex q̄ sunt oia miser op̄ia
bar. Et illā monadē appellabā. tāqz sine v̄llo
sexu mētē hāc v̄o dyadē. inā i facinoribz libidi
nē in flagicijs. nesciēs qd loq̄rer. Nō ei nouerā
neqz didicerā nec vllā s̄bam malū eē. nec ipsam
mentē nrām summū atqz incommutabile bonū. Si
cut em̄ facinora sunt si vidēsus ē ille ai mot? in
q̄ est ipet? et se iactat insolēter ac turbide ad fla
gicia. si est imoderata illa aie affectio qua car
nales hauriūtur voluptates. ita errores et false
opimiones vitā cōtamināt si racionalis mēs ip̄a
viciosa ē. q̄lis in me tūc erat. nesciēte alio lumie
illā illustrādā esse. vt sit p̄iceps veritatis. qz n̄
est ipsa natura veritas. Qm̄ tu illuias lucernaz
meā dñe. de? meus illuiab tenebras meas. et de
plenitudine tua nos oēs accepim? Eten̄ tu lumē
vix qd illuminat oēm hoīem venientē in hunc

mundū. qz in te nō est trāsmutatio nec momēti
obūbratio. sed ego conabar ad te. ⁊ repellabar
abs te vt sapere mortē. qm supbis resistis Quid
aut supbius. qz vt asserē mira demēcia me id eē
naturaliter qd tu es? Cū enim ego essem muta
bilis. et eo mihi manifestū effz. qz vtiqz ideo sa
piēs eē cupiebā. vt ex deteriore melior fierē ma
lebā tñ etiā te opinari mutabilez. qz nō hoc esse
qd tu es Itaqz repellebar. ⁊ resistebas vctose
ceruici mee. Et imaginabar formas corpeas. ⁊
caro carnē accusabā. ⁊ spūs ambulās nōduz re
uertebat ad te. Et ambulādo ambulabā in ea q
non sunt. neqz in te neqz in me. neqz in corpe.
neqz mihi creabatur a veritate tua. sed mea va
nitate fingeant ex corpe Et dicebam puulis
fidelibz tuis ciuibz meis a quibz nesciens exu
labam. dicebā illis garrulus ⁊ ineptus. Cur er
go errat aia quā fecit deus. Quia mihi nolebaz
dici cur ergo errat deus. Et cōtendebā magis i
cōmutabilē tuā sbam coactā errare: qz meā mu
tabilē spōte deuiasse. ⁊ pene errare cōfitebar Et
etiā etate ānoꝝ fortasse vigintissex aut vij. cū il
la volumina scpsi. voluēs apud me corpalia fig
mēta obstrepentia cordi meo ⁊ auribz. q̄s intē
debā dulcis veritas i iteriore melodīā tuā. cogi
tans de pulchro ⁊ apto et stare cupiēs ⁊ audi
re te et gaudio gaudere ppter vocem spōsi et nō
poterāz. qz vobz erroris mei rapiebat foras. et

pondē supbie mee in yma dedebā. **Nō** em̄ da-
bas auditui meo gaudiū ⁊ leticiam. aut exulta-
bant ossa q̄ hūiliata nō erāt. Et qd̄ m̄ p̄deat q̄
annos natus ferme viginti cū in man⁹ meas ve-
nissent aristotilica qdā q̄s appellāt decē categori-
as q̄z noie cū eas rethor cartaginens magister
me⁹ buccis typo crepātib⁹ memoraret. ⁊ ali⁹
q̄ docti habebant⁹. tāq̄z in nescio qd̄ magnū ⁊
diuinū suspēsi ibi abāt. legi eas sol⁹ ⁊ itellexi.
Quas cū otulissē cū eis q̄ se dicebāt vix eas ma-
gistris eruditissimis nō loq̄ntib⁹ tñ. s̄ multa in-
puluē depingētib⁹ itellexisse nibil inde aliud m̄
dicere potuerunt. q̄z ego solus apud meipsū le-
gens cognouerā. Et satis aperte mihi videbant⁹
loquētes de substātijs sicuti ē hō ⁊ que illis eēnt
sicuti est figura hominis. qualis sit ⁊ statura q̄t
pedū sit. ⁊ cognatio cui⁹ frater sit aut vbi sit cō-
stitut⁹. aut quādo nat⁹. aut stet aut sedeat. ā
calciat⁹. ā armatus sit. ā aliqd̄ faciāt aut patiat⁹
aliqd̄. ⁊ q̄cūq̄ in his nouē gñib⁹ quo⁹ exēpli
grā qdā gratis posui. vel in ipō sbe gñe innume-
rabilia repiunt⁹. **Quid** hoc mihi p̄derat qñ ⁊ ob-
erat. cū etiā te de⁹ me⁹ mirabilē simplicem atq̄
incomutabilē illis decē predicamētis putās quic-
quid ess⁹ oīno cōprehensū sic intelligere conarer
quasi ⁊ tu subiect⁹. esses magnitudinē tue ā pul-
chritudini vt illa esset in te quasi in subiecto sic
in corpe. cū tua magnitudo ⁊ tua pulchritudo

tuipse sis. corpus autē non ed sit magnū et pul
chrum quo corp⁹ est. qz et si minus magnū et mi
n⁹ pulchrum esset. nihilomin⁹ corpus esset. **F**alsi
tas ei erat qnā de te cogitabā nō veritas. et fig
mēta miserie mee. nō firmamentū beatitudinis
tue. **I**usseras enī et ita fiebat in me. vt terra spi
nas et tribulos pareret mibi. et cū labore pueni
rē ad panē meū. Et qd mī pdeat qd oēs libros
artium q̄s liberales vocāt tunc nequissim⁹ malay
cupiditatū seru⁹ per meipsum legi et intellexi.
quoscunq; legere potui. Et gaudebam in eis.
et nesciebā vnde esset. quicqd ibi verū et certū
esset. **D**orsum enī habebā ad lumē. et ad ea que
illuminātur faciē. vnde ipsa facies mea qua illu
minata cernebā non illūinabat. **Q**uicqd de ar
te loquēdi et disserēdi. quicqd de dimēsiōibus
figurarū et de musicis et de numeris. sine magna
difficultate nullo hoim tradēte intellexi. **H**is tu
dne de? me? qz et sceleritas itelligēdi. et discē
di acūmē bonū tuū est h nō inde sacrificabā tibi.
Itaq; mī nō ad vñ h ad pñciē magis valebat.
qz tā bonā pte sbe mee satēgi hrē in ptate. et for
titudinē meā nō ad te custodiebā. sed pfect⁹
fui abs te in lōginquā regionē vt eā dissipare⁹ in
meretrices cupiditates. **S**z nā qd mibi pdeat
bonares non bñ vtēti bñ. **N**ō enī sentiebā illas
ārtes etiā ab studios et ingenios difficillime intel
ligi. n cū eis easde⁹ conabar exponē. et erat ille

excellentissim? in eis qui me exponentē non tar-
dius seq̄ret. ¶ **S**3 ergo mihi hoc p̄derat putātī
q̄ tu dñe de? veritas corp? eēs lucidū ⁊ imensū
et ego frustū de illo corpore? **N**imīa pueritas
S3 sic erā nec erubescō de? meus cōfiteri tibi i me
misericordias tuas. ⁊ iuocare te. q̄ n̄ erubui tūc
p̄fiteri vobis blasphemias meas. ⁊ latrare adū
fū te. Quid ergo mihi tunc p̄derat ingeniū p̄ il-
las doctrinas agile ⁊ nullo ānīmiculo hūamī ma-
gisterij. tot nodissimī librī enodati. cū deformat
⁊ sacrilega turpitudine in doctrina pietatis
errare? Aut quid tantū oberat puulis tuis lōge
tardius ingeniū. cum a te lōge nō recederet. vt
in mō eccl̄e tue tuti plumescerent. ⁊ alas carita-
tis alimēto sane fidei nutrirēt? **O** domine de? no-
ster in velamēto alarū tuarū sperem? ⁊ p̄tege
nos ⁊ porta nos. tu portabis ⁊ puulos ⁊ vsq̄
ad canos tu portabis. qm̄ firmitas nr̄a qm̄ tu es
tunc ē firmitas. cū aut nr̄a ē infirmitas ē. **V**iuūt
apud te semp bonū nostrū. **E**t q̄ inde auersi su-
m? pueri sum? **R**euertamur iā dñe vt nō euer-
tamur. q̄ viuūt apud te sine vllō defcū bonū no-
strū qd̄ tu ipse es **E**t nō timebim? ne nō sit q̄ re-
deam? q̄ nos inde ruim? nobis aut absentibō
non ruit domus nostra eternitas tua.

Expliat aurelij augustini confessionū liber
quartus. **Sequitur quintus eiusdem.**

Accipe sacrificiū confessionū mearū de
manu lingue mee. quaz formasti et
exaltasti vt confiteat̃ nomini tuo. et
sana oīa ossa. et dicāt domine quis si-
milis tibi. Neq; em̃ docet te quid in se agat̃ qui
tibi cōfiteat̃. quia oculū tuū nō excludit cor clau-
sum. nec manū tuam repellit duricia hominū. s̃
solius etiā cū viles aut miserās aut vindiās.
et nō est qui se abscondit a calore tuō. Sed te
laudet aīa mea vt amet te. et cōfiteat̃ tibi misē-
tiōes tuas vt laudet te nō cessat nec tacet laudes
tuas vniuersa creatura tua. nec spūs oīs per os
cōuersum ad te. nec aīalia nec corpalia. p os
cōsiderantiū ea. vt exurgat in te a lassitudine aīa
nrā inimīes eis q̃ fecisti. et trāsiens ad te q̃ fecisti
hec mirabilē. et ibi refectio et ṽa fortitudo. Eāt
et fugiāt a te inq̃eti et inīq̃. et tu vides eos et di-
stinguis vmbas et ecce pulchra sunt cū eis oīa
et ip̃i turpes sunt. Et q̃d nocuerūt tibi. aut i q̃
impiū tuū dehonestaerūt. a cel̃ vsq; ad nouissi-
mū iustū et integ̃. Quo ei fugerēt cūz fugerēt
a facie tua. ā vbi tu nō iuenis eos. s̃ fugerēt
vt nō viderēt te videntē se atq; execati in te offē-
derēt: quia non deseris aliqd̃ eorū q̃ fecisti. In
te offenderēt iniusti et iuste vexarent̃. subtrahē-
tes se lemitati tue. et offendētes in rectitudinem
tuā. et cadentes in asperitatē suā. Videlz nesciūt
q; vbiq; sis quem nullus arcūscribit locus. et

solus es pater eorum his qui longe fuerunt a te. **C**onvertantur
ergo et querant te. quoniam sic ipse deseruerunt creatorem suum.
ita tu deseruisti creaturam tuam. **I**psi convertantur
et querant te. et ecce ibi es in corde eorum. in corde confitentium tibi.
et precipientium se in te. et plorantium in sinu tuo post vias suas difficiles. Et tu facis tergere lacrimas eorum.
et magis plorant et gaudent in fletibus. quoniam tu domine non aliquis homo caro et sanguis
sed tu domine qui fecisti reficiam et consolari eos. Et ubi ego eram quando te querebam?
Et tu eras ante me ego autem a me discesseram. nec me inueniebam. quam
tamen te. **P**roloquar in conspectu dei mei annu illum unde tricesimum etatis mee Jam venerat
kartaginem quidam manicheorum episcopus faustus nomine. magnus laqueus dyaboli.
Et multi implorabant in eo per illecebram suavis loquutione. quibus ego
iam. tam et si laudabam discernere tamem a veritate rerum quare discendare auidetur. nec quale
vasculo formosum quod mihi scire comedendum appereret noiam?
apud eos ille faustus intuebar. **M**axima enim de illo prolucata mihi erat. quod esset honestarum
omni doctrinarum purissimum. et apprime disciplinis liberalibus eruditus.
Et quoniam multa per bonorum legum memorieque mandata retinebam. ex eis quidam
comparabam illi manicheorum legis fabulum. et mihi perhibilia ista videbantur.
quod dixerunt illi qui tamen per tuerunt vale ut possent estiari seculum. quibus ei?
et tamen mimen iuenerunt quoniam magnus es domine et beatus

respiās . excelsa aut a longe agnoscis Nec pro
pinqs nisi obtritis corbe . nec inueniris a supbis
nec si illi curiosa picia nūerent stellas et harenā
et demetiant syderas plagas . et vestigēt vias
astroꝝ . **M**ente em̃ sua querunt ista et ingenio
qd̃ tu dedisti eis . et multa inuenerūt . et p̃nūciā
auerūt ante multos ānos de se et luminariū sol̃
et lune quo die q̃ hora quāta ex pte futuri eēnt
et nō eos sefellit numer⁹ . Et ita factū est vt p̃
nūciauerūt . Et scripserūt regulas idagatas et
legunt hodie . atq; ex eis p̃nūciat . quo ānō et
q̃ mēse ām̃ . et quo die mēis . et q̃ hora diei et q̃ta
pte lamis sui . de scūra sit lūa vel sol . et ita fit vt p̃
nūciat . Et mirant̃ hec hoies et stupēt q̃ nesciūt
ea . et exultāt atq; extollunt̃ q̃ sciūt . et p̃ ipiā suā
pbiā recedētes et deficiētes a luie tuo . tāto āñ so
lis defectū futurū p̃uidēt : et ī p̃ntia suā n̄ vidēt
Nō em̃ religiose querūt vñ habeāt ingeniū quo
ista gerunt . et inueniētes q; tu fecisti eos . non
ip̃i dant tibi se vt serues qd̃ fecisti . et quales se
ip̃i fecerāt . **O**ccidūt se tibi et tradūt exaltatio
nes suas . sicut volatilia . et curiositates suas sic
cut pisces maris quib⁹ perambulāt secretas semi
tas maris abissi . et luxuriās suas sicut pecora
campi . et tu de⁹ ignis edax cōsumas mortuas
curas eoꝝ . recreās eos immōrlic . Sed nō noue
runt viā verbū tuū . p̃ qd̃ fecisti ea q̃ numerant .
et ip̃os q̃ nūerāt . et sensū q̃ cernūt q̃ numerāt et

mentē de qua nūmerāt Et sapiētie tue nō ē nūe-
rus. Ipse at̄ vngem̄? fēcūs ē nob̄ sapia et iusti-
cia et sanctificatio. et numeratus ē int̄ nos. et sol-
uit tributū cesari. **Nō** nouerūt hāc viā q̄ descen-
dāt ad illū a se. et p̄ eū ascendāt ad eū. **Nō** no-
uerūt hāc viā. Et putāt se excelsos esse cū sp̄de-
ribus et lucidos. et ecce ruerūt in terrā. et obscu-
rum ē inspiēs cor eorū. Et multa vera de creatu-
ra dicūt: et v̄ creature. artificē nō pie querūt.
et ideo nō inueniūt. Aut si inueniūt cognoscētes
deū. nō sicut deū honorāt. et grās agūt sed eua-
nescūt in cogitatōib̄ suis. et dicūt se esse sapiē-
tes sibi retribuēdo q̄ tua sunt. ac p̄ hoc studēt p̄-
uersissima cecitate etiā tibi tribuere q̄ sibi sūt. inē-
dada sua in te cōferentes q̄ veritas es. imutātes
gloriā incorrupti dei i similitudinē imāgis corru-
ptibil̄ hoīs: et voluc̄ et q̄drupedū et sp̄pentū.
et cōuertūt veritatē tuā in mēdaciū. et colūt et b̄-
uiūt creature potius q̄ creatori Multa tñ ab eis
ex ip̄a creatura v̄a d̄cā retinebā. et occurrebat
mibi rō p̄ nūeros et ordinē t̄pm et visibiles atte-
statōes sp̄de et cōferebā cū d̄s manichei q̄ de
his reb̄ multa sc̄psit copiosissime delirās Et nō
mibi occurrebat rō nec solsticiō et nec eq̄noctō-
rū nec cōfectuū luariū nec q̄c̄q̄ tale i lib̄s sc̄la-
ris sapie didicerā. ibi at̄ credere iubebar. et ad il-
las racōes nūerus et ocul̄ meis exploratas non
occurrebat. et longe diuersū erat. Nunq̄d dñe

deus veritatis . quisquis nouit ista iam placet ti
bi? Infelix em̄ hō: qui scit illa oīa te aut̄ nescit
Et̄us aut̄ qui te scit . etiā si illa nesciat Qui vō
te ⁊ illa nouit . nō ppter illa beator . s̄ ppter te
solū bt̄us ē . si cognoscēs te sicut deū glorificet ⁊
grās agat . ⁊ nō euanescat i cogitationib⁹ suis
Sicut em̄ melior ē qui nouit possidē arborē et
deusu eius tibi grās agit . q̄zuis nesciat vel q̄t cu
bitis alta sit vel quāta latitudine diffusa q̄z ille
qui eā metit̄ ⁊ omnes ramos ei⁹ numerat . ⁊ ne
q̄ possidet eā neq̄ creatorē eius nouit aut dili
git: sic fidelis hō cui⁹ totus mūdus diuitiāz ē .
et quasi nihil bñs omnia possidet iherēdo tibi cui
seruiūt oīa . q̄zuis nec saltē septētrionū giros
nouerit . dubitare stultū est q̄n vtiq̄ melior sit
q̄z mensor celi ⁊ numerator syderū . ⁊ pensor ele
mentoꝝ . ⁊ negligēs tui qui oīa in mēsurā ⁊ nu
mero ⁊ pondere disposuisti . S̄z tñ quis q̄rebat
mamichēū nescio quez etiā ista scribē . sine quo
rū pitia pietas disci poterat? Dixisti em̄ hōi . ec
ce pietas ē sapia . quā ille ignorare possz . q̄zuis
ista pfecte nosset . Istavero q̄ nō nouerat . im
pudentissime audēs docere prorsus illā nosse non
posset . Vanitas est em̄ mūdāna ista etiā nota
pfitēri . pietas aut̄ tibi cōfiteri . Vnde ille dei⁹
ad hoc ista multū locut⁹ est: vt cōuict⁹ ab eis
qui ista vera didiciissent quis esset ei⁹ sensus i ce
teris q̄ additiōra sunt manifeste cognosceretur
f i

Non enim pui se estimari voluit. sed spūm scūm
consolatorē et dītorē fīdeliū tuorū auctorita
te plenaria psonalit in se esse psuadere conat? ē
Itaq; cū de celo ac stellis ⁊ de solis ac lune mo
tib? . falsa dixisse deprehenderet. q̄uis ad doctri
nā religionis ista nō ptineāt. tamē ausus ei? sū
crilegos fuisse satis eminet. cum ea nō solū igno
rata sed etiā falsa tā vesana vanitate supbie di
ceret vt ea tanq; diuine psone tribuē sibi mittere
tur. Cū ei audio xpianū aliquē frēm illū ā illū
ista nescientē. ⁊ aliud p alio sentiētē. patiēter
intueor opiantē hōiem. nec illi obreē video cū de
te dñe creatore oīm nō credat indigna. si forte
fītus ⁊ hab. t? creature corpāl? ignoret. Obest
aut si hoc ad ipsā doctrine pietatis formā ptinē
arbitret. ⁊ ptinati? affirmare audeat qđ igno
rat Sz etiā tal? ifirmitas i fidei cunabul? a carita
te nrē sustinet. donec assurgat nouus hō in vīz
perfectū. ⁊ circūferri nō possit oī vento doctrine
In illo aut q̄ doctor q̄ auctor q̄ dux ⁊ pnceps
eorū quib? illa suadet. ita fieri ausus ē. vt q̄ eū
se q̄rent nō quēlibz hōiez s; spūm scū tuū se seq̄
arbitrarent? q̄s tantā demētīā sicubi falsa dixit
se cōvinceret nō detestandā lōgeq; abhīcēdam
esse iudicaret? Sz tñ nōdū liqđo op̄erā vt ⁊ etiā
scdm ei? vba vicissitudines lōgioꝝ ⁊ breuioꝝ di
erū atq; noctū. ⁊ ipius noctis ⁊ diei. ⁊ deliqa
luminū ⁊ si quis eiusmodi in alijs libris legeram

possent exponi. ut si forte possent. incertū quidē
mibi fiēt. utrum ita se res habēt an nō ita. sed ad si
tē meā illi? auctoritatē ppter creditā scitatē ppo
nerē. Et p ānos ferme ipōs nouē q̄bo eos aio va
gabūd? audiui nimis extento desiderio venturū
expectabā istū faustum. **Ceteri** em̄ eoꝝ in q̄s
forte incurrissem qui taliū rerū questionibus a
me objectis desidebāt illū mibi pmittebāt cui?
aduētū collatoq; colloquio facillime mibi hec ⁊
si qua forte maiora q̄rerē enodatissime expedire
tur. **Ergo** ubi venit exptus sū hominē gratū et
iocūdum verbis. ⁊ eaipsa q̄ illi solēt dicere mul
to suauis garrientē. **Sed** quid ad meā sitim p
ciosoꝝ poculoꝝ decētissim? ministrator? **Tam** re
bus talibus faciatē erāt aures mee. **Nec** ideo mibi
meliora videbant? q; meli? dicebant? nec ideo
vera q; diserta. nec ideo sapiēs aīa. q; vultus cō
gru? ⁊ decoꝝ eloquiū. **Illi** aut qui eū mibi pro
mittebāt non boni rerū estimatores erāt. **Et** ideo
illis videbat? prudēs ⁊ sapiēs. q; delcābat eos lo
quēs. **¶** Bēsi at aliud gen? hoim eē vitatē hrē
suspām. ⁊ ei nolle acq̄escē si cōptō atq; vberis
mone pmeret? **Me** at iā docueras de? me? miris
et occultis modis: ⁊ ppter a credo q; tu me docu
eris qm̄ vix ē. nec quisq; ppter te alius doctor ē
vix ubiq; ⁊ vndecūq; claruerit. **Iā** ergo abs te
didicērā nec eo debē videri aliqd vix didi q; elo
quentē dō. nec eo falsū. q; incōposite sonāt signa
f ij

labio ꝛ. rursus nec ideo ꝛ. quia ipolite euuā
tur. nec ideo falsum qꝛ splēdidꝛ fmo ē. Sed ꝛ
inde eē sapiam ꝛ stulticiā sicut sūt cūbi vtilēs et
inutiles. vbiis aut ornatis ꝛ inornatis sicut vā
vrbānis ꝛ rusticanis vtrosqꝛ dōs posse mīstrari
Igitꝛ auiditas mea q̃ illuz tāto tꝛe expeꝛtaue
rā hōiem. delectabatꝛ qđē motu affcūqꝛ dispu
tātis. ꝛ verbꝛ congruētibꝛ atqꝛ ad vestiēdas sen
tētiās facīle occurrētibꝛ. Delcābar aut. ꝛ cū mē
tis vel ecā p multis laudabā ac efferebā. Sed
moleste habebā qꝛ in cētū audiētū nō finerꝛ i
gerē illi ꝛ ꝛtiri cū eo curas q̃stionū meazꝛ. ofe
rendo familiaritꝛ ꝛ accipiēdo ac reddēdo fmonē.
Qđvbi potui. et aures eius cū familiaribꝛ meis
eoqꝛ tēpe occupare cepi. q̃ nō deēdēt altermis
differē et ꝛtuli qđā. q̃ me mouebāt. exꝛtꝛ sū
ꝛus hōiem exꝛtē liberaliū disciplinazꝛ. n̄ gmat
re atqꝛ eius ipsiꝛ vhitato modo Et qꝛ legerat ali
quas tulianas oracōnes. et paucissimos senecæ
libros et nōnulla poetarū ꝛ sue secte si qua vo
lumina latine atqꝛ ꝛposite ꝛscripta erant. et qꝛ
aderat cotidiana fmoānādi exercitatio idē sup
petebat eloquiū qđ fiebat acceptius. magisqꝛ
seductorium moderamine ingenij ꝛ qđā lepore
naturali. Ita ne ē vt recoło dñe deus meꝛ arbitꝛ
ꝛscie mee corū te cor meū. et recordatio meaꝛ
Qui me tūc agebas abdito secreto ꝛouidentie
tue. ꝛ ihonestos errores meos iā ꝛuertebas añ

faciē meā. vt videre et odissem. **N**ā postea q̄ il
le mihi impit? eaz artiū q̄bo eū excellē putauē
rā satis apparuit. despicere cepi posse mihi eū illa
que me mouebāt apire atq; dissoluere. quoruz
quidē ignar? possz veritatē tenere pietatis. sed
si maniche? nō esset. **L**ibri quippe eoz pleni sūt
lōgissimis fabulis. de celo ⁊ syderibz et sole ⁊ lu
na. **Q**ue mihi eū qd vtiq; cupiebā collatis nūe
rorū rōnibz quos alibi ego legerā vtz poti? ita
essent vt manichei libris cōtinebat. an certe vel
par etiā inde rō redderet. subtilit. subtilit expli
care posse iā nō arbitrabar. **Q**ue tñ vbi cōsideran
da ⁊ discutiēda ptuli: modeste sane ille nec au
sus ē subire ipsā sarcinā. **N**ouerat em̄ se ista non
nosse. nec eū puduit cōfiteri. **N**ō erat de talibz q̄
les multos loq̄es passus erā cōnātes ea me docē
et docētes nihil. nec iste vero cor habebat ⁊ si n̄
rectū ad te. nec tamē nimis incautū ad seipsū.
Nonvsqueq; ipit? erat impitie sue. ⁊ noluit se
temere disputādo in ea coartare. vñ nec exit? ei
vllus nec faci? esset reditus. **E**t hinc mihi āpli?
placuit. **P**ulchrior ē em̄ tpantia cōfētis ai. q̄
illa q̄ nosse cupiebā. **E**t eū in oibz difficiliori
bus ⁊ subtilioribz q̄stionibz talem inueniebaz
Refracto itaq; studio quo intēderā in mani
chei lras magisq; despans de ceteris eoz doctori
bz. qñ in multis q̄ me mouebāt ita ille nomina
tus appuit. cepi cū eo p studio eius agē vitam
f in

q̄ flagrabat in eas lras q̄s tūc iā rethor cartagis
adolescētes docebā. ⁊ legē cū eo siue q̄ ille audi
ta deliberaret. siue q̄ ip̄e tali ingenio apta existia
rē. Ceterꝫ conatꝫ ois meus q̄ p̄ficē in illa se cta
statuerā. illo hōie cōgnito p̄orsus interādit. nō
vt ab eis oio separer. h̄ q̄si meliꝫ q̄cq̄z nō iuemi
ens eo q̄ iā quoq̄ mō irruerā cōtētꝫ. Interi eē decre
uerā. n̄ aliq̄d forte q̄d magis eligēdū essz eluce
ret. Ita ille faustꝫ q̄ multis laqueus extitit mor
tis. in eū quo captꝫ erā relaxari iā cepat. nec vo
lēs nec sciēs Manꝫ em̄ tue d̄s meꝫ i addito p̄ui
dentie tue nō deserebāt aiaz meā. ⁊ de sanguine
cordis m̄ris mee p̄ lacmas eius diebo ac nocti
bus p̄ me sacrificabat tibi. ⁊ egisti mecū miris
et occultis modis. Tu illud egisti deꝫ meꝫ Nā
a dño gressus h̄is dirigentꝫ. ⁊ viam eius volet.
Aut q̄ p̄curatio salutis. p̄ter manū tuā reficien
tē q̄ fecisti. Egisti ergo mecū vt mibi p̄suadere
tur romā p̄gē. ⁊ potꝫ ibi docē q̄d docebā carta
gine. Et hoc vn̄ mibi p̄suasū ē nō p̄teribo cōfiteri
tibi. qm̄ ⁊ i his altissimī tui recessus. ⁊ p̄ntissima
in nos m̄ia tua cogitāda ⁊ p̄dicāda ē. Nō ideo
romā p̄gerē volui q̄ maiores questus maiorq̄
mibi dignitas ab amicis qui hoc suadebāt p̄mit
tebatꝫ. q̄zq̄z ⁊ ista ducebāt aim tūc meū. h̄ illa
erat cā maxia ⁊ pene sola. q̄ audiebā quietus
ibi studē adolescētes ⁊ ordiatiore discipline co
bercoe sedari. nec i eiꝫ scolā quo magis n̄ vtūtꝫ

passim et pteruē irruāt. nec eos adimitti oīno in
si ille pmiserit. Contra apud carthaginē fida ē
et intēpans licētia scolasticorū. Irrupūt ipudē
ter et ppe furiosa fronte pturbāt ordinē. quē qf
qz discipulis ad pficiēdū instituerit Multa inu
merosa faciūt mira. bebetudie et pumiēda legibo
nisi cōsuetudo pōna sit. hoc mīseriores eos oñdēs
quo iā qfi liceat faciūt qd p tuā eternā legē nun
qz licebat. Et ipune se facē arbitrant. cū ipa fa
ciēbi cōtate pumiant. et incōpabilit patiantur
peiora qz faciūt Ergo quos mores cū studerem
meos esse nolui. eos cū docerē cōgebar ppeti ali
enos. et ideo placebat ire vbi talia nō fieri oñes
qui nouerāt indicabāt. Vex aut tu spes mea et
portio mea in terra viuentiū ad mutādū terrarū
loca p salute aīe mee et carthagini stimulos qui
b?ibe auellerer ad mouebas. et rome illecebras
quibz attraherer pponebas mibi p homines qui
diligūt vitā mortuā. hinc insana faciētes. inde
vana pollicētes. et ad corrigēdos gressus meos
vtebaris occulte et illoz et mea pueritate. Nā
et qui pturbabāt oīū meū feda rabie cecidē erant
et qui inuitabāt ad aliud terrām sapiebāt. ego
autez qui detestabar b verā miserā. illic falsam
feliātatē appetebā Sz qre hinc abire et illuc ire
tu sciebas dō. nec indicabas mibi nec mī. que
me profectū atrociter plāxit et vsqz ad mare se
cuta est. sed sefelli eā violentē me tenentem. vt
f nñ

aut reuocarē. aut mecū pgeret. et finxi me amicū
nolle deserere donec vōto factō nauigarē. et mē
titus sūmī. et illi mī. Et euasi. qz et hoc dimisi
sti mibi misericordiē. seruās me ab aq̄s maris
plenū execrādis sordibz vsqz ad aquā grē tue.
qua me abluto siccarent flumina maternoꝝ ocu
loꝝ. q̄b? p me quotidie tibi rigabat terraz sub
vultu suo Et tñ recusanti sine me redire vix per
suasi. vt in loco q̄ proxim? nrē naui erat memoria
beati d̄pani manerz ea nocte. h̄ ea nocte clācu
lo ego pfcūs sū. illa aut mānit orādo et flēdo Et
q̄d a te petebat de? meus tātis lacrimis. m̄h̄vt na
uigare me nō sineres. H̄ tu alte cōsulēs et exau
diēs cardinē desiderij eius nō curasti q̄d tūc pe
tebat. vt in me faceres q̄d semp petebat Flauit
vent? et impleuit vela nrā. et litus subtraxit aspe
ctibz nrīs. in q̄ mane illa isamiebat dolore. et q̄
rel et gemitu impleuit aures tuas cōtēpnētes ista.
cū et me cupiditatibz meis raperes ad finiedas
ipsas cupiditates. et illius carnale desiderij iu
sto doloꝝ flagello vapularet Amabat em̄ secū
pntiā meā more matꝝ. h̄ multis multo āplius
et nesciebat q̄d tu illi gaudioꝝ fcūrus esses de
absentia mea Nesciebat ideo flebat et eiulabat
atqz ill? cruciatibz arguebant i ea reliq̄aꝝ eue
cū gemitu q̄rens q̄d euz gemitu pepeat. Et tñ
post accusationē fallaciaꝝ et crudelitatis mee cō
uersa rursus ad deprecandū te p me abiit absolutā

et ego romā. Et ecce excipior ibi flagello egritudinis corporalis. et ibā iam ad inferos portas omnia mala quā commiserā et in te et in me et in alios multa et graua. super originalē peccati vinculū quo omēs in adā morimur. Non enim quicquid eorum mihi donaueras in christo nec soluerat ille in cruce sua inimicitias quas tecum contraxerā peccatis meis. Quomodo enim eas solueret in cruce fantasmatis quod de eo crediderā? Quā ergo falsa mihi videbat mors carnis eius. tā vera erat anime mee. Et quod vera erat mors carnis eius tā falsa vita anime mee quod id non credebatur et in quiscūque febribus iam ibam et peribam. Quomodo enim ire si hinc tunc abire. non in ignem atque tormenta digna factis meis in veritate ordis tui? Et hoc illa nesciebat. et tamen pro me orabat absens Tu autem ubique presens ubi erat exaudiebas eam. et ubi erā miserere mei ut recuperare salutem corporis mei adhuc insanus corde sacrilego Neque enim desiderabam in illo tanto piculo baptismū tuū et melior erā puer quam illū de materna pietate flagitauī sicut iam recordatus atque confessus sum. sed in dedecus meum creuerā. et consilia medicine tue demēs irridebā. quod non me fuisti talē bis mori. Quod vulnere si feriret cor meum. nunquid sanaret. Non enim satis eloquor quid erga me habebat animi. et quanto maiore sollicitudine me percuriebat spiritū quod carne pepeat. Non itaque video quomodo sanaret. si mea talis illa mors transuerberasset viscera dilectionis eius? Et

vbi eēnt tātē p̄tes ⁊ tā crebre sine intermissiōe.
Nusq̃ nisi ad te. An vō tu deus miaꝝ sp̄ernēs
cor cōtritū ⁊ hūiliatū vidue caste ac sobrie. fre
quētātis elemosinas. obsequētis atq; seruiētis
scis tuis. nullū diē p̄termittētis oblationē ad al
tare tuū. bis in die mane ⁊ vespere ad eccl̄az tu
am sine vlla intermissione veniētis. nō ad vanas
fabulas. ⁊ amiles loq̃tates. sed vt te audiret i
tuis sermonib; ⁊ tu illā in suis p̄cib;? Qui? ne
tu lacrimas quib; non a te aux; ⁊ argentū pete
bat nec aliqd mutabile ā volubile bonū sed salu
tem aīe filij sui. tu cui? munere talis erat cōtēns
et repellēs ab auxilio tuo. Nequaq; dñe p̄mo
vero aderas ⁊ exaudiebas. ⁊ faciebas ordine q̃
predistinaueras esse faciendū. Absit vt tu fallē
res eam in illis visiōib; ⁊ responsis tuis que iā
cōmemorauī ⁊ que non cōmemorauī. que illa fi
deli p̄ctore tenebat. ⁊ semp orans tanq; cyro
grapha tua ingerebat tibi. Dignaris enī qm̄ in
seculū mia tua eis quib; omnia debita dimittis
eciā promissionib; tuis debitor fieri. Recreasti
ergo me ab illa egritudine. ⁊ saluū fecisti filiū
anāle tue tūc interim corpe. vt ess; cui salutem
meliorē atq; certiorē dares. Et iungebar eciā
rome tūc fals; ill; atq; fallētib; scis. non enī tūc
auditorib; eoz quoz i nūero erat eccl̄a in cui?
domo egrotauerā ⁊ cōualuerā. h; eis eccl̄a q̃s elcōs
vcat. Adhuc ei nō videbat nō eccl̄a nos qui pecc;

mus. h̄ nescio q̄z aliā in nob̄ p̄ccāre naturā Et
delectabat supbiā meā extra culpā eē. ⁊ cū ali
q̄d mali fecissem nō cōfiteri me fecisse vt sanares
aiam meā qm̄ peccabat tibi. h̄ excusare eā ama
bam. ⁊ accusare nescio q̄d aliud q̄d mecū esset
et ego nō essem. **V**ex at̄ totū ego erā. ⁊ aduer
sū impietas mea me diuiserat. ⁊ erat p̄ctm̄ insana
bili? quo me p̄ctōrez eē nō arbitrabar. ⁊ exec
bilis iniquitas te de? oipotēs te a me ad p̄m̄iē me
am q̄z me a te i salutē malle supari. Nōdū ergo
posueras custodiā ori meo. ⁊ ostiū continētie ē
cū labia mea. vt nō declinaret cor meū in uerba
maligna ad excusādas excusatiōes in p̄ctis cū
hoib? opantib? iniquitatez. ⁊ ideo adhuc cōbina
bar cū elīs eoꝝ. **B**ed tñ iā desperans i ea falsā
doctrina me posse proficē eaipa q̄b? si nil meli?
repire cōfētus eē decreuerā. iā remissi? negligēti?
q̄z retinebā. **E**tenim suborta ē etiā mibi cogitatō
prudētiores illos fuisse ceteris p̄bos quos ach a
demicos appellāt q̄ de oib? dubitandū eē censu
erāt. nec aliquid veri ab hoīe cōphendi posse de
creuerāt. **I**ta enim ⁊ mibi liquido sensisse uide
bantur. vt vulgo habentur etiā illorum inten
tionem nōdum intelligenti **N**ec dissimulaui eun
dem hospite meū reprimere a nimia fiduciā quā
sensi eū habere de reb? fabulosis quib? manichei
libri pleni sunt. **A**micia tñ eoꝝ familiaris ute
bar. q̄z ceteroꝝ hoīm qui in illa heresi nō fuissent

Nec eam defendebā pristinā animositatē. Et tā
mē familiaritas eo et plures em̄ eos roma occupa
tat pigrius me faciebat aliud q̄rere. p̄sertim de
sperantē in eccl̄a tua dñe celi et terre creator om
niū visibiliū et invisibiliū posse inueniri ve et vn
de me illi auerterāt. Multūq; mibi turpe videba
tur credere figuram te habere humane carnis. et
membroꝝ nostꝝ et liniamētis corporalib; ter
minari. et quomāz cū de deo meo cogitare vellē
cogitare nisi moles corpoꝝ nō noueram neq; ei
videbat mibi esse quicq; q̄ tale nō esset. hec ma
xima et p̄pe sola causa erat ieuitabilis erroris mei
Dñe em̄ et mali substātiā quādam credebas
esse talem et habere suam molem terram et defor
mem. siue crassam quā terram dicebāt. siue tenu
em atq; subtilem sicuti est aeris corp; . q̄m ma
lignam mentē per illam terram repentem imagi
nātur. Et quia deū bonū nullam malā naturā
creasse qualiscūq; me pietas credere cogebat.
constituebam ex aduerso sibi duas moles vtrā
q; infinitam. sed malā angustā. bonā gran
dius. et ex hoc initio pestilētioso me cetera sacri
legia sequebātur. Cum enim conaretur anim;
me; recurrere in catholicā fidem reputiebar.
quia nō erat catholica fides q̄z esse arbitrabar Et
magis pius mibi videbar. si te deus me; cui cōfi
tent ex me miserationes tue vel ex ceteris p̄tib;
infinitū credere; . q̄zq; ex vna q̄ tibi moles mali

opponerebat cogere finitū fateri. q̄z si ex oib? pti
b? in corpis hūani forma te opinabar finiri. Et
meli? mibi videbar credere nullū malū te creasse
qđ mibi nescienti nō solū aliq̄ sba s̄ edā corpea
videbat. quia ⁊ mentē cogitare nō nouerā nisi
eā subtile corp? esse qđ tñ p loca spacia diffūde
ret abs te. qm credere abs te esse qualē putabaz
naturā mali. Ipsum q̄ saluatore nost ⁊ vmige
nitū tuū tanq̄z de massa lucidissie molis tue por
rectū ad nrām salutē ita putabaz. vt aliud te il
lo nō crederem. nisi qđ possem vanitate imagia
ri. Talē itaq; naturā eius nasci nō posse de ma
ria v̄gine arbitrabar. nisi carne cōcerneret. Con
cerni aut ⁊ non inq̄nari nō videbaz. quod mibi
tale figurabā. Metuebam itaq; credere in carne
natū. ne credere cogerer ex carne inq̄natū. Nūc
spirítales tui blāde ⁊ amantē ridebūt me. si has
cōfessiones meas legerint. S; tamē talis erā.
Deinde que illi in scripturis tuis rephendebant
defendi nō posse existimabā sed aliquādo sanē
cupiebaz. cum aliquo illoꝝ libꝝ doctissimo
conferre singula. et experiri quid inde sentiret.
Jam enī helpidij cuiusdā aduersus eosdem ma
nicheos corā loquētis ⁊ differētis sermones. edā
am apud carthaginē mouere me ceperāt. cū ta
lia de scripturis pferret quib? resisti non facile
posset. ⁊ ibēlla mibi nr̄io videbat istoz. Qm̄
quidē nō facile palā pmebāt. sed nob̄ secreti?.

cū dicerēt sc̃pturas noui testamēti falsatas fuisse
a nescio q̃b? q̃ iudeoꝝ legem iserē xp̃iane fidei
uoluerūt. atq; ip̃si corrupta exēplaria nulla p̃
ferret. **S**z me maxie captū ⁊ offocatū q̃dāmō
dep̃mebāt corpalia cogitātē moles ille. sub qui
b? anhelās in aurē tue veritatis liq̃dā ⁊ simplici
respirare nō poterā. **V**edulo ergo agē ceperā
p̃p̃t q̃d ṽnerā vt docerē rome artē rethoricā. ⁊ p̃
us boni cōgregare aliq̃s q̃bus ⁊ p̃ q̃s inotescē ce
perā. ⁊ ecce cōgnosco alia rome fieri q̃ nō patie
bar in affrica. **N**ā reuera illas euersiones a p̃ditis
adolescētib? ibi nō fieri manifestatū ē mihi. **S**z
subito inquit ne mercedē mg̃zo reddāt. cōspirāt
multi adolescētēs ⁊ trāsserūt se ad aliū testores
fidei: ⁊ q̃b? p̃ pecunie caritate iusticiā ṽl ē. **O**de
rat eā istos cor meū q̃zuis nō p̃fco odio. **Q**d
enī ab eis passurus erā magis oderā fortasse. q̃z
eo q̃ cuilibz illiāta faciebant. **C**erte tñ turpes
fūt tales ⁊ fornicant̃ abs te amādo volatica ludi
bria tēpoꝝ ⁊ lucꝝ luteū. q̃d cū apprehēdit̃ ma
nū inq̃nat. ⁊ āplectēdo mūdū fugientē ⁊ cōp̃
nēdo te manentē. ⁊ reuocantē. ⁊ ignoscentē rede
untū ad te meretrici anime hūane. **E**t nūc tales
odi prauos ⁊ distortos q̃zuis eos corrigēdos di
ligam. vt pecunie doctrinā ipsam quā discunt
preferāt. ei vero te deū veritatē ⁊ vbertatem cer
ti boni ⁊ pacem castissimā. **S**ed tūc magis eos
pati nolebā malos p̃p̃t me. q̃z fieri p̃p̃t te bonos

uolebā. Itaq; postea q; missum est a mediola
no romā ad pfectū vrbis vt illi ciuitati rethori
ce magister pvideret impitica ecclā euectōe pub
lica egoipse ambiui p eosdem ipsos manicheos
vanitatib; ebrios quib; vt carere ibam sed vtri
q; nesciebam? . vt dictione pposita me pbatū
pfectus tūc symmac? mitteret. Et veni mediola
nū ad ambrosiū ep̄m in optimis notū orbi terre
piū cultorē tuū. cui? tunc eloquia strenue mimi
strabāt adipem frumētū tuū. ⁊ leticiam olei. ⁊ so
briam vini ebrietatē populo tuo. Ad eū autē du
cebar abs te nesciēs. vt p eū ad te sciēs ducerer
Suscepit me paterne ille lō dei ⁊ pegrinatōez
meā satis ep̄aliter dilexit. Et eum amare cepi.
p̄mo quidem non tanq; doctorē verū q; in ecclā
tua prorsus desperabā. sed tāq; hominem benignū
in me. Et studiose audiebā disputantem in po
pulo. nō intentione q; debui. sed q̄si explorans
ei? facundiā vt ⁊ cōueniret sue fame. an maior
minor ve pflueret q; p̄dicabat. Et verb; ei? sus
pendebar intētus. re ⁊ autē incuriosus ⁊ cōptor
astabā ⁊ delectabar suauitate h̄monis. q; qm
eruditioris. min? tñ hylarescētis atq; mulcētis
q; fausti erāt. qd attinet ad dicendi modū. Ce
te ⁊ re ⁊ ipsarū nulla opatio. Nā ille p maniche
as fallacias aberrabat. iste autē saluberrime doce
bat salutē. Sz longe ē a peccatorib; salus. q̄lis
ego tūc aderā ⁊ tñ p̄pinquabā sensim ⁊ nesciēs

Cū enim nō satagerē discere q̄ dicebat. sed tñ
quēadmodū dicebat ea audire. mihi quippe iā
desperātū ad te viāz patere hominī inanis cura re
māserat. h̄ veniebat in aim meū sicut cū verb̄ que
diligebā res etiā quas negligebā. Neq; em̄ ea
dirimē poterā. Et dū cor apirē ad excipiēdum
q̄z deserte dicēt. p̄ter intrabat ⁊ q̄z vere diceret
gradati q̄dē. Nā p̄mo etiāz ip̄a defendi posse in
iā ceperūt videri: ⁊ fidē catholicā p̄ q̄ nil posse di
ci aduersus oppugnātes manicheos putaueraz.
iā nō ipudent asseri existimabā. maxie audito
vno atq; altero ⁊ sepi⁹ emigmate soluto descrip
turis veterib⁹ de spūali intellectu ubi cū ad līaz
accipere occidebar spiritalit̄. Itaq; plerisq; illo
rū librorū expositis locis. iā replēdebā despecā
tionē meā. illā dūtaxat q̄ crediderā legē ⁊ p̄phe
tas detestātib⁹ atq; irritētib⁹ resisti oīo nō posse
Nec tamē ideo iam mihi catholicā viam tenēdaz
esse sentiebā. quia ⁊ ipsā poterat habere doctos
assertores suos qui copiose ⁊ non absurde obie
cta refellerēt. nec ideo iam dānandū illud qd̄ te
nebam. quia defensionis p̄tes equabant̄. Ita
enim catholica nō mihi victa videbat̄. vt nōdū
etiā victrix apperet. Tū vero fortis intēdi aim
mū. si quō possem certis aliquib⁹ documētis ma
nicheos cōvincere falsitatis: Quod si possem spi
ritalē substantiā cogitare. statim machinamē
ta illa oīa soluerentur. ⁊ abicerentur ex animo

meo. sed nō poterā. Verūptm̄ de ipso mūdi hu
iurcorpe omniq; natura quā sensus carnis attin
geret. multo pbabiliora plerosq; sensisse p̄hos
magis magisq; considerās atq; cōparans iudica
bā. Itaq; achademicoꝝ more sicut existiman
tur dubitās de omnib; atq; int̄ oīa fluctuans.
manicheos quidē relinquēdos esse decreui. nō ar
bitrās eoipse tpe dubitatōis mee in illa secta
mibi pmanēdū esse. cui iam nō nullos p̄hos p̄
ponebā. quib; tamē p̄his qd̄ sine noīe salutarī
xp̄i essent. curationē lāguoris aīe mee cōmittere
oīno recusabā. Statui ergo tā diu esse cathecu
min? in catholica eccl̄a. mibi a pentib; cōmēda
ta. donec aliqd̄ certū eluceret. quo cursum dirige
rem.

¶ Expliat cōfessionū bti augusti ep̄i lib̄ q̄nt?

¶ Inapit liber sextus.

Spes mea a iuuentute mea vbi mibi
eras. et quo recesseras? An vero tu nō
feceras me. et discreueras me a q̄drū
pedib; et volatilib; celi? Sapientio
rem me feceras. et ambulabā per tenebras et lu
bricū. Et querebā te foris a me et nō inueniebā
deū cordis mei. et veneraz in pfundū maris. et
diffidebā et desperabā de inuentōe verī. Tā vene
rat ad me maf pietate fortis terra mariq; me se
quēs. et in piculū oībo de te secuta. Nā et p ma
rina discrimina ip̄os nautas cōsolabat̄: a quibus

rudēs abissi viatores cū pturbant? solari solēt.
pollicēs eis puētiōē cū salute qz hoc ei tu pvisū
polliciat? eras. Et iuenit me pichitātē qdē gūiter
despatōe idagāde vitatis. h tñ ei cū idicallē nō
me qdē iā eē manicheū h neqz catholicū xpianū
iā qñ inopiatū aliqd audierit exiliuit leticia cū
iā secūra fiēt ex ea pte miserie mee in q me tāqz
mortuū h resuscitandū tibi flebat ⁊ fētro cogi
tatōis effēbat. vt dicēs filio vidue. iuueis tibi
dico surge. ⁊ reuiuiscēt ⁊ iāpet loq. ⁊ reddēs
illū mri hie: Nulla ēgo turbulēta exultatōe tre
pidauit cor ei? cū audissz ex tāta pte iā factū
qz tibi qtidie plāgebat vt fiēt. vitatē me nōdū
adeptū h salitati iā ereptū imo vō qz certa erat
et qd restabat te datuz q totū pmiseras plac
dissime ⁊ pēctoē pleno fiducie rñdit m credē sē
in xpm. q pūsqz de hac vita emigret me vifura
essz fidelē catholicū. Et hoc qdē m. Tibi at fons
misericordiaz pces ⁊ lacrimas bñiores. vt acce
lerares adiutoriū tuū ⁊ illūmares tēbras meas.
et studioh? ad ecām curre. ⁊ in ābrosij ora su
spēdi ad fontē salietis aq inuitā eternā. Dilige
bat autē illū sicut angelū dei. eo qz p illum cog
nouerat me interim ad illā ācipitē fluctuationē
iam esse pductū: per quā trāsitu? me ab egritu
dine ad sanitatē intercurrete artiori periculo qñ
per accessiōē quā creticā mediā vocāt certa pflu
mebat Itaqz cū ad memorias sanctorz sicut in

affrica solebat pultes ⁊ panem ⁊ merū attulissz
atq; ab ostiaria p̄hibere. vbi hoc ep̄m vetul
se cognouit tam pie atq; obediēte amplexa ē.
vt ipse mirarer q̄z facile accusatrix poti⁹ consue
tudinis sue quā disceptatrix illius p̄hibitōis
effecta sit. Non em̄ obidebat sp̄ritū ei⁹ v̄molē
tia eāq; stimulabat in odium veri amor v̄mi. si
cut plerosq; mares ⁊ feminas qui ad canticū so
brietatis. sicut ad potionē aquatā in adidi nau
seāt. Sed illa cū attulisset canistrū cū solēmbō
epulē p̄gustādīs atq; largiēdis pl⁹ etiā q̄z v̄mū
potillū p̄ suo palato satis sobrio tēpatū v̄n dig
nationē fumeret nō ponebat. ⁊ si multe essent q̄
illo mō videbant honorāde memorie defuncto
rū. idēip̄m v̄mū qd̄ vbiq; poneret arcūferebat
quo iā nō solū aq̄tissimo. s̄ etiā tepidissimo cum
suis p̄ntib⁹ p̄ sorbicōes exiguas p̄t̄ret. q̄z pie
tatē ibi q̄rebat non voluptatē. Itaq; vbi cōpit
a pelaro p̄dicatore atq; antistite pietatis p̄cep
tū esse ista nō fieri nec ab eis qui sobrie facerēt.
ne vlla occasio se in gurgitādī dare ebrios. ⁊
q̄z illa q̄si p̄ntalia sup̄stitioni gētiliū essent simi
lima. abstinuit se libentissime. ⁊ p̄ canistro ple
no terrenis fructib⁹ plenū purgationibus votis
p̄ct⁹ ad mēōrias martīz afferre didicerat. vt
et qd̄ possz daret egētib⁹. ⁊ sic cōcatio dñi cor
poris illic celebraret. cui⁹ passionis imitatione
imolati ⁊ coronati sūt martires. Sz tñ vidz m̄

dñe deus me? ⁊ ita ē in cōspcū tuo de hac re cōi
meū. n̄ facile fortasse de hac āputāda cōsuetudi
ne mēm meaz fuisse cessurā. si ab alio phibēret
quē non sicut ambrosiū diligebat. ⁊ quē ppter
salutē meā maxime diligebat. eāvero ille ppter
ei? religiosissimā cōsolationē q̄ in bonis opib? tā
feruēs spū frequētabat ecclāz. itavt sepe erūpe
ret cū me vidēt in ei? p̄dicationez. g̃tulās m̄ q̄
talē mēm habere. nesciēs q̄lē illa me filiū q̄ du
bitabā de illis omnib?. et inueniri posse viam vi
te minime putabā. Nec iam ingemiscebā oran
do vt subuenires mihi. sed ad querendū intētus
et ad differendū inquiet? erat anim? meus. Ip
sumq; ambrosiū felicē quendā hoīez scdm secu
lum opinabar. quē sic tāte ptātes honorarēt. ce
libatus tñ eius mihi laboriosus videbat. Quid
autē ille sp̄ei gerēt. et aduersus ipsi? excellētie
temptamēta quid luctaminis haberet. quid ve
solanimis in aduersis. ⁊ occultū os eius qđ eāt
in corde ei? q̄z sapida gaudia de pane tuo rumi
naret. nec comicē nouerā nec expt? eram. nec il
le sciebat estus meos nec foueam periculi mei.
Non em̄ querē ab eo poteram qđ volebā sicut vo
lebā. secludentib? me ab eius aure atq; ore. ca
teruis negociosoꝝ hoīm. quoꝝ infirmitatibus
seruiebat. Cū q̄b? quādo nō erat. qđ p̄ exiguū
temporis erat aut corp? reficiebat necessarijs su
stentacul? aut lectione animū. Sed cū legebat

oculi ducebantur per paginas . et cor intellectus
rimabatur . vox autem et lingua quiescebant **S**epe
cum adessem . non enim vetabatur quisque ingredi
aut ei venientes nunciari mos erat . sic eum legentem
vidimus . tacite aliter nunquam . Sedentesque in diuturno
silentio . quis enim tam intempesto esse oneri auderet
discedebam . et coniecerabam . eum pro ipso tempore quod
repente menti sue nasciscebatur feriatum ab strepitu
ceterarum alienarum nolle in aliud auocari . et cauere fortassis
se ne auditorem suspensum et intempesto si quod obscurum posuisset
ille quod legerat . et iam exponere esset necesse . aut
de aliquibus difficilioribus disceptare questionibus
atque huic operi temporibus impensis minus quam
vellet voluminum euolueret . quamquam et causa seruanda
de vobis que illi facillime obtinebatur poterat esse
iustior causa tacite legendi . quoque tamen animo
id ageret . bonorumque ille vir agebat sed certe mihi
hi nulla dabatur copia sciscitandi que cupiebam
de tam sancto oraculo tuo pectore illi . nisi cum
aliquid breuiter esset audiendum . **E**stus autem illi
mei otiosum eum valde cui effunderentur requiebant
nec unquam inueniebant **E**t eum quidem in populo verbum
veritatis recte tractantem omni die dominico
audiebam . et magis magisque mihi confirmabatur
omnes veritatum calumpniarum nodos quos illi decepto
res nostri aduersus diuinos libros innectebant
posse dissolui . **V**bi vero etiam conperi ad imaginem
tuam hominem a te factum ab spiritualibus

filijis tuis quos de matre catholica per gratiam regenera-
sti non sic intelligi ut humani corporis forma te termina-
tum crederet atque cogitaret. quoniam quomodo se habet spi-
ritualis substantia ne quidem temeriter atque in enigmate suspi-
cabar tamen gaudentes erubui non me tot annos ad-
uersus catholicam fidem. sed contra carnalium cogitationum
figmenta latrasse. Eo quippe temerarius et ipse
fueram. quod ea quae debebam credere discere accusando dix-
eram. Tu enim altissime et precie. secretissime et profundissime
cui membra non sunt alia maiora et alia minora. sed
ubique totus es et nusquam locorum es. non es utique
forma ista corporea. tamen fecisti hominem ad imaginem
tuam. et ecce ipse a capite usque ad pedes in loco est.
Cum ergo nescire quomodo haec subsisteret imago tua.
pulsas proponere quomodo credendum esset. non insultas op-
ponere quare ita creditum esset. Tanto igitur acrior cu-
ra rodebat intima mea quid certi retinere quanto
me magis pudebat tam diu illusum et deceptum pro-
missione ceterorum puerili errore et aiositate tam mul-
ta incerta quam si certa garrisse. **Q**uod enim falsa essent. po-
stea mihi clariuit. Certum tamen erat quod incerta essent.
et a me aliquando per certis hita fuissent cum catholicam
tuam aedis attentionibus accusare. et si nondum coopta
ut vera docentem. non tamen ea docentem quae grauius accusa-
bam. Itaque confundebar et conuertebam et gaudebam
deus me? quod ecclesia tua unica corporis vicini tui quae mihi
nomen christi infanti est inditum non sapient infantiles nu-
gas. neque hoc habet in doctrina sua sana. quod de cre-

atorē oīm in spaciū loci quāvis fūmū et amplum
tū vndiq; termiatū mēbrorū būanorū figura cō
trudēt. Gaudebā etiā q; vetera sc̄pta legis et
pp̄barū iā nō illo oculo mibi legēda p̄ponerent
q̄ atea videbant̄ absurda. cū arguebā tāq; ita
sentiētes scōs tuos. Verū aut̄ nō ita sentiebāt.
Et tāq; regulā diligētissime cōmēdaret. sepe in
pp̄lariis s̄monib; suis dicētē ābrohū let̄ audie
bā. littera occidit spūs aut̄ viuificat. cū ea q̄ ad
litterā pueritate; docere videbant̄ remoto misti
co velamēto sp̄ritaliter aperiret. nō dicēs quod
me offenderet. quāuis ea diceret que vtrum vera
essent adhuc ignorarem. Tenebam enī cor me
um ab omni assentiōe timens p̄cipiū. et suspen
dio magis necabar. Volebā enī eorum que nō
videre ita me certum fieri. vt cert̄ essem q; septē
et tria decem sunt. Neq; enī tam insan̄ eram vt
ne hoc quidē putare posse cōpreheudi. s̄ sicut
hoc ita cetera cupiebā. siue corporalīa que coram
sensibus meis nō adessent. siue sp̄ritalia de qui
bus cogitare nisi corporaliter nesciebā. Et sanari
credēdo poterā. vt purgatioꝝ adēs mētis mee di
rigeret̄ aliquo mō in veritatē tuam semp̄ manē
tem et ex nullo deficientē. sed sicut euenire asso
let vt malū medicū exptus etiā bono timeat se
cōmittere. ita erat valitudo aīe mee. Que vtiq;
nisi credendo sanari non poterat. et ne falsa crede
ret curari recusabat. resistens manibus tuis qui
g nīj

medicamēta fidei cōfēcisti ⁊ aspersisti sup mor
bos orbis terraz. ⁊ tantā illis auctoritatē tribu
isti. Ex hoc tamē q̄ iam pponēs doctrinam ca
tholicam modesti? ibi minimeq; fallaciter sentie
bā iuberi vt crederet qd non demōstrabat. siue
esset quid. sed cui forte nō esset. siue nec qd essz
qm̄ illic temeraria pollicitatiōe sciētie credulita
tem irrideri. ⁊ postea tam multa fabulossima
et absurdissima. qz demōstrari non poterant cre
denda ipari. Deinde paulatim tu dñe maū mi
tissima ⁊ misericordissima ptractās ⁊ oponens
cor meū cōsiderātū qz innūerabilia crederem q nō
viderē. neq; cum gereretur affuissem. sicut tam
multa in historia gentiū. tam multa de locis at
q; vrbibz q nō viderā. tā multa amicis tā mul
ta medicis. tam multa hoibus alijs atq; alijs q
nisi crederent oio hac vita nil agerem? postre
mo qz incōcuisse fide fixū retinere de quibz parē
tibus ortus essem. qd scire nō possem. nisi audi
endo credidissem. p̄suasisti mihi nō q crederet li
bris tuis q̄s tāta in oibus fere gētibz aucte fun
dasti. s; q nō crederet eē culpādos. nec audien
dos eē. si q forte mihi diceret vñ scis illos liberos
vni? veri ⁊ vādissimi dī spū eē hūano gñi mistra
tos Idipsum ei maxie credēdū erat. qm̄ nulla pu
gnacitas calūpniosaz q̄stionū per tā multa q le
gerā int se cōfligentū p̄ho ⁊ extorq̄re mihi potu
it: vt aliqñ nō credere te eē qe qd esses posses qd

ego nescire aut amministrationez rez hūanaz ad
te p̄tinē. Sz id credebā aliquñ robustius aliquā
do exili? sp̄ tñ credidi ⁊ eē te ⁊ curā nr̄ gerē.
edā si ignorabā vel qđ sentiendū essz de substā
tia tua. vel q̄via duceret ā reducēt ad te. Itē qz
cū essem? infirmū ad inueniēdā hq̄da rōe veritatē
et ob hoc nob̄ opus essz auctoritate sanctaz lit
tera ⁊. iam credere ceperā nullo modo te fuisse tri
buturū tam excellentē illi scripture per oēs iam
terras auctoritatē. nisi ⁊ per ipsam tibi credi. ⁊
per ipsam te queruoluisses. Jam enī absurdita
tem que me in illis litteris solebat offēdere. cuz
multa ex eis p̄babiliter exposita audissem. ad
sacramento ⁊ altitudinē referebā. Eoqz mibi il
la venerabilior ⁊ sacrosancta fide digmior appa
rebat auctoritas quo ⁊ oibz ad legendū esset i
promptu. ⁊ secreti sui dignitatē in itellcū p̄fun
diorē suaret. verb̄ aptissimis ⁊ hūillimo gñe lo
quēdi se cūctis p̄bens. ⁊ exercēs intentōez eoꝝ
qui nō sūt leues corde: ⁊ vt exāpet oēs popula
ri sinu. ⁊ p̄ angusta foramina paucos ad te trai
cēt. multo tñ pluēs qz si nec si tāto apice aucto
ritatis emineret nec turbas gremiō sancte hūili
tatis hauriret. Cogitabā hec ⁊ aderas mibi. sus
pirabā ⁊ audiebas me. fluctuabaz ⁊ governa
bas me. Itā p̄viā sc̄li latā. nec deserebas. Inhi
abā honoribz lucris diugio. ⁊ tu irridebas. Pa
tiebar in eis cupiditatibz amarissimas difficul

tates. et p̄picio tāfomagis q̄ntomin? sinebas m̄
dulcescē q̄cqd nō eras tu. Vide dñe cor meū. q̄
uoluisti vt hoc recordarer et cōfiter tibi. nūc tibi
inherat aia mea. q̄z de visco tā tenaci mortis ex
uisti Quā misera erat. et sensū vulneris tu pūge
bas. vt relictis oibz cūteret ad te q̄ es sup oia.
et sine q̄ nulla eēnt oia. cūteret et sanaret Quā
ergo mis̄ erā. et qūo egisti vt sentire iseriā meā
Die illo q̄ cū parē recitare ipatozi laudes q̄bus
p̄la mētīrer. et mētīeti faueret ab sciētibz easqz
curas ābelaret cor meū. et cogitatōm tabificaz
febris estuaret. trāhēs p̄ vicū q̄ndā mediola
nēsem aiadūti pauperē medicū. iā credo satur.
iocantē atqz letatē. et igemui. Et locut? sū cum
amicis q̄ mecū erāt multos dolores isamiaz nrāz
qz oibz talibus conatibz nrīs q̄libz tūc labora
bā s̄b stimulū cupiditatū. trabēs ifelicitatis mee
sarciā et trabēdo exaggerās n̄l vellem? aliud n̄
ad securā noticiā p̄ueire. q̄ nos medic? ille iā p̄
cessissz nūqz illuc fortasse v̄turos Qd em̄ iā ille
paucul? et emēdicatis nūmul? adept? erat ad hoc
ego tā erūnos āfractibz et circuitibz ambiebā.
ad leticiā scz t̄pal? felicitatis. Nō em̄ v̄ez gau
diū hēbat. s̄ et ego illis ābitōibz multo falsi? q̄
rebā. Et certe ille letabat. ego anxio? erā Secu
rus ille. ego trepid?. Et si q̄sqz p̄cūctaret me
vtz mallē exultare an metuē. rīderē exultare.
Rursus si interrogaret. vtz me talē mallē q̄lis

ille. an q̄lis ego tūc essem. in eip̄m curis timori
b? q̄ cōfectū eligerē. h̄ pueritate nunq̄d verita
te? Neq̄ em̄ eo me p̄ponē illi dēbā q̄ dōc̄ ior erā
qm̄ nō inde gaudebā. h̄ placē indeq̄rebā h̄ib?
nō vt eos docerē. h̄ tantū vt placerē. Propterea
et tu baculo discipline tue cōfrigebas ossa mea
Recedāt ergo ab anima mea. qui dicūt ei:
interest vnde quis gaudeat. Gaudebat mēdic?
ille v̄molētia. tu gaudere cupiebas gloria. Qua
gloria dñe? Que nō est in te. Nam sicut verum
gaudiū non erat. ita nec illa vera gloria. ⁊ am
plius vertebat mentē meā. Et ille ipsa nocte di
gestur? erat ebrietatem suā. ego autē cum mea
dormierā ⁊ surrexeram ⁊ dormitur? ⁊ surrectu
rus erā. Vide quot dieb?. Interest vō vñ quis
gaudeat. scio ⁊ gaudiū sp̄ei fidel? incorpabiliē
distat ab illa v̄aitate. h̄ ⁊ tūc distabit int̄ nos
Nim̄z quippe ille felicior erat. non tm̄ q̄ hilari
tate pfundebat? cum ego curis euiscerarer. vñ
ecā q̄ ille bene optando acquisiuerat vinū. ego
aut̄ mentiēdo querebā cyphū. **D**ixi tūc mul
ta in hac sentētia caris meis. Et sepe aduerte bā
in his q̄o mibi esset. ⁊ inueniebam male mibi
esse. ⁊ dolebam ⁊ cōduplicabā ipsum male. Et
si quid irrisissz p̄sperum tetebat azepphendere.
q̄ pene p̄usq̄z teneret? auolabat. Cōgemiscebā
m? in his q̄ simul amice viuebam? Et maxie ac
familiarissie cū alipio ⁊ nebridio ista colloq̄bar

quorū alipius ex eodez quo ego eram ort? in
nāpio parentibz pmatibz muniāpalibz me mi
nor nātū. Nam et studuerat apud meū in nro
docere cepi oppido et postea cartagine. et dilige
bat multuz me. qd ei bonus et doctus viderer. et
ego illum ppter magnā vtutis indolem. q in nō
magna etate satis eminebat. Gurges tamē mo
rum cartaginēsiū quibz nugatoria feruēt spe
ctacula obsorbuerat eū. insaniā arcēsiū. Sed
cū in eo miserabilis volueret. ego autē rethoricā
ibi pfectus publica scolavterer. nōdū me audie
bat vt magistz. ppter qndā similitudinē q in me
et ptem ei? erat exorta. Et operā q arcū exicia
bilis amaret et gūis agebar. q tāta spē pditu
r? vel eē pdidisse inuidebat. H3 mouēdi eū et ali
q cohercoe reuocādi nulla erat copia. vel amicitie
beniuolētia. vel iure magisterij. putabā ei eū de
me cū prē sentire. ille vō nō sic erat. Itaqz post
posita in hac re prīs volūtate salutare me cepi
venies in auditoriū meū et audire aliqd et abire.
Sed em de memoria mihi lapsū erat agē ei
illo. ne vanoꝝ ludoꝝ et opapiti studio tā h
nū interimeret ingeniū. Vex autē tu dñe. q p
des gubernaculū oim q creasti. nō eū oblit? eā
futurū inē filios tuos antistite sacramēti tui. E
vt apte tibi tribueret ei? correptio p me quide
illā h nescienteꝝ opat? es. Nā quodā die cū si
derē loco solito. et corā me adēent discipuli vxi

salutauit. sedit. atq; in ea q̄ agebāt intēdit am
mū. Et forte lectio in manib; erat. q̄z dū expo
nerē oportune mihi adhibēda videret similitu
do circēsiū. q̄ illud qđ insinuabā iocūd? et pla
m? fiēt. cū irrihōe mordaci eoz qđ illa captiuas
set insania. Hās tu de? noster. q; tūc de alipio
ab illa peste sanādo nō cogitaueri. At ille in se
rapiuit. meq; illud non nisi ppter se dixisse credi
dit. Et qđ alius acāpet ad succēsenduz mihi.
accepit honest? adolescēs ad succēsendū sibi et
ad me ardent? diligendū. Dixeras enī tu iam
olim. et innexueras hīs tuis **C**orripē sapientez.
et amabit te. At ego illū non corripuerā. **B**ed
vtes tu oibus et sciētibus et nesciētibus ordine
quo nosti. et ille ordo iustus ē. de corde et ligua
mea carbones ardētes opatus es. quibus mentē
bone spēi adureres tabescenrē ac sanares. **T**ace
at laudes tuas qui miserationes tuas nō confide
rat. que tibi de medullis meis cōfitent. **E**tenim
ille post illavba pripiuit se ex fouea tam alta q̄
libentē demergebat. et cum miserabili volupta
te cecabat. **E**t excussit animū forti tpantia. et
resilierunt oēs circēsiū sordes ab eo. ampliusq;
illuc nō accessit. **B**ed deinde prēm reluctantem
euiat. vt me magistro vteret. **C**essit ille: atq;
cōcessit. **E**t audire me rursus ināpiēs illa meuz
supstitōe inuolutus est. amās in manicheis su
stentationē continētie quā verā et germanā esse

putabā. Erat autē illarecoris et seductoria p̄cio
sas aias captas nondū v̄tutis altitudinē sciētes
tangere. et sup̄ficiē deāpi faciēs. sed tñ adūbra
te simulateq; v̄tutis. Nō sane relinquēs incātatā
sibi a parētib; terrenā viā romā p̄cesserat vt ius
disceret. et ibi gladiatorij spectaculi inbiatu i
credibili et incredibiliē abrept; est. Cum enim
auersaret et detestaret talia. quidam eius ami
ci et cōdiscipuli cum forte de p̄adio redeūtib;us
pui; esset recusantem vehementē et resistētē sa
miliari violentia duxerūt in amphiteat; crude
lium et funestor; ludor; dieb; hec dicentē. Si
corpus meum in locum illum trahitis et ibi cōsti
tuitis. nunq̄d et animum et oculos meos in illa
spectacula potestis itēdere? Adero itaq; absēs
ac sic et vos et illa sup̄abo. Quib; auditis illi mi
hilo segm; eū adduxerūt secū. idip̄sū forte ex
plorare cupiētes vt; poss; efficere. Quovbi v̄
tum ē et sedib; quibus potuerūt locati sūt. ferue
bāt oia inanimissimis voluptatib;. Ille clausis fo
rib; oculos interdixit aio ne in tāta mala pro
cederet. atq; vtinā et aures obturauiss;. Nā quo
dā pugne casu cū clamor ingēs totius populi ve
hemēter eū pulsass;. curiositate victus. et quasi
patus quicq̄d illud ess; eāvisu cōtinere et vince
re in aia q̄z ille in corpe quē cernere occupauit. ce
ciditq; miserabili; q̄z ille. quo cadēte fcūs ē cla
mor q̄p ei; aures intrauit. et reserauit ei; lūiavt

esset qua feriret et deijceret audax adhuc potius
quam fortis animus? et eo infirmior quo de se presump
serat. qui debuit de te Ut enim vidit illum sangui
nem immunitatem simul ebibit. et non se auertit. sed
fixit aspectum. et hauriebat furias et nesciebat.
delectabatur scelere certaminis. et cruenta volup
tate inebriabatur. Et non erat autem ille qui veneat
sed unus de turba ad quam venerat. et verum eorum so
ci? a quibus adductus erat. Quid plura? Specta
uit. clamauit. exarsit. abstulit inde insaniam qua
stimulare redire. non tamen cum illis a quibus prius
abstractus est. sed etiam per illis et alios trebens
Et ibi tamen manu validissima et misericordissima
eruisti eum tu. et docuisti non fui heres sed tu fiduciam
sed longe postea. Verumptamen iam hoc ad medicinam fu
turam in eius memoria reponebatur. Nam et illud quod
cum adhuc studeret. iam me audiens apud cartha
ginem. et medio die cogitaret in foro quod recitatu
rus erat sicut exerceri scolasticam solent. fuisti eum
comprehendi ab editis fori tanquam furem. Non ar
bitror aliam ob causam te permisisse deus noster. nisi ut
ille vir tantus futurus iam inciperet diceret. quam non
facile in agnoscendis causis homo ab homine damnandus
esset temeraria credulitate. Quippe antequam tribunal
deambulabat solus cum tabulis et stilo. Cum ecce
adolescens quidam ex numero scolasticorum fur verum se
curi claculo apportans illo non sentiente ingressus est ad
cellas plures quoniam vicarius agerario desuper permineret

et p̄adē plūbū cepit. Sono autē sēcuris audito
submurmurauerūt argētarij q̄ subē erāt. ⁊ mīse
rūt. q̄ apphenderēt quē fortē iuēmissent. Quorū
vāb? auditis relicto mīstrumēto ille discessit.
timēs ne cū eo teneret Ampli? aut q̄ nō videāt
intranter. ⁊ exeūtē sensit. ⁊ celerit vidit abeūtē.
Et cām scire cupiēs ingressus ē locū: ⁊ iuētā se
curi stās atq; admirās cōsiderabat. Cū ecce illi q̄
missi erāt repiūt eū solū ferentē ferz cui? somitu
excitati venerāt. tenēt attrahūt. cōgregatis in q̄li
nis fori tāq; furē manifestū se cōphendisse glā
bant ⁊ inde offerēd? iudicijs ducebāt Sz hac
ten? docēdus fuit Statim enī dñe subuecti in
nocētie. cui? testis eras tu solus Cū enī duceret
vel ad custodiā vel ad supplicū. sit eis obuiā.
quidā architectus cui? maxima erat cura pub
lica ⁊ fabrica? Gaudēt illi eū potissimū occurris
se. cui solebāt in suspicōez venire ablata ⁊ rerū
q; perissent de foro. vt quasi tandē iam ille cog
nosceret a quib? hec fieret Vex autē viderat lō
sepe alipiū in domo cuiusdā senatoris ad quez
salutandū ventitabat. Statimq; cōgnitū maū ap
phensa semouit a turbis Et tāti mali cām q̄res
quid gestū essz audiuit. oēs q; tumultuantes q̄
aderāt ⁊ minacit fremētes iussit venire secū. Et
venerūt ad domū illi? adolescētis. qui rē cōmīse
rat. Puer vō erat an ostiū ⁊ tā puus erat. vt mī
bil exire dño suo metuēs facile possz totū idicē

Cū eo q̄ppe in foro fuit pedissequus puer quez
postea qm̄ recoluit alipius architecto itimauit
At ille securim demōstrauit puero querens ab
eo cui esset. q̄ cōfestim nr̄a inquit. Deinde int̄
rogatus. aperuit cetera Sic in illā domuz trāsla
ta cā cōfusi qz turbis q̄ de illo triūphare iaz cepe
rāt. futurus dispēsator vbi tuū am̄l taruz in ecclā
tua cāp̄ examiator. expientior. instructiorqz di
scessit. Dūc 8° rome inuenerā. ⁊ adhesit m̄ for
tissio vincl'o mecūqz mediolanū p̄fcūs ēv̄t nec
me deserēt ⁊ qd̄ didicerat de me aliqd̄ agēt fm̄
votū magis p̄ntum qz suū Et ibi iā assederat mi
rabili cōtinētia ceteris. cū ille magis miraret̄ eos
q̄ aux̄ innocētie p̄ponerēt Tēptata qz ē eius ido
les. nō solū illecebra cupiditatis h̄ ecclā stimulo
mortis Rome assidebat comiti largitōm̄ ptaliā
anaz Erat eo tpe quidā potētissim⁹ senator. cu
ius ⁊ beneficijs obstricti multi ⁊ terrore subditi
erāt. voluit sibi licere nescio qd̄ ex more potētie
sue. q̄ eēt p̄ leges illicitum. Restitit alipius.
p̄missū ē p̄miū. irrisit aio. p̄tente m̄me. calcauit
miratibus oībo iustitā aīaz q̄ hoīez tm̄ ⁊ inume
rabilibo p̄stādi nocēdiqz mōis. ingētī fama cele
bratū v̄l amicū nō optaret. ⁊ nō formidaz īmi
nicū Ip̄e at iudex cui cōsiliarius erat. q̄muis ⁊
ip̄e fieri nollet nō tm̄ apte recusabat. h̄ i istū cau
sā trāsfērēs ab eo se nō p̄mitti asserēbat. quia ⁊
reuera si ip̄se faceret iste discederet.

autē pene electus erat studio litterario ut p̄abo
pretorianis codices sibi faciendos curaret. H̄
consulta iusticia deliberationez in melius vertit.
utiliorē iudicans eq̄tatē q̄ phibebatur. q̄m ptā
tem q̄ sinebat. Paruū est hoc. sed qui in puo fi
delis ē q̄m magno fidelis. Nec vllō mō erit inane
qd̄ de tue vitatis ore p̄cessit. si i iusto mammo
na fideles nō fuistis qd̄ v̄ est q̄s credet vobis
et si in alieno fideles nō fuistis. quod vestrū est
q̄s dabit vobis. Tal̄ ille tūc iberebat m̄. mecu
nutabat in cōsilio. quis nā esset tenēdus vite mō?
Cnebridius etiā q̄ relicta p̄ia. vicina cartagi
ni atq̄ ipa cartagine. vbi fr̄q̄ntibz erat. relicto
paterno rure optio. relicta domo. et nō secutura
m̄rē. nullā ob aliā cām mediolanū venerat. n̄ v̄
mecū vivēt in flagrantissimo studio veritatis et
sapie. Pariter suspirabat p̄terq̄ fluctuabat b̄tē
vite inq̄sitor artēs et q̄stionū difficillimaz scru
tator acerrimus. Et erāt ora egentium. inopiaz
suam sibi inuicem anhelantiā et a te expectā
tium et ut daret eis escā in tempore oportuno.
Et in oī amaritudine q̄ nr̄s sc̄l̄ares act̄ seque
bat de inia tua. intuētibz nobis finē cur ea patē
mur occurrebāt tēbre. et auersabamur gemētē
et dicebamus. q̄z diu hoc. Et hoc crebro diceba
mus et dicētes nō relinq̄bamus ea. q̄z non eluce
bat certū aliqd̄ qd̄ illis relictis app̄bēdēm. et
ego maxie mirabar satagēs et recolēs q̄z longuz

tempus est ab vndeuicesimo anno etatis mee q̄ fe-
uē cepā studio sapie. disponēs ea iuenta rlinq̄
re oēs vanaz cupiditatū spes ianes ⁊ isamas in
daces Et ecce iā tricenariā etatē gerebā in eodē
luto hesitās. auuiditate fruēdi pntibz fugiētibz
et dissipantibz me. dū dico cras iueniā. ecce mai
festū appebit. et tenebo ⁊ ecce faust? uiet ⁊ ex
ponet oia **O** magni vachademici. nihil ad agen
dā vitā cū cōphēdi p̄t. pmo q̄ram? diligētius ⁊
nō desperem? Ecce iā nō sūt absurda i libris ec
clesiasticis q̄ absurda videbāt. et pnt alit atq;
honeste itelligi. **Figā** pedes i eo ḡdu i q̄ puer a
pntibz posit? erā. donec inueniat p̄spicua vitā?
Hz ubi q̄ret? q̄n q̄ret? nō vacat ābrofio. nō va
cat legē **V**bi ip̄os codices q̄rim? **V**n ā q̄n opa?
a q̄bz sumim? **D**eputet tpa. distribuāt lēre p
salute aie magna spes aborta ē **N**ō docz catholi
ca fides qd̄ putabam? ⁊ uerā accusaba? nephas
hnt docti e? credē. deū figura hūamī corpis t̄mi
natū. et dubitam? pulsaē q̄ apian? cetēā **A**nime
ridiais horis discipuli occupāt. cetēis quid faci
m? cur nō id agim? **H**z q̄n salutamus aicos ma
ioēs. q̄z suffragijs op?bēmus. q̄n p̄pam? qd̄
emāt scolasticā. q̄n repamus nos ip̄os relaxā° ai
mos ab intētōe curaz. pereant oia. et dimittat?
hec vana ⁊ imania. conferamus nos ad solam in
quisitionem ueritatis. **V**ita hec misera est

Mors incerta si subito obrepat. et quomodo hic

b n

exibem? ⁊ ubi nobis discēda sunt q̄ hic negle
ximus. ac nō potius h? negligētie sup̄plicia luē
da sunt. q̄d si mors ip̄a omnem curā cuz sensu
amputabit. et finiet Ergo ⁊ hoc q̄rendū Sz ab
sit vt ita sit. **Nō** vacat. nō ē inane. q̄d tam emi
nēs culmē auctoritatis xp̄iane fidei toto vrbe di
ffundit Nunq̄ tanta ⁊ talia p̄ nobis diuinit?
agerent. si morte corp̄is etiā vita aīe cōsumeret
Quid cunctamur igit̄ relicta sp̄e sc̄li conferre
nos totos ad q̄rendum deū ⁊ vitaz btām. Sz ex
pecta. iocūda sūt etiā ista. bñt nō puā dulcedi
nē suā **Nō** facile ab eis p̄cedenda ē itentio. qz tur
pe est ad ea rursum redire Ecce iam q̄ntū ē ⁊ impe
tret aliquis honor. Et quid ampli? in his deside
randuz Suppetit amico p̄ maioꝝ copia. vt nihil
aliud ⁊ multū festinem? . vñ p̄sidatus dari p̄t.
⁊ ducēda vxor cū aliqua pecunia ne sup̄tū nos
strū grauet Et ille erit modus cupiditatis Ml.
ti magni viri ⁊ imitatione dignissimi. sapie studio
cū iugibz dediti fuerūt Cū hec dicebā ⁊ alē na
bāt h iocū ⁊ ipellebāt huc atq̄ illuc cor meū trāsi
bāt tēpora ⁊ tardabā cōuerti ad dñm deū. ⁊ dif
ferebā de die in diē viuē in te ⁊ nō differebā q̄ti
die in memetip̄o mori Amās btāz vitaz. Time
bā illam in sede in sua. ⁊ ab ea fugiens querebā
eam Putabā em̄ me misexfore nimis. si seie p̄
uarer amplexib? Et medicinam mie tue ad eā
dem infirmitatem sanādam nō cogitabam quia.

exptus nō erā. ꝛ ꝓrium virū credebam esse cōn
tinentiā. qua ꝓmibi nō erā cōsciū. cum taz stul
tus esse. vt nescirez sicut scriptū est. neminē pos
se esse cōtinentem nisi tu dederis. Vtiqꝫ dares si
gemitu int̃no pulsare aures tuas. ꝛ fide solida i
te iacturē curā meā. ꝓhibebat me sane alipius
ab vxore ducēda. cāns nullo mō nos posse secu
ro oꝓo simul i amore sapie viuē sicut iā diu deū
deārem? si id fecissē. Erat em̃ ip̃e i ea re ecā tūc
castissim⁹ ita vt mixessz. qꝫ ꝓ expiētiā ꝓcubit⁹
ceperat. i ingressu adolescētie sue. h̃ ñ heseāt ma
gis qꝫ doluerat ꝛ spreuerat. ꝛ deide iā cōtinētissime
viuebat Ego at̃ resistebā illi exēplis eoꝝ qꝫ diu
gati coluissēt sapiāz ꝛ ꝓmeruissēt deū. ꝛ habui
ssēt fideliter ac dilexissēt amicos. A quoꝝ ego qꝫ
deꝝ granditate animi longe aberā. et delāt⁹ mor
bo carnis mortifeā suauitate trakebā cathenā me
ā solui timēs ꝛ quasi ꝓcussor vulnere repellens ver
ba bñ suadentis tāqꝫ manū soluētis Insup ecā
ꝓ me ip̃i qꝫ alipio loquebatur serpens. ꝛ in me
crebat atꝫ spergebat ꝓ linguā meāz dulces la
queos in via eius qꝫbus illi honesti ꝛ expediti ꝓ
des implicarent cū em̃ me ille minaret⁹ quē non
ꝓuipenderet ita herere visco illius voluptatis vt
me affirmare quociēscūqꝫ inde inter nos qrem⁹
celibē vitā nullo mō posse degere atꝫ ita me de
fenderē. cū illū mirantē videre ꝛ dicere multum i
teree inter illud qd̃ ip̃e raptim ꝛ furti expt⁹ esset
b in

quod pene iam nec meminisset quidem atque ideo nulla molestia facile contempneret. et delectationes consuetudinis mee ad quas si accessisset honestius nomen miramonij. non enim mirari oportere cur ego illam vitam neque spernere. cepit et ipse desirare coniugium. neque quia victus libidine talis voluptatisque curiositatis Dicebat enim scire se cupere quod nunc esset illud sine quo vita mea. quam illi sic placebat. non mihi vita sed peram videre. Stupebat ei liber ab illo vinculo autem servitutem meam. et stupendo ibat in experiendi cupidinem. venturus in ipsam experientiam atque inde fortassis lapsurus in eam quam stupebat servitutem. quam sperationem volebat facere cum morte. et quam amat periculum iniecit in illud Neuter enim nostrum sicut est coniugale de cuius officium regendi miramonij et suscipiendorum liberorum ducebatur. nisi tenuit. Magna autem ex parte atque vehementer consuetudo faciende insatiabilis occupi scietie me captum excruciat. illum autem admiratio capiendum trahere. Sic eram donec tu altissime non desereris humum nostrum. miseratus miserum subuenires miris et occultis modis Et instabat impigre ut ducere uxorem Iam petebam iam permittebat. maxime me dante operam. quam me iam coniugatum baptismus salutarius ablueret: quo me indies gaudere aptari. et vota sua ac promissa tua in mea fide compleri adiuvantebat. Cum sane et rogatu meo et de fiderio suo fortis clamore cordis abs te deprecaretur quotidie. ut ei per visum ostenderes aliquid de

futuro matrimonio meo nunq̃z voluisti. Et vide
bat q̃dā vana et fantastica. q̃ cogebat impetus
de hac re satagentis hūani spūs et narrabat nō
cū fiducia q̃ solebat cū tu demonstrabas ei. sed
contēpnens ea **D**iscebat em̃ discernē se nescio
q̃ sapore. quē verbis explicare nō poterat. quid
interesset inter releuātē te. et animā suā sompnā
tem **I**nstabat tñ et puella petebatur. cui? etas
ferme biennio minor q̃m nubilis erat. Et quia
ea placebat expectabat. Et multi annū agita
ueramus aio. et colloq̃ntes et detestātes turbulē
tas hūane vite molestias. pene iā firmaueram?
remoti a turbis ociose viuere **I**d ocium sic moli
ti vt si quid hrē possemus offerremus in medium
vnāq̃z rē familiārē oflarem ex oibus vt p̃ aicā
de sinceritatē nō eēt aliud hui? et aliud illius. s̃
qd ex cunctis fieret vnū et vniuersum singulo
rū eēt et oia oim cū videremur nob̃ eē posse deoz
nos ferme hoies in eadē societate essētq̃ in nos
p̃diuites romanianus maxie om̃uniceps n̄r quez
tunc g̃ues estus negotioꝝ suoz ad comitatū at
traxerāt ab ineūte etate mihi familiarissimus qui
maxime instabat huic rei et magnā in suadēdo
habeat auctoritatē q̃ ampla res eis multum ce
teris anteibat et placuerat nobis vt bini annuū
tanq̃z magistratus om̃ia necessaria curarent.
ceteris quietis. **V** Sed postea q̃z cepit cogitare
vtrum hoc muliercule sinerent quas et alij n̄m
b n̄j

ā hēbant. et nos hēre volebam? totū illud placū
tū qđ bene formabam? dissiliuit ī manib? . atq;
cōfractū et abiectū est . Inde ad suspiria et gēni
tus cōuertebamur . et gressus ad sequēdas latas
et tritas vias scēi . qm̄ multe cogitatōes erāt ī
corde nrō . cōsiliū autē tuū manz ieternū Ex quo
cōsilio tēdebas nrā et tua p̄pabas nob̄ daturus
escas ī oportuitate . et aptur? manū tuā atq; īple
turus aīas nrās bñdctōe Interea mea p̄ctā mlt̄
tiplicabant . et auulsa a latere meo tāq; īmpe
dī mēto cōiugij cū qua cubare solit? erā . corvbi ad
herbat cōscisū et vulneratū mibi erat et trahēbat
sanguinē Et illa ī affricā redierat . volens tibi
aliū se virū nesciturā . relicto apud me naturali
ex illa filio meo At ego infelix nec femine īmi
tator . dilationis īpatiēs . tāq; post bienniu;
acceptur? eā q; petebam . q; nō amator cōiugij .
h̄ libidinis fuus erā . p̄curavi aliā nō vtiq; cōiū
gem . q; tanq; sustentare et p̄ducere vlt̄ īteger
vlt̄ anxior morbo aīe mee satellitio p̄durantis cō
suetudinis ī regimē vxoris Nec sanabatur vul
nus illud meuz qđ prioris p̄scissione factum fue
rat . h̄ post feruorē dolorēq; acerrimuz putresce
bat . et q̄si frigidū . h̄ desperatius dolebat . Tibi
laus tibi gl̄ia : fons mīa Ego fiebam miseri
or . et tu p̄pinq; aderat iamīaq; dextera tua ere
ptura me de cenō et ablatura me et ignorabam
Nec me reuocabat a profundiore voluptatū

carualiū gurgite nisi met? mortis et futuri iudi
cistui q̄ per varias q̄tez opiniones nunq̄z tamē
resistit de pectore meo Et disputabā cum ami
cis meis alipio et nebridio: de finibus bonoꝝ et
maloꝝ. epicurus accepturū fuisse palmā in animo
meo. nisi ego credidissem post mortē restare aīe
vitā et tractus merito p̄ qd̄ epicurus credere no
luit Et q̄rebam si essemus immortales. et in per
petua corporis voluptate sine vllō amissionis terro
re viueremus. cur nō essem? bti aut qd̄ aliud q̄
reremus. nesciens id ip̄sū ad magnā miserā p̄
tinere. qd̄ ita demersus et cecus cogitare n̄ possē
lūm honestatis et ḡtissimē āplectende pulchritu
dinis. quā nō vidit oculus carnis et videtur ex
animo Nec cōsiderabam miser ex qua vena mihi
manaret. q̄ ista ip̄a feda. tamen cū amicis dul
citer cōferebā: nec esse sine aīis poterā bt̄s. etiā
fm sēfū queztūc hēbā in q̄ntalibz affluentia cā
naliū voluptatū Quos vtiq̄ amicos ḡtū diligē
bā: vicissimq̄ ab eis me diligere gratis sentiebam
O tortuosas vias. Ve anime audaci q̄ sperauit
si a te recessisset se aliquid meli? b̄iturā versa et re
uersa in tergum et in latera et in ventres Et duā
fūt oīa. et tu solus req̄es. Et ecce ades et libeas:
a miserabilibus erroribz. et cōstituis nos in via
tua. et cōsolaris nos et dīas Currite. ego feram.
et ego p̄ducam et ibi ego feram.

Expliat cōfessionū bti augustini epi lib vi.

Incipit liber septimus

Iam mortua erat adolescētia mea mala et nebanda et ibam in iuuetutez quanto etate maior . tanto vanitate turpior . q̄ cogitare aliquid substantie nisi tale nō poterā . quale p̄ hos oculos videri solet Nō te cogitabā deus in figura corpis hūai ex q̄ audiē aliqd̄ de sapia cepi h̄ hoc semp fugi et gaudebā me hoc repperisse i fide spiritali mris nre catholice tue . h̄ qd̄ te aliud cogitare n̄ occurrebat Et conabar cogitare te hō et tal hō sūmū et solū et v̄x deū et te incorruptibile et inuolabile et incommutabile totis medullis credebā q̄zuis . qz nesciēs vñ et quō . plane tñ videbā et certus eram id quod corrūpi p̄t deterius eē q̄z id quod n̄ p̄t et quod violari nō p̄t incunctāter p̄ponebā violabili . et q̄ nullā patitur p̄mutationē . melius eē id qd̄ mutari p̄t . clamabat violentē cor meuz aduersus oia fantasmata mea et hoc vno ictu conabar abigē circūuolātē turbā imūditie ab acie mētis mee Et vix dimota in ictu oculi . ecce conglobata rursus aderat et irruebat in aspem meū et obnubilabat eū vt q̄zuis nō formā hūamī corporis corpeū tñ aliqd̄ cogitāe cogerer p̄ spacia locoꝝ . siue infusus mūdo siue etiā extra inūduz p̄ infinita diffusū . etiā ipsum incorruptibile et inuolabile et incommutabile quod corruptibili et violabili et commutabili p̄ponebaz . qm̄ quicquid

pubā spacijs talibus nihil mihi eē videbat. **S**3
propterea nihil nec inanē quidē tanq̃si corpus au-
ferat loco ⁊ maneat locus om̃i corpe vacuatus ⁊
terreno ⁊ būdo ⁊ aereo ⁊ celesti. h̃ tñ sit locus ina-
nis tanq̃z spaciōsum nihil. **E**go itaq̃ incrassatus
corde nec mihi metip̃si vel ipse cōspiciuus. quic-
q̃d nō p̃ aliq̃nta spacia tenderet vel diffūderet
vel cōglobaret. vel tumeret vel tale aliq̃d capet
ā cape posset. nihil p̃fusus eē arbitrabar. Per q̃
les enī formas ire solent oculi mei. per tales ima-
gines ibat cor meum. Nec videbam hanc eādeꝝ
intentionē qua illas ipsas. ymagines formabaz
non esse tale aliquid. Que tamen ipsas non for-
maret. nisi esset magnū aliquid. Ita etiā te vi-
ta vite mee grandē per infinita spacia vndiq̃ co-
gitabam penetrare totā mundi molem. et extra
eā quāq̃ vsum p̃ immēsa sine termino vt hrēt de
terra. hrēt celū. hrēt oīa ⁊ illa simirent in te tu
āt nūq̃z. Sicut autē luc̃ solis nō ob̃sistēt corpus
aeris huius q̃ supra terrā ē q̃ minus p̃ eum traice-
ret penetrās eū. nō dirūpendo aut cōcūdendo sed
implēdo eū totū. sic tibi putabā nō solū celi ⁊ ae-
ris et maris. h̃ etiā terte corpus puiū ⁊ ex om̃ibz
maximis minimisq̃ p̃tibus penetrabile ad capiēdā
p̃ntiā tuā occulta inspiratione intrinsecus ⁊ ex-
trinsecus am̃istrātē om̃ia q̃ creasti. Ita suspica-
bar. q̃ cogitare aliud nō poterā. nā falsum erat
Illo ei mō maior p̃s terre maiorē tui p̃tē habēt

et minorē minor. atq; ita te plena esset omniavt
āplius tui capet elepbāti corpus q̄z passeris qm̄
esset isto grādiu⁹ grādiorēq; occuparet locum
atq; ita frustratim p̄tib⁹ mundi magnis m̄gnal⁹
breuib⁹ breues p̄tes tua⁹ p̄ntes faceres **N**ō es at
ita. Sed nondum illuminaueras tenebra⁹ meas
Hat erat mihi dñe aduersus illos deceptos ⁊ de
ceptores ⁊ loquaces muto⁹. qm̄ non ex ei⁹ sona
bat v̄bū tuū. sat erat ergo illud quod iā diu ab
usq; carthagine a nebridio p̄poni solebat. Et o
nes q̄ audieram⁹ cōcussi fuimus. Quid erat tibi
factura nescio q̄ gens tenebrarū qm̄ ex aduerso
mole solēt opponere. si tu cuz ea pugnare volui
fles **S**i ei responderet aliqd fuisse nocturā viola
bilē tu ⁊ corruptibilē fore⁹ **S**i at n̄hil ea nocē po
tuisse dicet. n̄la afferet cā pugnādi. n̄ita pu
gnādi vt qdā porcio tua ⁊ mēb⁹ tuū v̄l p̄les d̄
īp̄a substātia tua misceret aduersis potestatib⁹
⁊ nō a te creatis naturis. atq; in tantum ab eis
corrumperetur ⁊ cominutaretur in deterius vt a be
atitudine in miseriam verteretur ⁊ indigeret au
xilio quo erui purgariq; posset. et hanc eē aīaz
cui tuus sermo seruienti liber. ⁊ contaminate pur⁹
⁊ corrupte iteger subueniret **S**z ⁊ ipse corrupti
bilis. q; ex vna eadēq; substātia **I**taq; si te q̄c
quid es. i. sbāz tuā incorruptibilez dicerent falsa
illa eē omnia ⁊ execrabilia **S**i at corruptibilem
id ipsum iam falsum ⁊ prima vocē abluandum

22
Satis erat ergo istud aduersus eos dimodo euo
mētos a p̄ssura peccatoris . qz nō hēbant qua exi
rent sine horribili sacrilegio cordis . ⁊ lingue sen
tiedo de te oīa ista ⁊ loq̄ndo . **S**z et ego ad huc
q̄zuis inmutabilē ⁊ incōuertibilem . et nulla ex
pte mutabilem dicerem . firmeqz sentirem domi
num nostꝛū dēū verū . q̄ fecisti nō solū aīas nr̄as
s; etiā corpa nr̄a . nec tñ nr̄as aīas ⁊ corpa sed ⁊
omnes ⁊ oīa . nō tenebā explicatam et enodatā
cām mali q̄cunqz tñ eēt **H**ic eā q̄rendā videbā
vt nō per illū cōstringerer dēū incōmutabilem .
mutabile credere . nec ipse fierem quod q̄rebam
Itaqz securus eā q̄rebam . et certus nō esse vñ
quod illi dicerent q̄s toto aīo fugiebam qz vide
bam q̄rendo vñ maluz repletos malicia q̄ opina
rent tuā potius sb̄azeciā male pati . qz suā male
facere **E**t infēdebam vt cernerem quod audiebā
libez voluntatis arbitriū cām esse vt malū facere
mus . et rectū iudiciū tuū vt pateremur . et eam
liquide cernere nō valebā **I**taqz acie mētis d̄ p
fundo educere conatus mergebar iterum et sepe
conatus mergebar itē ⁊ atqz iterum . **S**ubleua
bat enim me in lucē tuā . qz tam sciebaz me hēre
voluntatē quā me viuere . **I**taqz cū aliquid vel
lem aut nollez . nō aliud qz me velle et nolle cer
tissimus eram . et ibi esse cām p̄cti mei . iā iamqz
animaduerte bā qd̄ autem inuitus facerem pati
me poti⁹ quā facē videbā **E**t id n̄ culpā . sed pe

nam esse iudicabā. q̄ me nō iniuste plecti te ius
tū cogitans atō fātebar. **S**3 rursus dicebā Quis
fecit me? Nōne deus meus. nō tm̄ bonus sed ip
sum bonū. Vñ igit̄ mihi male velle et bene nolle
vt esset cur iuste penas luerem. Quis in me hoc
posuit et inseruit mihi plantariū amaritudinis.
cū totus fierē a dulcissimo deo meo. Si diabolus
auctor. vñ ipse diabolus: **Q**d si et ipse pueris
voluntate ex bono āgelo diabolus factus ē vñ
in ipso volūtas mala q̄ diabolus fieret. qñ totus
āgelus a cōditore optimo fcūs esset bonus. His
cogitatōibus deprimebar ite p̄ et suffocabar. **H**
nō vñ ad illū infernū seducebar erroris vbi ne
mo tibi confitetur dū tu potius mala pati q̄z lō
facere putat. Sic em̄ nitebar inuenire cetera vt iā
inueniā melius esse incorruptibile q̄z corruptibi
le. et iō te q̄cqd̄ eēs eē incorruptibile cōfitebar.
Neqz em̄ vlla aia vnqz potuit poterit v̄ cogita
re aliqd̄ qd̄ sit te melius: qui sumū et optimū bo
nū es. Cū at̄ vñsine atz certissime incorruptibile
corruptibile p̄ponat̄ sicut iā ego p̄ponebā. po te
rā iāz cogitatione aliqd̄ attingē qd̄ esset melius
deo meo. n̄ tu eēs incorruptibilis. Vbi igit̄ vide
bā incorruptibile corruptibili p̄ferendūz eē. ibi
te q̄rere debam. atz inde aduertē vbi sit malū id
est vñ sit ip̄a corruptio q̄ violari sbā tua nullo
modo p̄t. Nullo em̄ prorsus modo violat corrup
tio deū nostr̄: nulla voluntate. nulla nc̄itate.

nullo improuiso casu. qm̄ ipse est deus. et quod
sibi vult bonū ē. et ip̄e est idē bonū. **C**orrumpi
autem nō est bonuz. **N**ec cogēris inuitus ad ali
quid. qz voluntas tua nō est maior q̄z potentia
tua **E**ffet at maior. si teipso tuipse maior esses.
Etem voluntas et potētia dei. deus ipse ē **E**t qd
in p̄uissim tibi q̄ nosti omnia **E**t nulla natura ē
nisi qz nosti eā **E**t vt qd multa didicimus cur n̄
sit corruptibilis sbā q̄ deus ē. qm̄ si hoc essz. non
esset deus **E**t q̄rebā vnde malū et male inq̄rebaz
qm̄ ip̄a inq̄sitōe mea nō videbā malū **E**t cōstitu
ebā in cōsp̄cū sp̄ūs mei vniuersaz creaturā q̄cqd
in ea cernē possumus. sicuti ē terra et maē. aer et
sidera. et arbores et aialia mortalia et q̄cqd in ea
nō videmus sicuti firmamētū celi. insup et oēs an
gelos et cuncta sp̄iritalia eius. sed etiā ip̄sa q̄si
corpora essent. locis et locis ordinauit imagina
tio mea. **E**t feci vnā massā grandem. distinc
tam generibus corporū et creaturam tuam. siue q̄
v̄a corpora erant siue que ipse pro sp̄iritualibz
finxeram. et eā feci grandem. nō quātū erat qd
scire nō poterā. s̄ q̄ntū libuit vndiqz versum sa
ne finitā. te aut dñe ex omni pte ambientē et pe
netrantē ea. sed vsqueqz infinitum. **T**anq̄z si
mare essz vbiqz et vndiqz p̄ immēsa sp̄acia infi
nitū solū mare. et hēret intra se spongiā q̄mlibz
magnā et finitaz tñ et plena esset vndiqz spon
gia illa ex oi sua pte ex imēso mari sic creaturā

tuā finitā te infinito plenā putabaz. ⁊ dicebam
Ecce deus. ⁊ ecce q̄ creauit deus. ⁊ bonus deus
atq; his validissime longissimeq; p̄stātor. sed
tamē bon⁹ bona creauit. et ecce quō ambit atq;
implet ea Vbi ergo malū ⁊ vñ. ⁊ q̄ huc irrepit
Que radix eius. ⁊ qd̄ semen e⁹? An oīo nō ē?
Cur ergo timem⁹. et cauemus quod n̄ ē? Aut si
inaniter timemus. certe l̄ timor ip̄e mal⁹ est. q̄ i
cassum stimulat ⁊ excruciat⁹ cor. Et tāto gra
uius malū. q̄nto nō ē quod timeam⁹ ⁊ timemus
Idcirco autē ē malum quod timemus. aut hoc
malū ē qz timemus. Vñ est igit⁹? Qm̄ deus fec̄
hec omnia. bonus bona. Maius quidē ⁊ sūmum
bonū. minora fecit bona. Sed tamen ⁊ creans
⁊ creata bona sūt omnia. Vñ est malū? An vñ
fecit ea. materies aliq̄ mala erat. ⁊ formauit at
q; ordinauit eā. sed reliquit aliquid i illa quod
in bonū nō cōuerteret⁹? Cur ⁊ hoc. An impotens
erat totaz rētere ⁊ cōmutare vt n̄bil mali rema
neret. cū sit oīa potēs Postremo cur inde facere
aliquid voluit. ac nō pot⁹ eadē omipotētia fecit
vt nulla esset oīo. Aut vero existere potēat cō
tra eius volūtātē Aut si eterna erat. cur tādīu p̄
infinita retro spacia tpm sic eā finit esse. ac tāto
post placuit aliquid ex ea facere Aut iā si aliqd̄
subito voluit agē. hoc potius ageret oīpotens vt
vt illa nō esset. atq; ip̄e solus eēt totū⁹ ⁊ sum
mū ⁊ infinitū bonū Aut si nō erat bñ vt nō aliqd̄

boni etiā fabricaret et dederet q̄ bon⁹ erat illa subla
lata et ad nihilū redacta macerie q̄ mala erat bo
nā ipse institueret unde oīa crearet Non enī esset
oīpotēs si condere nō posset aliquid boni. nisi ea
q̄ ipse nō dederat adiuuaretur materia Talia
volebā peccatore misero ingrauidato curis mor
dacissimis de timore mortis. et nō inuentaverita
te. Stabilit̄ tñ h̄erebat in corde meo in catholica
eccia fides xp̄i tui dñi et saluatoris nr̄i In mltis
q̄dē adhuc iformis et p̄ter doctrīe normā fluctu
ans Sed tñ nō eā relinq̄bat aimus. p̄mmo idi
es magis magisq̄ imbibebat eam. et iam mathe
matico et fallaces diuinationes et impia deliramē
ta reijeceram Confiteantur etiā hinc tibi de inti
mis visceribus anime mee miserationes tue de⁹
meus. tu enī tu omnino nam quis alius a morte
omnis erroris reuocat nos. nisi vita que mori ne
scit. et sapientia mētes indigentes illuminans.
nullo indigēs lumine qua mūdus administrat̄
vñ ad arborū volatilia folia Tu procurasti perui
catie mee qua oblectatus sum vindiciā acuto
semine nebridio adolescenti mirabilis aime illi ve
hementer affirmātī. huic cū dubitatōne quidē
aliqua. sed tamē crebro dicenti. nō esse illaz ar
tem futura preuidendi cōiecturas autē hōim sepe
habē vim sortis. et mltā dicendo diā pleraq̄ vñ
tuā nesciētib⁹ eis qd dicerēt h̄i ea n̄ tacēdo icur
rentib⁹. procurasti ergo tu hōiez amicū nō quidē

segnē consultorē mathematicorū . nec eas lras be
ne callentē . s; vt dixi consultorē curiosum . et tam
scientēz aliqd qd a prē suo se audisse dicebat .
qd qntū valeret ad illius artis opinionē euertere
dā ignorabat **D**is ergo viz noie firminus libera
liter institutus et excultus eloqa cū me tanq; cari
ssimum de qbusdam rebus suis in quas seculari
spes eius itumuerat consultaret qd mihi fm suas qs
constellatōes appellāt videret . ego at q iā de hac
re in nebridij sententiā flecti cepam . nō quidē ab
nuere conicē ac dicere qd nutanti occurrebat .
s; tñ subicē ppe iaz esse mihi psuasum ridicula il
la esse animania **T**ū ille narrauit mihi prēm suum
fuisse librorū taliū curiosissimū et hūisse amicū eq
illa simulq; sectantē q pari studio et collatione
flagrabāt i eas nugas igne cordis sui . ita vt mu
torū q; animalium si q domi parerent obseruarent
momēta nascentiū . atq; ad ea celi positionē no
tarent . vñ illi qsi artis expiēmēta colligēt **I**ta
q; dicebat audisse se a prē suo q cū eiusdem fir
mini pgnās mī esset etiā illi pmi amici famula
qdā piter vtero grādescebat . qd latē nō potuit
dñm q etiā canū suarū ptus examinātissima dili
gētia nosse curabat . at; ita fcm esse vt euz iste
diugis ille at anālle dies et horas minutiores ho
rarū articulos cautissima obseruatōe numerarent
enixe essēt ambe sibi . ita vt eas de constellatōnes
vñ ad eas de minutias vtriq; nascēti facē coe

rent iste filio ille seruolo . **N**ā cū mēiēs pturire
cepisset indicauerūt sibi ābo qđ in sua . cuius do
mo ageretur **E**t pauerūt quos ad se inuicē mit
terent . sicut ut natū qđ pturiebatur esset cuiq; nū
ciatū **Q**đ tñ ut diuuo nūciaret tanq; in regno
suo facile efficērent . atq; ita qđ ab alterutro missi
sunt . tā ex pibus domorum interuallis sibi ob
uiam fēss esse dicebant ut aliam positōnem fide
rū alias q; pticulas momēto p̄neuter eo p̄notaē
fineret **E**t tñ firmitus āplo apud suos loco nat?
dealbatores vias seculi cursitabat . augebatur
diuitijs . sublimabatur honoribus **S**eruus autē
ille conditōnis iugo uultatenus relaxato domis
seruiebat ipso indicante qui nouerat eū . **D**is ita
q; auditis et creditis talis quippe narrauerat om
nis illa conluctatio mea r̄soluta condidit **E**t pri
mo fumū ipsum conatus fumab illa curiosita
te reuocare . cum dicerem constellationibus ei?
spectis ut vera pronunciam debuisse me utiq;
videre ibi parentes inter suos esse primarios no
bilē familiam proprie ciuitatis . natales ingenu
os honestā educationem liberalesq; doctrinas **A**t
si me ille seruus ex ijsdem constellationibus q;
et illius ipse essent consulissent ut eidem quoq;
vera proferrem : debuisse me rursus ibi videre ab
iectissimā familiam . additionem seruile . et cetera
longe a prioribus aliena . longeq; distātia . **V**n
aut fieret ut eadem inspiciens diuersa dicerem si
i ij

vera dicere. Si autē eadē dicere. falsa dicere. In
de certissime collegi ea q̄vera cōsideratis constella
tionibz dicerent. nō arte dici sed sorte. Que at
falsa. nō artis impitū. s̄ sortis mendaciō. Nunc
at accepto auditu ip̄e mecū talia rummādo ne
quis eorundem deliro n̄ qui talez questuz seque
rent quos iā iamqz inuadē atqz irrisos refellere
cupiebā. mihi ita resisteret q̄si aut firmit̄m̄.
ā illi p̄ falsa narrauēit. itēdi cōsideratōez i eos q̄
gemini nascunt̄ q̄z pleriqz ita p̄ inuicē fundū
tur ex vtero. vt puū ip̄m t̄p̄is inualluz q̄z t̄al̄z
vmin re n̄ natura habē cōcedant Colligi t̄n hūa
na obseruatione n̄ possit lris qz signari oīo n̄ va
leat q̄s mathematici insp̄cūr est. vt v̄a p̄nūciat
q̄ nō erūt v̄a. qz eadēz lras insp̄ciēs eadē s̄buit
dicē de esau et iacob. sed nō eadē vtriz accideit.
Falsa ergo dicēt. ā si vera dicēt. n̄ eadē dicēt.
aut eadē insp̄ciēt. Nō g° arte sed sorte v̄a dicēt
Tu em̄ dñe iustissime moderator vniuersitatis.
cōsulentibz cōsultis nescientibz occulto instictu
agis vt dū quis qz cōsultat hoc audiat qz eum oīz
audire occultis meritis aīaz ex abyssō iusti iudi
cij tui. cui nō dicat hō q̄d est hoc. vt q̄d est hoc
nō dicat. hō est em̄. Nā itaz me adiutor me illis
vincul solueras et q̄rebā vñ malū et non erat exi
tus Sz me nō sinebas vllis fluctibz cogitatōis
auferri ab ea fide qua credebam et esse te. et esse
incommutabilem substantiam tuam. et esse de

omnibz curā iudiciū tuū. qm xpo filio tuo do
mino nrō atq in scripturis scis quas eccie tue ca
tholice cōmēdaret auctoritas viaq te posuisse sa
lutis hūane ad eāvitā que post hāc mortē futu
ra ē. **D**is itaq saluis atq icōcuisse roboratis i ai
mo meo. estuās qrebā vnde sit malum. **Q**ue il
la tormēta pturientis cordis mei. qui gemit? de
us meus? **E**t ibi erāt aures tue nesciente me. et
cū in silentio fortiter quererem magne voces erāt
ad misericordiā tuā tacite cōtritiones animi mei.
Tu sciebas quid patiebar a nullus hominum.
Quātū em erat qd inde digēbat p linguā meā
in aures familiarissimoz meorū? **N**unquid tot?
tumultus anime mee. cui nec tpa nec os meum
sufficiēbat sonabat eis? **T**otū tñ ibat i auditū
tuum qd rugiebā a gemitu cordis mei a ante te
erat desiderū meū a lumē oculor meorū nō erat
mecū. **I**nt? ei erat ego autē foras. **N**ec in loco il
lud **A**t ego intēdebam in ea que locis continen
tur. a nō ibi inueniebam locū ad requiescēdum
Nec redpiēbant me ista vt dicere sat est a bene
est. nec dimittebant redire vbi mihi satis bñ eēt
Supior em erā istis. te vō inferior. **E**t tu gau
diū vxp mihi subito tibi a tu mihi subieceras q i
fra me creasti. **E**t hoc erat rctm tparamētū. a me
dia regio salutis mee vt manerē ad ymaginē tu
az. a tibi fūies dñarer corpi **S**z tū supb. e o tra
te surgerē et currerē aduers? dñm i ceruice crassa
i in

scuti mei. et etiā ista infima supra me facta sūt
et p̄mebāt ⁊ nusq̄ erat laxamētū ⁊ respiramētū
Ipa occurrebāt vndiq̄ acruati ⁊ aglobati cer
nēti. cogitanti at̄ ymagines corp̄m ip̄e oppone
bant̄ redeūti q̄si diceret̄ quo is indigne ⁊ sordide
Et hec de vulnere meo creuerāt q̄ būiliasti t̄q̄
vulneratū sup̄bū. ⁊ timore meo sepabar abs te
⁊ nimis inflata faciēs claudebat oculos meos.
Tu v̄o dñe in eēt nū manes et nō in eternū irasce
ris nobis qm̄ miseratus es terrā ⁊ cinerē **E**t placu
it in asp̄cū tuo reformare deformia mea et stimu
lis internis agitabas me vt̄ impatiēs eēm donec
mibi p̄ interiorē aspectū certus essem. Et reside
bat tumor meus ex occulta manu medicāe tue
adēsq̄ conturbata. ⁊ contenebrata mentis mee
acri collirio salubriū dolo p̄meorum de die in di
em sanabatur. Et primo volens ostendere mibi
quia resistis sup̄bis. būilibus at̄ des grām. ⁊ q̄n
ta misericordia tua demonstrasti hōibz viā būi
litis qd̄ verbū tuū caro factū ē: et habitauit i
ter hōies p̄curasti p̄ quēdā hominē inanissimō
typo turgidū q̄sdam platonicor̄ libros ex gre
ca lingua in latinā versos **E**t ibi legi nō quidem
his verbis. sed hoc idem omnino multis et mul
tiplicibus suaderi rationibz quod i p̄ncipio eāt
verbū. et verbū erat apud deuz. et deus erat ver
bum. hoc erat in p̄ncipio apud deuz. omnia p̄
ipsum facta sunt. et sine ipso factum est nihil.

quod factum ē in eo vita est. et vita erat lux ho-
minū. et lux in tenebris lucet. et tenebre eam nō
comprehenderunt. et quia anima hominis quā
uis testimoniū perhibeat de lumine. nō est tam
ipsa lumen. sed verbū dei. deus est lumen verū
qđ illuminat omnē in hūc mūdū. et qz i hoc mū-
do erat et mūdus p ipsum factus est. et mūdus eū
nō cognouit. qz vō in sua ppria venit. et sui euz
non receperūt. quotq̃t at receperūt euz dedit eis
ptātem filios dei fieri credētibz in nomine eius
nō ibi legi. **I**tem ibi legi qz verbum deus nō ex
carne. non ex sanguine. nō ex voluntate viri ne
qz ex voluntate carnis sed ex deo natus ē. h qā
verbū caro scm ē. et habitauit in nobis nō ibi legi
Indagai q̃ppe in illis lris varie dictū et mltis
modis q sit filius in forma prīs nō rapinaz arbi-
trat esse eq̃le deo. qz naturalit̃ id ipm ē. h qz se
ipm exinamuit formā serui accipiēs in similitu-
dine lōim factus. et bitu inuentus vt lō hmilia-
uit se. factus et obediēs vsq̃ ad mortē. mortē at
crucis ppter qđ et deus exaltauit a mortuis. et do-
nauit illi nomē qđ ē sup omne nomen vt in noie
iesu omne genu flectat̃ celestiu. terrestriu. et
fernoz. et omnis lingua cōfiteatur. qz dñs iesus
xps in gl̃ia ē dei prīs. nō habet illi libri. quod
em̃ ante omnia tēpora et sup omnia tempora in-
commutabiliter manet vnigenitus filius tuus co-
eternus tibi. Et qz de plenitudine eius accipiūt
i nñ

anime vt bñe sint: ⁊ qz pñcipatione manentis in
se sapiētie renouantur vt sapientes sint. est ibi.
Qd autē fm tp? pro ipijs mortu? est. et filio tu
o vnico nō pepāsti. sed p nobis omib? tradidi
sti eū. nō est ibi Abscondisti em̄ hec a sapienti
bus et reuelasti ea puulis vt venirent ad euz la
borantes et onerati et reficeret eos. qz mitis est ⁊
huilis corde. et dirigēt mites in iudicio et docēt
māfuetos vias suas vidēs humilitatē nrā ⁊ labo
rem nrū et dīmittēs oia p cā nostra. Qui autē
coturno tanqz de crine sublimioris elati non au
diunt dicentē discite a me qm̄ mitis sū et humil
corde et inuemetis regem animabo vris. et si cog
noscat deū. nō sicut deū glorificant. aut gratias
agunt. sed euanesūt in cogitatōib? suis. ⁊ ob
stinat insipiens cor eoz. dicentes se esse sapien
tes stulti fiunt Et ideo legebā ibi etiā imutataz
gloriam. i corruptōis tue i ydola ⁊ varia simula
chra in similitudinē imagis corruptibil? bois et vo
lucz ⁊ qdrupedū et serpētū vni egipciū abum
q esau p̄mogenita sua p̄didit. qm̄ caput qdru
pedis pro te hōrauit p̄ls primogenit? cōuersus
corde in egiptū et curuās imāginem tuam aiāz
suā āte ymaginem vituli māducanti? fenuz In
ueni hec ibi et nō manducaui Placuit enim tibi
dñe auferre obprobriū dīmnutōis ab iacob vt
maior seruaret mmori. et vocasti gentes in here
ditatem tuam Et ego ad te venerā ex gentib?.

et intendi in aux quod ab egipto voluisti vt au
ferret ppl's tuus . qm tuū erat vbicunqz erat Et
dixisti atheniensibus p apl'm tuū q i te viuim?
et mouemur et sum? et quidā hm eos dixerunt
Et vtiqz inde erāt illi libri Et nō attendi in p'do
la egiptio p quib? de auro tuo ministrabāt . qui
trās mutauerūt veritatez dei in mendaciūz . et co
luerūt et seruiērūt creature potius qz creatori .
Et inde amonit? redire ad memetipsūz intraui i
intima mea duce te . et potui . qm factus es adui
tor meus Intraui et vidi qlicunqz oculo anime
mee supra eūdez oculū anime mee supra mētem
meā lucē dñi incommutabilē . n̄ hāc vulgarez et cō
spiciuā oī carni nec qsi ex eodē gñe Grādiōr eāt
tqz si ista multo multoqz clarius clarescēt totū
qz occupāet magnitudine Nō hoc illa erat . h̄ ali
ud . aliud valde ab istis oib? Nec ita erat sup m̄
tem meā . sicut oleū sup aquā . nec sicut celū sup
tēā h̄ supior qz ip̄e fecit me . et ego inferior qz fac
tus sū ab ea . qz nouit vītātē nouit eā et q nouit
eā nouit eternitatez Caritas nouit eā O et naxe
ritas et v̄a caritas et cara eternitas . tu es d's me
us tibi suspiro die ac nocte Et cū te p̄mū cōgno
ui tu assūphisti me vt viderez cū qd viderez nō
dū me esse . q viderem Et reuerberasti i firmitate
aspeūs mei radiās in me vehemēter et otremui
amoē et horroē Et iuei lōge me esse a te i regione
diffil'dis tqz audire vocē tuam d' excelso Cibus

fu grādiū. cresce et manducabis me. **N**ec tu me
mutabis in te. sicut cibū carnis tue. s. tu mutabi
ris in me Et cognoui qm̄ p̄ iūq̄tate erudisti bo
nē et tabescere fecisti sicut araneā animā meā. et
dixi. Nunq̄d nihil ē veritas Qm̄ neq; p̄ infinita
neq; p̄ finita loco et spaciā diffusā ē. Et clama
sti de longinquo. ymmo vero ego sum qui sum.
Et audiui sicut audis in corde. et non erat pro
fus unde dubitarē. Facilius dubitare vi
uere me. q̄ nō esse veritatē. q̄ per ea que facta sunt
intellecta cōspiciat Et inspexi cetera infra te. Et
vidi nec oīo esse. nec omino nō eē Esse q̄dēz qm̄
abs te sunt. nō eē at qm̄ id qd̄ es nō sunt. id em̄
v̄e ē quodi cōmutabiliter manz Mibi at̄ inherē
deo bonū ē. qz si nō manebō in illo nec in me po
tero Ille at̄ in se manēs inouat om̄ia Et dñs me
us es qm̄ bono et meo et nō eges. Et manifesta
tū ē mibi. qm̄ bona sunt q̄ corrumpuntur. q̄ neq;
si summa bonā eēnt neq; si bona essent corrumpi
possent. qz si summa bonā essent incorruptibilia
eēnt. si at̄ nulla bona eēnt quod i eis corrūpet̄.
nō essz **N**ocet em̄ corruptō et nisi bonū minueret
nō noceret Aut igit̄ nihil nocet corruptio quod
fieri nō p̄t. aut quod certissimū ē om̄ia q̄ corrup
puntur priuāt bono Si aut̄ om̄i bono priuabun
t̄ omino nō erūt Si em̄ erūt et corrumpi iam n̄
poterūt meliora erūt. quia incorruptibiliter per
manebunt. Et quid monstruosius q̄z ea dicere

omni bono omisso facta meliora. **E**rgo si omni
bono priuabūt oīo nēla erūt **E**rgo q̄z diu sunt
bona sunt. ergo q̄cunq; sunt bona sunt **M**alum
q̄ illud quod q̄rebā vñ essz nō ē substantia. qz
si substantia esset bonū esset **A**ut enim esset incor
ruptibilis substantia magnū utiq; bonū. aut sbā
corruptibilis essz. que nisi bona esset corrumpi n̄
posset **I**taq; vidi manifestatū est mihi qz om
nia bona tu fecisti et propterea nulle sbē sunt q̄ tu
nō fecisti. **E**t qm̄ nō equalia omnia fecisti. ideo
sunt omnia qz singula boā sunt et sī omnia valde
bona. qm̄ fecisti de n̄r omnia bona valde **E**t tibi
oīo nō est malū. nō solū tibi s; vniuersę creature
tue. qz extra te nō est aliqd quod irrūpat et cor
rūpat ordinē quē imposuisti ei. **I**n p̄tibus aut
e? qdā qbus dā qz nō conueniūt mala putant **E**t
eadē ipsa conueniunt alijs et bona sunt. et in semz
ipsis bona sunt. **E**t omnia hec q̄ sibi inuicēz
nō conueniunt inferiori pte rez quā terram dicā
habentem celum suum nubilosum atq; ventosūz
congruum sibi **E**t absit iam vt dicerem non esse
ista. quia et si sola ista cernerem. desiderarem q̄
dam meliora. sed iam etiam de solis istis lauda
re te deberem. quoniā laudandū te ostēdunt de
terra dracones et omnes abyssi. **I**gnis grando
nix glaciēs. spūs tempestatis que faciunt verbū
tuum **M**ontes et omnes colles. ligna fructifera
et omnes cedri. **B**estie et omnia pecora reptilia

et volatilia pēnata **R**eges terrē et oēs ppli. prin
cipes et oēs iudices terre **I**uvenes et vrgines senes
cū iunioribz laudēt nomē tuū **C**ū vō etiā de cel
te laudēt. laudēt te deus noster in excelsis omēs
angeli tui. omnes virtutes tue. sol et luna omēs
stelle et lumen. celi celorum et aque que super ce
los sunt laudent nomen tuum. non iam desidera
bam meliora. quia omnia cogitabam. et melio
ra quidē supiora q̄z iferiora sed meliora omnia
q̄z sola supiora. iudicio saniore pendebam **N**ō ē
sanitas eis quibz displicet aliquid creature tue:
sicut mihi nō erat dū displicerent mēta q̄ fecisti
Et qz nō audebat aia mea vt ei displicet deus
meus. nolebat esse tuū quicq̄d ei displicebat.
Et inde ierat in opinione dua p̄ sbārum. et non
req̄escebat. et aliena loquebat. **E**t inde redies
fecerat sibi deū p̄ infinita spacia loco p̄ omniū:
et eū putauerat eē te **E**t eū collocauerat i corde suo
et facta erat rursus tēplum p̄doli sui abbianduz
tibi. **S**ed postea q̄z fouisti caput nescientis et
clausisti oculos meos ne viderent vanitatem. et
flaui de me paululū et osopita est ifamia mea. et
eiugilaui in te. et vidi te infinitum aliter. **E**t vi
sus iste non a carne trahabatur. **E**t respexi alia
et vidi tibi debere quia sunt. et in te cuncta fini
ta. sed aliter. nō quasi i loco: sed qz tu es omni
tenens manu veritatez et oia v̄a sunt inquātuz
sūt. nec q̄c̄q̄z est falsitas nisi cū putat eē qd nō

est. Et vidi qz nō solū locis sua qūeqz suis con
ueniūt. h̄ etiā t̄pibz **E**t qz tu sol⁹ eternus es. nō
post innumerabilia spacia t̄pm cepisti opari qz
oīa spacia t̄pm a q̄ preterierūt a q̄ p̄teribūt. nec
abirent. nec venirent nisi te opante a manente.
Et sensi ex opibz tuis a exptus sum nō esse mī
rū qz palato nō sano pena est panis q̄ sano sua
uis est. a ocul⁹ egris odiosa lux q̄ puris amabi
lis est **E**t iusticia tua displicet inquis ne dū vipe
ra a v̄miculus q̄ bona creasti apta inferioribz cre
atuē tue p̄tibz quibz a ipi iniqui apti sūt q̄ndo di
ssilozes sūt tibi apti at superioribz. q̄nto filio
res fuerūt tibi **E**t q̄hui quid estz iniquitas a n̄ iue
ni s̄bāz. h̄ a sūma s̄bā te deo detorze i infima volū
tatis pueritatē p̄ijāentis intima sua a tumescē
tis foras **E**t mirabar qz iā te amabā. nō p te fan
tasma **E**t nō stabā frui deo meo h̄ rapiebar ad
te decore tuo **M**oxqz dirīpiebar abs te pondere
meo. a ruebā in ista cum gemitu. **E**t pondus
hoc cōsuetudo carnalis **S**ed mecū erat memoria
tui **N**eqz v̄llo mō dubitabā esse cui cohererem.
sed nō dū esse me qui cohererez. qm̄ cō: p? quod
cōrūpitur aggrauat animā. a deprimit terrena
inbitatō sensū m̄lta cogitantē **E**razētissimus qz
inuisibilia tua a cōstitutōe mūdi p ea q̄ fca sūt
intellā cōspiciunt sēpiterna qz v̄tus a dīmitas
tua **Q**uerens ei vñ appbarez pulchritudinem.
corp̄m siue celestiu⁹ siue f̄restriū a quid m̄ p̄sto

esset integrè de mutabilibus iudicanti ⁊ dicenti hoc
ita eē dī illud nō ita hoc g^o q̄rēs vñ iudicāre cū
ita iudicāre . iuenerā iū mutabilē ⁊ verā v̄tatis
eteritatē supra mētē meā cōmutabilē Atq; ita gra
datim a corpib; ad sentiētē p corpus aīaz . atq;
inde ad e? interiorē vim cui sensus corpis exteri
ora ānunciaret ⁊ q̄s q; pñt bestie . atq; inde rur
sus ad rōnāntē potentiā ad quā referē iudican
dū qđ sumit a sensib; corpis . q se q; in me cōpi
ens mutabilē . erexit se ad itelligētiā suā ⁊ abdu
xit cogitationē a cōsuetudine . subtrahēs se cōtra
dicentib; turbis fantasmātū vt iueneret q lumie
aspergēt cū sine vlla dubitatōe clamaēt i cōmu
tabile pferēdū eē mutabili . vñ nō s; ipm i cōmu
tabile qđ n aliq mō nō s; nullo^o illud mutabili
ēta pponēt ⁊ pueniēt ad id qđ ē i ictu trepidā
tis aspēcūs Tū vō inuisibilia tua p ea q fca sūt i
tellicā cōspexi sed acie figē nō valui . Et repcu
ssus infirmitate . reddit? solitis nō mecū ferebā . n
amātē memoriā . et qñ olfacta desiderantē . q co
medere nō dū possē Et qrebā viā cōpandi rob
ris qđ eēt pdoneū ad fruendū te nec inueniebā
donec āplecterer mediatorē dei ⁊ hoim . hōiez ihz
sum xpm q ē sup oia de? bñdēcūs in sc̄la wātēz
et dicēte Ego sum via v̄tas et vita Et cibū cui
capiendo inualid?erā miscētē carni . qm v̄bu;
caro factū est . vt infantie nrē lactesceret sapiā
tua . p quā fecisti oia Nō em̄ tenebā dñm meuz

ibm xpm būlis būilē. nec c?rei mgrā essz eiusi
firmitas nouerā. vbu em tuū eterna vītas supio
ribz creature tue ptib? supeminens subditos eri
git ad seipsam. in inferioribz aut edificauit sibi
humilē domū. de limo nrō p quā subdendos dep
meret a seipsis. et ad se traiceret sanās tumorē et
nutriēs amorem. ne fiducia sui pgrederent lōgi
us. sed poti? infirmarent an pedes suos vidētes
infirmā diuinitatē ex ptiūpatōne tunice pellicie
nrē et lassī psterenerent in eā. illa aut surgens le
uaret eos **E**go vō aliud putabā tmqz sentiebā
de dño xpo meo. qntū de excellentis sapiētie vi
ro cui uullus possz eqri. pserim qz mirabilr na
tus ex virgine ad exēplū cōtemnēdo ptpaliū p
adipiscenda immortalitate diuina p nobis cu
ra tātam auctoritatez magisterij meruisse vide
bat **Q**uid at sacramēti haberet vbu caro factuz
nec suspicari quidē poterā **T**antū cognouerā ex
his q de illo scripta traiderent. qz manducauit et
bibit dormiuit et ambulauit. exhilaratus est con
tristatus est. sermoānatus est: nō heisse carnē
illā verbo tuo nisi cū anima et mente humana.
Nouit hoc omnis qui nouit incōmutabilitatem
verbi tui quā ego iam nouerā qntū poteraz. nec
ominino quicqz inde dubitabā **E**tem nūc moue
re membra corpīs p voluntatē. nunc nō mouere
nunc aliq affectu affici nūc nō affici nūc pfer
re p sig sapiētes sūas nūc eē i silentio ppria sunt

mutabilitatis anime et mentis. Que si falso de illo
scripta essent. etiam omnia periclitarentur medando.
neque in illis litteris ulla fidei salus generi humano rema-
neret. Quia itaque vera scripta sunt totum hominem in christo
agnoscebamus. non corpus tantum hominis. aut cum corpore si-
ne mente animam. sed ipsum hominem. non personam veritatis.
sed magna quidam humane nature excellentia. et perfec-
tionem participatione sapientie. preferri ceteris arbitra-
bar. Alipius autem deum carnem indutum ita putat cre-
di a catholicis ut propter deum et carnem non esse in christo
animam mentem hominis in eo predicari non existimabat.
Et quoniam bene persuasum tenebat. ea que de illo memorie
mandata sunt sine vitali et rationali creatura non fieri
ad ipsam christianam fidem pigrius mouebat. sed pos-
tea heretico pappolino aristarchum hunc errorem esse co-
gnoscens. catholice fidei collectatus et corripuit. est.
Ego autem aliquanto posterius didicisse me fateor in eo
quod verbum caro factum est. quod catholica veritas a so-
luti falsitate dirimat. Improbatio que per hereticorum
faciat eminere quod ecclesia sentiat. et quod habeat sa-
nam doctrinam. Oportuit ei et hereses esse. ut probati
manifesti fierent inter infirmos. Sed tunc laici platonem
corinthiis libris postea cum ipse ammonitus quereat incor-
poream veritatem. inuisibilia tua per ea que facta sunt
intellam contempsi. et repulsus sensi. quod per tenebras anime
mee contemplari non sineret certum esse. te et infinitum esse
nec tamen per locos finitos infinitos vel diffundi et vere
te esse que semper idem ipse es ex nulla parte nulla motu

aliē à aliter certavō ex te eē oīa hoc solo sumissi
mo documēto qz sunt. cert? qdē i istis erā. nis tñ
infirm? ad fruendū te **G**arriebā plane quasi pi
tus. et nisi in xpo saluatore nrō viā tuā querere
nō peritus. sed periturus essem **I**am em̄ ceperā
velle videri sapiēs plenus pena mea. nō flebā
insup et inflabar scientia **V**bi em̄ erat illa edifi
cans caritas a fundamēto hūilitatis quod ē xpl
ibefus. **A**ut qñ illi libri me docerēt eā. **I**n quos
me ppter ea prius qz considerare scripturas tuas.
credo voluisti incurrere vt iprimeretur memorie
mee quō ex eis affect? essem. **E**t cū postea i li
bris tuis māfuefact? essē et curātib? digitis tuis
contrectarent? vulnera mea discernere atqz di
stinguere. qd interesset inter p̄sumptionem et
confessionē. inter videntes quo eundū sit. nec vi
dentes q. et viam ducētē ad btificā patriā. non
tñ cernēdā. sed et inhabitandā. **N**am nñ primo
scis tuis lris informat? eēm n in eaz familiarita
te obdulcuisses m̄. n postea in illa volumia inā
disse fortasse à abripuissent mea solidamēta pi
etatis aut si i aff cū quē salubrē ibiberā pstitisse
putare etiā ex illis libris eū posse cāpi. si eos so
los qz qz didicisset **I**taqz audivissime arripui ve
nerabile stilū spūs tui n p̄ ceteris ap̄lm pauluz n
pierūt ille q̄stiones i qb? mibi aliquñ visus ē ad
uersari sibi. n congrue testimonijs legis n p̄ba
rū text? sermonis e? **E**t appuit mibi vna facies.

eloquio *pastorum*. et exultare cum tremore didici
et cepi. et inueni quicquid illac *replegera*. hac cum
meditatione gratie tue didici. ut qui videt non sic gloriatur
quasi non accepit. non solum id quod videt. sed etiam ut vi
deat. quod enim habet quod non accepit. Et ut te qui es
semper idem non solum amoneatur ut videat. sed etiam sane
tur ut teneat Et qui de longinquo videre non potest. viam tamen
ambulans. qui veniat et videat et teneat. quia quasi delin
quitur homo legi secundum interiorem hominem: quod faciet de alia
lege in membris suis repugnante legi mentis sue et
se captiuum ducere in lege peccati qui est in membris eius?
Quoniam iustus es domine. nos autem peccauimus. ini
que fecimus. impie gessimus. et grauata est su
per nos manus tua. et iuste traditi sumus antiquo
peccatori preposito mortis. quia persuasit voluntati
nostre similitudinem voluntatis sue: quia in veritate
tua non stetit Quid faciet miser homo? Quis eum li
berabit de corpore mortis huius nisi gratia tua per
Iesum Christum dominum nostrum Quem genuisti coeternum
et creasti in principio viarum tuarum In quo pri
us mundi huius non inuenit quicquam morte dignum
et occidit eum. et euacuatum est aerographum quod
erat contrarium nobis Hoc ille lumen non habuit Non habuit il
le paginam vultus pietatis huius. lacrimas confessi
onis sacrificium tuum. spiritum tribulatum cor contritum et
humiliatum. propter salutem. propter sanctam civitatem. arram spiritus
sancti. poculum precij nostri Nemo ibi decantat. non
ne deo subdita erit anima mea. ab ipso enim salutare

meū. Etenī ip̄e est de⁹ meus et salutaris meus.
susceptor meus non mouebat amplius. Nemo
ibi audit vocantem. venite ad me qui laboratis.
Dedignantur ab eo discere qm̄ mitis est et hu
milis corde Abscondisti enim hec a sapiētibus
et prudentibus ⁊ reuelasti ea paruulis Et aliud
est de siluestri cacumine videre patriam patris ⁊
iter ad eam nō inuenire. et frustra conari p̄ iuia
circumobsidentibus et insidiantibus fugitiuis de
sertoribus cū principi suo leone et dracone. Et
aliud tenere viā illuc ducentem curis celestis im
patoris munitam. vbi non latrocinant qui celestis
militiam deseruerunt vitant enim eam sicut
supplicium Nec mihi inuiscebant miris mōis
cum minimum ap̄ optuor̄ legerem ⁊ confideā
uerā opa tua et expauerā.

Expliat liber septimus cōfessionū bti augu
stini epi.

Incipit octauus.

Deus meus recorder in grā actione ti
bi. ⁊ confitear mias tuas sup me Per
fundant ossa mea delectatione tua.
et dicant dñe quis similis tibi? Dis
rupisti vincula mea sacrificem tibi sacrificiū lau
dis. Quomodo dirupisti ea narrabo. et dicēt
omnes qui adorant te cum audiunt hec. Bene
dictus dominus in celo ⁊ in terra. magnū et mira
bile nomen eius. Inbaserant precordijs meis
vba tua. et vndiqz circumfallebar abs te. De
k ij

vita tua eterna cert? erā. q̄zuis eā in enigmate ⁊
quasi p̄ speculū viderā dubitatō tñ oīs de icorru
ptibili sbā q̄ ab illa eēt oīs sbā ablata mibi eāt
Nec certior d̄ te h̄ stabilior in te eē cupiebā **D**e
mea v̄o tpali vita mutabāt oīa t̄mūdādū eāt
cor a fermēto veteri. et placebat via ipse salua
tor. et ire p̄ angustias adhuc pigebat **E**t im
misisti in mentē meā. vifūq; est bonū in cōspec
tu meo p̄gere ad simplicianū. q̄ mibi bon? ap
parebat seruus tu? et lucebat in eo grā tua **A**u
dierā edā q̄ a iuuetute sua. deuotissime tibi viue
ret **I**ā v̄o tūc senuerat. et longa etate i tā bono
studio sectāde vie tue mlt̄a exptus mlt̄a edoc
tus mibi videbat. ⁊ vere sic erat. **V**n̄ mibi vt p̄
ferret volebā cferenti secū est? meos q̄s essz ap
tus mod? viuēdi sic aff cō vt ego erā ad ābulā
duz in via tua **V**idebā em̄ plenā ecclīaz. ⁊ ali?
sic ibat. alius at sic **M**ibi autē displicebat quod
agebā in sc̄lo. ⁊ oneri mibi erat valde nō iaz in
flāmantibz cupiditatibz vt solebāt sp̄e hōris ⁊
pecunie. ad tolerādā illā fuitutē tam grauē iaz
em̄ me illa nō delābant p̄ dulcedine tua ⁊ decoē
domus tue quā dilexi. h̄ adhuc tenadē collige
bar ex feia. **N**ec me phibebat ap̄ls coniugari
q̄zuis exhortaret? ad melius. maxie volens oīs
hōies sic esse vt ip̄e erat **S**ed ego infirmior elige
bā molliorē locū **E**t p̄ hoc vnū voluebar in ce
teris lāgvidus ⁊ tabescēs curis marcidis qd̄ t̄m

alijs rebus q̄s nolebā pati congruere cogebar vite
iugali cui dedit? cōstringebar Audierā ex ore
veritatis eē sp̄adones . q̄ seipsos absciderūt p̄t
ignū celoz q̄ p̄t inq̄t cape capiat Vani sūt cer
te oēs hoies q̄bz nō ē dei scia . nec de his q̄ viden
tur bona . potuerūt iuueniē eū q̄ est At ego iā nō
erā in illa vanitate Trāscenderā eā . ⁊ cōstante
vniuersa creatura tua . iuenerā te creatorē nr̄m .
⁊ verbū tuū apud te deū . tecūq̄ cū spū scō vnū
deū p̄ qd̄ creasti oīa Et ē aliud gen? impioz q̄
cognoscētes deū nō sicut deū gl̄ificauerūt . ā gra
tias egerūt In hoc q̄ mīderā . ⁊ dextera tua de?
suscepit me . Et inde ablani posuisti vbi ouales
cerē: qz dixisti hoi . ecce pietas ē sapia . ⁊ nolū
le videri sapiēs . qm̄ dicētes se esse sapiētes stulti
facti sūt . ⁊ iuenerā iā bonā margaritā . et v̄di
tis oībus q̄ hr̄em emēda erat ⁊ dubitabā Perre
xi ergo ad simplicianū pr̄z in acāpiēda gratia
tua tūc ep̄i ābrosij ⁊ quē vere vt pr̄z diligebat
Narraui ei arcūsus erroris mei . Vbi āt mēmo
raui legisse me q̄s dā libros platoicoz q̄s victori
nus q̄ndā rethor vrbis rome quē xp̄ianū defunc
tū esse audierā in latinā linguā trāstuliss; gratu
latus ē mibi q̄ nō in alioz p̄boz scripta mādī
flem plena fallaciaz ⁊ deceptionū scdm̄ elemen
ta huius mundi . in istis autē omnibus modis i
finuari deū ⁊ eius verbū Deinde vt me exhor
tare? ad humilitatē xp̄i sapiētibz abscōditā ⁊

reuelatā puulū . victorinū ipm recordatus est
quē rome cū esset familiarissime nouerat . **De**q;
illo mihi narrauit . qđ nō silebo **D**ēt enī magnā
laudē grē tue cōfiteā tibi quēadmodū ille docti
ssimus senex et oim liberaliū doctriṇarū pitissim⁹
quiq; p̄bortā multa legerat et diiudicauerat et
dulcidauerat doctor tot nobiliū senatorū q̄ etiā
ob insigne p̄clari magistrū qđ ciues hui⁹ mun
di eximiū putant statuaz rōno foro meruēat et
accepit vñ ad illā etatē venerator p̄dolo p̄sacro
rūq; sacrilegionū p̄ticeps . Quibus tūc tota fere
romana uobilitas inflata sp̄rabat p̄p̄m q; iaz
et oigenū deū mōstra et nubē latratorē q̄ aliqñ
citra neptunū et uenerē . citraq; mineruā tela tenu
erāt . et a se victis iā roma supplicabat **Q**ue iste
senex victorin⁹ tot ānos ore fricrepro defenſita
uerat nō erubuerit eē puer xp̄i tui et fons fontis
tui **S**ubiecto collo ad humilitatis iugum . et do
mita fronte ad crucis opprobrium **O** domine q̄
inchinasti celos et descendisti tetigisti montes et
fumigauerūt . q̄bus modis te insinuaſti illi pec
tori **L**egebatur sane sicut ait simplician⁹ scāz sc̄p̄
turā . oēs q; xp̄ianas hrās inuestigabat studioſi
ssime et p̄scrutabatur . **E**t dicebat simpliciano
nō palā sed secretius et familiarius **N**oueris me
iā esse xp̄ianū **E**t r̄ndebat ille . **N**ō credā nec te
putabo te inter xp̄ianos nisi in eccl̄a xp̄i te uide
ro **I**lle aut irridebat eū dicens **E**rgo p̄tres faciūt

xpianos Et hoc sepe dicebat se iam esse xpianū
et simplicianus illud sepe rñdebat. et sepe ab il
lo pietū irrifio repetebat Amicos em̄ suos v̄eba
tur offendē sup̄bos demomiculas. quoz ex cul
mine balonice dignitatis q̄si ex cedris libani q̄s
nondū cōtriuēat dñs grauit ruituras in se inimici
as arbitrabat̄ Sed postea q̄z legēdo cōmbiādo
auxit firmitatē. timuit q̄z negari a xpō corā an
gel̄ scis. si eū timeret corā hoībz cōfiteri. reusq̄ si
bi magni cōminis appuit erubescēdo de sacm̄tis
būamitatis v̄bi tui cōnō erubescēdo de sacris sacri
legijs sup̄boz demomoz q̄ imitator sup̄bz acce
pat. depuduit vitati vanitati cōerubuit. subito
q̄z et inopinat̄ ait simpliciano vt ipse narrabat
Eamus in eccl̄az. xpianus volo fieri At ille n̄ se
capiens leticia prexit cū eo Vbi at̄ imbut̄ ē pri
mis instructōez sacm̄tis nō multo post eccl̄a no
mē dedit vt p̄ bap̄mū regnaret. mirate roma.
gaudete eccl̄a Sup̄bi videbāt cō irascebant̄ tēti
bz suis stridebāt cō tabescebāt. suo at̄ tuo dñs de
us erat spes eoz cō nō respiciebat in vanitates cōsa
mas mēdaces Deniq̄ vt v̄etū ē ad horā p̄fite de fi
dei q̄ vrb̄ corde cōceptis retētis mēdit de loco emi
nētiore in cōsp̄cū ppli fidelis rome reddi solet ab
eis q̄ accessuri sūt ad grāz tuā oblatū eē dicebat
victorino a p̄sbris vt secretius reddēt. sicut nō
nullis q̄ verecūdia trepididaturi videbāt offer
ri mos erat illū aut̄ maluisse salutē suā inspectu
k. n̄j

scē multitudinis p̄fiteri. Nō enī erat salus qm̄ do-
cebat in rethorica. et tñ eā publice cōfessus erat.
Quāto minus ergo vereri debuit mansuetū grē
gē tuū. p̄nunciās verbū tuū. q̄ nō verebat in v̄
bis fuisse turbas insanoꝝ. Itaq; vbi ascendit vt
reddere omēs sibi met iurē quis q; vt eū nouē-
rat instrepuerūt nomen e? Strepitu gratulatois
Quis autē ibi nō eū nouerat Et sonuit pressio so-
nitu per ora cunctoꝝ colletantium. victorinus
victorinus. Cito sonuerunt exultatione. quia
videbāt eū. cito filuerunt intētionē vt audirēt eū
Pronunciāuit ille fidē veracē p̄clara fiducia et vo-
lebant eū oēs rape intro in cor suū: et rapiebant
amādo et gaudento. Dee rapientū manus erāt
Deus bone qd agit in homine vt plus gaudeat
de salute desperate aie et de maiori piculo liberate
q̄ si spes ei semp affuisset aut piculum minus
fuisset Etenī tu q; misericors p̄ plus gaudes de
vno penitēte q̄ 8 nonaginta nouē iustis quib; nō
opus est penitētia Et nos cū magna iocūdi-
tate gaudemus cū audimus q̄ exultantib; pa-
storis bumeris reportet ovis que errauerat. et
dragma referatur in thesauros tuos colletantib;
vicinis mulieri que inuenit. Et lacrimas excu-
tit gaudium solemnitatis domus tue. cum legi-
t in domo tua de minori filio quoniam mortuus
erat et reuixit. pirat et inuentus est Gaudēs q̄ppe
in nob; am angelis tuis scis scā caritate Naz tu

ſep idē q̄ ea q̄ nō ſep nec eodē mō fūt eodēz mō.
ſemp oia noſti **Q**uid ergo agit in aia cū āpli⁸
delat inuētis aut rōditis r̄bo q̄s diligit q̄z h̄ eaſ.
ſemp hūiſſz **C**ōteſtant ei ⁊ c. et plena fūt oia te
ſtimonijs clamātib⁸ ita eſt. **T**riūphat victor i
pator et nō viāſſz n̄ pugnauiſſz. et q̄nto mai⁹
piculuz fuit i p̄lio tāto maius eſt gaudiū in tri
ūpho **I**actat tēpeſtas nauigātes minat q̄ nau
fragiū. ōnes futura morte pallescūt. trāquillat
celū et maē et exultāt nimis qm̄ timuerūt nimis.
Eger eſt car⁹ et vena eius malū renūciat ōnes
q̄ eū ſaluū cupiūt. egrotāt ſimul aio. **F**it ei r̄cē
et nondum ābulat priſtinis viribus. et ſit iam
tale gaudiū quale nō fuit cū antea ſaluus ⁊ for
tis ambularet **E**as q̄ ipſas voluptates humane
vite. eciam nō miopinat⁹: et preter voluntatem
irruentibus. ſed inſtitutis et volūtarijs moleſti
is acquirūt homines **E**dendi ⁊ bibendi voluptas
nulla eſt. niſi precedat eſuriendi ⁊ ſitiendi mole
ſtia **E**t ebriof⁹ quedā ſalcūuncula comedunt q̄
fiat moleſtus ardor quem dum extinguit pota
tio ſit delectatio **E**t inſtitutum eſt vt iam pac
ta ſponſa nō tradatur ſtatim. ne vilem habeat
maritus datā qm̄ nō ſuſpirauerit ſponſus dila
tam **H**oc in turpi et execranda leticia hoc in ea
q̄ cōceſſa et leticia eſt. hoc i ip̄a ſinceriffima hone
ſtate amicitie. hoc in eo q̄ mortuus erat ⁊ reuixit
perierat et inuentus eſt vbiq̄ maius gaudiū.

molestia maiore pcedit. qd e hoc dne ds meus
cu tu eternu tibi tuipse sis gaudiu et qda de te.
circa te semp gaudeat. qd e qd hec rez ps alter
nat defcu apfcu offehombz et filiatioibz. An
is e modus eaz. Et tm dedisti eis cu a sumis ce
loz vsh ad yma terraz. ab initio vsh in fine secu
loru. ab agelo vsh ad vermiculu. a motu primo
vsh ad extremuz. oia gna bonoz. et omia iusta
opa tua suis qqz sedibo locares. et suis qqz te
poribz ageres Deu mihi qqz excelsus es in excel
sis et qqz pfundus es in pfundis et nusqz recedis et
vix redim ad te. Age dne et fac. et exalta et reuo
ca nos Accede et rape. flagra dulcesse Tam ame
mus et curramus Nonne multi ex profundioe tar
taro caritatis redeunt qqz victorinus redeunt ad te et
accidunt. et illuminant recipientes lume Qd si q
recipiunt accipiunt a te ptatem vt filij tui fiant. h
si minus noti sunt populis minus de illis gaudet
etia qui nouerunt eos Quando em cu multis gau
detur et in singulis vberius e gaudiu. qz feruere
faciunt se et inflamant ex alterutro Deinde qz ml
tis noti. multis sunt aucte ad salute. et multis pe
ut secuturis. ioqz multu de illis et q eos pcessert
letat Pluribz cogaudet qz no de solis letat Absit
ei vt in tabernaculo tuo p paupibz accipiat p
sone ditum. a p ignobilibz nobile qn poti in
firma mudi elegisti vt confundes fortia et ignobi
lia huius mudi elegisti et cōteptibilia. et ea q no

fuit tñq̃ sint. vt ea q̃ sunt eliacuarēs **E**t tñ idē ip̃e
mimus aplōꝝ tuorū p̃ cuius liguā tu ista ṽba so
nuisti cū paulus p̃cōsul p̃ eius militiā debellata
supbia sub leui iugo xp̃i tui missus eēt reg̃ m̃gi
p̃uincialis effēs ip̃e q̃ ex p̃ore saulo paulus vo
cari amauit ob tā magne isigne victorie. plus
ei hostis vnāt̃ in eo q̃m plus tenz. et de q̃ pluēs
tenz **P**lus at̃ sup̃bos tenz noie nobilitatis q̃d hīs
plures noie auctis. q̃nto igit̃ gratius cogitabat̃
victorini peccatus q̃ tñq̃ iexpugnabile receptacu
lū diabolus obtiuerat victorini ligua q̃ telo grā
di et acuso multos p̃emerat et tāto abūdātius
exultare oportuit filios tuos q̃ rex n̄ alligauit
fortē et videbāt̃ eiūs erepta vasa mūdari et ap
tari in hōrē tuū. et fieri vtilia dño ad ōne opus
bonū **S**z vbi m̄ hō tuus simplicianus de victori
no ista narrauit ex arsi ad imitādū. ad hoc vero
et ille narrauerat **P**ostea ṽo et illud addidit q̃
ip̃atoris iuliani tp̃ibo lege data p̃biti sunt xp̃i
am docere l̄aturā et oratoriā. quā legē ille āple
xus loq̃cē scolā deserere maluit q̃z verbum tuuz
quo linguas infantium facis disertas **N**on mibi
fortior q̃z felicior visus est. quia inuenit occasio
nem vacandi tibi. **V** Cui rei ego suspirabam li
gatus non ferro alieno. sed mea ferrea volun
tate. **V** Velle meum tenebat inimicus. et inde
michi cathenam fecerat. et constrinxerat me.
Quipe ex volūtate puerla facta ē libitō et dū

seruit libidini fca est consuetudo. et dñ. consuetudi
nō resistit fca ē neccitas Quibus quasi āsulis sibi
met inexist vnā catenā appellauit tenebat me cō
strictum durā seruitus Voluntas autē noua q̄
mibi eē ceperat vt te gratis colere. fruiq; te velle
deus. sola certa iocūditas. nōdūz erat pdonea
ad supandā priorem vetustate roboratam Ita
due volūtates mee vna vetus. alia noua illa car
nalis ista spiritalis cōfligebant inter se atq; dis
cordādo dissipabāt animā meā Sic intelligebā
in meipso expimento id quod legerā quomodo
caro cōcupisceret aduersus spm̄. et spūs aduer
sus carnē Ego quidē in vtroq; sed magis ego i
eo qđ i me appbābā q̄z in eo qđ i me iprobābā
Ibi enī magis iā nō ego. qz ex magna parte id
patiebar iuitus q̄z faciebā volens Sed tñ cōsue
tudo aduersus me pugnatioz ex me facta erat.
qm̄ volens quo nollē puenērā. Et qđ iure cōtra
diceret. cū peccātez iusta pena sequeretur Et non
erat iā vlla excusatio q̄ videri mibi solebam. p
terea nondū me cōtemto seculo seruire tibi quia
incerta mibi esset pceptio veritatis Iā enim et ip
sa certa erat Ego at adhuc terra obligatus mili
tare tibi recusabā. et impedimētis oibus sic time
bā expediri quēadmodū impediri timēdūz est
Ista sarcina scilicet velut somno assolet dulciter p
mebar. et cogitatōes qbus meditabar in te firmi
les erāt cogitationibus expgisci volentius. q̄ tñ

supati soporis altitudine remergunt. Et sicut ne
mo ē q̄ dormire sēp velit. oīm q̄ sano iudicio vi
gilare p̄stat. differt tñ plerūq̄ homo somnum
excute cū graui⁹ torpor i mēbris est. eūq̄ iam
displicēte⁹ carpit libētius q̄uis surgendi tps ad
uenerit ita certū hēbā esse melius tue caritati me
cedere q̄ mee cupiditati cedere. **S**ed illud pla
cebat ⁊ vincebat. hoc libebat ⁊ vincebat **N**ō enī
erat qd̄ tibi rñdēre dicenti mibi. surge q̄ dormis
⁊ exurge a mortuis et illuminabit te xps et vn
diq̄ ostendenti vā te dicere **N**ō erat omnino qd̄
rñderem veritate cōiunctus. nisi tñ vba lenta et
somnolēta. mō et ecce mō. sine paululuz. **S** mō
⁊ mō nō hēbat modū. ⁊ sine paululū in longuz
ibat **F**rustra ⁊ delābar legi tue s̄m interiorē ho
minē. cū alia lex in mēbris meis ⁊ pugnaret legi
mētis mee. et captiuū me duceret in legē peccati
q̄ in mēbris meis erat **L**ex enī p̄cti ē violētia cō
suetudinis q̄ trahit et tenet etiā iuitus ai⁹ eo me
rito quo in eā volēs illabit. misē⁹ gō me q̄s libe
raret de corpe mortis huius. nisi grā tua p̄ ihs̄m
xpm dñm nr̄m **E**t de vinclo q̄dē desiderij ⁊ cubi
tus q̄ artiffie tenebar et sclariū negotioꝝ huius
te q̄madmodum me exemeris inarrabo. ⁊ con
fitebor tibi dñe adiutor me⁹ ⁊ r̄demptor meus
Agebā solita crescēte āxie tue ⁊ q̄tidie suspira
bā tibi **F**req̄ntabā ecciaz tuā q̄ntū vacabat ab
eis negotijs sub q̄z pōdē gemebā **M**ecum erat

alipi? oñofus ab ope iurisperito pp? affectionē
fñā expe ctās q̄bo itez filia vendēt sicut ego
vendebā discēdi facultatē. si q̄ bo cōdo p̄stari p̄t
Nebdus at aicīe nrē cēssēt vt oim nrū filia
rissio vēcūdo mediolanēsī a dūgrāmāto subde
ret vehēmēt desiderātī a familiaritatis iuē flagitātī
de nrō nuēro fidele adiutoriū q̄ idigebat nis nō
itaz nebridiū cupiditas cōmodoz eo traxit ma
ioā ei possz si vellet de lris agē. h̄ officō beiuolē
tie petitōez nrāz cōtēpnē noluit aic? dulcissim? et
mitissim? Agebat at illud prudētissime cauē? ino
tescē p̄sōis fm hoc sc̄lm maioribz duitās i eis
oēm inq̄etudinē ai q̄z volebat hrē libez a q̄z m̄
tis possz lris feriatū ad q̄rēdū aliqd p̄ legēdū
p̄ audiēdū de sapia. q̄dā igit die nō i colo cāz q̄
erat absēs nebdī? cū ecce ad nos domū vxit ad
me a alipiū pōtician? q̄dā cūis nr̄ in q̄ntū afez.
p̄clae i palatō militās nescio q̄d a nob volebat
a cōsedim? vt colloq̄remur a forte sup̄ mēsa luso
riā q̄ añ nos erat attēdit codicē. tulit appuit iue
nit aplm paulū inopinate sane **P**utauerat ei a
liqd de libris q̄z p̄fessio me cōtēbat **T**ū vō arri
dens meq̄ intuēs ḡtulatorie. miratus ē q̄ eas a
solas p̄ oculis meis lras repēte cōpisset **X**pian?
q̄ppe et fidelis erat. et sepe tibi deo nostro p̄ster
nebat in ecclā crebris a diuturnis oratōnibus.
Cui ego cū indicassē illis me scripturis curā ma
ximā impendē. ortus ē sermo ipo narrāte de an

benio egiptio monacho. cuius nomē excellenter
clarebat apud seruos tuos. nos autē vñ in illā ho
rā latebat **Q**uod vbi ille opit immorat? ē in eo ser
mone insinuās tātū vñ ignorantibz. et ammirās
eandē nrām ignorantiā **S**tupebamus autē audi
entes taz recte memoria nre nris temporibus
testatissima mirabilia tua. in fide recta et catholi
ca ecclā **O**ēs mirabamur et nos. qz tam magna
erant. et illi. qz inaudita nobis erant **I**nde vmo
eius deuolutus ē ad monastēiorz greges et mo
res suauē olenē tue et vbera deserta heremi qz
uos nihil sciebamur **E**t erat monasteriūz medi
olani plenū bonis frībus extra vrbis menia. sub
ambrosio nutritore. et non noueramur **P**erten
debat ille et loquebat adhuc. et nos intenti tace
bamus **V**nde inādit vt diceret. nescio quando
se tres alios otubernales suos. minuz apud treue
ros cū impator p meridiano arcēsiū spāclō te
neret exisse deabulatū i ortos muris otiguos at
qz illic cū forti obinati spāciabāt vñ se cū seoz
sum. et alios duos itidē seozsū piterqz digressos
Sz illos vagabūdos irruiſſe in qndā casā vbi hi
tabāt qdā serui tui spū paupes qliū ē regnuzce
loz. et inuenisse ibi codicē in q scripta erat vita
antlonij **Q**uā legere vn? eoꝝ cepit. et mirari et
accendi. et iter legendū meditari arripe talē vi
tā et relicta militā sc̄ari huiē tibi **E**rāt autē ex his
qz dicūt agētes i rebz **T**ūc scto rplet? adē scō

et pudore sobrio. irat? sibi coniecit oculos i alicui
et ait illi **D**ic qso te oibo istis laboribz mris quo
abimus puenire. qd qrimus. **C**ui? rei ca milita
mus **M**aior ne esse poterit spes nra in palato qz
vt amia impatoris sim? . Et ibi quid no fragile
pleniqz piculis Et p quot picula pueit ad gn
di? piculu Et qz diu istud erit **A**micus at dei. si
voluero ecce nuc fio **D**ixit hoc aturgidus noue
vite pturitoe reddidit oculos pagis alegebat et
mutabat int? vbi tu videbas. et exuebat mudo
mes e? vt mox appuit **N**az du legit et voluit flu
ctus cord sui ifremuit aliqui et discernit meliora
iaqz tu? ait aico suo. ego iam abrui me ab illa
spe nra et do huius statui et hoc i hoc loco aggredi
or **T**e si pigz imitari. noli aduersari. rndit ille
adherere se soao tate mercedis et militie. Et abo
tui edificabāt tuzi. sūptu pdoneo rlinqndo oia
et se qndo te. **T**u pōtidan? et q cū eo p alias orti
ptes deābulabat qrentes eos deuenerūt i eūde lo
cū. et ueniētes amonuerūt vt rediret qz iaz decli
nasset dies **A**t illi narrato placito et pposito suo
qz qz mō in eis talis voluntas orta esset atz firma
ta. petiuerūt ne sibi molesti essent si adiungi re
cusarent. **I**sti autē nibilo mutati a pristinis fle
uerūt se tñ vt dicebat atqz illis pie congratulati
fūt. et comēdauerūt se orōnibz eoz **E**t trabētes
cor in terrā. abierūt in palaciū. **I**lli aut affigē
tes cor celo māserūt i casa **E**t hēbant abo spōsas

q̄ postea q̄z h̄c audierūt dicauerūt ip̄e eā vir
ginitatē tibi **N**arrabat hec ponticianus Tu autē
dñe int̄ verba e? retorquebas me ad meip̄m au
ferens me a dorso meo vbi me posuerā dū nollē
me attendē et cōstituebas me ante faciē meaz vt
vidērē q̄z turpis essē. q̄z distortus et sordidus ma
culosus q̄z et vlcerosus **E**t videbā et horrebā. et q̄
a me fugērē nō erat **E**t si conabar a me auertere
aspectū narrabat ille quod narrabat. et tu me
rursus opponebas mihi. et ipingebas me i oculo
los meos. vt inuenirem iniquitatē meam et odif
sem **N**ouērā eā. sed dissuabam. et cohibebaz et
obliuiscēbar **T**unc vō q̄nto ardentius amabaz
illos de quibz audiebā salubres affectus q̄ se to
tos tibi sanādos debebant. tanto execrabilius me
opatum eis odebā. qm̄ multi am̄ mei mecū efflu
xerunt forte xij ex q̄ ab vnde vicesimo āno eta
tis mee lō ciceronis hortētio exātatus erā studio
sapie et differebā cōcepta felicissime trena ad eā
inuestigādā vacāē. et nō inuētio sed l̄ sola inq̄
sitō iā p̄ponēda erat eā inuētis thesauris r̄ge h̄
gentiū. et ad nutū circūfluentibz corpis volupta
tibus **A**t ego adolescēs miser valde. miser i exor
dio ip̄i? adolescētie eā petierā a te castitatē et di
xerā da mihi castitatē et continentia h̄ noli mō. **T**i
mebā enī ne me cito exaudires. et cito sanares a
morbo concupiscentie quē malebā expleri potius
q̄z extigui **E**t ierā p̄ vias p̄uas s̄stitōe saclega
l i

nō qđ certū in ea h̄ qđ p̄ponēs cū ceteris q̄ n̄ pie
q̄rebā. h̄ inimice oppugnabā **E**t putauerā me p̄
terea differre de die i die cōcepta spe seli te solū
se q̄ qz nō m̄ appebat certū aliqd qđ dirigerē cur
sum meū **E**t venerat dies qđ nudarer m̄. et incre
paret me scia mea. **V**bi es lingua? nēpe tu di
cebas p̄t̄ incertū v̄p̄nolle te abijcē sarcinā vai
tatis **E**cce iā certū ē qđ illa te adhuc p̄mit būeris
liberioribz pēnas f̄apiūt qđ neqz ita inq̄redo atē
ti sunt. nec decēmo alipi? ista meditati **I**ta ro
debar itus et confundebar pudorē horribili vehemē
ter cū pōtician? talia loq̄ret̄ **T**erminato at̄ h̄moē
et cā qđ venerat abiit ille **E**t ego ad me qđ nō i me
dixi **Q**uibz sn̄iaz v̄teribz nō flagellabā aīam
meā vt se q̄retur me conantē post te ire. **E**t remi
tebat̄. recusabat. et nō se excusabat. **C**ōsump
ta erāt et cōuicta argumēta oīa. remanserāt mu
ta trepidatio. et quasi mortem reformidabat re
stringia fluxu cōsuetudinis quo tabescebat in
mortē **T**ū in illa grādi rixa interioris dom? mee
qz fortiter exātauerā. tū animā mea i cubiculo
nrō corde meo tā vultu qz mente turbat? iuado
alipiū et exclamo **Q**uid patimur? **Q**uid est hoc
qđ audisti **S**urgūt indocti et celū rapiunt et nos
cū doct̄inis nr̄is sine corde ecce vbi volutamur
in carne et sanguine **A**n qz p̄cēsserūt pudet se qđ et
non pudet nec saltim sequi. **D**ixi nescio que ta
lia et abripuit me ab illo estus meus cū taceret

attomitus me intues **N**eque enim solita sonabam.
Plus loquebatur animu meum. frons gene. oculi co
lor. modus was quod verba que premebam **O**rtulus quodam
erat conspicij nostri quod nos utebamur sicut tota do
mo. **N**am conspices ibi non habitabat dominus domus? **I**lluc
me abstulerat tumultus peccatoris ubi nemo impedi
ret ardentem litem quod mecum aggressus eram. donec exi
ret quod tu sciebas ego autem non sciebam sed tamen insaniebam
salubriter amoriebar vitaliter gnar? quod mali es
seis et ignarus quod boni per paululum futurus es? **A**b
cessi ergo in ortum et alipius pede post pedem. **N**eque
enim secretum meum non erat ubi ille aderat. **A**ut quoniam
sic me affectum desereret **B**edim? quantum potuimus?
remoti ab edibus **E**go fremebam spiritu indignas
indignatione turbulentissima quod non irem in placi
tum et pactum tecum deus meus in quod eum dux esse omnia
ossa mea clamabant et in celum tollebant laudibus et
non illuc ibat navibus. aut quod dirigis a pedebamus
Nam non solum irreverentiam pervenie illuc diebus? quantum sal
tim de domo in eum locum ieram ubi se nihil erat aliud
quod velle ire. sed velle fortiter et integre. non semini
saucium hac atque hac versare et iactare voluntatem
cum hac parte assurgente. cum alia parte cadente
luctante **D**enique tam multa faciebam corpe in ipsis
cunctationis estibus. que aliquando volunt homines et nova
lent. si aut ipsa membra non habeant. aut eamque col
ligata vinculis et resoluta languore vel quod modo im
pedita sint **S**i vulsi capillum si percussi frontem. si con

sertis digitis amplexatus sui genu. qz volui. fed
Potui at velle et non facere. si mobilitas membrorum
non obsequeretur. **T**am multa ergo feci ubi non hoc erat
velle quod posset. et non faciebatur quod et incomparabili
affectu apertius mihi placebat. et mox ut velles po-
sset. qz mox ut velles utique velles. **I**bi ei facultas
ea que voluntas ipsi velle iam facere erat. et tamen non
fiebatur. **F**acilius obtinebat corpus tenuissimum vo-
luntati anime ut ad nutum mentis membra mouerentur.
quod ipsa sibi anima ad voluntatem suam magnam in sola
voluntate perficiendam. **V**bi hoc monstrum et quere istud
Luceat mia tua et interrogare si forte mihi respondere po-
ssint latebre penarum hominum. et tenebrosissime contri-
ones filiorum adam. **V**bi hoc monstrum et quere istud
Impatiamus corpori. et pie statim **I**mpatiamur
mihi et resistit **I**mpatiamus ut moueat ma-
nus et tanta est facilitas ut vix a seruitute discerna-
tur ipsum. **E**t aimus aimus est. mater autem corpus est **I**m-
patiamur autem ut velit aimus. nec aliter est nec facit tamen **V**bi
hoc monstrum et quare istud **I**mpatiamur inquit ut velit.
quod non imparet nisi vellet et non fit quod ipat. sed non ex
toto vult. non ergo ex toto impat **N**am in tamen ipat in
quantum vult et in tamen non fit quod ipat in quantum non vult
Quoniam voluntas ipat ut sicut voluntas nec alia si ip-
sa **N**on utique plena ipat ideo non est quod ipat. **N**am si ple-
na esset. nec imparet ut esset quod iam esset **N**on igitur mon-
strum ipsum velle. ipsum nolle sed egritudo anime est quod non
totus assurgit veritate subleuat? consuetudine pre-

grauatus Et iō fuit due Voluntates . qz vna ea
rū tota nō est . q hoc adē alteri qđ deē alteri De
reāt a facie tua deus sicut pereūt vaniloq̃ a men
tis seductores . q cū duas voluntates i deliberā
to aia duerterit duas naturas duarū mētū eē af
fueuerāt . vnā bonā . alterā malā . Illi mali sunt
cū ista mala sētūt . q i se ipsi hōi erūt siva sēserit
veris cōsenserit vt dicat eis apl's tuus . fuistis
aliquā tenebre . nūc at lux in dño Isti em̃ dū vo
lūt esse lux n̄ in dño s̄ in seipis . putando aie na
turā hoc eē qđ deus ē . ita fci sunt deniores tene
bre . qm̃ longi? a te recesserūt . horrenda arrogan
tia . a te vero lumme illuminantem omnez homi
nem venientē in hunc mūdum Attendite qđ di
catis a erubescite . a accedite ad eū a illuminamī
et vultus vrī nō erubescant Ego cū deliberabaz
vt iā seruire dño deo meo sicut diu disposuerā
ego erā q volebā . ego q nolebā : ego ego erā
Nec plene volebā . nec plene nolebā . Iō me cū
cōtēdebā a dissipabar a me ipo . et ipa dissipatō
me inuito qđ fiebat . nec tamē ostēdebat natu
rā mētis aliene s̄ penā mee Et iō iā nō ego opa
bar illā s̄ qđ habitabat in me p̄ctm de supplicio li
berioris p̄cti . qz erā filius adā Nā si tot fūt o tra
rie nature quot volūtates sibi resistūt . nō iā due
sed plures erūt Si deliberet qsqm vt ad conuē
ticulū eoz p̄gat an ad theat̄ clamant isti . Ec
ce due nature . vna bona hac adducit . altera ma

la illac reduāt. Nā vn̄de ista cunctatio sibi met
aduersantiū voluntatū Ego at̄ dico ambas ma
las ⁊ q̄ ad illos ducit. et q̄ ad theatrum reduāt
Sed nō credūt nisi bonā eē qua itur ad eos qd̄
si ergo q̄sq̄ nr̄m deliberet. et secū altricatibz du
abus volūtatibus fluctuet vt ⁊ ad theatꝝ p̄gat
an ad eccl̄iaz nr̄am Nōne et isti qd̄ r̄ndeant fluct
tuabūt Aut em̄ fatebunt qd̄ nolūt bonā volūtate
p̄gi in eccl̄iaz nr̄am. sicut in eā p̄gūt q̄ sacmētis
eꝝibūt sūt atq̄ detinent ā duas malas naturas.
et duas malas mētes i vno hoīe cōfligē putabūt
⁊ nō erit vꝝ qd̄ solent dicē vnā bonā ⁊ alteram
malā. ā ouertent ad vꝝ ⁊ nō negabūt cū quis
deliberat animā vnā diuersis voluntatibus estu
are It̄ ergo nō dicant cū duas volūtates in hoīe
vno aduersantes sibi sentiūt duas cōtrarias men
tes de duabz cōtrarijs substantijs. ⁊ de duobus
cōtrarijs p̄ncipijs ostendē vnā bonā alterā malam
Nā tu deus verax im̄ p̄bas eos ⁊ redarguis atq̄
cūincis eos sicut in vtraq̄ mala voluntate cū q̄
q̄ deliberat vt ⁊ hoīem veneno interimat. an fer
ro. vt ⁊ fundū alienū illū an illum inuadat. qñ
vtrūq̄ non p̄t. vtrū emat voluptatē luxuria an
pecuniā seruet auaritia. vtrū ad circū p̄gat. an
ad theatꝝ si vno die vtrūq̄ exhibeat. addo ec
terdū. an ad furtū de domo aliena si subē occa
sio. addo ⁊ quartū an ad cōmittēdum adulteriū
si et inde sūt facultas apit. si oīa cōcurrāt in vnū

articulū t̄pis p̄iter q̄ cupiāt oīa q̄ s̄l̄ agi neq̄ūt
Discerpūt em̄ aīm s̄ibim̄ aduersatibz q̄tuor vo
lūtātibz. P̄ ec̄ p̄libz in tāta copia rez q̄ appe
tunt nec t̄n tāta multitudine diuersaz s̄bāz so
lēt dicē. ita q̄i bonis volūtātibz. **N**ā q̄ro ab eis
vt n̄ sit dēlcāri lōe apl̄i vt n̄ bonū sit dēlcāri p̄s
sōbō vt n̄ bonū sit euāgeliū dīserere **R**ndebūt
ad singl̄a bonū q̄d si g^o p̄t̄ dīcēt oīa s̄l̄z vno
tpe. **N**ōne diuerse volūtates dīstēdūt cor hōis
cū dēlībāt q̄d pot̄issimū arripias n̄ oēs bone sūt
n̄ cētāt secū. donec eligat vnū q̄ ferat tota volū
tas vna q̄ in p̄es diuidebat̄ **I**ta ec̄ cū et̄ mitas
dēlcāt sup̄ius n̄ tp̄alis boni voluptas r̄tētāt īferi
us eadē aīa ē nō tota volūtate illud ā hoc volēs
n̄ dīscerpit̄ ḡui molestia dū illud vītati p̄po
nit hoc s̄iliaritate n̄ pōnit. sic egrotabā n̄ ex cru
ciabar accusans memetip̄m solito acerbius nis
ac voluēs n̄ versans me in vinculo meo donec ab
rūpetur totū q̄ iā exiguo tenebar **S**ed tenebar
t̄n q̄m stabas tu in occultis meis domine seuera
mīa flagella ingeminās timoris n̄ pudoris. ne
rursus cessarē. et nō abrūpetur id ip̄m exiguum
et tenue q̄d remanserāt et reualesceret itē n̄ me
robustius alligaret **D**icebam em̄ apud me int̄?
Ecce mō fiat. mō fiat. et cū verbo iā ibam i pla
tū iam pene s̄ciebam n̄ nō s̄ciebam. . nec re
labebar t̄n in pristina s̄ de p̄ximo stabā n̄ respī
rabā **E**t itē conabar n̄ paulominus ibi eram et
l n̄j

paulo in m? . iā iam q? attingebā ⁊ tenebā et non
ibi erā nec attingebā nec tenebā . hesitans mori
morti ⁊ vite vivere Plus q? in me valebat ⁊ dete
rius molitū . q? melius insolitū Punctū q? ipfū
tpis q? aliud futur? erā qnto ppius admouebat
tāto āpliorē incutiebā horrore sed nō repute
bat retro . nec auertebat sed suspēdebat . Reti
nebāt nuge nugaz ⁊ vanitates vanitatū antiq
amice mee . et succutiebāt veste meā carneā ⁊ sū
murmurabāt Dimittis ne nos Et a momēto is
to nō erim? tecū vltro inefnū . ⁊ a momēto isto
nō tibi licebit hoc . ⁊ illud vltra in eternū Et que
suggēbāt in eo qd dixi hoc ⁊ illud que suggere
bāt d's me? auertat ab aia serui tui mia tua q's
sordes suggēbāt q' detecōā . ⁊ audiebā eas iā lō
ge min? q? dimidi? nō t'q? libē tradicentes eūdo
i obuiā s? velut a dorso munitātes ⁊ discēdētē q's
furti vellicātes vt respicerē Retardabāt tñ rēū
ctantē me abripe atq; executē ab eis ⁊ trāsilire q
vocabar cū dicēt mī cōsuetudo violēta . putas ne
sine istis potēis Hziā tepidissie hoc dicebat Ap
iebat ei ab ea pte q' intēderā faciē et q' trāsiē trepi
dabā casta digitas cōtinētē serena et nō dissolute
hilaris . honeste blādiens? vt venirem neq; dubi
tarē . et extēdens ad me suscipiendū ⁊ āplecten
dū pias man? plenas gregibz bonoz exemplo
rū . Ibi tot pueri et puellē . ibi iuuentus multa
et omnis etas . et graues vidue et vrgines anus

et in omibꝫ ipsa cōtinētia . neqꝫqꝫ sterilis sed fe
cūda mater filioꝝ gaudioꝝ de marito te domie
Et irridebat me irrisione exhortaria quasi dice
ret **T**u nō poteris quod isti et iste **A**n vero isti
et iste in semetip̃is p̃nt ac nō in dñō dō suo **D**o
minꝫ d̃s eoꝝ ne dedit eis . **Q**uid in te stas anon
stas? **P**roijce te in eū . noli metuere . nō se subtra
het vt cadas **P**roijce te securus excipiet te et sa
nabat te . **E**t erubescēbā minis qꝫ illaꝝ nugaz
murmur adhuc audiebā . et cunctabundus pen
debā . **E**t rursus illa quasi diceret obsurdesce ad
uersus imunda illa mēbra tua super terram . vt
mortificent **N**arrant tibi delātiones sed non vt
lex dñi dei tui **I**sta cotrouersia in corde meo nō
nisi de me ipso aduersus meip̃m . **A**t alipius af
fixus lateri meo . iusitati motꝫ me exitū tacitus
opiebat **V**bi vō a fundo archano alta cōsidera
tio cōtraxit et cōgessit totā miseriam meā i con
sp̃cū cordis mei . aborta ē p̃cella ingēs ferens i
gentez imbrē lacrimaz **E**t vt totū effunderē cū
vābo suis surrexi ab alipio **S**olitudo m̃ ad ne
gociū flēdi aptior suggēbat **E**t secessi remotiꝫ
qꝫ vt possꝫ m̃ onerosa eē etiā eꝫ p̃ntia **S**ic tūc
erā et ille sensit nescio . **Q**uid ei . **P**uto dixerā i
qꝫ appebat sonꝫ vocis mee iam fletu grauidꝫ . et
sic surrexerā **M**ansit ergo ille vbi sedebamꝫ nis
stupēs **E**go sub q̃daz fid arboē stravi me nesci
o qūo . et dimissi habenas lachrimis pruperunt

flumina oculorum meorum acceptabile sacrificium tuum
Et non quod his verbis. sed in hac sententia multa dixi
tibi Et tu domine videris Videris domine nascaris in fine ne
memor fueris iniquitatum nostrarum antiquarum Betebar ei
ab eis me teneri. Et iactabam voces miserales
quod diu quod diu cras cras Quare non modo. quare
non hac hora finis turpitudinis mee Dicebam hec
et flebam amarissima contritione cordis mei Et ec
ce audio vocem de vicina domo. domo cum catu dice
tis et crebro repetitis. quasi pueri an puellae nes
cio. Tolle lege. tolle lege. Statimque mutato
vultu intentissimus cogitare tepi vtrum nam sole
rent pueri in aliquo genere ludendi cantare tale
aliquid. nec occurbat animo omino audisse me vespri
am Repulsoque impetu lacrimarum surrexi nihil ali
ud interpretans dimittens mihi iuberi nisi ut aperire codicem
et legere quod primum capitulum inuenissem Audieram ei de
anthonio quod ex euangelica lege cui forte supererat
ammonitio fuerit tamen sibi dicere quod legebat va
de vende omnia que habes et da pauperibus. et habebis
thesaurum in celis et veni sequere me. et tali oraculo
confestim ad te esse conuersum Itaque conatus redi ad
eum locum ubi sedebat alipius ibi enim posueram codi
cem apertum cum inde surrexeram. arripui apui
et legi in silentio capitulum quo primum coniecti
sunt oculi mei Non in conestationibus et ebrietati
bus non in cubilibus et impudicijs. non in conte
tione et emulatione sed induite dominum ipsum christum

Et carnis prudentiā ne feceritis in concupiscen-
tijs. Nec ultra volui legere. nec opus erat. Sta-
tim quippe cum sine huiusmodi sententie quasi lu-
ce securitatis infusa cordi meo. omnis dubitatio
in tenebris diffugeret. Tunc interiecto. aut di-
gito. aut nescio quo alio signo codice clausi. et
tranquillo iam vultu indicavi alipio. At ille quod i-
se ageret. quod ego nesciebam sic indicavit. petit
videre quod legissem. Ostendi et attendit etiam ultra quam
ego legeram et ignorabam quod sequeretur. Bequeba-
tur vero. infirmum aut infide recipite. Quod ille ad
se retulit. mihi appuit. Sed tali ammonitione
firmatus est. placitoque ac proposito bono et congrue-
ntissimo suis moribus quibus a me in melius iam
alim valde longeque distabat sine ulla turbulenta
cunctatione coniunctus est. Ante ad matrem ingre-
dimur. indicamus. gaudet. narramus quemad-
modum gestum sit: exultabat et triumphat. Et be-
nedicebat tibi qui potens es ultra quam petimus et in-
telligimus facere. qui tanto amplius sibi a te concessum
de me videbat. quam petere solebat miserabili-
bus eius flebilibus gemitibus. Conuertisti enim
me ad te. ut nec uxorem quereres nec aliquam speciem
seculi huius. stans in ea regula fidei in quam me ante
tot annos euolueras. Et conuertisti luctum eius in
gaudium multo uberius quam voluerat et multo cari-
us atque castius quam de nepotibus carnis mee requirebar.
Explicit confessio beati augusti episcopi lib. viij.

Inapit nonus

O Dñe ego seruus tuus ego seruus tuus . et filius ancille tue Dirupisti uincula mea . tibi sacrificabo hostiaz laudis Laudet te cor meū et lingua mea et omnia ossa mea dicant Domine quis similis tibi? Dicant et responde mihi Dic aie mee sal? tua ego sum Quis ego? et qual? ego . aut quant? ego? Quid nō mali ego . aut facta mea . aut si nō facta dicta mea . aut si non dicta voluntas mea fuit Tu autē domine bonus et misericors : et dextera tua respiciēs profunditatē mortis mee et a fundo cordis mei exhauriēs abissiū corruptionis . et hoc erat nolle quod volebas . et velle quod nolebas Sed ubi erat tam annoso tēpore et de quo pmo altoq; secreto euocatum est i mō mēto liberum arbitrium meum . quo subderem ceruicē leui iugo tuo et humeros leui sardine tue christe ihesu adiutor meus et redemptor meus . q̄q; suauē mihi subdito factum ē carere suauitatibus nugaz . Et quas amittere metus fuerat . iā dimittere gaudiū erat Enīdebas enī eas a me exira tu et summa suauitas enīdebas et intrabas pro eis omni voluptate dulciōr . sed nō carni et sanguini . oī luce clariōr sed oī secreto interior . omni honore sublimior sed nō sublimib; in se Nam liber erat anim? meus a curis mordacibus ambiēdi et acquirēdi et volutādi atq; scalpendi scabiem

libidini. et garriebā tibi claritati mee et diuici
is meis et saluti mee dño deo meo Et placuit mi
hi in cōspcū tuo nō tumultuose abripi. h̄ leuit
subtrahere ministeriū lingue mee nundinis loq̄
atatis. ne vltius pueri meditātes non legem
tuam. nō pacē tuam. sed insamas mendaces et
furoi suo Et oportune iā pauciſſime dies ſupe
rant ad vindemiales ferias et statui tolerare illos
vt ſolemmiter abſcedere. et redēptus a te iam nō
redirem venalis Conſiliū ergo nr̄m erat corā te
corā hoibz at̄ niſi nr̄is nō erat. et conuenerat mē
nos ne paſſim cuiq̄z effunderet q̄zq̄z tu nobis a
cōualle plorātōis aſcendentibz et cātātibus cantū
cu graduū dederas ſagittas acutas. et carbonēs
vaſtatores aduerſus linguaz ſubdolā velut cō
fulēdo cōtradictentē. et ſicut abū aſſolet amando
cōſumētē **S**agittaueras tu cor nr̄m caritate tu
a et geſtabam? v̄ba tua trāſſixa viſceribus et ex
empla ſeruo et tuo et q̄s de migris ludos et d̄ mor
tuis viuos feceras cōgeſta in finū cogitatōis nos
tre vrebant et abſumebāt grauē torporem ne in
yma vergēmus et accēdebāt nos valide vt om̄is
ex lingua ſubdola contradictōis flatus inflam
mare nos acrius poſſz nō extinguere **V**erūtāme
qz ppter nomē tuū ſcificasti p̄ terras etiam vtiqz
laudatores haberet v̄tū et p̄poſitum nr̄m ietan
tie ſiſte videbat non opiri tam p̄ximum feria et
tps h̄ publica cōfeſſione atz atē oculos oim ſita

an discedē. ut ouersa in factū meum oīa cūctō
rū intuentiū q̄z viciū vīdēmiāliū diē puenire
volueri. multa diceret q̄ q̄si appetissem magn⁹
videri. et quo mihi erat istd vt putaret adispū
taret de animo meo. et blasphemaretur bonum
nr̄m. q̄i etiā q̄ ipsa estate lītorio labore nimio
pulmo meus cedē cepat adifficūlter trabē suspi
ria dolorib⁹ pēctōis testari se sautiū vocēz cla
riorē pductiorēve r̄cusāē p̄mo ptiurbaneāt me
q̄z magisterij illius sarcinā pene iā ncātate depo
nere cogebat. aut si curari adualescē potuissem
cēte intermittere **S**z vbi plena voluntas vacan
di vidēdi qm̄ tu es dñs aborta ē mihi atq̄ r̄ma
ta. nōsti deus meus etiā gaudē cepi. qd̄ hoc q̄z
fuberat nō mēdax excusatio q̄ offensionē hōim
tparet. q̄ ppter liberos suos me libere esse nūq̄z vo
lebāt. Plenus igit̄ tali gaudio tolerabā illud i
teruallū t̄pis donec decurreret. nescio vtrū l̄ vi
ginti dies erant **S**ed tamen fortiter tolerabā
quia recesserat cupiditas que mecū solebat ferre
graue negociū. et ego p̄mendus remanserā. nisi
paciētia succederet **D**ecasse me in hoc q̄s q̄z suo
rū tuorum frūm meoz dixerit q̄ iā pleno corde
militia tua. passus me fieri vel vna hora sedere i
cathedra mēdacij **A**t ego nō contendo **S**z tu do
mine misericordissime. nōne hoc p̄ctm̄ cū cete
ris horreidis et funereis in aqua sancta ignouisti
et remisisti mihi. **M**acerabat̄ anxietudine vere

cūdis de isto nrō bono q̄ propter vincula sua .
q̄bus tenacissime tenebat deserere se nrō cōsortiō vi
debat nōdū xpianus diuge fideli . ea ip̄a tñ arti
ore p̄ ceteris cōpe de in itinere quod aggressi era
mus retardabat **N**ec xpianum eē alio mō sevel
le dicebat . q̄z illo quo nō poterat **B**enigne sane
obtulit . ut q̄z diu ibi essemus in re eius essemus
Retribues illi dñe in resurrectione iustoz q̄z iam
ipsam sortē retribuisti ei **Q**uāuis em̄ absentibz
nobis cum rome iam essemus corpali egritudine
coreptus et i ea xpianus et fidelis factus ex hac
vita migravit ita misertus est non solum eius .
sed etiam nostri . ne cogitantes egregiā circa nos
amici bñamitatem . nec eum in grege tuo nume
rantes . dolore intolerabili cruciaremur . **G**rās ti
bi deus nr̄ tui sumus indicat orōnes et consolio
nes tue fidelis promissor . **R**eddes verecundo p̄
ruē illo eius caseato vbi ab estu sc̄i req̄uimus
in te amenitatē sempiternę virētis paradisi tui qm̄
dimisisti ei p̄ctā sup̄ terrā in monte inaniato mō
te tuo monte vberi . **A**angebatur ergo . tunc ipse
nebridiū at̄ colletabatur . q̄zuis em̄ ip̄e et non
dū xpianus in illā foueā p̄miciosissimi erroris iā
derat ut vitatis filij tui carnē fantasma credēt .
tñ ite emergēs sibi cāt nōdū vll̄ ibut? eccl̄e tue
sac̄m̄tis h̄ i q̄sitor ardentissim? vitatis **Q**uē nō ml̄
to p̄? ouersionē nr̄am et regnatōez p̄ baptis̄m̄uz
tuū ip̄m eē fidelē catholicū castitate p̄f̄cā atq̄

continentia tibi seruientē in affrica apud suos post
q̃z tota domus e? p̃ euz xp̃iana facta esset carne
soluisti. nūc ille uiuit in sinu abraham. Quic
quid illud ē quod illo signat sinu ubi nebridi?
meus uiuit dulcis amicus meus. tuus autē domi
ne adoptiuus ex liberto filius ibi uiuit. Nā quis
alius tali aie locus. Ibi uiuit. unde me mlt̃a in
terrogabat homūtionē in xptū. Iā nō potit au
rē ad os meū. h̃ spiritale os ad fontē tuū. abibit
q̃ntū p̃t sapiam p̃ auditate sua sine fine felix.
Nec eū sic arbitror inebriari ex ea ut obliuiscā
tur mei. cum tu domine quē potat ille nostri sis
memor. Sic ergo eramus uerecundum consolā
tes tristē salua amicitia de tali conuersatione nr̃a
et exhortātes ad fidei gradus sui uite scz coniu
galis. nebridiū at opientes q̃n se q̃ret. q̃ de tā
pximo poterat. et erat iā iamqz facturus. Et ec
ce euoluti sūt dies illi tandē. Nā longi et multi ui
debant p̃ amore libertatis ociose ad cantanduz
de medullis oibo. tibi dixit cor meuz. q̃siui vul
tum tuū. vultū tuū dñe requirā. Et venit dies in
quo etiā actu soluerer a professione rethorica vñ
iā cogitatu solutus erā. Et factū est. Et eruiisti
linguā meā. vñ erueras cor meū. Et benedicebā
tibi gaudēs profcūs in villā cū meis omibz. Ibi
quid egeri in lrd̃ iā quidē seruientibus tibi h̃ ad
buc supbie scolā tanqz in pausatione anhelanti
bus testant libri disputati cū p̃ntibo et euz ipso

me solo corā te. que aut cum absente nebridio
testant epistole. Et quādo mihi sufficiat tēpus
cōmemorādi oia magna erga nos bñficia tua i
illo tēpore. p̄sertim ad alia maiora p̄perātū. **R**e
uocat enī me recordatio mea ⁊ dulce mihi sit do
mine cōfiteri tibi q̄bo interi? me stimulat p̄domue
ris. ⁊ quēadmoduz me cōplanaueris hūiliatis
mōtibz ⁊ collibz cōgitatōez meaz. ⁊ tortuosa
mea direxeris. ⁊ aspera lenieris. q̄ mō ipm ec
alipiū frēm cordis mei subegeris noīvngenti tui
dñi ⁊ saluatoris nrī ihsu xpī. qd p̄mo d̄digbat
in feri lris nrīs. **M**agis enī volebat eas redolē g̃p
natioꝝ cedros q̄s iā cōtruiuit dñs. q̄z salubres her
bas ecclesiasticas aduersas serpentibz. **¶** Quas
tibi d̄s me? vces dedi. cū legerē psalmos dauid
antica fidelia. ⁊ sonos pietatis excludētes turgi
duz spm̄. rudis in germano amore tuo. catheca
min? in villa cū cathecumino alpio feriatu. s.
mrē adherēte nobis muliebri habitu virili fide.
anili securitate materna caritate. xp̄iana pieta
te. **¶** Quas tibi vces dabā in psalmis illis. ⁊ quō
in te inflābar ex eis ⁊ accēdebar eos recitare
si possem toto orbe terraz aduersū typhū gñis
hūani. **E**t tñ toto orbe cātant. ⁊ non ē q̄ se ab
scōdat a calore tuo. q̄z vehemētī ⁊ acri dolore i
digbar manicis. ⁊ miserabar eos rursus q̄ il
la sacmēta illa medicamēta nescirēt. ⁊ isam essēt
aduersus antiq̄tū q̄ sam ec potuissent. **¶** Vellē

ut alicubi iuxta essent tūc ignorante me vtz au
dient et me nesciēte q̄ ibi essēt **I**ntuerentur fa
ciē meā. ⁊ audirēt vocēs meas qñ legi q̄rtū psal
mū. in illo tūc oōo qd de me fecerit ille psalm⁹
cū inuocārē exaudiuit me de? iusticie mee i t̄bu
latione dilatasti mibi **M**iserere mei dñe. ⁊ exau
di orōnē meā **A**udirent ignorāte me. vtz audi
rent ne me ppter sē illa dicere putarent q̄ int̄ hec
v̄ba dixerī. qz ⁊ reuera nec ea dicere nec sic dice
rem si me ab eis audiri videriqz sentire. nec si di
cerē sic accipent. quō me cū ⁊ mibi corā te de faili
ari affectu ai mei. **I**ncorruī timēdo. ibidemqz
in ferbui sperādo ⁊ exultando in tua mīa p̄z ab ec
oia exhibāt p̄ oculos meos ⁊ vocē meā euz cōuer
sus ad nos spūs tu? bonus ait nobis. **F**ilij hoīm
quibz gues corbe **V**t qd diligitis vanitatē. et q̄ri
tis mēdatiū **D**ilexerā em̄ vanitatem ⁊ q̄sierā mē
daciū **E**t tu dñe iā magnificaueras sc̄m tuuz sus
citans eū a mortuis. et collocans ad dexterā tuā
vñ mitteret ex alto promissionē suā p̄actiū spi
ritū vitatis **E**t miserat eū iā. h̄ ego nesciebam.
Miserat eū. qz iam magnificatus erat resurgēs a
mortuis ⁊ ascēdens in celū **A**nte autē spūs nōdū
erat datus. qz ihesus nōdū erat clarificatus **E**t
clamat p̄phetia **Q**uouis graues corbe vt qd dili
gitis vanitatē et q̄ritis mendaciū **E**t scitote qñ
magnificauit dñs sc̄m suū **C**lamat quousqz
clamat scitote. et ego tandiu nesciens vanita

sem dilexi et mendacium quesivi et ideo alidui
et contremui. qm talibus dicit qlem me fuisse re
miniscebar **I**n fantasijs em q̄s p veritate tenue
iā. vanitas erat amēdaciū. **E**t isonui multa gra
uiter ac fortiter in soloē recordatōis mee. **Q**ue
utinā audissēt q̄ adhuc diligūt vanitatē et q̄rūt
mendaciū. forte turbarent et euouissēt illud.
et exaudires eos cū clamarēt ad te. qm vā mor
te carnis mortuē pro nobis q̄ te int̄pellat p no
bis **L**egebā. irascimini et nolite peccare. **E**t quō
mouebat d̄s meus q̄ iā didicerā irasci m̄ de p̄teri
tis vt de cetero nō peccarē. et merito irasci q̄ nō
alia natura gentis tenebrarū de me peccabat sicut
dicūt q̄ sibi nō irascunt et thesaurizant sibi iram
in die ire et reuelatōis iusti iudicij tui. **N**ec iā bo
na mea foris erāt. nec oculis carnis in isto solo
querebant **V**olentes em gaudere forinsecus faci
le euanescent. effundunt in ea q̄ videntur. et tē
poralia sūt et imagines eo p̄famehica cogitatioē
lambūt **E**t o si fatigent in edia et dicāt **Q**uis oñ
dit nobis bona **E**t dicamus et audiāt **S**ignatū
ē sup nos lumē vultus tui dñe. **N**ō em lumē nos
sumus qd̄ illuminat oēs hoīez veientē in hūc mū
dū. s̄ illuminamur a te. vt q̄ fuim⁹ aliquñ tēbre.
simus lux in te **O** si vidēt int̄nū eternū qd̄ ego
q̄ gustauerā. frēdebā. qm nō eis poterā oñdē
si asferret ad me cor in oculis suis foris ad te. et
dicēt. q̄s oñdit nobis bona **I**bi ei m̄ iratus erā.

intus i cubili vbi opūctus erā. vbi sacrificauerā
maclās vetustate meā. ⁊ inchoata meditatioe
reuocatois mee sperās in te. vbi mibi dulcescere
ceperas ⁊ dederas leticiā in corde meo. Et excla
mabā legēs hec foris. ⁊ agnoscēs intus **N**ec vo
lebā multiplicari terrenis bonis deuorās tpa. et
deuorat? tpalibus. cū hrēm i eterna simplicita
te aliud frumentū. ⁊ vinū ⁊ oleū. Et clamabā
in sequenti versū. clamore alto eordis mei. **O** in
pace. o in idipsū. o qđ dixit obdormiā. ⁊ som
nū capiā? **Q**uā qđ rēstet nob. cū fiet sermo qui
scriptus ē absozta ē mors in victoria? **E**t tu es
idipsū valde qui nō mutaris. ⁊ in te req̄es obli
uiscēs laboꝝ oim. qm̄ nullus ali? tecū. sed nec
alia ad multa adipiscētia q̄ nō sūt qđ tu. s̄ tu
dñe singularit̄ in spē cōstituiisti me. **L**egebā et
ardebā. nec inueniebā qđ facerē furdīs mortuis
ex q̄b? fuerā pestis latrator amarus ⁊ cecus ad
uersus lrās de melle celi melleas. ⁊ de lumie tuo
luminosas. ⁊ sup miniciis scripture hui? tabesce
bam. qm̄ recordabar oīa dieꝝ illoꝝ feriatoꝝ:
Sz nec oblit? sū nec filebo flagelli tui asperi
tate. ⁊ mie tue mirabilez celeritate. **D**olore ven
tiū tūc excruciabas me. **E**t cū tm̄ inguescēt vt
nō valerē loq̄: ascēdit i cor meū amonē oēs me
os q̄ aterāt vt dep̄arent? te ꝑ me deum salutis oī
mode. ⁊ scripsi hoc i cera. dedi eis vt legeretur.
Mox vt genua supplid affcū fixim? fugit dolor

ille. Sed quis dolor. a quo fugit? Expavi fateor
domine deus me? nihil enim tale ab ineunte etate ex-
p? fuerat. Et insinuat? sunt mihi in profundo nutus
tui. et gaudes in fide laudavi nom? tuu. et ea fi-
des me secur? esse non sinebat de p?teritis p?ctis. q?
mihi p? baptismu tuu remissa nodu erat. Renu-
ciaui pactis vindemia? ferijs vt scolasticis suis
mediolanenses reditoze vboz aliu p?videret. q?
et ego tibi fuire delegissem. et illi p?fession? pre-
difficultate suspiradi ac dolore pectoris. o suf-
ficere. Et insinuaui p? hanc antistiti tuo vrio sco-
ambrosio p?stimos errores meos et p?ns votu me-
um. vt monet qd mihi potissimu de libris tuis
legendu esset. q? p?cipiende tate gre patior aptior
q? fieri. At ille iussit ysaya pphetā. credo q? p?ce-
teris euangelij vocatiomisq? gentiu sit p?nuicator
aptior. Veruptu ego p?maz hui? lectione non in-
telliges totuq? talem arbitras. distuli repetendu
exercitatioz in dñico eloquio. Inde vbi temp?
aduenerit quo me nom? dare oportet. relicto ru-
re melodianu remeauim? Placuit et alipio re-
nasci in te. mecu? iam induto huilitate sacramē-
tis tuis congrua et fortissimo somito e corpis vsq?
ad ptalicu solu glaciāle nudo pede obterendu in-
solito ausu. Adiuxim? etiā nobis puer? adeo-
datu ex me natu carnaliter de p?cto meo. tu bñ
feceras eu. Annoz erat ferme xv. et igitur pue-
mebat multos gues et doctos viros. Mūera tua
m in

tibi cōfiteor deus me? creator oīm et multū potēs
reformaē nrā deforma Nā ego in illo puero pē
delictū nil hēbā Qd em? nutriebat a nobis i di
sciplina tua tu inspīraueras nobis null? ali? mu
nera tua tibi cōfiteor Est liber nr? q̄ inscribit? de
mgro ipē ibi mecū loq̄r Tu scis illi? eē sensa oia
q̄ inscribūt ibi ex psona collocitoris mei. cū eēt i
ānis xvi mlt̄a e? alia nuērabilia exptus sū hor
rori m̄ erat illud ingemiū Et q̄s pē te taliū mira
culo opifex. Cito de terra abstulisti vitā eius
et securior eū recordor n̄ timēs q̄cūq; pueritie nec
adolescētie nec oīno hōi illi Sociauimus eū coe
iū nobis in grā educandū i disciplina tua et bap
tismi sumus et fugit a nobis sollicitudo vite pteri
te Nec faciebar illis diebus dulcedine inābili cō
siderare altitudinem consilij tui. sup salutez gnif
hūani Quātū fleui in p̄m̄is et canticis tuis. sua
ue sonātis ecclesie tue vōbo commotus acriter
Voces ille influebāt auribus meis et eliquabat
veritas tua in cor meū. et exestuabāt inde affe
ctus pietatis Et currebant lachryme et bene m̄
erat cum eis Non longe ceperat mediolanensis
ecclesia genus hoc consolationis et exhortatōis
celebrare magno studio fratrum cōninentiūz vō
bus et cordibus Nimirum ānus erat aut nō mul
to āplius. cum iustina valentiniani regis pueri
mater hominē tuū ambrosiū p̄sequeret heresis sue
causa q̄ fuerat seducta ab arriamis. Excubat

pia plebs in ecclia mori pata cum epō suo seruo
tuo Tbi mater mea ancilla tua sollicitudinis . ⁊
vigiliaꝝ pmas tenēs excubias . orōnibus viue
bat Nos adhuc frigidi a calore spūs tui exāta
bamur cū ciuitate attomita atq; turbata Tunc
pmni ⁊ psalmi vt canēnt fm morē orientaliū pti
um ne ppl's meroris tedio ctabesceret institutū
ē ⁊ rex illo in hodiernū diē rētū . mltis iā ac pe
ne oībo gregib; tuis et p cetera orb imitantibus
Tūc memorato ātistiti tuo p visuꝝ apuisti q lo
co latēnt martiꝝ corpa protbasij ⁊ gerualij q p
tot ānos icorrupta in thesauro secreti tui recōdi
teras . vñ oportune pmeres ad coercēdā rabiez
femineā h regiā Cū em ꝑpalata ⁊ effossa digō
cū bōre trāsserēt ad basilicā ambrosianā . non so
lū q̄s inimūdi vexabāt spūꝝ cōfessis eisq; demo
nib; sanabant . vñ ecclā qdā plures ānos cecus
ciuis citatiq; notissimus cuz pepuli tumultuātis
leticie cām q̄hisset atq; audisset . exiliuit . eoq; se
vt duceret suū ducē rogauit Quo pductus ipe
trauit admittitꝝ sudario tangeret feretꝝ ꝑpiose
in cōpēcū tuo mortis scōꝝ tuorꝝ Quod vbi fecit
atq; admouit oculis confestim apti sunt . Inde
fama discurrens . inde laudes tue feruenter lucē
tes . inde illius inimice animus . et si ad credendi
sanitatem nō ampliatꝝ a persequēdi tñ furore
ꝑꝑlus ē Grās tibi d's meus . Vñ ⁊ a q̄ eduxisti

m nh

recoꝛdationē meā. vt hęc eā cōfiterer tibi q̄ ma
gna oblit? preterierā Et tñ tūc cū ita flagraret
odor vngentoꝝ tuoz nō currebam? post te:
et ideo plus flebā inter cantica ymnioꝝ tuoꝝ oli
fuspīrās tibi ⁊ tandē respīrās quantū petat aura
in domo fenea. Qui habitare faciēs vnanimēs in
domo. cōsodāsti nobis ⁊ euodiū iuuenēz ex no
stro municipio. Qui cū agēs in rebus militaret
prior nobis ad te cōuersus est ⁊ baptisat? ⁊ re
lictā militiā seculari ac cinct? in tua. Simul em
mus simul habitauī? placito sancto. Quereba
mus quīnam loc? nos vtilius haberet seruiētes
tibi. ⁊ pariter remeabam? in effricam. Et cuꝝ
apud ostia tiberina essemus. mater defuncta ē
Multa p̄tereo. quia multū festino. Accipe ofe
siones meas et gratiarū actiones deus me? de re
bus innumerabilibz. eā in filētio **V** Sz nō p̄teri
bo q̄cqd mibi aia pturit de illa famula tua. que
me pturiūt ⁊ carne vt in hāc t̄palē. ⁊ corde vt
in eternā lucē nasceret. Nō ei? h̄ tua dicā dona i
ea. Neq; em̄ ipsa se fecerat. ā educauerat seipsā
tu creasti eā Nec p̄r nec m̄r sciebat. q̄lis ex eis
illa fieret Et erudiūt eā in timore tuo v̄ga xp̄i
tui. regimē vniū filij tui in domo fidei: bono mē
bro ecclē tue. Nec tantā erga suā disciplinam
diligentiā matris p̄dicabat. quantā famule cu
iusdā decrepīte. q̄ patrē eius infāntē portauerat
sicut dorso grādiusculaꝝ puellarū puuli porta

ri solēt. Cuius rei grā et ppter senectā ac mores
optimos in domo xpiana satis a dñis honoraba
tur. Vnde etiā curā dñicā et filiarū commissam sibi
diligentē gerebat. et erat in eis cohercendis cum
opus esset sancta seueritate vehemens. atq; in co
cendis sobria prudentia. Nā eas ppter illas horas
quibus ad mēsam pntū moderatissime alebantur
etiā si exardesceret siti. nec aquā bibere sinebat
pcauēs consuetudinē malā. et addēs verubm sanū
Modo aquā bibitis. q; vinū in ptate nō habetis
Cum at ad maritos veneritis facite dñe apothē
cā et cellario et aqua sordebit. sed mos potādi
pualebit. Hac rōe papiendi et auctoritate ipe
randi frenabat auuiditatē tenerioris etatis. et ip
sam puellarū sitim formabat ad honestū modū
vt iā nec liberet qd non deceret. Et subrepserat
tñ ei sicut mihi filio famula tua narrabat. subre
pserat ei vinolētia. Nā cū de more tāq; puella
sobria iuberet a pntibus de cupa vinū depromere
sumisso poculo qua desup ptz. Priusq; in lagū
culam fundēt merū p moribus laboris sordebat
exiguū. q; nō poterat ampli? sensu recusāte. Nō
enī vlla temulēta cupidine faciebat hoc. h̄ qbus
dā supfluētibus etatis excessibus. q ludicris mo
tib; ebulliūt. et in puerilib; āmis maiorū pōdē
pmi solēt Itaq; ad illud modicū q̄tidiana mo
dica addendo qm̄ q̄ modica spernit paulatī deā
dit. i eā consuetudinē lapsa erat. vt ppe iā plenos

mero calicūlos imbiānt hauriret Vbi tūc sagax
anus et uehemens illa phibitio . Nūq̄d valebat
aliq̄d aduersus latēte morbu . nisi tua mediāna
dñe vigilaret sup nos absente prē et matre et nu
tritoribz tu pñs q̄ creasti . q̄ uocas . q̄ etiā p ppo
sitos hoies boni aliq̄d agis ad aia p̄salutē . q̄d tu
egisti dñs meus Vñ creasti . vñ sanasti . nōne p
tulisti dux et acutū ex altera anima cuius tūq̄
mediānale ferrū ex occultis prouisionibz tuis
et vno ictu putredinē illā p̄didisti Anālla ei cū
q̄ solebat accedere ad culpā litigā cum dñā mi
nore ut sit sola cum sola obiecit hoc crimē ama
rissima insultatione vocans me ribulā Quo illa
stimulo percussa respexit feditatē suā cōfestimq̄
damnauit atq̄ exiuit Sicut amīc adulātes per
uertūt . sic inimici litigantes plerūq̄ corrigūt nec
tu q̄d p eos agis . s̄ q̄d ipsi uoluerūt r̄tribuis eis
Illa ei irata exagitare appetiuit minorē dñā et
nō sanā . et iō clāculo . aut q̄ ita eas inuenerat
locus at p̄sclitis ā ne forte t̄p̄a piclitaret q̄d tā
sero p̄didisset . Aut tu dñe rector celitū et terre
non ad vsus tuos cōtorq̄ns profunda torrentis
fluxum seculorū ordinans turbulentū . etiā de al
terius aie infamia sanasti alterā Nec quis q̄z cum
hoc aduertit potētie sue tribuat fr̄bo eius aliud
corrigat quē uult corrigi . Educata itaq̄ pudī
ce ac sobrie potius a te subdita p̄ntibus q̄z a pa
rētibz tibi . vbi plenis ānis nubilis facta est tra

dita viro seruiuit veluti dño . et satēgit eū lucrā
ri tibi loquēs illi moribus suis q̄bus eā pulchraz
faciebas ⁊ reuerentē amabilē atq; mirabilē viro .
Ita autē tolerauit cubilis iniurias vt nullam de
hac re cū marito haberet vnq; simultatē **Expe**
ctabat em̄ miam tuā sup eū . vt in te credens ca
stificaret **Erat** vō ille p̄terea sicut beniuolētia p̄
cipuus . ita ira feruidus . **Sed** nouerat hec nō re
sistere irato viro . nō tm̄ factō h̄ ne vbo quidem .
Iā vō refracto ⁊ quieto cū oportunū viderat rati
onē facti sui reddeb̄ at si forte incōsiderantius ille
comotus fuerat . **Deniq;** cū matrone multe qua
rū viri mansuetiores erāt plagaz vestigia . etiā
de bonastata facie gererent iter amica colloquia
ille arguebāt maritorū vitā . hec eaz linguā ve
lut p̄ iocū grauit̄ amonēs ex quo illas tabulas
q̄ matrimoniales vocant̄ recitari audissent tāq;
instrumēta quibus acille facte essēt deputaē de
buisent . prom̄te memores cōditōis sup̄bire ad
uersus dños nō oportere **Cūq;** mirarent̄ ille sciē
tes q; ferocē iugem sustineret nunq; fuisse au
ditū aut aliquo iuditio claruisse q; patricius ce
derit vxorē . aut q; a se inuicem vel vnum diez
domestica lite dissenserūt ⁊ cām familiariē q̄rerēt do
cebat illa institutū suū quod supra memorauī .
Que obseruabāt ex pte ḡtulabant̄ q̄ nō obser
uabāt subiecte vexabant̄ **Hoc** p̄cā suā p̄mo
sufurijs mala p̄āllarum aduersus se irritatam

hic viat obsequijs pſeueras tollerantia ⁊ māſue
tudine. vt illa vltro filio ſuo medias linguas ſa
mulaz pdēt. quibus inter ſe ⁊ nurū pax dome
ſtica turbat expeteretq; vindictam. Itaq; po
ſtea q̄z ille ⁊ matri obtemperans ⁊ curans ſami
lie diſciplinā. ⁊ cōcordie ſuorum cōſulens pdi
tas ad proidentis arbitriuz verberibus coercuit.
promiſit illa talia premia de ſe ſpēare debere que
cunq; de ſua nuru ſibi quo placeret mali aliquid
loqueret. nullaq; iam audente memorabili in ſe
ſe beniuolentie ſua uitate vixerūt. Hoc quoq; il
li bono manāpio tuo in cui⁹ vtero me creasti de
us meus miſericordia mea munus grande dona
ueras. q̄ inter ſe diſſidentes atq; diſcordes q̄ſi
bet animas vt poterat tā ſe p̄bebat paciſicam. vt
cum ab vtraq; multa de inuicē audiret amarissi
ma. qualia ſolet eructare turgēs atq; idigeſta
diſcordia. q̄n p̄nti amice de abſente inimica per
acida colloq̄a crudelitas exaltat odioꝝ. nil tñ
alteri de altera pdēt niſi qđ ad eas recōſiliādas
valeret. Paruū hoc bonum mihi videret niſi tur
bas innumerabiles triftis experirer neſcio qua
horreda peſtilentia peccatoꝝ latiffime puagan
te. non ſolū iratoꝝ inimicoꝝ iratis inimicis dicta
pdere ſed etiā q̄ non dca ſunt addē. cum contra
aio hūano parū eē deat inimiciādas hoim nec ex
citare nec augē male loquēdo. niſi eas extingūē
etiā bñ loq̄ndo ſtuduerit. q̄lis illa eāt docente te

magistro intimo in scola pectoris **D**enique etiam
virum suum iam in extrema vita typali ei? lucrata est ti
bi. nec in eo iam fideli planxit. quod in nondum fideli
tolerauerat. **E**rat etiam serua tuorum. Quis
quis eorum nouerat eam multum in ea laudabat et ho
norabat et diligebat te. quia sentiebat presentiam tu
am in corde eius sancte conuersationis fructibus? testibus?
Fuerat enim unus? uxor viri. mutuam vicem presentibus
reddiderat **D**omum suam pie tractauerat in opibus
bonis testimonium habebat **N**utrierat filios. toties
eos presentibus quoties abs te deuicare cernebat **P**o
stremo domine nobis omnibus qui ex munere tuo sumus
loqui seruis tuis qui ante dormitionem eius in te iam
consociati vivebam? precepta gratia baptismi tui. ita
curam gescit quasi omnes genuisset ita seruauit quasi
ab omnibus genita fuisset **I**mminebat autem die quo
ex hac vita erat exitura quem dies tu noueras ig
norantibus nobis. peruenit ut credo procurante
te oculis tuis modis ut ego et ipsa soli staremus
incubentes ad quandam fenestram. unde ortus intra
domum que nos habebat spectabat illic apud
ostia tyberina. ubi remoti a turbis post longum iti
neris laborem instaurabamus nos navigationi
Colloquebamur ergo soli valde dulciter. et pre
rita obliuiscentes in ea que ante sunt exteteri quere
bamus inter nos apud presentem veritatem quod
tu es. qualis futura esset vita eterna sanctorum
quam nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor

lois ascendit Sed inhiabamus ore cordis in su-
pna fluentia fontis tui fontis vite q̄ ē apud te vt
inde p̄ captu nr̄o aspersi quo q̄ mō rem tantā co-
gitareu? Cūq; ad eū finē sermo pducē vt car-
naliū sensuū delcātio quātalib? in quantalibus
luce corpea p̄ illius vite iocunditate nō opatōe
h̄ ne cōmemoratione quidē digna videret. erigē-
tes nos ardētiore affectu in idipm pambulaui-
mus gradatim cūcta corpalia et in ipm celū. vñ
sol et luna et stelle lucent sup̄ terrā. Et adhuc af-
cēdebam? interius cogitando loq̄ndo et mirādo
opa tua et venimus i mētes nr̄as et trāscēdimus
eas vt attingē? regionē vbertatis indeficiētis
vbi pascis isrl̄ in eternū veritatis pabulo et ibi
vita sapia ē p̄ quā fiunt oia ista et q̄ fuerūt et q̄
futura sūt et ipsa nō sit h̄ sic ē vt fuit et sic semp-
erit. q̄n potū? fuisse et futurū esse nō ē in ea h̄ solū
eē qm̄ eterna ē Nā fuisse et futurū eē nō ē eternū
Et dum loquimur et inhiamus illi attingim? ea;
modice toto ictu cordis et suspirauimus. et reli-
quimus ibi religatas primitias spūs et remeau-
imus ad strepitū oris nostri vbi vbum et ināpi-
tur. et finitur Et quid simile verbo tuo domino
nostro. in se pmanenti sine vetustate atq; inno-
uāti omnia Dicebam? ergo si cui fileat tumult?
carnis fileant fantasie terre et aquarū et aeris file-
ant et peli et ipsa sibi aīa fileat et trāseat se nō se
cogitando. Sileant somnia et ymaginare reue-

uelationes . ois lingua et oē signū et qēqd tñ
seundo fit **S**i cui fileat oino qm si quis audiat
dicūt hec oia nō ipsa nos fecimus . s̄ fecit nos q̄
manet in eternū . **N**is dictis si iam taceant . qm
erexerunt aurem in eum qui fecit ea . et loquat̄
ipse solus nō p̄ ea . sed per seipsum vt audiam⁹
verbum eius non per linguā carnis neq; p̄ vocē
angeli nec p̄ sonitū nubis . nec p̄ enigma simili
tudinis . s̄ p̄ ipm quē in his amam⁹ ipsum sine
his audiam⁹ **S**icut nūc extendim⁹ nos rapida
cogitatione . attingim⁹ eternā sapiam sup om
nia manentē . si cōtinuet̄ hoc . et subtrahāt alie vi
siones longe iparis gnīs . et hec vna rapiat a ab
sorbeat . et recōdat in iteriora gaudia sp̄catorez
suū vt talis sit sempiterna vita q̄le fuit hoc mo
mētū itelligētie cui suspirauimus . nōne hoc ē in
tra in gaudiū dñi tui . et istud qñ **A**n cū oēs re
surgem⁹ s̄ nō oēs immutabimur . **D**icebam⁹ ta
lia . et si nō isto mō et his verbis . tu dñe tu scis
q̄ illo die cū talia loqueremur mūd⁹ iste nobis
itra vba vilescēt cū delātionibz oibz suis **T**ūc
ait illa **F**ili qntū ad me attinet . nulla re iā dele
ctor in hac vita **Q**uid hic faciā adhuc et cur h̄
sim nescio . iā cōscripta spe h̄ sc̄li . vnū erat ppter
qd in hac vita aliqntū immorari cupiebam . vt
te xpianū catholicū viderem p̄s qz morerer **C**u
mulati⁹ hoc mihi deus meus p̄stitit . vt te etiam
cōcepta felicitate terrena seruū eius videā **Q**uid

hic factio? Ad hæc ei qđ respōderi nō satis recolo
cū interea vix intra quinq; dies aut nō multo ā
plus decubuit febrib? Et cū egrotaret quodā
die defectū aie passa ē. ⁊ paululuz subtracta a
pñtib? nos occurrim? sed átō reddita est sensui
Et aspexit astātes me ⁊ frēm meū ⁊ ait nobis
qñ qñtī similis Vbi erā? Deinde nos intūēs me
rore attomitos. ponetis hic inqt mēm vestram
Ego silebā ⁊ fletū frenabā. frater aut me? qđ
dā locutus ē. qđ eā nō pgere h i priā defungi tā
q; felici? optaret Quo audito illa vultu anxio
reuerberās eū oculis quod talia sapēt atq; id e
me intūēs. vide ait qđ dicāt. Et mox ābibus.
ponite inqt hoc corp? vbi cūq; nihil vō ei? cūā
conturbet. tm̄ illud vō rogo. vt ad dñi altare
memineritis mei vbi fueritis Cūq; hāc sententi
am vbis qb? poterat explicasset cōticuit. ⁊ inq;
uescēte morbo exercebat. Ego vero cogitans
dona tua deus inuisibilis que inmittis in corda
fidelīū tuorū ⁊ pueniūt inde fruges āmirabiles
gaudebā ⁊ grās agebā tibi: recolēs qđ noueram
quāta cura semp estuasset de sepulchro qđ sibi
prouiderat ⁊ ppaueat iuxta corp? viri sui Q;
em valde cōcordiē vixerāt id etiā volebat vt ē
anim? hūan? minim? capax dīmorū adiūgi ad
illā felicitatē. ⁊ cōmemorari ab hoib? cessuz si
bi esse post trāsmarinā peregrinatōez vt diūcta
terra amboꝝ diugū terra tegētur. Qñ autē ista

inamitas plenitudine bonitatis tue cōpat in ei?
corde non esse nesciebā. ⁊ letabar admirans q̃
sic mihi apparuisset. Quāq̃ ⁊ i illo sermone no
stro ad fenestrā cum dixit iā quid hic facio. nō
apparuit desiderare in patria mori. Audiui etiā
postea. q̃ iam cū hostijs essem? cū quibusdam
amicis meis materna fiducia colloquebat̃ q̃daz
die de cōceptu vite hui? ⁊ bono mortis vbi ip̃e n̄
aderā. illisq̃ stupentibz ṽtutez feie quā tu debe
ras ei q̃rentibz vtz nō formidaret tā lōge a sua
ciuitate corpus relinquere. nihil inq̃t lōge ē deo
neq̃ timēdū ē ne ille nō agnoscat in fine seculi
vñ me resuscitet. Ergo de nono eēitudis sue q̃n
q̃gesimo ⁊ sexto āno etatis sue tricesimo ⁊ tercō
etatis mee. aia illa religiosa ⁊ pia corpe soluta
est. Premebā oculos eius. ⁊ cōfluebat in p̃cor
dia mea mestitudo ingēs ⁊ trāffluebat in lacri
mas Ibidēq̃ oculi mei violētō ai impio resorbe
bāt fontē suū vsq̃ ad sicātatē ⁊ in tali luctami
ne valde male mihi erat. Tuxerovbi efflauit ex
tremū spūm puer a deo datus exclamauit i plā
ctum. atq̃ ab omnibz nobis coherētis tacuit.
Duc mō etiā meū quiddā puerile q̃d latebatur
in fletus iuuenilis ṽce cordis coherēbat: ⁊ ta
cebat. ¶ Neq̃ em̃ deere arbitrabamur finis il
lud q̃stibz lacrimosis gemitibzq̃ celebrare. qz
hijs plerūq̃ solet deplorari q̃dā miseria morien
tiū. a q̃si oimoda extinctio. At illa nec misere

moriebat^r nec dīno moriebat^r hoc ⁊ documētis
mor ei? ⁊ fide nō ficta rōnibusq; certis tēbam?
Quod eāt ergo qd int^r mibi gūit^r dolebat. n̄ ex cō
fuetudine simul vivēdi dulcīssima ⁊ carīssima re
pēte disrupta vuln^r recēs? Gratulabar qdē testi
monio ei? q̄ i ea ipsa vltia egritudine obsequijs
meis interblādiēs appellabat me piū. ⁊ memo
rabit grādi dīlctōis affcū nūq; se audisse ex ore
meo iaculatū dux in se ā otumeliosū f̄monez.
Sz tamē quid tale deus meus qui fecisti nos?
Quid opabile habebat honor a me dilat^r illi. ⁊
seruit^r ab illa mibi? Quomā itaq; deserebar tā
magno ei? solatio. sauciabat^r anima mea. ⁊ q̄si
dīlamiabat^r vita que vna facta erat ex mea ⁊ il
lius? **C**obibito ergo a fletu illo puero psalteri
um arripuit euodi^r. ⁊ cātare cepit psalmū Cui
respondebam? omnis dom^r. Misericordiā ⁊ iu
diciū cantabo tibi dñe. Audito aut^r qd ageret.
cōuenerūt multi frēs ac religiose feie. **E**t de mo
re illis q̄z officiū erat. fun^r curantibz. ego i pte
vbi decēre poterā cū eis q̄ me nō deserēdū esse cē
sebat. qd tpi erat cōgruū disputabā. **E**oq; mo
mētō veritatis mitigabā cruciatū tibi notū. illis
ignorātibz ⁊ intēte audiētibz. ⁊ sine sensu dolo
ris me esse arbitrātibz. **A**t ego in auribus tuis
vbi eoz null^r audiebat increpabā molliē af
fcūs mei. ⁊ cōstrīgebā fluxū meroris **C**edebat
q; mibi paululū. rursusq; ipetu suo ferebat nō

usq; ad eruptionē lacrimarū nec vsq; ad vult?
mutationē h̄ ego sciebā qđ corde p̄mere. Et qđ
mibi vehementer displicebat tñ in me posse hec
būana. qđ ordine debito ⁊ sorte additōis nostre
acādere necesse ē. alio dolore dolebam dolorem
meū. ⁊ duplici tristitia macerabar. Cū ecce cor
pus elatū est. inus redim? sine lacrimis. **N**am
neq; in eis p̄cib? qđ tibi sudim? cum offerretur
p̄ ea sacrificiū p̄cñ nr̄i iā iuxta sepulchrū posito
cadauē p̄s qđ deponeret? sicut illic fieri solz. nec
in eis ergo p̄cib? fleui. h̄ toto die ḡuit in occul
to mestus erā. **E**t mēte turbata rogabam te vt
poterā qđ sanares dolorē meū nec faciebas. credo
cōmendās memorie mee vel hoc vno documēto
ois consuetudis vinculū etiā aduersus mētem qđ
iā nō fallacū vbo pascit. Visū etiā mibi ē vt irē
lauatū. qđ audierā inde balneis nomē inditū. qđ
grā balaniō dixerint qđ anxietatem pellat ex
aio **E**cce ⁊ hoc cōfiteor mie tue pat̄ orphanoz.
qm̄ laui. ⁊ tal' erā q̄lis p̄s qđ lauissem. Neq; ei
exsudauit de corde meo meroris amaritudo **D**e
inde dormiui ⁊ cuigilaui. ⁊ nō pua ex pte miti
gatū inueni dolorez meū. atq; vt crā in lco meo
solz. recordat? sū veridicos vsus ambrosij tui.
Tu ei creator d̄s oim. poliq; rector vesties diē
decoro luie. noctē soporis grā. artus solutos vt
quies reddat laboris vsui mētesq; fessas alleuet
luct? qđ soluat anxios. Atq; inde paulatim

reducebā in p̄stīmū sensū. anāllā tuā cōuersatio
nēq; eius piā in te. ⁊ scē in nos blandam atq;
morigerā. qua subito destitutus sum. Et libuit
flere in cōspēcū tuo de illa ⁊ p̄ illa. de me ⁊ p̄ me
Et dimisi lacrimas q̄s cōtinebā vt effluerēt q̄n
tum vellēt substernēs eas cordi meo. ⁊ requie
uit in eis. qm̄ ibi erāt aures tue. nō cui? q̄z hōis
sup̄be interpretantis ploratū meū Et nūc domine
cōfiteor tibi in litteris. legat qui vult. ⁊ interp̄
tet vt vult ⁊ si peccatū inuenerit fleuisse me ma
trē exigua parte hore. m̄rēm oculis meis interi
mortuā. q̄ me multos ānos fleuerat vt oculi tu
is viuerē: nō irideat. sed poti⁹ si ē grādis carita
te. p̄ peccatis meis fleat ipse ad te prēm oīm fra
trū xp̄i tui. Ego autē iam sanato corde. ab illo
vulnere i quo poterat redargui carnalis affcūs.
fundo tibi de? noster p̄ illa famula tua lōge ali
ud lacrimarū gen⁹. qd̄ manat de cussio spū cō
sideratione periculorū oīs anime q̄ in adāz mori
tur. Qm̄q; illa in xpō viuificata eā nōdū car
ne soluta sic vixerit vt laudet nomē tuū in fide
morib⁹ q; eius. nō tñ audeo dicere ex quo eā p̄
baptisimū regenerasti nullū verbū exisse ab ore
eius cōtra p̄ceptū tuū. Et dictū est a veritate fi
lio tuo. Si q̄s dixerit fr̄i suofatue. reus erit ge
hēne ignis. Et v̄ eā laudabili vite hōim. si re
mota misericordia discutias eā. Quia vero nō
exq̄ris delicta vehement. fiducialit̄ speramus

li quē apud te locū inuenire indulgētie. Quis
quis autē tibi enūerat vera merita sua. quid tibi
enumerat nisi munera tu? o si cognoscāt se oēs
hoies. et qui gloriat in dñe gloriē. Ego itaq;
laus mea et vita mea deus cordis mei. sepositis
paulisper bonis ei? actibus. p qbo tibi gaudēs
grās ago. nūc p pēccatis mris mee dēp cor te ex
audi me pvulne? nostro? mediānā que pepē
uit in ligno. et sedens ad texterā tuā te interpel
lat p nobis. Scio em̄ eā misericordiē optam.
et ex corde dimisisse dēbita debitorib? suis dimit
te illi et tu debita sua. si qua cōtraxit etiā. p tot
ānos post aquā salutis **D**imite dñe. dimitte ob
secro. nec intres cum ea in iudiū **S**upexaltet
misericordia iudiū. qm̄ eloquia tua vera sūt et
promisisti miaz misericordiis. **Q**d vt essent tu
dedisti eis qui misereberis cui misert? eris. et mi
sericordiā prestab? cui misericors fueris **E**t cre
do iā feceris qd te rogo. h? volūtaria oris mei ap
probata dñe **N**āq; illa iminēte die resolutionis
sue nō cogitauit suū corpus sūptuose contegi ā
cōdiri aromatib? aut monumentū electū cōcu
piuit. aut curauit sepulch? patriū **N**ō ista mā
dauit nob? h? tātūmodo memoriā sui ad altā tu
um fieri desiderauit. cui? nullius diei ptermissio
ne seruierat. vnde sciret dispensari victimā san
ctam qua deletus est cyrographū qd erat cōtra
rium nobis. qua triūphat? est hostis cōputās

delicta nostra et quæres quod obijciat. et nihil inue
niens in illo in quo vincam? Qui ei refundet innoce
tem sanguinem? Quis ei restituet precium quo nos
emit. ut nos offerat ei? Ad cuius precij nostri sa
cramentum. ligavit ancilla tua aiam suam vinculo
fidei Nemo a protectione tua dirumpat eam. non se
interponat nec vi nec infidus leo et draco. Neque
enim ridebit illa nihil se debere nec convincat. et ob
tineat ab accusatore callido. sed respondebit di
missa debita sua ab eo cui nemo reddet quod pro
nobis non debens reddidit Sit ergo in pace cum
viro ante quem nulli et post quem nulli nupta est
cui servivit fructum tibi afferens cum tolerantia ut
eum quod lucraret tibi. Et inspira domine deus meus inspi
ra servis tuis fratribus meis. filiis tuis dominis meis. qui
bus et corde et voce et litteris servio. ut quoties
hec legerint meminerint ad altare tuum monice sa
mule tue. cum patricio quondam eius coniuge. per
quorum carnem introduxisti me in hanc vitam que
admodum onesci. Meminerint cum affectu pio pa
rentum meorum in hac luce transitoria. et fratrum meo
rum sub te patre in matre catholica. et civium meo
rum in eternam iherusalem. cui suspirat peregrinatio
populi tui ab exitu usque ad reditum. ut quod a me
illa populus scit extremum. uberius preste ei in multo
rum orationibus. tam pro confessionibus quam pro orationibus meas

Expliat aurelij augusti confessionum liber nonus

Incipit de amicus.

Cognoscā te cognitor deus me? .cog
noscā te sicuti ⁊ a te agnit? sum Vir
tus aie mee mtra in eā ⁊ coapta tibi.
vt habeas ⁊ possideas sine macula ⁊
ruga. Nec est mea spes ideo loquor. ⁊ i ea spe
gaudeo quāto sanū gaudeo. **C**etera vero vite
hui? tanto min? flenda quāto magis flet? ⁊ tā
to magis flenda. quāto min? flet? in eis. Ecce
enī veritate? dilexisti. qm̄ qui facit eā venit ad
lucem. Volo eā facere in corde meo corā te in cō
fessioe. in stilo at meo corā multis testibo. **E**t tū
bi qdē dñe. cui? ocul? nuda ē abissus būane con
scie. qd occultū ess? i me eadē si nollē cōfiteri tibi
Te enī mihi abscondere. nō me tibi. Nūc aut qd
gemitus me? testis ē displicere me mihi tu reful
ges ⁊ places ⁊ desideraris ⁊ amaris vt erubescā
de me ⁊ abiciā me atq; eligā te. ⁊ nec tibi nec
mihi placeā nisi de te. **T**ibi ergo dñe manifest?
sum. quicūq; sum. ⁊ quo fructu tibi cōfitear dī
xi. Neq; enī id ago verbis carnis ⁊ vāb?. sed
verbis aie ⁊ clamore cogitatiois quem nouit au
ris tua. Cum enī malus sū. nil est aliud cōfiteri
tibi. qz displicere mihi. **C**ū vero pius sum. nihil
est aliud cōfiteri tibi qz hoc non tribuere mihi.
qm̄ tu dñe benedicis iustum. sed p̄us enī iustifi
cas impiū. **C**ōfessio itaq; mea deus meus in
cōspcū tuo tibi tāte fit. ⁊ nō tāte. **T**acet enī
n nīj

Strepitu. clamat affcū. Neq; em̄ dico rā aliq̄d
hoib? . qđ non a me p̄us audieris : ā edā tu ali
qđ tale audies a me . qđ n̄ mihi tu p̄us dixeris
Quid ergo mihi ē cū hoib? vt audiāt cōfessiōes
meas . q̄si ipsi sanaturi sint oēs lāguores meos ?
Curiosum gen? ad cōgnoscedā vitā alienā . de
fidiosum ad corrigēdā suā Quid a me q̄rūt au
dire q̄ sim . q̄ nolunt a te audire q̄ sint . Et vn̄ sci
unt cū a meipō . ⁊ de meipso audiūt . an v̄z di
cam . qm̄quidē nemo scit hoim quid agat in ho
mine nisi sp̄us hois q̄ in ipō est ? Si āt a te audi
ant de seip̄is . nō poterūt dicē mētē dñs Quid
est em̄ a te audire de se n̄ cōgnosce se . Quis por
ro cōgnoscit . ⁊ dicāt falsum ē . nisi ipse mētiat̄ .
S; q; caritas oia credit . int̄ eos vtiq; quos cō
nexos sibi met vnū faciūt : ego q; dñe etiā sic tibi
cōfiteor . vt audiāt hoies quibus demonstrare nō
possum an vera cōfitear . sed credūt mihi . q; mi
hi aures caritas apit . Verūpt̄n tu medice meus
int̄ime . q̄ fructu ista faciā aliq̄ mihi Nā cōfessio
nes preteritoꝝ maloꝝ meoꝝ . q̄ remisisti ⁊ texi
sti vt beares me in te . mutās animā meā; fide ⁊
sacramēto tuo . cū legūtur ⁊ audiunt̄ excitant
cor ne dormiat in desperatōe ⁊ dicat nō possum .
sed euigilet in amore misericordie tue . ⁊ dulce
dine gr̄e tue . quo potēs ē ois infirmus q̄ sibi p̄ ip
sam sit conscius infirmitatis sue . Et delectat ho
nos audire p̄terita mala eoꝝ qui iam carent eis

nec ideo delectat q̄ mala sunt. sed q̄ fuerūt et
nō sunt. Quo itaq̄ fructu dñe deus me? cui co
tidie cōfiteor cōsciētia mea spē misericordie tue se
curior q̄ innocentia sua. quo fructo queso etiā
hominib? corā te cōfiteor per has litteras adhuc
quis ego sim. nō quis fuerim. **N**am illū fructu
vidi. et cōmemoravi. Sed quis adhuc sim: ecce
in ipso tpe cōfessionū mear. et multi hoc nosse
cupiūt qui me nouerūt. et non me nouerūt. qui
ex me vel de me aliq̄d audierunt. sed auris eor
non est ad cor meū. vbi ego sum quicūq̄ sum.
Volūt ergo audire cōfiteam me quid ip̄e intus
sim quo nec oculū nec aurē nec mentē pūt inten
dere. credituri tamen volūt. nūquid cōgitari.
Dicāt em̄ eis caritas q̄ boni sunt nō mēiri me de
me cōfiteam. et ipsa in eis credit mihi. **S**ed quo
fructu id volunt. An cōgratulari mihi cupiūt cū
audierint quantū ad te accēdā munē tuo. et ora
re p̄ me cū audierūt q̄ntū retarder pondere meo
Judicabo me talib? **N**ō ei pius ē fr̄cūs dñe d̄s
meus vt a multis tibi gr̄e agant de nob. et a ml̄
tis rogeris p̄ nob. **A**met in me fr̄n? animus q̄d
amādū doces. et doleat in me dolendum doces.
Animus ille hoc faciat fraternus nō extrane? nō
filio et alieno et quor os locutū est vanitatem
et dextera eorum dextera iniquitatis. sed frater
nus ille qui cum approbat me gaudet de me cū
autem improbat me cōtristatur p̄ me. quia siue

approbet siue improbet diligit me **I**ndicabo me
talibo. respiret in bonis meis. suspirent in mal
meis. **D**ona mea instituta tua sunt. ⁊ dona tua
mala mea delicta mea sunt. ⁊ iudicia tua. **R**e
spiret in illis ⁊ suspirent in his. ⁊ ymn⁹ ⁊ flet⁹
ascendāt in cōspectū tuū de fraternis cordibus
tribulibus tuis. **T**u autē dñe delectatus odore
sancti tēpli tui miserē mei scdm magnā miam
tuam ppter nomē tuū. ⁊ nequaq; deserēs cepta
tua. cōfuma impfca mea. **D**ic ē fruct⁹ confessio
nū mearū. nō q̄lis fuerim sed qualis sim. vt hoc
cōfitear nō tm corā te secreta exultatione cū tre
more ⁊ secreto merore cū spe. sed etiam in auri
b⁹ credentiū filiorū hoim. sociorū gaudij mei. ⁊
confortum mortalitatis mee. ciuiū meorū ⁊ me
cum peregrinorū præcedētium ⁊ cōsequētium et
comitū vie mee. **D**ñi sunt serui tui fratres mei.
quos filios tuos esse voluisti dominos meos. qui
bus iussisti vt seruā si volo tecum de te viuere.
Ex hoc mihi verbū tuū parum erat si loquendo
pāpet. n̄ ⁊ faciēdo preiret. **E**t ego id ago fās
et dās. sub alis tuis nimis cū ingēti piculo. n̄
si quia sub alis tuis tibi subdita ē anima mea.
et infirmitas mea tibi nota ē. **P**aruulus sum. s̄
viuit sēp m̄ me⁹. ⁊ ydone⁹ ē m̄ tutor me⁹. **I**psē
ipse ē em̄. q̄ genuit me ⁊ tuet me. ⁊ tuipse es
oia bona mea. tu oipotēs qui mecū es. ⁊ p̄sūq;
tecū sim **I**ndicabo ergo talib⁹ qualib⁹ iubes vt

seruā. non quis fuerim h̄ quis iā sim. ⁊ quis ad
huc sim. Sed neq; meipm diiudico. **H**ic itaq;
audiar. Tu em̄ dñe diiudicas me. qz ⁊ si nemo
scit hominū que sunt hoīs nisi spūs qui in ipso ē
tñ est aliquid homis qđ nec ipse scit spūs qui i
ipso est. tu aut̄ dñe scis eius oīa qui fecisti eum
Ego vō q̄ quis pre tuo asp̄cū me despiciā ⁊ esti
mē me terrā ⁊ cinerē. tñ aliquid de te scio qđ de
me nescio **E**t certe videm? nūc semp̄ speculū in
enigmate. nōdū facie ad facie **E**t ideo q̄ diu pe
grinor abs te mihi sum p̄ntior q̄ tibi. ⁊ tamē te
nouī nullo modo posse violari. ego vero quib?
temptatōib? resistē valeā quib? vō nō valeam
nescio. ⁊ spes est qz fidelis es qui nos non finis
tēptari supra q̄ possum? ferre. h̄ facis cum tēpta
tione etiā exitū vt possum? sustinere. **C**ōfiteor
ergo quid de me scia cōfitear ⁊ qđ de me nesciā.
qm̄ ⁊ qđ de me scio te mihi lucēte scio. ⁊ qđ ne
scio tādū nescio. donec fiant tenebre mee sicut
meridies in vultu tuo. nō dubia h̄ certa cōscia.
Dñe amo te. percussisti cor meū v̄bo tuo ⁊ ama
ui te. **S**z ⁊ celū ⁊ terrā ⁊ oīa q̄ in eis sunt ecce vn
diq; mihi dicūt vt te amē. nec cessant dicē oib?
vt sint inexcusabiles **A**ltius tam tu misereberis
cui misertus eris. ⁊ miam p̄stabis cui misericors
fueris. **A**lio q̄n celū ⁊ terrā furdīs loquūtur lau
des tuas. **Q**uid aut̄ amo cū amo te? **N**on spēm
corpis. nec decus t̄pis. nec candorē lucis. ecce

istis amicū oculis. nō dulces melodias suauius
cantilenarū oimodaꝝ. non florū ⁊ vngentoꝝ ⁊
aromatū suaueolentia. nō māna ⁊ mella. non
mēbra acceptabilia carnis amplexibꝫ. **Nō** hec
amo cū amo deū meū. ⁊ tamē amo qñdā lucē ⁊
quandā vocē ⁊ quendā odorē ⁊ quēdam abuz
et qñdā āplexū cū amo deū meū lucē vocē odorē
ābum amplexū interioris hominis mei. vbi ful
get aie mee. qđ non capit locꝫ. ⁊ vbi sonat qđ
nō rapit tempꝫ. ⁊ vbi olet quod nō spergit fla
tus. ⁊ vbi sapit qđ non minuit edacitas. ⁊ vbi
heret qđ non diuellit sacietas Hoc est qđ amo
cum deū meū amo Et quid ē hoc? Interrogavi
terrā. ⁊ dixit nō sum. Et quecūqꝫ in eadē sunt.
īdē cōfessa sunt. Interrogavi mare ⁊ abyssos ⁊
reptilia aīaꝝ viuāꝝ. ⁊ responderūt. **Nō** sumus
deus tuꝫ. quere sup nos. Interrogavi aures fla
biles ⁊ inq̄siui. vniuersus aer cū incolis suis fate
tur. nō sum deꝫ. Interrogavi celū solem lunam
stellas. neqꝫ nos sumꝫ? deus quē queris inq̄iūt
Et dixi oibꝫ his qui arcūstāt fores carnis mee.
dicite mibi de deo meo qđ vobis nō estis. dicite mi
hi de illo aliqđ. Et exclamauerūt vocē magna.
ipse fecit nos Interrogatio mea infetio mea. ⁊
respōsio eoꝝ spēs eoꝝ. Et direxi me ad me. ⁊
dixi mibi. Tu qui es? Et respōdi. Domo. Et
ecce corpꝫ ⁊ anima in me mibi presto sūt. vnū
exteriꝫ ⁊ alterꝫ interiꝫ? Quid horꝫ ē vñ q̄rē debui

Deum meū. quē iam q̄siuerā p̄ corpus a terra vs
q̄ ad celū quous q̄ potui mittere nūdos radios
oculoꝝ meoꝝ. **S**ed meliꝝ qđ interius. **E**i q̄p
pe renūciabāt oēs nūcij corpales. p̄sidentī ⁊ iu
dicanti de responsionibꝝ celi ⁊ terre. ⁊ oīm que ī
eis sunt. dicētiū non sumꝝ deus. ⁊ ipse fecit nos
Domo interior agnouit hec p̄ exterioris miste
riū. ego interior agnouit hec. ego ego animꝝ p̄
sensus corpis mei. **I**nterrogavi mūdi moleꝝ de
deo meo. ⁊ respōdit mihi. **N**on ego sū. sed ipse
me fecit. **N**ōne oibꝝ quibꝝ integer sensus est ap
paret hec spēs. **C**ur nō oibꝝ eadē loquitꝝ. **A**ni
malia pusilla ⁊ magna vident eā. s̄ interrogat
nequeūt. **N**on em̄ p̄posita ē in eis nūciantibꝝ sē
sibꝝ iudex ratio. **H**omines aut̄ p̄nt interrogare vt
inuisibilia dei p̄ ea que facta sūt intellecta cōspi
ciant. sed amore subdūtur eis. ⁊ subditi iudi
care nō p̄nt. **N**ec respondēt ista interrogātibus
nisi iudicantibꝝ. nec vocē suā mutāt id est spēcī
em suā. si alius tantū videat. aliꝝ aut̄ videns in
terroget. vt aliter illi appareat aliꝝ huic sed eo
dem mō vtriqꝝ apparēs illi muta ē huic loquitꝝ.
p̄mo vero oibꝝ loquitꝝ. **S**ed illi intelligūt. q̄ eiꝝ
vocem acceptā foris intus cū veritate conferunt
Veritas em̄ dicit mihi. nō est deus tuꝝ terra ⁊ ce
lū neqꝝ omne corpus. **D**oc dicit eoꝝ natura. **V**i
de. **E**n moles minor ē in parte. q̄ in toto. **I**am
tu melior es tibi dico anima quoniā tu vegetas.

molem corporis tui prebens ei vitam. quod nullū
corpus p̄stat corpi. **D**eus autem tu? eāam tibi
vita est. Quid ergo amo cū deum meum amo?
Quis ille sup̄ caput aie mee? **P**er ipsam animā
ascendā ad illum. **T**rānsibo vim meā qua bereo
corpi ⁊ vitaliter cōpagem ei? repleo. nō ea vi
repiō deū meū. Nam repiret equus ⁊ mulus qui
bus nō est intellectus. ⁊ est eadem vis q̄ viuūt
eāa eo ⁊ corpa. **E**st alia vis nō solū qua viuifi
co. sed eāa qua sensifico carnē meaz quā mihi fa
brificauit dñs iubēs oculo vt n̄ audiat ⁊ auri vt
non videat. sed illi p̄ quē videam. huic per quā
audiam. ⁊ p̄pria singulatim ceteris sensib? sedi
bus suis ⁊ officijs suis. que diuersa p̄ eos ago
vn? ego anim? **T**rānsibo ⁊ istā vim meam. nā
et hanc bz equ? ⁊ mulus. sentiūt em̄ eāa ipsi p̄
corpus **T**rānsibo ergo ad istam naturā mee gra
dib? ascendēs ad eū qui fecit me. ⁊ venio in cā
pos ⁊ lata p̄toria memorie mee vbi sunt thesau
ri innumerabiliū imaginū de huiōi rebus sensib?
inuectarum. **I**bi recōditū est quicqd̄ eāam co
gitam? vel augendo vel minuēdo vel vtcūq; va
riando ea que sensus attigerit. et si quid aliud
cōmēdatū ⁊ repositum est qđ nōdum absorbu
it ⁊ sepeliuit obliuio. **I**bi quāto sum. posco vt
profemat quicqd̄ volo. Et quedā statim probu
unt. quedā requirūtur diuti?. ⁊ tāq; de abstu
tionib? quibus dā receptaculis eruūtur. **Q**uedā

lateruatum se prouidit. et dum aliud petit et que
ritur philiut in mediu quasi dicentia ne forte nos
sumus. Et abigo ea manu cordis a facie recorda
tionis mee. donec enubilet illud quod volo. at
q in conspectu probeat ex abditis. Alia facili
ter atq imperturbata serie sicut poscuntur fugge
runt. et cedunt precedentia consequentibus. et cede
do conduntur ite et cum volucro pcellura. quod
totum fit. cu aliquid narro memoriter. **I**bi sunt
omnia distincte generatq seruata que suo que
q aditu ingesta sunt. sicut lux atq omnes colo
res formeque corporum per oculos. per aures autem
omnia genera sonorum. omnesque odores per aditu
narium. oes saporis per oris aditum. a sensu autem
totius corporis quod dux quid molle. quid calidum
frigidum ve. lene a asper. que seu leue siue extri
sec? siue intri sec? corpori. **N**ec oia recipit recolen
da cu op? e et retractando gradis medius recessus
et nescio q secreti atq ineffabiles sinus eius. q
oia suis qq foribus intrant ad ea et reponuntur in
ea. **N**ec ipsa tamen intrant: h re et sensa et imagines il
lic psto sunt cogitatioi reminisceti eas **Q**ue quo
fabricate sunt qs dicet. cu appeat quibus sensibus
raptis sunt interi? q recodite? **N**am et in tenebris at
q in silentio dum habito. in memoria mea pro
fero si volo colores et discerno inter albu et nigru
et inter qs alios volo. **N**ec icurrunt soni atq ptur
bant qd per oculos haustum considero. cu et ipsi

ibi sint ⁊ quasi seorsū repositi lateāt. Nā ⁊ ipōs
posco ⁊ placet atq; assunt ilico. ⁊ quiescēte lin
gua ac silēte gutture tanto qñ volo. imaginesq;
ille colo ⁊ qñ nihilomin⁹ ibi sūt mō se interponāt
neq; interrūpūt. cū thesaurus alius retractat qñ
influit ab aurib⁹. Ita cetera qñ p sensus ceteros in
gesta atq; cōgesta sūt recordor. put libet. ⁊ au
rā hilio ⁊ discerno a viol⁹ nihil olfaciens. ⁊ mel
de fruto. lene ab aspero. nihil tñ gustādo neq;
cōtrectādo h remimiscēdo ātepono. Int⁹ hec ago
in aula ingētis memorie mee. Ibi em̄ celū ⁊ ter
ra ⁊ mare mibi p̄sto sūt. cū oib⁹ qñ in eis sentire
potui. p̄ter illa que oblit⁹ sum. Ibi mibi ⁊ ipse
occurro meq; recolo quid qñ ⁊ vbi egerim. qñ
modo cū agere⁹ affectus fuerim. Ibi sunt oia:
que siue expta a me siue credita meminī. Ex ea
dem copia etiā similitudines rer⁹ vel expta ⁊ vel
ex eis quas expt⁹ sum credita ⁊. alias atq; ali
as ⁊ ip̄e cōtexo p̄teritis atq; ex his etiā futuras
actiones ⁊ euēta ⁊ sp̄es. ⁊ hec oia rursus qñ p
sentia meditor. **F**aciā hoc aut illud dico apud
me in ipō ingeniti sinu animi mei pleno tot ⁊ tā
tar⁹ rerū imaginib⁹. ⁊ hoc aut illud sequet⁹. O
si esset hoc aut illud. auertat deus hoc aut illud
Dico apud me ista. ⁊ cū dico p̄sto sunt magi
nes oīm que dico ex eodem thesauro memorie.
Nec oino aliqd̄ eor⁹ dicere⁹. si defuissent. Mag
na istavis est memorie magnanimis de⁹ meus

penetrabile amplū et infinitū. Quis ad fundū ei?
peruenit? Et vis ē hec animi mei atq; ad meaz
naturā ptinet: nec ego ipē capio totū qđ fū. Er
go anim? ad habendū seipfū angustus est. vt
vbi sit qđ fuit nō capiat nūqđ extra ipm ac nō
in ipō? Quō ego nō capit? Multa mihi sup hoc
aborit? ammiratio. Stupor apphēdit me. Et eūt
hoies admirari alta montiū et ingētes fluct? ma
ris et latissimos lapsus fluminū et oceani ābituz
et giros sydeꝝ. et relinquūt seipōs nec mirant?
Qđ cū dicere hec oia non ea videbā oculis. nec
tamē dicere nisi mōtes et fluctus et flumina et sy
dera q̄ vidi et oceanū qđ credidi intus i memo
ria mea videre. spacijs tamen ingētibus q̄si foris
videre. Nec ea tamē videndo absorbui. qm̄ vidi
oculis. nec ipsa sunt apud me. s; imāgines eoꝝ.
Et noui qđ ex quo sensu corpis impssum sit mi
hi. sed nō ea sola gestat immēsa ista capacitas
memorie mee. Hinc sunt et illa oia que de doctri
nis liberalibus pcepta nondū exāderunt q̄si remo
ta interiori loco. nō loco nec eoꝝ imāgines sed
res ipsas gero. Nā quid sit litteratura. qđ piciā
disputādi. q̄t genera q̄stionū. q̄cqd eoꝝ scio
sic ē in memoria mea. vt nō retēta imāgine rem
foris req̄rim. aut sonuerit et pterierit. Sicut vox
impssa p aures vestigio quo rēcoleret quasi sona
ret cū iam nō sonaret. aut sicut odor dū trāhit et
vanescit in ventos olfactuz afficiat vñ trahit in

memoriam imaginē sui quā reminiscēdo repeta-
mus . aut sicut ab? qui certe in ventre iam nō sa-
pit ⁊ tamē in memoria quasi sapit . aut sicut ali-
quid qđ corpe tangēdo sentit . quod etiā sepa-
tum a nobis imaginat memoria . Iste quippe
res non intronittūtur ad eam . sed earū sole ima-
gies mira celeritate capiunt ⁊ miris tanqz cellis
reponūtur . ⁊ mirabiliter recordando pferunt .
At vero cum audio tria genera esse questionū .
an sit quid sit quale sit . sonoz quidez quibz hec
verba confecta sunt imagines teneo ⁊ eos p au-
res trāsisse cum strepitu ac iam nō esse scio . res
vero ipsas q̄ illis signant somis . neqz vllō sensu
corpis attigi neqz vspiam vidi pter aim meū .
et in memoria mea recōdidi non imagines earū
sed ipsas . Que vnde ad me intrauerit . dicant si
pnt . Nam pcurro ianuas oēs carnis mee . nec in-
uenio q̄ earū ingresse sint . Quippe oculi dicūt .
Si colorate sunt . nos eas nūciavi . Aures di-
cūt . Si sonuerūt . a nobis indicatē sunt . Nares
dicūt . Si oluerūt . p nos tranfierūt . Dicūt etiā
sensus gustādi . Si sapor nō est . nihil me inter-
roges . Tactus dicūt . Si corpulentū non ē . nō
cōtrectavi . Si nō cōtrectavi nō . indicavi . Vñ
et q̄ hac intrauerūt in memoriā meam . Nescio
quō . Nam cū ea didici nō credidi alieno cordi
sed in meo recognoui ⁊ vera esse approbavi : et
cōmendavi ei tanqz reponēs vñ pferre cum vel

lem. Tbi ergo erāt ⁊ anteq̃ ea didiciſſem. ſi in
memoria nō erant. Vbi ergo aut q̃re cum dicē
tur agnouī ⁊ dixi ita eſt ⁊ vix eſt. niſi q̃ iam
erant in memoria. ſed tā remota ⁊ retruſa q̃ſi in
caueis abditiōib⁹. vt niſi amonēte aliquo erue
rent ea fortaſſe cogitare non poſſem. Quo circa
inuēim⁹ nil eſſe aliud diſcere iſta q̃ nō p ſen
ſus haurim⁹. ſed ſine imagib⁹ ſicuti
fuit p ſeipſam intus cerim⁹. niſi ea q̃ paſſim at
q̃ indiſpoſite memoria cōtinebat q̃ſi cogitādo
colligē atq̃ aduertēdo curare. vt tanq̃ ad ma
nū poſita in ipſa memoria vbi ſperſa prius ⁊ ne
glecta latitabāt etiā ſamiliarī intētiōi facile oc
currāt Et q̃ multa hui⁹i geſtat memoria mea
que iā inuēta ſūt. ⁊ ſicut dixi q̃ſi ad manū poſi
ta q̃ ⁊ didiciſſe ⁊ noſſe dicimur. q̃ ſi modetiſtis tē
porū interualle recolē deſuero. ita rurfus demer
gunt⁹ ⁊ q̃ſi in remotiora penetralia dilabunt⁹ vt
beniuo velut noua excogitāda ſint in idē itē. Ne
q̃ em̃ eſt alia regio eorū ⁊ cogēda rurfus vt ſci
re poſſint. i. velut ex q̃dā diſperſione colligēda.
vnde dictū eſt cogitare. Nā cogo ⁊ cogito. ſic
eſt vt ago ⁊ actito. facio ⁊ factito. Verūptm̃ ſi
bi anim⁹ hoc verbū ꝑꝑe vendicauit. vt nō qd̃ ali
bi ſed qd̃ in aio colligit⁹. i. cogit⁹ cogitari ꝑꝑe iā
dicat⁹. Item continet memoria numeroꝝ diſtinen
ſionumq̃ ratiōes. ⁊ leges innumerabiles qua
rum nullā corpis ſenſus impreſſit. quia nec ipſe

colorate sunt. aut sonāt. aut olent aut gūstare.
aut cōtrectate sunt. **A**udiui sonos verboꝝ q̄bꝫ
significant cū de his differit. sed illi alij. iste au
tem alie sunt. **N**am illi alie grece aliter latine so
nant. iste vero res nec grece nec latine sunt. nec
aliud eloquiorū genꝫ. **V**idi lineas fabrorū vel
etiam tenuissimas sicut filiū aranee. sed ille alie
sunt. nō sunt imagines eorū quas mihi nūciauit
carnis oculꝫ. **N**ouit eas quisquis sine vlla cogita
tiōe qualiscūq; corpis intus agnouit eas. **B**en
si etiā numeros omnibꝫ corporibꝫ sensibꝫ quos
nūeram? sed illi alij sunt quibꝫ numeram? nec
imagines istorū sunt. ⁊ ideo valde sunt. **R**ideat
me ista dicentē qui nō eos videt. ⁊ ego doleā ri
dentē me. **D**ec oia memoria teneo. ⁊ quoq; mō
ea didicerim memoria teneo. **M**ulta etiā q̄ adū
sus hec falsissime disputant audiui ⁊ memoria te
neo. q̄ tā ⁊ si falsa sunt. tñ ea meminisse me nō ē
falsum. **E**t discreuisse me int̄ illa vā ⁊ hec falsa q̄
cōtradiciunt ⁊ hoc memi. **A**literq; nūc video di
scernē me ista. alie aut̄ memi sepe me discreuis
se cū ea sepe cogitarē. **E**rgo ⁊ itellexisse me sepi
us ista memini. ⁊ qđ nūc discerno ⁊ itelligo re
condo in memoria. vt postea me nūc itellexisse
memineri. **E**rgo ⁊ meminisse me memi sic postea
qđ hec reminisci nūc potui. si recordabor vtq; p
vni memorie recordabor. **A**ffectōes q; ai eadē
memoria cōtinet. nō illo mō q̄ eas hꝫ ip̄e animꝫ

cum patitur eas sed alio multum diuerso sicut sese
huius memorie. Nam et letatum me fuisse reminiscor
non letus. et tristitiam meam preteritam recordor non
tristis. Et me aliquando timuisse recolo sine timore.
et preterite cupiditatis sine cupiditate sum memor.
Aliquando et contrario tristitiam meam tractata letus re
miniscor. et tristis letitia. Quod mirandum non est de
corpore. aliud enim animus. aliud corpus. Itaque si
preteritum dolore corporis gaudens memini. non ita
mihi est. hic vero cum animus sit etiam ipsa memo
ria. Nam et cum mandamus aliquid ut memoris ha
beamus. dicimus? vide. Et illud in animo habeas. Et cum
obliuiscimur dicimus? non fuit in animo. et elapsum
est animo. ipsam memoriam vocantes animum. Cum
ergo ita sit. quid est hoc quod cum tristitia meam pre
teritam letus memini. animus? habet letitiam et memo
ria tristitiam. letusque est animus? ex eo quod inest ei le
titia memoria vero ex eo quod inest ei tristitia tristis
non est? Num forte non pertinet ad animum? Quis hoc
dixerit? Nimirum ergo memoria quasi uentis est ani
mi. Letitia vero atque tristitia quasi cibis dulcis et
amarus. Cum memorie comedantur quasi traiecta in
ventrem. recordari illis possunt sapere non possunt. Ridicu
lum est hec illis similia putare nec tamen sunt omnimodo
dissimilia. Sed ecce de memoria profero cum dico
quatuor esse perturbationes animi. cupiditatem. letitiam. me
tum. tristitiam. Et quicquid de his disputare poteris di
uidendo singula per species sui cuiusque generis. et diffi
o iij

incedo. ibi iuenio quid dicā atq; inde pfero. nec
tū vlla earū pturbatōne pturbor. cū eas remin
iscendo cōmemoro. **E**t atēq; recolerent a me et re
tractarent ibi erāt. ppter a inde p recordatōez po
tuē depromi. Forte ergo sicut de vetre cibis ru
minādo sic ista de memoria recordādo pferunt.
Cur igit i ore cogitatōis nō sentit a disputate
hoc ē a reminiscēte leticie dulcedo. vel amantudo
mesticie. An in hoc dissimile ē quod nō vndiq;
simile est. Quis enī talia volēs loqueret. si quo
tiens tristiciā metum ve nominam? toties merē
vel timere cogeremur. **E**t tū nō ea loqueremur
nisi in memoria nrā. nō tū sonos nominū scdm
imagines impssas a sensibz corpis sed etiā rez
ipsarū notiones. iuenirem? q̄s nulla ianua car
nis accepim? h̄ eas ip̄e anim? p expientia pas
sionū suarū senties memorie cōmēdauit. aut ip̄a
sibi hec etiā cōmēdata retinuit. **S**ed utp p ima
gines an nō quis facile dixerit. **N**omino quippe
lapidem. noio solem. cū res ipse nō assunt sensi
bus meis. in memoria sane mea psto sunt yma
gines earū. **N**oio dolorē corpis. nec mihi adest
dū ml dolet. **N**isi tū adest? dum imago ei? in me
moriam mea nescirē quid dicere. nec eū i disputā
do a voluptate discernere. **N**oio salutem corpis
cū salu? sum corpe. adest mihi q̄dē res ipsa. **V**e
rūtamenī nisi et imago ei? inest? in memoria mea
nullo modo recordarer. q̄d hui? nomis signaret

son? . nec egrotantes agnosceret salute nominata
qd esset dictu . nisi eade imago vi memorie tene
ret . quis ipa res abesset a corpe **N**oio numeros
Quibz numeramus . en assunt in memoria mea
no imagines eoz sed ipsi . **N**oio imaginem sol . et
hec adest i memoria mea . **N**eqz em imaginem
imagine ei? sed ipsa reolo . ipa m remisceti psto
e . **N**oio meoria . et agnosco qd noio **E**t ubi ag
nosco . n i ipa meoria? **N**u et ipa p imaginem sua
sibi ad e . ac no p seipsa? **Q**uid cum obliuione
noio . atq id id agnosco . qd vn agnoscere nisi
memissem? **N**o eudem sonu nois dico . h re qua
significat . **Q**ua si oblit? eem . qd ille valet son?
agnoscere utiqz no valere . **E**rgo cu memoriaz
memini . p seipam sibi psto est ipsa memoria .
Cum vo memini obliuione et memoria psto
est et obliuio memoria qsi memineri obliuio qz
memineri **S**z quid e obliuio . nisi puatio memo
rie . **Q**uo ergo adest vt ea memineri . quando cu
adest meminisse no possum **A**t si quid memim?
memoria retinem? . obliuione aut nisi meminisse
m? nequa qz possemus audito isto nomine rem
que illo significatur sono agnoscere . Memoria
retinetur obliuio . **A**dest ergo ne obliuiscamur
que cum adest obliuiscimur . **A**n ex hoc intelli
gitur non per seipsam inesse memorie cum eam
meminim? . sed per imaginem suam . **Q**uia si per
seipsa psto esset obliuio . no vt meminissemus .

sed ut obliuiscemur efficeret Et hoc quis tandem
indagabit? Quis comprehendet quomodo sit? Ego cer
te dñe laboro et laboro hic in meipso. factus sū
mibi terra difficultatis et sudoris minij Neque ei
nunc scrutamur plagas celi. aut spem interual
la dimetimur. vel terre libramēta querim? Ego
sum quod memini. ego animus? Non tam mirum si a me
longe est. quicquid ego non sum. Quid autem pro
prium quod meipso mihi? Et ecce memorie mee vis non
comprehendit a me. cum ipsum me non dicam preter illam.
Quid enim dicitur? sum. quoniam mihi certum est memi
nisse me obliuionem? An dicturus sum non esse in
memoria mea quod memini. an dicturus sum ad
hoc in esse obliuionem in memoria mea ut non obli
uiscar? Vtrumque absurdissimum est Quid illud terri
um? Quo pacto dico imaginem obliuionis teneri
memoria mea non ipsam obliuionem. cum eam memi
ni? Quo pacto et hoc dicam. quandoquidem cum imp
mū rei cuiusque imago in memoria. prius necesse est
ut assit res res ipsa vnde imago illa possit imprimi?
Sic enim cartaginis memini. sic omnium locorum quibus
interfui. sic facies hominum quas vidi et ceterorum sensuum
nuntiata. sic ipsorum corporis salutem siue dolorem. Cum
præsto essent ista cepit ab eis imagines memoria
quas intuerer prius. et retractare aio cum illa et ab
sentia reminiscerer. Si ergo per imaginem suam non
per seipsam in memoria tenetur obliuio. ipsa vnde
aderat ut eius imago caperet Cum autem adesset. quomodo

imaginē suā in memoria describat. qñ id etiā
qd iam notatū inuenit pñtia sua solet obliuio.
Et tamē quocūq; mō licet sit modus iste incōp
hensibilis ⁊ inexplicabilis etiā ipsam obliuionē
meminisse tue certus sum. q̄ id quod memineri
mus obruit. Magna ista vis ē memorie. nescio
quid horrendū deus me? . p̄funda ⁊ infinita m̄
tuplicitas. ⁊ hoc animus ē. ⁊ hoc ego ipse sum.
Quid ergo sum deus meus? Que natura sum?
Varia multimoda vita: ⁊ imēsa uehement. Ec
ce in memorie mee campis ⁊ antris ⁊ cauernis i
numerabilibus atq; innūerabilib; pleis innūera
biliū rez generibus siue p̄ imagines sicut om̄ū
corp̄m. siue p̄ pñtiā sicut artū siue p̄ nescio q̄s
notiones vel notatōnes sicut affectionez animi
quas ⁊ cū anim? non patit̄ memoria tenet. cū
in aio sit quicqd est in memoria. p̄ hec om̄ia dis
curro ⁊ volito. hac atq; illac penetro etiā q̄ntū
possum. ⁊ finis nusq; . Tanta vis est memorie
tāta vite vis ē in hoīe viuente mortaliter. Quid
igit? agā tu vera meavita de? me? . Trānsito ad
hāc vim meā q̄ memoria vocat̄. trānsito eam. vt
perueniā ad te dulce lumē. Quid diās mibi. Ec
ce ego ascendens p̄ aim meū ad te q̄ desup mibi
manes. trānsito ⁊ istā vim meā q̄ meōria vocat̄
volēs te attingē vñ attingi potes ⁊ iberē tibi vñ
inberē tibi p̄t. Dñt em̄ meōriā ⁊ pecora ⁊ aues
aliequin non cubilia nidos ve repeterēt: nō alia

inulsa quibus assuescunt. Neque assuescere valerent
ullis rebus. nisi per memoriā. Transibo ergo et me-
moriā. ut attingam eum qui separauit me a quadrupe-
dibus. et volatilibus celi sapientiorē me fecit.
Transibo et memoriā. ut te inueniam vera et bona.
et secunda suauitas. Et ubi te inueniam. Si propter me-
moriā meā te inuenio. in memor tui sum. Et quomodo
iam inueniam te. si memor non sum tui. Perdiderat
enim mulier dragmā. et quæsiuit eā cum lucerna. et
nisi memor ei esset. non inuenisset eā. Cum enim esset
inuenta vñ sciret utrum ipsa esset. si memor eius non
esset. Multa memini me perditā quæsisse. et inuenisse.
Vñ istud scio. quia cum quærere aliquid eorum. et dice-
ret mihi nū forte hoc est. nū forte illud. tam diu di-
cebā non ē. donec offerret id quod querebam.
Cui? nisi memor essem. quicquid illud esset etiam si
mihi offerret non inuenire. quia non agnoscerē. Et
semper ita fit. cum aliquid perditum quærimus et inuenimus.
Verumptamen si forte aliquid ab oculis perit non a me-
moria. veluti corpus quodlibet visibile. tenet intus
imago eius. et quærit donec reddat aspectui. Quod
cum inuentum fuerit. ex imagine quæ intus ē recogno-
scit. Nec inuenisse nos dicam? quod pierat si non
agnoscerem? nec agnosce possum? si non memi-
ni. Sed hoc pierat quod oculi. memoria tenebat.
Quod cum ipsa memoria perdit aliquid sicut fit cum ob-
liuiscimur et quærimus ut recordemur: ubi tandem quæ-
rimus nisi in ipsa memoria. Et ibi si aliud per alio

forte offeratur respiciam? donec illud occurrat
quod queram? Et cum occurrerit dicam? hoc est. quod
non dicem? nisi agnoscerem? nec agnoscerem? non
memissem? Certe ergo obliti fuimus. An non
totum exciderat. sed ex parte quam tenebat pars aliqua quere
bat? Quia sentiebat se memoria non simul voluere
quod scire voluere quod scire solebat. quasi detruncata consue
tudine claudicans reddi quod deberat flagitabat.
Tanquam si homo notus siue conspicuus oculis siue cogi
tetur. et nomen eius obliti requiramus. quicquid ali
ud occurrerit non conectitur. quia non cum illo cogitari
consuevit. ideoque respicit donec illud assit ubi scire
assuefacta noticia non inequaliter acquiescat. Et
unde adest. nisi ex ipsa memoria Nam et cum ab
alio commoniti recognoscimus. inde est Non enim
quasi novum credimus? sed recordantes approbam?
hoc esse quod dictum est Si autem penitus aboleatur
ex animo nec admoniti reminiscimur. neque enim
omnino adhuc obliti sumus? quod vel oblitos nos
esse meminimus? Hoc ergo nec amissum querere po
terimus? quod omnino obliti fuerimus? Quo ergo te
querimus domine Cum enim querimus te deum meum. vitam beatam quere
mus Quero te ut vivat anima mea. Vivit enim corpus
meum de anima mea. et vivit anima mea de te Quo ergo
querimus vitam beatam. quia non est mihi donec dictum sit est il
lic ubi optet ut dicam. Quo etiam querimus. Vtrum per re
cordationem tanquam oblitus eam sum. oblitumque
esse me adhuc teneam. an per appetitum discendi in

cognitā siue q̄z nūq̄z scierim. siue q̄z sic oblit⁹
fuerim. vt me nec oblitū esse meminerim. **N**on
ne ipsa ē beata vita. quā oēs volūt. **E**t oīno qui
nolit nemo est. **V**bi nouerūt eā. q̄ sic volūt eā
Vbi viderūt. vt amarēt eam. **N**imirū habemus
eam. nescio quō. **E**t ē alius quidā modus quo
quisq̄ cū habet eā. tūc bt⁹s est. ⁊ sunt qui sp̄e
beati sunt. **I**nferiore mō isti hnt eam q̄z illi qui
iam re ipsa beati sunt. sed tamē meliores q̄z illi
qui nec re nec sp̄e beati sūt. **Q**ui tamē etiāz ip̄si
nisi aliquo mō haberēt eā. nō ita vellēt beati eē.
quod eos velle certissimū est. **N**escio quō noue
runt eā. ideoq̄ hnt eaz in nescio qua noticiā. de
qua satago vt ⁊ in memoria sit: quia si ibi ē. iā
beati sum⁹? aliqn̄. vtrū singillatim oēs. an in il
lo hoīe qui p̄m⁹ peccauit in quo ⁊ oēs mortui. ⁊
de quo oēs cū miseria nati sum⁹? nō quero nūc.
sed q̄ro vt ⁊ in memoria sit beatavita. **N**eq̄ enī
amarem⁹ eam. nisi nossem⁹. **A**udim⁹ nomē hoc
⁊ oēs rem ipsam nos appetē fatemur. **N**ō enim
sono delectamur. **N**ā cū hoc latine audit grec⁹
non delectat⁹ quia ignorat qd dictū sit. nos at
delectamur. sicut etiā ille si grec⁹ hoc audierit.
qm̄ res ipsa nec greca nec latina ē. cui adipiscē
de grecū latinūq̄ inbiāt ceterarūq̄ linguaz hoīes
Nota est igit⁹ omnib⁹. qui vna voce si interroga
ri possent vt ⁊ beati esse vellēt. sine vlla dubita
tione velle rēspōderent. **Q**uod non fieret. nisi nō

ipsa cuius hoc nomen est eo et memoria teneretur.
Nunquid ita ut meminit cartaginē qui vidit. **N**ō
Vita ei beatā nō videtur oculis. quia nō est corpo-
reus. **N**unquid sicut meminimus numeros. **N**on.
Dos enim qui habet in noticiā. non querit adhuc
adipisci. **V**itam vero beatā habemus in noticiā.
ideoque amamus eam. et tamē adhuc adipisci eā
volumus ut beati simus. **N**unquid sicut meminimus
eloquētiā. **N**on. Quāvis enim et hoc nomine au-
dito recordentur ipsam rem qui etiā nondū sunt elo-
quētes. multique esse cupiāt. unde apparet eam
esse in eo et noticiā. tamen per corporis sensus alios
eloquētes aduertūt et delectati sunt. et hoc eē
desiderāt. **Q**ua nisi ex interiore noticiā nō delecta-
rentur. neque hoc esse vellent nisi delectarentur. **B**ea-
tam vero vitā nullo sensu corporis in alijs exprimur
Nunquid sicut meminimus gaudiū. **F**ortasse ita.
Nā gaudiū meū etiā tristis memini. sicut vitā be-
atā miser. **N**eque unquam corporis sensu gaudiū meū
vel vidi et audiui. et odoratus sum. et gustavi. vel
tetigi. sed ex parte sum in animo meo quā letatus sum. et ad-
hesit ei noticiā memorię mee. ut id reminisci valeā
aliquā cū aspiciatōe. aliquā cū desiderio. per earum re-
rum diuersitate de quibus me gauisum esse memini.
Nam et de turpibus gaudio quondam perfusus
sum. quod nunc recordatus detestor atque execror.
Aliquādo de bonis et honestis quod desiderans
recolo tam et si forte non assunt. et ideo tristis

gaudii p[er]tinu[m] recolo. Vbi ergo ⁊ q[uo]d ex[er]pt[us] fuit
vita[m] mea[m] beata[m]. vt recorder eam. ⁊ ame[n] ⁊ deside
re. Nec ego t[ame]n a[m] cu[m] paucis h[is] beati p[ro]fus o[mn]es
esse volum[us]. Q[uo]d nisi certa notitia nossem[us]. non
ta[m] certa volu[n]tate vellem[us]. **S**ed q[uo]d e[st] hoc q[uo]d si q[ui]
rat[ur] a duobus vt ⁊ militare velint. fieri poss[un]t vt al
ter eo ⁊ velle se alit[er] nolle r[ati]o[n]at[ur]. si aut[em] ab eis q[ui]
rat[ur] vt ⁊ esse b[ea]ti velint. fieri posset vt vterq[ue] sta
tim sine vlla dubitatione dicat optare. nec ob
aliud iste nolit. nisi vt beati sint. Num forte q[ui]n
alius hinc ali[us] inde gaudet. ita si o[mn]es b[ea]tos e[ss]e vel
le c[on]sonat. queadmodu[m] c[on]sonaret si hoc interroga
rentur se velle gaudere. Atq[ue] ipsum gaudium
vita[m] b[ea]tam vocat. Q[uo]d ⁊ si alius hinc. ali[us] illinc
assequit[ur]. vnu[m] est t[ame]n quo puenire o[mn]es nituntur vt
gaudeat. Que q[ui]n res est qua[m] se ex[er]ptu[m] non esse
nemo p[otes]t dicere p[re]terea repta in memoria recog
noscat. q[uo]niam beate vite nome[n] auditur. Absit d[omi]ne
absit a corde serui tui qui c[on]fite[re] tibi. absit vt q[ui]
cu[m]q[ue] gaudio gaudeat b[eat]u[m] me putem. Est eni[m]
gaudiu[m] q[uo]d non dat[ur] impijs sed eis qui te gratis
colu[n]t. quo ⁊ gaudiu[m] tuu[m]pe es Et ip[s]a est b[eat]a vi
ta. gaudet ad te. de te. p[ro]p[ter] te. ip[s]a e[st] ⁊ no[n] altera
Qui aut[em] alia putat e[ss]e. aliud sectant[ur] gaudiu[m].
neq[ue] ip[s]u[m] v[er]u[m]. ab aliq[ui] t[ame]n imagine gaudij volu[n]t
tas eo ⁊ no[n] auertit[ur]. Non ergo certum e[st] q[uo]d o[mn]es
esse beati volu[n]t. q[uo]niam qui no[n] de te gaudere volu[n]t q[uo]d
sola vita beata est. non vtiq[ue] vitam beata[m] volu[n]t

An omnes hoc volūt? Sed quā carō concupiscit
aduersus spiritū et spūs aduersus carnem vt nō
faciant qđ volūt cadunt in id quod valent. eoq;
contēti sunt. qz illud qđ nō valent. nō tantū vo
lūt quantum sat est vt valeant. Nam quero ab
oibus vt nō malūt de veritate q̄ de falsitate gau
dere. tam nō dubitāt dicere de veritate se malle
q̄ non dubitāt dicere beatos esse se velle. Bea
ta quippe vita est. gaudium de veritate. Hoc
enī ē gaudiū de te qui veritas es. de? illūminatio
mea. salus faciei mee deus me? Hanc vitā bea
tam oēs volūt. hāc vitā que sola beata est oēs
volūt. gaudium de veritate oēs volūt. Multos
exptus sum qui velint fallere. qui aut falli memi
nem. Vbi ergo nouerūt hanc vitam beatā. nisi
vbi nouerūt etiam veritatē? Amant enī et ipsā.
quia falli nolūt. Et cum amāt beatā vitā quod
non ē aliud q̄ de veritate gaudiū. vtiq; amāt
etiam veritatē. Neq; amarent. nisi esset aliq̄ no
ticia eius in memoria eorū. Cur ergo nō de illa
gaudent? Cur non beati sunt? Quia fortius oc
cupant in alijs que potius eos faciunt miseros.
q̄ illud beatos quod tenuiter meminerunt. Ad
huc enim modicum lumē est in hominibus. am
bulent. ambulent. ne eos tenebre cōprehendāt
Cur autē veritas parit odium: et inimicus ei?
factus est homo tu? verum predicas: cū amet
beata vita q̄ non ē nisi gaudium d. veritate. nisi

q̄ sic amāt veritas . vt quicūq; aliud amāt hoc
qđ amāt velint eē veritatē. Et q̄ falli nolent.
nolūt cōvinci qđ falsi sint. Itaq; ppter eā rem ode
rūt veritatē . quā p veritate amāt . Amāt eaz lu
centē . oderūt eū redarguentē . Quia em̄ falli no
lūt ⁊ fallē volūt . amāt eā cū seipsam indicat . ⁊
oderūt eā cū eosipfos indicat. Inde retribuet eis
vt q̄ se ab ea manifestari nolūt . ⁊ eos nolentes
manifestet . ⁊ eis ipsa nō sit manifesta. Sic sic
edā sic anim⁹ bñan⁹ edā sic cœ? ⁊ lāguīdus tur
pis atq; indecēs latē vult . se aut vt lateat aliqd
nō vult . Cōtra illi reddit vt ip̄e nō lateat verita
tē . ip̄m aut veritas lateat . Tamē edā sic dū mib
est . veris man⁹ vult gaudē qđ falsis. Bt̄us ergo
erit . si nulla interpellāte molestia de ip̄a p quā
vera sunt oīa sola veritate gaudebit. ¶ Ecce qñ
tū spaciatus sū in memoria mea q̄rens te dñe . ⁊
nō te inueni extra eā . Neq; em̄ aliqd de te inueni
qđ nō meminisse ex quo didici te . Nā ex quo
didici te nō sum oblitus tui . Vbi em̄ inueni veri
tatē . ibi inueni deum meū . ipsam veritatē . quaz
ex quo didici nō sum oblitus . Itaq; ex quo di
dici te manes in memoria mea . ⁊ illic te inuenio
cum reminiscor tui ⁊ delector in te . Dee sūt san
cte delicie mee quas donasti mibi . misericordia
tua respiciēs paupertatē meā. Sz vbi manes? In
meō ria mea . Dñe vbi Illic manes. Quale cubi
li fabricasti illic ē: Quale scūariū edificasti tibi.

Tu sedisti hanc dignationē memoriē mee. vt
maneas in ea sed in qua eius parte maneas hoc
considero Trāscendi em̄ ptes eius quas habet ⁊
bestie cū te recordarer. qz nō ibi te inueniebā in
ter imagines rerū corpaliū. et veni ad partes
eius vbi amendaui affectōnes animi mei. nec
illic inueni te Et intraui ad ipsius ai mei sedem
que illi est in memoria mea. qm̄ fui quoqz me
minit anim⁹. nec ibi tu eras. qz sicut nō es ima
go corpalis. nec affectio viuentis. qualis ē cū
letamur. tristamur. cupim⁹ metuim⁹ memini
mus. obliuiscimur. et quicqđ biuōi est ita nec
ipse aim⁹ es. qz dñ⁹ deus ai tu es Et commutan
tur hec omnia. tu autē incommutabilis manes
sup oia. et dignatus es habitare in memoria mea
ex quo didici Et qđ quero quo loco eius bites
quasi vero loca ibi sint. Habitas certe in ea. qm̄
tui memi ex quo didici et in ea te inuenio cuz re
cordor te Vbi ergo te inueni vt discerem te. Ne
qz em̄ iā eras in memoria mea. priusq̄m te disce
rem Vbi ergo te inueni vt discerem te. nisi in te
supra me Et nusq̄m locus ⁊ recedimus ⁊ accedi
mus ⁊ nusqz locus. Veritas vbiqz presides omi
bus ⁊ silentib⁹ te. simulqz rñdes oibus edā diuē
sa ⁊ silentib⁹ Liquide tu respondes h̄ nō liquide
oēs audiūt Oēs vñ volūt cōsulūt. h̄ n̄ sēp quod
volūt audiūt Optim⁹ mister tu⁹ ē. q̄ nō magis
int⁹ hoc a te audiē qđ ipē voluerit. h̄ potius hoc

velle qđ a te audierit **S**ero te amauī pulchritū
do tā antiq̃ et tam noua. sero te amauī **E**t ecce in
tus eras et ego foris et ibi te q̃rebam. et in ista for
mosa que fecisti irruebā. deformis **M**ecum eras
et tecū nō erā ea me tenebant longe a te. que si i
te essent non essent **V**ocasti et clamasti et rupisti
surditatē meam **C**oruscasti. splendiisti. et fu
gasti cecitatē meam. **F**lagrasti et duxi spūm.
et anhelō tibi **G**ustauī. et esurio et sitio **T**etigi
sti me et exarsti in pacem tuam. **C**um inhesero ti
bi ex omni me nūq̃z erit mihi dolor et labor. et ui
ua erit vita mea tota plena te. **N**unc autem qm̃
quē tu implex subleuas eū. qm̃ tui plenus nō sū
cneri mihi sum **C**ontēdunt leticie mee flēde cuz
letandis meroribus et ex qua pte stet victoria
nescio **E**p mihi dñe miserere mei. **C**ontendunt
merores mei mali cum gaudijs bonis et ex qua
parte stet victoria nescio. **E**p mihi dñe misere
re mei. **E**p mihi. ecce vulnera mea nō abscondo
Medicus es. eger sum. **M**isericors es. miser sū
Nūqđ nō tēptatio ē vita humana sup̃ terram
Quis velit molestias et difficultates tolerare
Tolerari ea iubēs nō amari **N**emo quod tolerat
amat et si tolerare amat **Q**uāuis em̃ gaudeat se
tolerare. mauult tñ nō eē qđ toleret **P**rosp̃era in
aduersis desidero. aduersa in prosperis timeo.
Quis inter hec medi⁹ locus ubi nō sit hūane vi
te tēptatio **V**esperitatibz sc̃li semel et iteruz a ti

more aduersitatis et a corruptōe leticie . **V**e ad
uerſitatibꝫ ſc̃i ſemel uite ⁊ et tercio . a deſiderio
pſperitatis . et qꝫ aduerſitas dura eſt . ⁊ ne frā
gat tolerantia Nunquid nō tēptatio ē vita b̃ua
na ſup̃ terrā . ſine ṽllo inſterſitio **I**ō tota ſpes
mea nō niſi in magna valde mia tua **D**a quod
iubes ⁊ iube quod vis **I**mpas nobis continētiā
Et cū ſcizē ait q̃dam qꝫ nemo p̃t eſſe continēs
niſi deus det et hoc ip̃m erat ſapientie ſc̃ire cuius
eſſet hoc donū **P**er continentiam quippe colligi
mur ⁊ redigimur in vnū a quo in multa defluxi
mus **M**in⁹ em̃ te amat q̃ aliq̃d tecū amat quod
nō p̃pter te amat **O** amor q̃ ſemp̃ ardes ⁊ nunq̃
extingueris . caritas deus meus accēde me **C**ōti
nentiā iubes **D**a qd̃ iubes . et iube quod vis **I**u
bes certe vt cōtineā a concupiſcētia carnis ⁊ cōcu
piſcētia oculorū et ambitione ſeculi . **I**uſſiſti a
concubitu ⁊ de ipſo coniugio melius aliq̃d q̃z cō
ceſſiſti monuiſti **E**t qm̃ dediſti factuz ē . et ante
q̃z diſpensator ſacramēti tui fierē . **S**ed adhuc
viuūt in memoria mea de q̃ multa locut⁹ ſuꝫ ta
liū rez⁹ images q̃s ibi conſuetudo mea fixit . et
occurſant mihi vigilantī quidē carentes viribꝫ
in ſomnis autē nō ſolū ṽh ad delectationem ſed
etiam vſqꝫ ad conſenſionem . factumqꝫ finitli
mum **E**t tantum valet imaginis illuſio in aīma
mea et in carne mea . vt dormienti falſa viſa per
ſuadeant quod vigilantī vera nō poſſunt . **M**un

quid tūc ego nō sū dñe deus meus **E**t tamē tūc
interē. int̄ meip̄uz ⁊ meip̄m intra momentū. quo
hinc ad soporez transeo vel huc inde retransleo.
Vbi ē tunc ratio que talibus suggestiombus re
sistit vigilans. ⁊ si res ip̄e ingerant inconcussus
maneo **N**unquid claudit cū oculis. nūquid so
pitur cū sensibz corpis **E**t vnde sepe etiā in som
nis resistim⁹. nūq̄ p̄positi memores atq̄ in eo
castissime p̄manentes nullū talibus illecebris ad
hibemus assensum **E**t tamē tūc interest vt cum
aliter accidit euigilantes ad conscientie requiez
redeamus. ip̄saq̄ distantia repeamus. nos nō
fecisse. qđ tamē in nobis quoq̄ mō. factū esse do
leamus **N**ūquid nō potēs est manus tua deus oi
potens sanare omnes languores anime mee. atq̄
abundantiorē gratia tua lasciuios motus etiā
mei saporis extinguere **A**ugebis domine magis
magisq̄ in me munera tua vt anima mea sequa
tur me ad te occupiscētie visco expedita. vt nō
sit rebellis sibi. atq̄ vt in somnis etiā non solum
nō perpetret illas corruptelaxturpitudines per
imagines aiales vsq̄ ad carnis fluxum. sed ne cō
sentiāt quidē **N**ā vt nihil tale vel tantulum libe
at. quātulū possit nutu cohiberi etiā i casto dor
mientis affectu. nō tūc in hac vita. sed etiā in
hac etate nō magnū ē oipotentī q̄uales facere su
pra quaz petim⁹ ⁊ intelligim⁹. **N**on tamen q̄
adbuc sim in hoc genere mali mei dixi bono do

mimo meo. exultās euz tremore i eo qđ donasti
mibi et lugēs in eo qđ incōfūmatus sū et sperās p
fectu p te in me misericordias tuas vsq; ad ple
nariā pacē quā tecū habebūt interiora et exterio
ra mea. cū absorpta fuerit mors in victoria.

Est alia malicia diei que vtnā sufficiat ei **R**e
ficiamus ei quotidianas ruinas corpis edendo et bi
bendo prius q̄ esca et ventrē destruas. cum oc
cideris indigētā meā sacietate mirifica. et corrup
tibile hoc indueris incorruptione sempiterna

Nunc at suavis est michi necessitas et aduersus
istā suauitatē pugno ne capiar. et quotidianuz
bellū gero in ieiunijs sepius in seruitutē redigēs
corpus meū. et dolores mei voluptate pellunt.

Nā fames et sitis quidam dolores sunt. et vrunt
sicut febris necant nisi alimentorū medicina suc
currat **Q**ue qm̄ p̄sto est ex consolatione mune
rum tuorū in quibus nostre infirmitati terra et
aqua et celum seruiūt. calamitas delicie vocantur

Hoc me docuisti vt quēadmodū medicamēta
sic alimenta sūpturus accedā **S**ed dū ad quie
tē sacietatis ex indigētē molestia transeo i ipso
trāfitu insidiat mibi laqus occupiscētē **I**p̄e em̄
trāfit voluptas ē. et nō ē alius q̄ trāseat q̄ trāsire
cogit necitas **E**t cū salū sit cā edendi et bibēdi ad
iūgit se t̄q; pedisse q̄ piculosa iocūditas. et ple
rūq; p̄ire conat vt eius cā fiat quod salutis causa
m e facere vel dico. vel volo. nec idē modū vt vsq;

est. **N**ā quod saluti satis est. delectationi parū
est. Et sepe incertum fit vtruz adhuc necessaria
corporis cura subsidium petat. an voluptaria cu
piditatis fallacia ministerium suppetat. **A**d hoc
incertum bilarescit infelix anima. et in eo ppa
rat excusationis patrociniū gaudens nō appare
re qđ satis sit moderationi valitudinis vt obten
tu salutis obumbret negociū voluptatis. **H**is tēp
tationibus quotidie conor resistere. et inuoco de
xterā tuā ad salutē meā et ad te refero estus me
os. qz consiliū mihi de hac re nō dū stat. **A**udio
vocē iubentis dei mei. **N**ō grauentur corda vrā i cra
pula et ebrietate. **E**brietas longe ē a me. misere
beris ne appinquet mī. **C**rapula at nūnqz sub
repat seruo tuo. misereberis vt longe fiat a me.
Nemo em̄ potest esse continens. nisi tu des. **M**ulta
nobis orantibus tribuis. et quicquid boni ante
qz oremus accipimus. a te accipimus. et vt po
stea cognosceremus a te accepimus. **E**briosus
nunqz fui. sed ebriosos a te factos sobrios ego
nouī. **E**rgo a te factum ē vt hoc nō essent quod
nunqz fuerūt a quo factū est vt hoc nō semp es
sent qđ fuerūt a quo etiā factū est vt scirent vbi
qz a quo factum est. **A**udiui et aliam vocē tuā.
Post concupiscentias tuas non eas. et a volunta
te tua auertere. **A**udiui illā ex munere tuo. qz
multum amavi. **N**eqz si manducauerimus abū
dabimus. neqz si non manducauerimus. deerit

nobis. hoc est dicere. **N**ec illa res copiosum me
faciet. nec illa erumpnosum **A**udiui et altera **E**go
enim didici in quibus sum sufficiens esse. et abunda
re noui. et penuriam pati noui. **O**mnia possum in
eo qui me confortat **E**cce miles castrorum celestium.
non puluis quod nos sumus? **E**t memeto quia puluis
sum? et de puluere fecisti hominem. et perierat et iue
tus est. **N**ec ille in se potuit. quia item puluis fuit.
quam talia dicentem afflatu tue inspirationis ada
maui. **O**mnia possum inquit in eo qui me confortat.
Conforta me ut possim **D**a quod iubes et iube
quod vis **I**ste se accepisse confitetur et quod glo
riatur in domino gloriatur **A**udiui alium rogantem
ut accipiat **A**ufer a me inquit concupiscentias ven
tris **V**n appetit scire deus me? te dare. cum sit quod
impas fieri **D**ocuisti me pater bone omnia mun
da mundis. sed malum esse tui quod per offensiones
madducat. et omnem creaturam tuam bonam esse nihilque
abijciendum quod cum gratia actione patitur. et quia esca
nos non commendat deo et ut nemo nos iudicet in ci
bo aut in potu **E**t quod madducat non madducantem non
spernat et quod non madducat madducantem non iudicet.
Didici haec. gratias tibi. laudes tibi deo meo in gremio
meo. pulsatori auri meae. illustratori cordis
mei **E**ripe me ab omni temptatione **N**on ego im
mundiciam obsequii timeo. sed imundiciam cupiditatis.
Sed noce. omne carnis genus quod ab eo esset vni
madducare permittit. belyam cibo carnis refectionem
p nij

iobāne mirabili abstinentia peditū aialib? . hoc
est locustis in escā cedentibus nō fuisse pollutū
Et scio esau lēticule concupiscētia deceptū . 7 da
uid ppter aq̄ desiderū a seipso rep̄hensū 7 regem
nr̄m nō de carne sed de pane esse tēptatum . **D**e
oq; 7 ppl's i heremo . nō q; carnes desiderauit sed
q; esce desiderio aduersus dñm murmurauit . im
probari meruit **I**n his temptationibus positus
certo quotidie aduersus concupiscēcias mādu
candi 7 bibendi . **N**ō enī est q; semel precidere 7
vltius attingere nō decernam . sicut de concubi
tu potui **I**taq; fremi gutturis tempata relaxati
one 7 constrictōne tenendi sunt . **E**t quis ē dūe
q̄ nō rapiat aliquātulū extra metas necessitatis
Quisquis ē magnus ē . magnificet nomē tuum
Ego at nō sū . q; p̄ctōr lō sū . s; 7 ego magifico
nomē tuum . et int̄ pellat te p p̄ctis meis qui vi
cūt seculū numerās me itē ifirma membra corpo
ris sui . q; 7 imp̄fēcū e? viderunt tui : et in libro
tuo omnes scribentur . **V** De illecebra odorū
nō satago nimis . **C**ū absunt nō requiro . cum
assūt nō respuo . patius eis etiāz sēmp carere **I**ta
mibi videar forsitan fallar **S**unt enī et iste plā
gende tenebre . in quibus me latet facultas mea
que in me est vt animus meus de viribus suis ip
se se interrogans non facile sibi credendum exi
stimet . quia 7 quod inest plerūq; occultuz ē
nisi expientia manifestat **E**t neō secur? eē dz .

in ista vita que tota tēptatio nominat^r vt q̄ fie
ri potuit ex deteriore melior. nō fiat etiā de me
liore deterior. vna spes. vna fiducia vna firma
pmissio mia tua **V**oluptates aurium tenaci^r me
iplecauerāt. et subiugauerūt. et resoluiſti. ⁊ libe
raſti me. **N**unc i sonis quos aiant eloquia tua
cum ſuaui et artificioſa voce cantant^r. ſateor ali
quātulū acquieſco. nō quidē vt heream ſed vt
ſurgā cū volo Attamen cū ipſis ſententijs q̄b⁹
uiuunt vt admittant^r ad me q̄runt in corde meo
nō nulli⁹ digitatis locū. et vix eis p̄beo congruen
tē **A**liquādo em̄ ampli⁹ mibi videor honoris eis
tribuē q̄z decz. dū ipſis ſcis deis religioſi⁹. ⁊ ar
dentius ſentio moueri aios noſtros i flamma pi
etatis cū ita cantant^r. q̄z ſi nō ita cātarent^r ⁊ oēs
affcūs ſpūs nr̄i p̄ ſuaui diuerſitate hēre pprios
modos i voce atq̄ cantu quoz nescio qua occul
ta familiaritate excitentur. **S**ed delectatio car
nis mee cui mentē eneruandū non oportet dari
ſepe me fallit dū rōnem ſenſus nō ita comitatur
vt patienter ſit poſterior. ſed tm̄ quia propter
illā meruit admitti etiā p̄currere ac ducere cona
tur **I**ta i his pecco nō ſentiēs. h̄ poſtea ſentio.
Aliqui at̄ hanc ip̄az fallaciā imoderati⁹ cauens er
ro nimia ſeueritate. ſed valde interdum. vt me
los omne cantilenaz ſuauiū quibus dauidicum
pſalterium frequentat^r ab auribz meis remoueri
velim atq̄ ip̄i⁹ **T**utius h̄ m̄ videtur quod de

alexandrino epō athanasio sepe mihi dictū come
mini q̄ tā modico flexu vōs faciebat sonare lec
torē psalmi vt pnūānti viāior esset q̄z canēti
Verūpt amē cū reminiscor lacrimas meas q̄s
fudi ad cant? ecclē tue in primordijs recupate si
bei mee. et nunc ipm cū moueor nō cantu sed ro
bus q̄ cantant cū liq̄da voce et conuenientissima
modulatione cantant. magnam instituti hui?
utilitatem rursus agnosco **I**ta fluctuo inter pi
culum voluptatis et expimentum salubritatis.
magis adducor nō quidē irretractabilem sentē
tiam pferens cantādi cōsuetudinē approbare in
ecclesia vt p oblectamenta auriū infirmior ani
mus in affectū pietatis assurgat **T**amen cū mī
acēdit vt mē amplius cantus q̄z res que canitur
moueat. penaliter me peccare cōfiteor. et tūc mal
lem nō audire cantantē. **E**cce vbi sum: flete
mecū. et pro me flete. qui aliquid boni vobiscū
intus agitis vñ fcā pcedunt **N**ā q̄ nō agitis nō
vos hec mouent **T**u āt dñe deus meus exaudi.
respice et vide et miserere et sana me in cui? ocul
mihi q̄stio fact? sum et ipsa ē languor meus **R**e
stat voluptas oculo pistorum carnis mee. de qua
loquar cōfessiones q̄s audiēt aures templi tui au
res fraterne ac pie vt occludamus tēptationes cō
cupiscētie carnis q̄ me adhuc pulsan. igemiscē
tem habitaculum meū quod de celo ē supidui cu
pientē **P**ulchras formas et varias intidos et ame

nos colores amant oculi. non teneant hec animas
mea. teneat ea deus qui hec fecit. bona quidem val
de sed ipse est bonum meum. non hec. Et tangunt me
vigilante totis diebus. nec requies ab eis datur
mibi sicut datur a vocibus canoris aliquando ab o
ribus in silentio **I**psa enim regina celorum lux ista per
fundes cuncta que cernimus. ubi ubi per diem fuero me
ti modo allapsu blandit mihi aliud agendum nea non aduer
tenti **I**nsinuat autem se ita vehementer ut si repete sub
trahatur cum desiderio requiratur et si diu absit contri
stat animum **O** lux quam videbat tobyas cum clausis
istis oculis filium docebat vite viam et ei prebatur pe
te caritatis nusquam errans. aut quam videbat ysa
ac pergrauatis et optis senectute carnis lumibus
cum filios non agnoscendo benedicere. sed benedicendo
agnoscere meruit. aut quam videbat iacob cum
ipse pergradi etate captus oculis in filijs presignata
futuri populi genera luminosa corde radiauit et
nepotibus suis ex ioseph deuexas mystice man
non sicut pater eorum foris corrigebat. sed sicut ip
se intus discernebat ipse fuit. **I**psa est lux. vna
est et talia non est. et vnum omnes qui videt et amant eam
At ista corporalis de qua loquebar illecebrosa ac
periculosa dulcedine condit vitam seculi. oculis
amatoribus **Q**ui autem et de ipsa laudare te norunt
deus creator omnium. assumunt eum in ymnis tuo
non assumuntur ab ea in somno suo **S**ic esse cu
pio **R**esisto seductionibus oculorum. ne implicentur.

pedes mei quibus ingredior viā tuā. et erigo ad
te invisibiles oculos ut tu euellas de laqueo pe
des meos Tu subinde euellis eos. nam illaquea
tur. Tu non cessas euellere. ego autem crebro
hereo in vbiq; sperfis insidijs. quoniam nō dor
mies neq; dormitabis q̄ custodisti Rachel Quaz
innumerabilia varijs artibus et opificijs investi
bus calciamenti vasis et eiusmodi fabricatio
bus picturis etiā diuersis signētis atq; his vsum
necessariū atq; moderatū et piā significationē lōge
trāsgredientib; addiderunt homines ad illecebras
oculorū. foras sequentes qd faciūt. intus relinque
tes a quo facti sūt. et extēminātes qd feci sūt. At
ego d's meus et decus meū etiā hinc tibi dico im
mū et sacrifico laudē sacrificatori meo. quā pulcra
traiecta per animas in mām? artificiosas ab illa pul
chritudinē veniūt q̄ super animas est cui suspiat
anima mea die ac nocte Sed pulchritudinē ex
teriorū opatores et sectatores inde trahūt appro
bi modū. nō autē inde vtiendi modū. Et vbiq; est
et nō videt eū. ut nō eant longius ut fortitudini
ad te custodiāt. nec etiā spergāt in delicias la
situdines Ego autē hec loquens atq; discernēs
etiā istis pulchris gressū innecto. sed tu euellis
dñe Euellis tu. quā misericordia tua ante oculos
meos est. Nā ego capior miserabiliter: et tu euel
lis misericorditer. aliquā nō sentientē qz suspensi
us ināderā. aliquā cū dolore. qz iā ibe seram. Duc

accedit alia forma tēptationis . multiplicius pi-
culosa . Preter ei concupiscētiā carnis q̄ inest i be-
lātionē oīm sensuū ⁊ voluptatū . cui seruiētes
depereunt q̄ longe se faciūt a te : inest anime per-
eundē sensū corpis quedā nō se oblectandi i ca-
ne sed expiendi p carnē vana ⁊ curiosa cupidi-
tas . noīe cognitionis ⁊ scie palliata . **Q**ue qm̄
in appetitu noscēdi ē . oculi autē sunt ad cogno-
scendū in sensibz principes : concupiscētiā ocu-
loꝝ eloq̄o diuino appellata est . Ad oculos enī
pprie vidē ptinēz **V**tūmur āt hoc vbo etiā i ceteris
sensibz cū eos ad cognoscēdū intendim⁹ Nezei
dicim⁹ audi qd̄ rutilzā olfac q̄z niteat . ā gusta
q̄z splēbeat aut palpa q̄z fulgeat **V**idēi ei dicū
hec oīa **D**icim⁹ āt nō solum . vidi quid luceat .
quod soli oculi sentire pnt sed etiā vite quid so-
net . vide qd̄ oleat . vide qd̄ sapiat . vide q̄z dux-
sit **I**deoq̄ generalis expientia sensuū concupi-
scētia sicut dīctū est oculoꝝ vocat⁹ q̄z videndi
officiū i q̄ primatū ocl̄i tenēt . etiā ceteri sensus
sibi de similitudine vsurpat aliquid cognitionis
explorāt **E**x hoc āt euidentius discernit⁹ . quid
voluptatis qd̄ curiositatis agat⁹ p sensus quod
voluptas pulchra . canora . suauia . sapida leuia
seclat⁹ . curiositas āt etiā his contraria temptandi
causa . nō ad subeundā molestiā . sed expiendi
nocēdiq̄ libidinē . **Q**uid enī voluptatis habet
videre in laniato cadauere quod exhorreas . **E**t

tamen sicubi iacet. concurrunt ut contristentur ut
palleant Timet etiam ne in somnis hoc videant. quod
si quis eos vigilantes videre coegerit aut pulchri
tudinis ulla fama persuaserit Ita et in ceteris sen
sibus quod persequi longum est. Et ex hoc morbo cupi
ditatis in spectaculis exhibentur queque miracula.
Hinc ad perscrutanda nature secreta quod preter nos
est operata proceditur que scire nihil prodest.
et nihil aliud quam scire homines cupiunt Hinc etiam
si quod eodem puerse scire sine per artes magicas querit
hinc etiam in ipsa religione deus temptatur. cum
signa et prodigia flagitant. non ad aliquam salutem
sed ad solam experientiam desiderata In hac tam mu
sa filua plena insidiarum et periculo. ecce tam multa
pericula a meo corde dispuleri sicuti donasti me
facere deus salutis mee Attamen quando audeo dicere
cum arcumque quotidianam vitam nostram tam multa
huius generis res arcum strepant. quando audeo dicere
nulla re tali me interitum fieri ad sperandum et vana
cura capiendum Hanc me iam theatra non rapiunt.
nec curo nosse transitus fidei nec anima mea un
quam respicienda quiescit umbrarum. omnia sacrilega testa
menta detestor. A te domine deus meus cui humilem
famulatum ac simpliciter deo quantis mecum mac
hina suggestionum machinationibus agit inimi
cus ut signum aliquod petam. sed obsecro te per
regem nostrum. et priam israel in simpliciter castam. ut
quomodo a me longe est ad ista consentio. ita

fit semp lōge atq; longius Pro salute āt cuiusq;
cū te rogo alius multū differēs finis ē intētiois
mee. ⁊ te faciēte qđ vis das mihi. ⁊ dabis libentē
sequi Verūptamē in quā multis minutissimis .
et contēptibilibus rebus curiositas quotidie nrā
temptet et qđ sepe labamur quis enumerat quo
tiēs narrātes inania pmo quasi toleramus ne of
fendamus infirmos deniq; paulatim libētē ad
uertimus Canē currentem post lepore iā nō spe
cto cū in circo sit. atuero in agro si casū trāseaz
auertit me fortassis et ab aliqua magna cogita
tione atq; ad se conuertit illa venatio nō deuiare
cogens corpore iumentis: sed cordis inclinatione
et nisi iam mihi demonstrata infirmitate mea cū
to āmoneas . aut ex ipsa visione p aliquā confi
derationem in te assurgere . aut totum cōtemue
re atq; trāfire vanus hebesco Quid cū me domi
sedentem stellio muscas captans . vel aranea re
thibus suis irruentes implicans sepe intentum fa
ciat Num quia pua sunt animalia ideo non res ea
dem gerit Pergo inde ad laudandum te creato
rem mirificum atq; ordinatorem rerū omnium .
sed nō inde intent⁹ esse ināpio Aliud est cito fuz
gere . aliud est nō cadere . Et talibus vita mea
plena est et vna spes mea magna valde miseri
cordia tua Cū em̄ i huiusmodi reb⁹ concepta
culū sit cor nostrū et portat copiose vanitatis ca
teruas . hinc ⁊ orōnes nostre sepe interrūpnuntur

atq; turbant. et ante conspectum tuum dū ad
aures tuas voce cordis intēdimus. nescio unde
irruentibus nugatoris cogitationib; res tanta
præditur Nunquid etiā hoc inter contemnēda
deputabimus aut aliquid nos reducet in spem.
nisi tota mia tua. qm̄ cepisti mutare nos. Et tu
scis quanta ex pte mutaueris. qui me primitus
sanas a libidine vindicandi me. vt ppius fias
etiā ceteris omnib; iniquitatib; meis ⁊ sanes om
nes languores meos. ⁊ redimas me de corrupti
one vitā meā ⁊ corones me in miseratione ⁊ mia
⁊ facies in bonis desiderii meū. q; pssisti a tioē
tuo supbiā meā. et māfuefacisti iugo tuo cerui
cē meā Et nunc posito illud ⁊ leue est mihi. qm̄
sic pmissisti ⁊ fecisti. et vere sic erat. ⁊ nesciebā
qm̄ id subire metuebā Sz nunqd dñe q̄ sol? sine
typlo dñaris q; solus ver? deus es q̄ nō habes
dñm. nūqd hoc q̄ terciū temptatōis genus ces
sauit a me. aut cessāē in hac tota vitā potest. ti
meri ⁊ amari velle ab hoib; non propter aliud
sed vt inde sit gaudiū. quod non est gaudium
Misera vita est ⁊ feda iactantia Vnde sit vt ma
xie nō amare te. nec caste timere te Ideo q; tu su
pbis resistis. hūilib; at das grām ⁊ intonas sup
ambitiones sc̄li. ⁊ cōtremūt fundamēta mōtiū
Itaq; nobis qm̄ ppter qdā hūane societatis of
ficia necariū est amari ⁊ timeri ab hoib; instat
aduersari? v̄e btitudis nr̄e vbiz sp̄ergēs i lacis

euge euge vt dū auide colligimus . incautē capi
amur . et a veritate tua gaudiū nrū deponam?
atq; in hominū fallaciā ponamus libeatq; nos
amari et timeri nō propter te . sed pro te . atq; is
to mō sui similes fcos secū habeat: nō ad concor
diā caritatis . sed ad cōsortiū supplicij qui statu
it sedē suā ponere ad aquilonē . vt tibi pueris et
distorta via imitanti tenebrofi frigidiq; serui
rent **N**os dñe pusillus grex grex tu? ecce sum?
tū nos posside **P**retēde alas tuas et fugiam? sub
eas **G**loria nostra tu esto . propter te amemur . et
vbu tuū timeat in nobis Qui laudari vult ab ho
mib; vitupante te . nō defendit ab hoib; iudiciā
te te . nec eripiet dānāte te **C**ū autē nō pccōr
laudat in desiderijs aīe sue nec qui iniq; gerit bñ
dicit . h̄ laudat hō ppter aliqd donum quod de
disti ei . at ille plus gaudet sibi laudari se q̄ ip
sum donū habē vñ laudat . etiā iste te vitupan
te laudat . et melior iā ille q̄ laudauit q̄ iste q̄
laudat? **I**lli ei placuit in hōie donū dei . huic ā
plus placuit donū hois q̄ dei **T**emptamur his
tēptationib; quotidie dñe . sine cessatione tēpta
mur **Q**uotidiana fornax nrā ē hūana lingua .
Impas nob; in hoc genē cōtinentiā . **D**a qd iu
bes ciube qd vis **T**u nosti de hac re ad te gemi
tū cordis mei et flumina oclorū meorū **N**eq; ei faci
le colligo q̄ sim ab ista peste mūdāciōis et mltū
timeo occulta mea que norunt oculi tui meiāt
q i

nō Est enī q̄lis cūq; i alijs generib; tēptatōnī
mibi facultas explorādi me. in hoc pene nulla
est. Nā et a voluptatibus carnis a curiositate
supuacanea cognoscēdi vidē q̄ntum assecut? sū
posse refrenare aim meū. cū eis rebus carō vlt
lūtate vlt cū hoc abhūnt Tūc enī me interrogo
q̄z magis min? ve mibi molestū sit non habere.
Quidē vero que ob hoc expetunt? vt alicui triū
istaz cupiditatum vlt duab; eaz. vlt omnib;
seruiant si p se discere nō potest anim? vtrū eas
hīs contempnat. pnt adimitti vt se pbet. laude ve
ro vt careamus atq; in eo expiamur quod possu
mus Nunq̄d male viuendū est taz per dīte atq;
imamē vt nemo nos nouerit qui nō detestetur.
Que maior demētia diā aut cogitari potest At
si bone vite bonorūq; opm comes a solet a debet
esse laudatio. tā comitatū e? q̄z ipsā bonā vitaz
deseri nō oportet Nō autē sentio sine quo esse. ā
equo aio aut egre possim. nisi cū affuerit Quid
igit tibi in hoc genere tēptationis dñe confiteor
Quid nisi delcāri me laudib;? Sed amplius ip
sa veritate q̄z laudibus Nam si mibi proponat
vtrū malim furēs. aut in oibus rebus errās. ab
oibus homibus laudari an cōstās a in veritate cer
tissimus ab oibus vitupari. video quid eligam
Verūtamen nollē vt vlt augeret nū gaudiuz cu
iuslibet boni mei suffragiū oris alieni. Sed au
get fiteor nō solū hā vitupatō minuit. et cū ista

miseri
quali
nobis
rebus
quo c
verue
uecti
genti
stari
aut bo
meis
displi
timan
rea sic
dator
eadē
sunt.
laudor
idem a
la aim
certus
bus m
ri opo
bac re
meipm
tribus
diligē
in laud

177
miseria mea pturbor subintrat mihi excusatio q̄
qualis sit tu scis d̄s nā me incertū facit Quia enī
nobis impasti nō tm̄ continentia id est a q̄bus
rebus amorē cobibeam? . verū etiā iusticiā . i.
quo cā conferamus . nec te tm̄ voluisti a nobis .
verū etiā pximū diligere . sepe mihi videor de p
uectu . aut spe proximi delectari cū bene intelli
gentis laude delector: et rursus eius malo contri
stari . cū eū audio vitupare quod aut ignorat .
aut bonū est . Nā et contristor aliquādo laudibz
meis . cū vlt̄ ea laudant in me in quibus mihi ipi
displiceo . vlt̄ etiā bona minora & leuia pl̄is ef
timant q̄z estimāda sūt . h̄ rursus vñ scio an p̄pte
rea sic afficior qz nolo d̄ me ip̄o a me dissētiē lau
datorē meū . nō qz illius vtilitate moueor . h̄ qz
eadē bona que mihi in me placēt iocūdiora mihi
sunt . cū et alteri placēt Quodāmodo ei non ego
laudor . cū de me sentētia mea nō laudat qñqui
idem aut illa laudantur q̄ mihi displicent aut il
la ampli⁹ q̄ mihi min⁹ placēt . Ergo ne de hoc in
certus sum mei Ecce i te vitas videor nō me laudi
bus meis p̄pter me h̄ p̄pter pximi vtilitatē moue
ri oportere . et vt vita sit nescio . Minus mihi in
hac re not⁹ fuit ip̄e q̄z tu Obsecro te d̄s meus et
me ip̄m mihi iudica vt cōfitear oraturis p̄ me fra
tribus meis qd̄ in me laudū cōpiero Iterum me
diligētius iterrogē si vtilitate proximi moueor
in laudibz meis cur min⁹ moueor si q̄ quis ali⁹

inuisse vituperetur q̄z si ego. **C**ur ea contumelia
magis mordeor q̄ in me q̄z q̄i aliū eadē inq̄tate
corā me iacit **A**n hoc nescio. **E**cā ne id restat
vt ipse me seduā. **q̄** vñ nō faciā corā te in corde
et lingua mea. **I**nsaniā istaz dñe lōge fac a me
et oleū p̄ccōris mibi sit os meū ad impingūādū
caput meū **E**genus et paup̄ ego sum. et melior
in occulto genitu displicens nibi. et querēs mi
sericordiā tuā. donec reficiat̄ defectus me? **q̄** p̄fi
ciat̄ vsq; in pacē quā nescit arrogantis oculus
Sermo at ore p̄cedens et facta q̄ innotescunt
hominib; habēt temptationē piculofissimaz ab
amore laudis. qui ad priuatā q̄ndā excellētiā
contrahit emēdicata suffragia. temptat et cū a
me in me arguit̄. eo ipso quo arguit̄ **E**t sepe hō
de ipso vane gl̄ie contēptu vāni? gl̄iatur. iō q̄
non iā de ipso cōtemptu gl̄ie gloriatur **N**ō em̄
eā contēpmit cū gl̄iatur itus **E**t iā intus ē aliud
in eodē genere tēptatōis malū quo inanesunt.
qui placēt sibi de se q̄zuis alijs vel placeāt v̄l di
spliceant. nec placere affectent ceteris. sed sibi
placētes multum tibi displicent. non tantuz de
nō bonis quasi bonis verūetiā de bonis quasi fu
is. aut ecā sicut de tuis. sed tanq̄z ex meritis
suis. aut ecā sicut ex tua grā q̄ nō suo. nō tamē
socialiter gaudentes. s; alijs invidentes eā **I**n his
omnib; atq; huiusmodi piculis et laboribus
vides tremorē cordis mei et vulnera mea magis

subinde sanari a te. qm mihi non infligi sentio :
Vbi non mecū ambulasti veritas docens qd. ca
ueam et quid appetam cum ad te referrem visa
mea inferiora que potui teq. consulere? **L**ustra
ui mūdum foris sensu quo potui. et attendi vitā
corporeis mei de me sensusq. ipsos meos **I**nde re
gressus sū i recess. memorie mee mltiplices āpli
tudines plenas miris modis copiarum innume
rabiliū. et consideraui et expaui. et nibil eorum
discernere potui sine te. et nibil eorum esse te iue
ni **N**ec egoipse inuentor qui peragraui omnia.
et distinguere. et pro suis queq. digitatib. ex
istimare conatus sum. exāpiens alia nūciatib.
sensib. et interrogās. alia mecū cōmixta sentiēs
ipsosq. nūciōs dinoscēs atq. dinumerans iāq. i
memoria elatis opib. alia ptractās. alia recon
dens. alia eruēs **N**ec egoipē cū hec agerem id ē
vis mea. qd. agebā. nec ipsa eras tu. q. lux tu
es pmanens quā de omnibus consulebā. an esset
quid esset. quāti pēdenda eēnt. **E**t audiebā di
centē ac iubentē. et sepe istud facio hoc me delec
tat. et ab actōnibus necessitatis qntū relaxari po
ssū ad istā voluptatē refugio. **N**eq. i his oib. q.
pcurro cōsulens te. iuenio tutū locū aie mee ni
si in te quo colligāt sparsa mea. nec a te quicq.
recedat ex me. **E**t aliquādo itronmittis me i affe
ctū multū inuitatū introitus ad nescio quam
dilectōne q. si pfiat i me nescio qd. erit scio qd.

vita ista nō erit **B**ed recedo i hęc erummosis pon-
deribz et resorbeor solitis et teneor et multū fleo
sed multū teneor tm̄ consuetudinis sarcina digna
ē. **D**ic esse valeo nec volo. illic volo nec valeo
miser vtrobiz. **I**deoqz cōsideravi languores pec-
catoꝝ meoꝝ n̄m cupiditate tripliā ⁊ dexterā tuā
inuocaui ad salutē meā **V**idi em̄ splendorē tuū
corde laetio ⁊ repcussus dixi **Q**uis illuc p̄t **P**ro-
iectus sum a facie oculoꝝ tuorū. **T**u es vitas su-
p̄ oia p̄stans **A**t ego p̄ auaritiā meā nō amitte-
re te volui. sed volui tecū possidere mēda ciū sicut
nemo vult ita falsūz dicē vt nesciat ip̄e quid ve-
rum sit **I**taqz amisi te qz nō dignaris cū mēda
cio possideri **Q**uē inuenirē qui me reconciliaret ti-
bi **A**n eū dum mihi fuit ad angelos ⁊ **Q**ua pre-
ce. q̄bus sacramētis **M**ulti conātes ad te rediē ne-
qz p̄ se ip̄os valētes sicut audio tēptauerūt. hęc
et māderunt in desiderium curiosa ⁊ visionū ⁊ di-
gni habitū sunt illusionibz **E**lati em̄ te querebāt
doctrine fastu. exercentes potius q̄z tundentes
peccatoꝝ. et adduxerunt sibi per similitudinē
cordis sui cōspirantes ⁊ socias supbie sue potesta-
tis aeris hui⁹ a quibz p̄ potētias magicas deape-
rentur q̄rentes mediatorem p̄ quem purgarent
et nō erat. **D**iabolus em̄ erat trāfigurans se i an-
gelū lucis. et multū illexit superbam carnez. q̄
carneo corpore ip̄se nō esset **E**rant em̄ illi morta-
les et peccatoꝝ. tu autē domine cui reconciliari

superbe querebāt. immortalis et sine peccato Me-
diator aut inter deum et homines oportebat ut habe-
ret aliquid simile deo. aliquid simile hominibus
ne in utroque hominibus similis longe esset a deo
aut in utroque deo similis longe esset ab hominibus
atque ita mediator non esset. Fallax itaque ille me-
diator qui per secreta iudicia tua superbia meretur illu-
di. unum cum hominibus habet id est per carnem. aliud vi-
deri vult habere cum deo. ut quia carnis mortalitate
non tegitur. pro immortali se ostendet. Sed quia
stipendium peccati mors est. hoc habet commune
cum hominibus unde simul damnentur in morte. Ve-
rax autem mediator quia secreta tua misericordia
demonstrasti humilibus. et misisti ut eius exemplo
etiam ipsi discerent humilitatem. mediator ille dei
et hominum homo christus ihesus inter mortales per car-
nem et immortalis iustus apparuit. mortalis cum ho-
minibus iustis cum deo. et quoniam stipendium iusticie vi-
taet pax est. per iusticiam coniunctam deo euacuaret
mortem iustificato et impio et quoniam cum illis voluit ha-
bere commune Dic demonstratur est antiquis sanctis.
ut ita ipsi per fidem future passionis eius sicut nos
per fidem perterite salui fierent In quantum enim homo.
in tantum mediator In quantum autem verbum non me-
dius. quia equalis deo. et deus apud deum. et simul
cum spiritu sancto unus deus Quo nos amasti pater bo-
ne qui filio tuo unico non peperisti sed pro nobis
impis tradidisti eum. Quomodo nos amasti

p quibus ille rapinā qui nō arbitrat? est eē eēq? tibi factus ē subdit? vsq; ad mortez crucis **V**n? ille in mortuis liber potestatem habens ponendi animam suam. et potestatem habens iterum tumendi eam. pro nobis tibi victor et victima et ideo victor quia victima. p nobis tibi sacerdos et sacrificiū. et ideo sacerdos quia sacrificium faciens tibi nos de seruis filios: de te nascendo nobis seruiendo Merito spes valida mihi in illo ē. qz sanabis oēs lāguores meos p euz q; sedet ad dexterā tuāz et te interpellat pro nobis alioquin desperarem. Multi enī et magni sunt ideoz languoēs mei. multi sunt et magni. h; amplior ē medicina tua **N**otauimus putare vbu; tuū remotū eē a cōiunctōe hois et desperare de nobis. nisi caro fiēt et habitaret in nobis **C**ōterrit? pccis meis. et mole miserie mee agitauerā in corde meditatulq; fueram fugā in solitudine. h; p;hibuisti me et confirmasti me dicens **I**ō xps pro oibus mortuus ē. vt q; viuūt iā nō sibi viuant h; ei q; pro ipsis mortuus ē **E**cce dñe iacto in te curā meā vt viuam et considerabo mirabilia de lege tua **T**u scis impitiā meā et infirmitatē meā. doce me et sana me **I**lle tuus vnicus in quo sunt oēs thesauri sapiētie et scientie absconditi. redemit me sanguine suo. **N**on calumnietur nūbi supbi. quoniā cogito precū meū. et māduco et bibo et erogo. et paup cupio saturari ex eo inter illos q; edūt et saturantur

et laudā dñm q̄ requirunt eum .

Expliat cōfessionū bti augustini ep̄i lib. x.

Ināpit vñdecimū .

Nunquid dñe cuz tua sit eternitas ignoras que tibi dico . aut ad tempus vides quod sit in tpe . Cur ergo tibi tot rerum n̄arationes digero . Non utiq; ut p me noueris ea . s̄ affectū meū exāto in te et eorum qui hec legunt ut dicamus omnes . magnus dominus et laudabilis valde . Iā dixi et dicam amore amoris tui facio istud Nam et oramus et tñ veritas ait . nouit pater vñ qđ vobis opus sit priusq; petatis ab eo Affectū ergo nostruz patefacim⁹ in te . cōfitemdo tibi misērias n̄as et misēricordias tuas sup nos ut liberes nos oīo qm̄ cepisti ut definamus eē misēri in nobis et b̄tificemur in te . qm̄ vocasti nos ut simus paupes sp̄ritu . et mites et lugentes . et esutientes . ac s̄rientes iusticiā . et misēricordes . et mundi corde . et paciā . Ecce narraui tibi multa que potui . et q̄ volui qm̄ tu prior voluisti ut cōfiterer tibi dño dō meo qm̄ bonus es . qm̄ in seculum misēricordia tua . Qñ āt sufficīo lingua calami enūciare oīa b̄ortamenta tua et oēs terrores tuos et cōsolationes . et gubernationes quibus me pduxisti predicare verbū et sacramentū tuū dispensare pp̄o tuo . Et si sufficīo hec enūciare ex ordine . tunc caronibi valz stille tpm Et oli iarbescō meditari i

lege tua et in ea tibi confiteri in scientiam et impietatem
meam. primordia illuminationis tue. et reliquias tene
brarum mearum quousque deuoretur a fortitudine infirmi
tas. Et nolo ut in aliud diffuant hoc quod siue io
liberas a neccitatibus reficiendi corporis et intentionis
animi. et seruitutis quam debemus hominibus et quam non
debemus? et tamen reddimus. Domine deus meus intende ora
tioni mee et misericordia tua exaudiat desiderium
meum. quoniam non mihi soli est uat sed usus uult esse fr
ne caritati. et uides in corde meo quod sic est. ut sa
crificet tibi famulatui cogitationis et lingue mee et
da quod offeram tibi. Inops enim et pauper sum. tu di
ues in omnes inuocantes te qui securus curam nostram geris.
Circumcede ab omni temeritate omnique meditatione ite
riora et exteriora labia mea. Sicut caste delicta
mee scripture tue. nec fallar in eis. nec fallam ex
eis. Domine attende et miserere. Domine deus meus lux re
corum et virtus infirmorum. statimque lux uidentium et
virtus fortium. attende animam meam. et audi clamam
te de profundo. Nam mihi assint et in profundo auree tue
quo ibimus et clamabimus. Tuus est dies et tua
nox. ad nutum tuum momenta transuolant. Largire
inbre spatium meditationibus nostris in abdita legis
tue. neque aduersus pulsantes claudas eam. Neque
enim frustra scribi uoluisti tot paginarum opaca se
creta. aut non habet ille silue ceruos suos recipien
te in eas et resumetes et ambulantes et pascentes
recumbentes et ruminantes. O domine perfice me

et reuela mihi eas **E**cce vox tua gaudium meum
vox tua super affluentium voluptatum **D**a quod amo
Amo ei et hoc tu dedisti Nec dona tua deseras.
nec herbam tuam sitientem spernas. **C**onfitear tibi quod
quid inuenero in libris tuis et audiam vocem laudis
et tibi viuam. et considerem mirabilia de lege tua.
ab initio in principio in quo fecisti celum et terram.
usque ad regnum tecum perpetuum sancte civitatis tue **D**omine
miserere mei et exaudi desiderium meum. **P**uto ei
quod non sit de terra. non de auro et argento. et lapi-
dibus. aut decoris vestibus. aut hominibus et po-
testatibus. aut voluptatibus carnis. neque de neces-
sariis corpori et huic vite peregrinationis nostre. quod omnia
vobis apponunt querentibus regnum et iusticiam tuam
Vide domine deus meus vnum sit desiderium meum **N**arra-
uerunt mihi iniusti delationes sed non sicut lex
tua domine **E**cce unde est desiderium meum. **V**ide
pater aspice et vide et approba. et placeat in con-
spectu misericordie tue inuenire me. gratiam autem te
ut apertam pulsanti me interiora sermonum tuorum.
Obscuro pro domino nostro iesum christum filium tuum virum
dextere tue filium hominis quem confirmasti tibi me-
diatorem tuum et nostrum pro quem nos quesisti non
querentes te. quesisti autem ut quereremus te verbum tuum pro quem
quod fecisti omnia in quibus et me. unicum tuum pro quem
vocasti in adoptionem populum credentium in quo et me.
Per eum te obsecro qui sedet ad dexteram tuam et te
terpellat pro nobis in quo sunt omnes thesauri sapie-

et scie absconditi Ipsum quo in libris tuis Mo
yses de illo scripsit Hoc ipse ait. hoc veritas ait
Audia et intelliga. quo in principio fecisti celum et
terram Scripsit hoc moyses. scripsit et abijt Tra
huit hinc ad te. neque ei nunc est ante me **N**am si esset te
nereque eum. et rogare eum. et pro te obsecrare ut mihi
ista paderet. et preberet aures cordis meis sonis eru
pentibus ex ore eius. et si hebrearum loqueretur frustra
pullaret sensum meum. nec inde mentem meam queque sta
geret. Si autem latine scirem quod diceret. Sed vnum sci
re an verum diceret Quid et si hoc scire. nunc ab illo sci
re. Intusque in intus in domilio cogitationis
nec hebrearum. nec grecarum. nec latinarum nec barbararum
ritarum sine oris aliquarum organarum sine strepitu nulla
barum diceret. verum dicit. et ego statim certum confideat illi lo
mi tuo dicem. verum dicitis Cum ergo illum interroga
re non possi te quod plenum verum dixit veritas rogo te de
me rogo. propter peccatis meis **E**t quod illi seruo tuo de
disti hec dicere. da etiam hec intelligere **E**cce sunt ce
lum et terra. clamant quod facta sunt mutantur ei atque variantur
quicquid aut factum non est. et tunc est. non est in eo quicquidque ante non erat.
quod est mutari atque variari Clamant etiam quod seipsa non
fecerunt. ideo sumus. quia facti sumus. non ergo eram? an
quod essem? ut fieri possemus a nobis **E**t vox dice
tium est ipsa evidentia Tu ergo domine fecisti
ea qui pulcher es. pulchra sunt enim qui bonus
es bona sunt enim. qui es sunt enim. **N**ec ita
pulchra sunt. **N**ec ita bona sunt. **N**ec ita sunt

sicut tu conditor eorum. quo opata. nec pulchra
sunt. nec bona sunt. nec sunt **S**ed hec gratias tibi
et scia nostra scire tue opata ignorantia est. **Q**uo
autem fecisti celum et terram. et que machinataz
grandis operationis tue **N**on enim sicut homo. arti
fex formans corpus de corpore. arbitrato anime
valentis imponere utcumque spiritum quam cernit in se
metipso interno oculo. **E**t unde hoc valeret. nisi
quod tu fecisti eam. **E**t imponit spiritum iam existenti et
habenti ut esset veluti terre. aut lapidi aut ligno
aut auro. aut id genus rerum cuilibet **E**t unde ista
essent nisi tu instituissem ea **T**u fabro corpus tu
animam membris imperitiam fecisti. tu materiaz un
de facit aliquid. tu ingenium quo artem capiat et vi
deat intus quid faciat foris. tu sensum corporis
quo interprete traiciat ab animo ad materiam
id quod facit et renunciet animo quid facturum sit
ut ille intus consulat presidentem sibi veritatem an
bene factum sit **T**e laudent hec omnia creatorem om
nium **S**ed tu quomodo facis ea **Q**uo fecisti deus celum et
terram. **N**on utique in celo neque in terra. fecisti celum
et terram neque in aere aut in aquis. quoniam et hec pertinent
ad celum et terram neque in universo mundo fecisti universum
mundum. quod non erat ubi fieret. antequam fieret ut esset nec
manu tenebas aliquid unde faceres celum et terram **N**am
unde tibi hoc quod tu non feceras unde aliquid faceres
Quid enim est nisi quod tu es **E**rgo dixisti. et facta sunt.
atque in verbo tuo fecisti ea **S**ed quomodo dixisti. **N**umquid

illo mō quō facta ē vox de illis dicēs . hic ē fili⁹
meus dilectus Illa em̄ vox acta atq; transacta
ē . cepta ⁊ finita . Sonuerūt sillabe atq; transierūt
secūda post p̄mā tercia post secūda atq; ibe ex
ordine donec vltima post ceteras . silentiūq; p̄
vltimā Vnde claret ⁊ eminet quod creature mo
tus exp̄ssit eā . seruies eterne voluntati tue ipse
temporalis . Et hec ad tēp⁹ facta v̄ba tua nūc
auit auris exterior mētī prudenti . cuius auris in
terior posita ē ad eternū v̄bū tuū At illa ⁊ pauit
hec v̄ba t̄paliter sonātia cū eterno i silentio ver
bo tuo ⁊ dixit . Aliud ē . lōge aliud ē Dec lōge
infra me sunt . nec sunt q; fugiūt ⁊ p̄tereūt . Ver
bū aut̄ dñi mei supra me manet in eternū Si er
go v̄bis sonātib⁹ ⁊ p̄tereūtib⁹ dixisti vt fieret
celū ⁊ terra atq; ita fecisti celū ⁊ terrā . erat iā crea
tura corp̄alis ante celū ⁊ terram cuius motib⁹ tem
poralib⁹ t̄paliter vox illa p̄curreret . Nullū aut̄
corpus erat an̄ celum ⁊ terrā Aut si erat id certe si
ne trāsitōria voce feceras vnde trāsitōriā vocē fa
ceres qua dicerēs vt fieret celum ⁊ terra Quicquid
ei illud eēt vñ talis vox fieret . nisi abs te factus
esset oīo nō esset Vt ergo fieret corpus vñ ista v̄
ba fierent quo v̄bo a dictū est Vocas itaq; nos
ad intelligēdū v̄bū dñi ap̄d te deū quod sem
piterne dī . et eo sempiterne dicūt oīa Neq; em̄
finit⁹ qd̄ dicebat⁹ ⁊ dī aliud vt possint dicā oīa . s̄
sūt ac sempiterne oīa Alioquin iā tps ⁊ mutato

et nō vā eternitas nec vera immortalitas **N**ovus
novi deus meus et grās ago . novi confiteor tibi
domine **M**ecūq; novit et benedicit te q̄ quis in
grate nō est certe veritati **N**ovimus domine novi
mus qm̄ in q̄ntū quicq; non est quod erat . et ē
quod nō erat . in tantum moritur et oritur . **N**on
ergo quicq; verbi tui cedit atq; succedit . quōi
am vere immortale atq; eternū est . et ideo verbp
tibi coeterno simul et sempiterno dīas oīa que dī
as . et fit quicqd dīas vt fiat **N**ec aliter q̄z dicē
do facis . nec tñ simul et sempiterna fiunt omnia
q̄ dicendo facis . **C**ur q̄so dñe deus meus vteūq;
video . h̄ quō id eloquar nescio nisi qz oē qd ēē
ināpit et ēē desinit tūc ēē ināpit et tūc desinit qm̄
debuisse ināpere vlt desinē in eterna rōe agnosci
tur . vbi nec ināpit aliqd nec desinit **I**p̄m ē ver
bū tuū qd et principiū ē q̄ loquit̄ nobis **H**ic in
euāgelio p carnē ait et hoc insonuit foris aurib;
hoīm vt crederet̄ et intus q̄reretur et iueneret̄ in et
na vitate vbi oēs discipulos bonus et solus ma
gister docet **I**bi audio vocē tuā dñe dicēte m̄ qm̄
ille loq̄t̄ nobis q̄ docet nos **Q**ui at̄ nō docet nos
edā si loquit̄ nō nobis loq̄t̄ . **Q**uis porro nos do
cet nisi stabilis vitas . qz et p creaturā mutabilez
cū admonemur ad vitatē stabilē ducimur . vbi
v̄e discimus cū stamus et audimus eum et gau
dio gaudemus propter vocē sp̄s̄i redtēte nos
vnde sumus . **E**t ideo principiū qz nisi maneret

cum erraremus. nō esset quo rediremus. **C**um
autē redim? ab errore cognoscēdo vtiq; redim?
Vtāt cognoscamus docet nos. quia principiū
est et loquit nobis **I**n hoc principio fecisti deus
celū et terrā: in verbo tuo. in filio tuo. in virtute
tua. in sapientia tua. in veritate tua miro modo
dicens et miro mō faciens **Q**uis cōp̄hendet. q̄s
enarrabit? **Q**uid ē illud quod iē lucet mihi et pec-
tit cor meū sine lesione **E**t iherresco. et iardesco
Inherresco inq̄ntū dissimili? ei sū. iardesco in
q̄ntū similis ei sū **S**apiētia ip̄a ē q̄ iē lucet mihi.
discindēs nubilū meū quod me rursus cooperit
deficientē ab ea caligine atq; aggere penarū me-
arū qm̄ sic infirmat? ē in egestate vigor meus vt
nō sufferam bonū meū. donec tu domine qui p-
pitius factus es oībo inq̄tatib; meis etiā sanes
oēs languores meos. qz et redimes de corruptō
ne vitā meā et coronabis me in miseratione et mi-
sericordia et faciabis in bonis desideriiū meū. qm̄
renouabit iuuetū mea sicut aquile **S**pe em̄ sal-
ui facti sumus et promissa tua p̄ paciētiaz expec-
tamus **A**udiat te itus sermocinātē q̄ potest ego
fidenter ex oraculo tuo clamabo. qz magnificata
sunt opa tua dñe. oīa in sapientia fecisti. **E**t il-
la principiū et in eo principio fecisti celū et terrā
Nōne ecce pleni sunt v̄tustatis sue q̄ nobis di-
cūt qd̄ faciebat de? . anqz facēt celū et trā **S**i em̄
vacabat iqueūt et nō opebat aliquid cur non sic

semp a deinceps . queadmodu retro semp cessa
uit ab ope . Si ei vllus motus i deo nouus extitit
et volutas noua vt creatura ddet qua nuqz an
codiderat . quo ia va et mitas . vbi orit volutas
q non erat . Neqz em volutas dei creatura e . h an
creatura qz non crearet aliqd n creatoris volutas
predet Ad ipsa ergo dei substancia ptinet volun
tas ei . Qd si exortu e aliqd i dei substancia qd
pus non erat . non verat d eterna illa substancia .
Si at dei volutas sepiterna erat . vt essz creatura
cur non sepiterna a creatura . Qui hec dicunt non
du te itelligut o sapia dei lux metiu nodu intelli
gut quo fiat q p te atqz in te fut . a conant et na
sapere . h adhuc in pteritis atqz futuris rez moti
bus cor eoz volitat . a adhuc vanu e . Quis te
nebit illud a figet illud vt paululu stet . a pau
lulu rapiat splendorē semp statis eternitatis . a
copet cu tpibo nuqz stantibo a videat ee incopa
bile . a videat logu tps nisi ex multis ptereutibo
motibz q fil extedi non pnt logu non fieri . n at p
terire qcqz i et no h totu ee pns . a videat oe pte
ritu pelli ex futuro . a oe futur ex pterito ose
q . a oe pteritu ac futur ab eo qd semp e pns
creari a excurrere . Quis tenebit cor hois . vt stet
et videat . quo stas dict et futura a pterita tpa
nec futura nec preterita eternitas . Nunquid ma
nus mea valet hoc . aut man? oris mei p loqlas
ait ta grandem rem . Ecce respōdeo dicēti . quid

faciebat de? anteq; faceret celū et terrā. respōdeo
non illud quod quidā respōdisse phibet iocula
rie eludens q̄stionis violentiā. alta inq̄t scrutati
b? parabat gehēnas. Aliud ē vidē. aliud ridē
Dec nō rñdeo. Libetius em̄ rñdere nescio quod
nescio. q; illud vñ irrīdet qui alta interrogavit
et laudat qui falsa rñdit. Sz dico te de? n̄r ois
creature creatorē. et si celi et ēre noie ois creatu
ra intelligit. audent dico atēq; facēt de? celū et
terrā nō faciebat aliquid. Si em̄ faciebat. quid
nisi creaturā faciebat? Et vñā sic sciā quicqd
vtilit scire cupio. quēadmodū scio q; nulla fie
bat creatura. atēq; fieret vlla creatura. At si cu
iusq; volatilis sensus vagat per imagines retro
tpm et te deū omnipotentē et oicreatē et om̄ite
nentē celi et terre artificē ab ope tanto anteq; id
faceres p̄ inūerabilia secula cessasse mirat. euigi
let et attēdat q; falsa mirat. Nā vñ poterāt inūera
bilia secula p̄terire q; ipse nō feceras. cū sis oim
seculorū auctor et oditor. Aut q; tpa fuissent.
q; abs te odita nō essent? Aut quō p̄terissent. si
nunq; fuissent? Cū ergo sis opator oim tpm. si
fuit aliqd tps atēq; facēs celū et trā. cur dī qd
ab ope cessabis? Idipm em̄ tps tu feceras: nec
p̄terire potuerūt tpa anteq; faceres tpa. Si aut
ante celum et terrā nullū erat tps. cur querit qd
tūc faciebas? Nō enim erat tūc vbi nō erat tps
nec tu tpe tpa p̄cedis. Alioquin nō omnia tpa

præderes. Sed prædis omnia tpa prærita celsita
dine semp pntis eternitatis et supnas omnia fu
tura qz et illa futura sunt et cum venerit præteri
ta erūt. tu autē idē ipse es et āni tui nō deficiēt
Anni tui nec eunt nec veniūt. isti enim nostri.
et eunt et veniūt. vt oēs veniāt. **A**nni tui oēs hī
stant qm stāt. nec eūtes a venētibz excludū
tur qz nō trāseunt. isti autē nrī oēs erūt. cū oēs
non erūt. **A**nni tui dies vnus et dies tu? non q
tidie sed hodie. qz hodiern? tuus nō cedit crasti
no: neqz em succedit hesterno. **H**odiernus tu?
eternitas. ideo cōternū genuisti. cui dixisti ho
die genui te. **O**mnia tpa tu fecisti. et ante ōma
tpa tu es: nec aliq tpe nō erat tps **N**ullo ergo
tpe nō feceras aliquid. qz ipm tps tu feceras. et
nulla tpa tibi cōterna sunt. qz tu pmanes. **A**t
illa si pmanerēt. nō eēnt tpa. **Q**uid ē em tēp?
Quis hoc facile breuiter explicauerit? **Q**uis hoc
ad verbum de illo pferēdum vel cōgitatōne cō
prehenderit? **Q**uid autē familiarius et notius in
loquēdo cōmemoram? qz temp? **E**t intelligim?
vtiqz cum id loqmur. intelligim? eciam cū alio
loquēte id audim? **Q**uid est ergo tempus **S**i
nemo ex me qrat scio. si querēti explicare velim
nescio. fidenter tamē dico scire me. **Q**uod si ni
hil præteriret. non esset præritum tps. et si nihil
adueniret. nō essz futurz tēpus. et si nihil esset.
non essz p̄sens tempus. **D**uo ergo illa tempora

p̄teritū ⁊ futurū quō sunt. qñ ⁊ p̄teritū iā nō ē
et futurū nondū ē. Pñs aut̄ si semp esset pñs.
nec in p̄teritū trāhret. iā nō essz tps h̄ eternitas
Si ergo pñs vt tps sit ideo sit. qz in p̄teritū trā
sit. quō ⁊ hoc eē diām? cui causā vt sit. illa ē qz
nō erit. vt scz nō vere dicam? tēp? esse nisi qz tē
dit in nō esse. Et tñ diām? lōgū tps ⁊ breue tē
pus. neqz hoc nisi de p̄terito aut futuro diām?
P̄teritū tēpus longū. verbi gratia. vocamus
ante centū annos. futurū itidē longū post centū
annos. Breue autē temp? sit. vtpote dicimus
ante decē dies. ⁊ breue futurū post decem dies.
Sed q̄ pacto lōgū ē aut breue qđ nō ē. P̄te
ritū em̄ iā nō est. ⁊ futurū nondū ē. Non itaqz
dicam? longū ē. h̄ dicam? de p̄terito longū fuit.
de futuro longū erit Dñe d's me? lux mea nōne
et h̄ vītas tua deridebit hōiez. Qđ ei longū fuit
p̄teritū tps. cū iā essz p̄teritū. longū fuit. an cū
adhuc essz pñs. Tūc ei poterat eē longū qñ erat
qđ essz longū. p̄teritū vō iā n̄ erat. vñ nec lōgū
eē poterat qđ oīno nō erat. Nec ergo dicam? lō
gū fuit p̄teritū tps. neqz em̄ inueniem? quid fu
erit longū qñ ex quo p̄teritū ē. non ē. h̄ dicam?
longū fuit illud pñs tps. qz cū pñs essz longuz
erat. Nondū em̄ p̄terierat vt non esset. ⁊ iō erat
quod longuz esse posset. Postea vera qz p̄terie
rit. simul ⁊ longū esse destitit quod eē destitit.
Videam? ergo o anima būana. vt ⁊ ⁊ presens

tps possit eē lōgū **D**atū em̄ ē tibi sentire moras
atq; metiri. **Q**uid rñdeb mibi? **A**n cētuz āni pñ
tes longum tps ē? **V**ide pñs vtz possunt pñtes
eē centū āni **S**i em̄ pñmus eoz ānus agit. ipse
presens est. **N**onaginta vero ⁊ nouem futuri
sunt. ⁊ ideo nōdū sunt **S**i āt secūd? ānus agit
iā vnus ē pñteritus. alē pñs. ceteri futuri **A**t ita
si medioz quēlibz cētenarij hui? nūeri ānū pñ
tē posuerim? an illū pñteriti erūt. post illū futuri
q̄ cca cētum āni pñtes eē non potuerūt **V**ide saltē
vtz q̄ agit vnus ipē sit pñs. ⁊ eius em̄ si pñmus
agit mēsis. futuri sunt ceteri **S**i secūd? iā ⁊ p
mus pñterijt. ⁊ reliq nōdū sunt. **E**rgo nec ānus
q̄ agit. totus ē pñs **E**t si nō tot? ē pñs. non ē ā
n? pñs **D**uodecī ei mēses ānus ē **Q**uoz q̄lz vn?
mēsis q̄ agit ipē pñs ē. ceteri āt pñteriti ā futuri.
Quāq; neq; mēsis q̄ agit pñs ē. h vn? dies si p
mus futuris ceteris. si nouissim? pñteritis ceteris.
si medioz q̄libz. int? pñteritos ⁊ futuros. **E**cce
presēs tps qđ solū iuenebam? lōgū appellādū
vix ad vnus diei spaciū cōtractū ē. **H**z discutiā
m? eadā ipsum. q; nec vn? dies totus ē pñs **N**o
cturnis em̄ ⁊ diurnis horis oībo xxxiij explet.
Quaz pñma ceteras futuras hz. nouissimā pñteritas
aliq vō iteriectaz an se pñteritas pñ se futuras.
et ipavna hōa fugitiuis pñticul agitaf **Q**uicqd
ei? auolauit pñteritū ē. qđqd e? rñstat futuz **S**i
qd itelligit tps qđ i nullas iā vel minutissimas
r iij

momentōꝝ ptes diuidi possit. id solū ē qđ pñs
dicat. qđ tñ ita rapti a futuro in pñritū trāho
lat. vt nulla morula extēdat. Nā si extēdit. di
uidit i pñritū ⁊ futuꝝ. Pñs at nullū bz spaciū
Vbi ē ergo tps qđ lōgū dicam? **A**n futuꝝ? **N**ō
qđē dicam? lōgū ē. qz nōdū ē qđ lōgū sit. h̄ diā
m? longū erit. **Q**ñ igit erit? **S**i em ⁊ tūc cum
adhuc futuꝝ erit. nō erit lōgū. qz qđ sit longū
nōdū erit. **S**i at tūc erit lōgū cū futuro qđ non
dū ē esse iā cepit ⁊ pñs factu erit vt possit eē qđ
longū sit. **T**ā supioribz vābz clamat pñs tps
longū se esse non posse. **E**t tamē dñe sentimus
interualla tpm ⁊ opam? sibi met. ⁊ dicam? alia
longiora ⁊ alia breuiora. **M**etimur etiā quanto
sit breuius ā longius illud tps qz illud. ⁊ respō
dem? duplū esse hoc vel triplū illud at simplū. ā
tñ hoc eē qñtū illud **S**z pñreūtia metimur tpa
cū sentiēdo metimur. pñrita vero q iā non sunt
aut futura q nondū sunt. quis metiri pñ. n̄ forte
audebit qđ dicere metiri posse qđ nō ē? **C**ū ergo
pñerit tps sentiā ⁊ metiri pñ. vt aut pñerit.
qm̄ nō ē non pñ. **Q**uero pñ nō affirmo de? me?
pñde mibi ⁊ rege me. **Q**uisnā est q dicat m̄ nō
esse tria tpa. sic pueri didicim? puerosqz docui
mus pñritū pñs ⁊ futuꝝ h̄ tñ pñsens. qñ illa
duo nō sunt? **A**n ⁊ ipsa sūt. h̄ ex aliq pcedit oc
culto cū ex futuro sit pñs. ⁊ in aliqđ recedit oc
cultū. cū ex pñti sit pñeritū? **N**ā vbi ea vide

rūt q̄ futura cēnerūt. si nōdū sūt. **N**eque enī pōt
videri id quod nō ē. Et q̄ narrāt p̄terita. nō vti
q̄ vera narrarent. si aio illa non cernerēt. **Q**ue si
nulla essent. cerni oīo nō possent **S**ūt ergo et p̄
terita et futura. **S**ine me dñe ampli⁹ q̄rē. spēs
mea nō sturbet intētio mea **S**i enī sūt futura et
p̄terita. volo scire vbi sint. Quod si nōdū valeo
scio tamē vbi cūq̄ sunt non ibi ea futura esse a
p̄terita. s̄ presentia **N**am et si ibi futura sunt.
nōdū ibi sunt. **S**i et ibi p̄terita sunt. iam ibi
non sunt. **V**bi cūq̄ ergo sunt que cūq̄ sunt. nō
sunt nisi presentia. **Q**uāq̄ p̄terita cū vera nar
rant ex memoria p̄ferunt non res ipse que pre
terierūt. sed verba cōcepta ex imaginibus eoꝝ
que in animo velut vestigia per sensus pretereū
to fixerūt. **P**uericia quippe mea que iā non est
in tempore p̄terito ē. quod iā non ē **I**maginē
vero eius cum eā recolo et narro in presenti tpe
intueor. q̄ est adhuc in memoria mea **V**t si
sit causa etiā predicando et futuroꝝ vt res q̄ non
dū sunt iā existētes p̄ntent imagies. cōfiteor de
us meus nescio. **I**llud sane scio. nos plerumq̄
premeditari futuras actiones nrās eāq̄ p̄medi
tationē esse p̄ntem. actionē aut quā premedita
mur nōdū esse q̄ futura ē. **Q**uā cū aggressi fue
rim⁹ et qd̄ p̄meditabamur agē cepim⁹. tūc erit
illa actio. q̄ tūc nō futura s̄ p̄ns erit **Q**uoq̄uo
se itaq̄ hēat archana presentio secreta et videri
r nñ

nisi quod est non potest. Quod autem iam est. non futurum habet presentem.
Cum ergo videri dicuntur futura. non ipsa que nondum
sunt id est que futura sunt habent eorum cause vel signa forsitan vi-
dentur. que iam sunt. ideo non futura habent presentia sunt. iam vide-
tibus. ex quibus futura predicantur autem accepta. quid rursum?
acceptioes iam sunt: et eas presentes apud se itinent
qui illa predicunt. Loquitur mihi aliquis exemplum tan-
ta rerum numerositas Intueor auroream. ortumque sole
pronuncio Quod intueor presentem est. quod pronuncio futurum Non
sol futurus? que iam est. habet ortum? eius que nondum est. Tamen etiam
ortum ipsum non autem imaginaretur sic modo cum id iam quod. non
eum posse predicare. Sed nec illa aurore quam in celo
video sol est ortus: quod quis eum precedat. nec illa ima-
ginatio in autem meo. que duo presentia cernunt. ut futu-
rus ille autem dicatur. Futura ergo nondum sunt. et si
nondum sunt. non sunt Et si non sunt omnino videri non
possunt. sed predicta possunt ex presentibus que iam sunt et videntur
Tu itaque regnator creature tue. quod est modus que
doces aias ea que futura sunt? Docuisti enim prophetas
tuos. Quisnam ille modus? est que doces futura. cui fu-
turum quicquid non est. vel potius de futuris doces presentia?
Nam quod non est. nec doceri utique potest Nimis longe est
modus iste ab aude mea. iualuit ex me. non pote-
ro ad illum Potero autem ex te. cum sederis tu dulce
lumen occultorum oculorum meorum Quod autem nunc liquet
et claret. nec futura sunt nec preterita nec proprie
dicta. tria sunt tria. preteritum presentem et futurum Sed
fortasse prope diceretur. tria sunt tria. presentem de preteri-

his pñs ⁊ pñtib⁹ pñs de futuris Sūt ei hec i aia
tria qdā ⁊ alibi ea nō video. pñs de pñteritis me
moriam. pñs de pñtib⁹? utitur? pñs de futuris ex
pectato Si hec pñmittim⁹? dicē tria tpa video.
fateorq; tria sunt. **D**icat⁹ etiā tpa sunt tria. pñ
teritū pñs ⁊ futurū sic abutit⁹ cōsuetudo dicat. ec
ce nō curro nec resisto nec reprehēdo dum tñ itelli
gat⁹ qd⁹ dicat⁹. neq; id qd⁹ futurū ē eē iā neq; id
qd⁹ preteritū ē. **P**auca sunt ei q̄ pñe loqimur. pñ a
nō pñe. s̄ agnoscit⁹ qd⁹ velim⁹. **D**ixi ergo pau
lo āte q̄ pretereūtia tpa metimur. vt possim⁹? di
cē duplū eē hoc tps ad illd simplū. ā tñ hoc qñ
tū illud. ⁊ si qd⁹ aliud de pñtib⁹ tpm possum⁹? re
nūciare metiēdo. **Q**uo cā vt dicebā. pretereūtia
metimur tpa **E**t si q̄s m̄ dicat vñ scis rñdeā scio
q; metimur. nec metiri q̄ nō sunt possum⁹? ⁊ nō
sunt pñterita ⁊ futura **P**ñs vō tps qūo metimur
qñ nō hz spaciū? Metit⁹ ergo cū pñterit. cū āt pñ
terierit nō metit⁹ **Q**uid ei metiat⁹ nō erit. **S**z vñ
et q̄ ⁊ q̄ pñterit cū metit⁹? **V**ñ n̄ ex futuro **Q**ua n̄
p pñs? **Q**uo n̄ in preteritū. **E**x illo ergo qd⁹ nō
dū ē. p illud q̄ spaciū caret. i illud quod iā nō ē
Quid āt metimur. n̄ tps i aliq̄ spacio **N**eq; em̄
dicām? simpla ⁊ dupla ⁊ tripla ⁊ eq̄lia. ⁊ si qd⁹
hoc mō in tpe dicām? n̄ int spacia tpm **I**n quo
ergo spaciū metimur tps preteriēs **V**t ⁊ in futu
ro. vñ preterit. **S**z qd⁹ nōdū ē nō metimur. **A**n
in pñti q̄ preterit? **S**z nullū spaciū nō metimur

An in futuro qđ preterit. Sz qđ iā nō ē nō me
timur. Exarsit anim? me? nosse istud iplicatiss
simū emigma. noli claudē dñe de? me? bone pī
p xpm obsecro noli claudē desiderio meo ista
vřitata ⁊ abdita qđ min? i ea penetret. ⁊ dulces
cāt alluōte mia tua dñe Quē pcūctabor de his
Et cui fructuosi? cōfitebor ipiciā meā n̄ tibi. cui
nō sunt molesta studia mea flāmātia vehemen
ter i scēpturas tuas. Da quod amo. amo em̄. ⁊
hoc tu dedisti Da pī qđ vere nosti data bona da
re filijs tuis. da qđi suscepī cōgnosce te ⁊ labor
ē an̄ me donec apias. Per cristū obsecro i noie
ei? sci scōꝝ nemo m̄ obstrepat. ⁊ ego credidi
pī qđ ⁊ loqr. Nec ē spes mea. ad hanc mbio
vt cōtēpler delcōationes dñi. Ecce veteris posuisti
dies meos ⁊ trāseūt: ⁊ quō nescio. Et dicimus
tps ⁊ tps. tpa ⁊ tēpa. Quādiu dixit hoc ille.
Quādiu fecit hoc ille. Et qđ lōgo tpe illud nō
vidi Et duplū tps hz hec sillaba ad illā simplā
breuē. Dicim? hec ⁊ audiuim? hec. ⁊ intelligi
m?. Maifestissima ⁊ vřitatissima sunt. ⁊ eadem
rurs? nis latēt ⁊ noua ē iuētio eoꝝ. Audiuia qđ
dā hoie docto qđ sol ac lūe ⁊ libeꝝ mot? ipa sint
tpa. ⁊ nō ānuī. Cur em̄ non poti? oim corpoꝝ
motus sint tpa. An vero si cessarēt celi lumina ⁊
moueret? rota figuli nō essz tps quo metiremur
eos giros. ⁊ dicēmus aut eq̄libo morulis agi.
aut si alias tardius alias velocius moueret? ali

os magis diuturnos esse alios minus? Aut cum hoc
dicerem? non et nos in tempore loqueremur. aut
non essent in verbis nostris alie longe syllabe alie bre
ues. nisi quia ille longiore tempore sonuissent. iste
breuiore. Deus dona hominibus videre in puo comu
nes noticias rerum parum atque in gentium Sunt hic fide
ra et luminaria celi in signis et in temporibus et in
annis et in diebus. Sunt vero sed nec ego dix
erim circuitum illi? ligneole rote die esse. nec tamen
ideo tempus non esse ille dixerit Ego scire cupio vnum
naturamque temporis quo metimur corpus motus. et di
cam? illum motum ubi gratia tempore duplo esse diuturnio
re quam istum. Nam quomodo dies dicatur non tamen morula
sol super terram secundum quod aliud est dies aliud nox. hoc esse
motus eius? circuitus ab oriente usque ad orientem secundum
quod dicam? tot dies transierunt. cum suis enim noctibus?
dicuntur tot dies nec extra reputantur spacia no
ctium. quomodo ergo dies explet motu solis atque circui
tu ab oriente usque ad orientem. quomodo ut motus? ipse
sit dies. an mora ipsa que pagit. an utrumque. Si
ei primum dies esset: dies ego esset etiam si tanto spacio
temporis sol cursu illum pergeret. quantum est hoc vnum? Si
secundum. non ego esset dies si ab ortu solis usque ad ortum al
terius tantum brevis mora esset. quantum est hoc vnum? hoc vigies
et quod circuiret sol ut explet diem Si utrumque nec illa
appellaretur dies si hoc spacio sol totum suum gyrum cir
cuiret. nec ille si sole cessante tantum temporis preteriret.
quantum paget sol totum ambitum de mane in mane assol

Nō itaq; nūc q̄rā quid sit illud qđ vocat̃ dies .
h̄ qđ sit tps q̄ metiētes sol̄ arcuitū dicēmus eū
dimidio spacio tps pactū minus q̄z solet . si tā
to spacio tps pact̃ ess̄z q̄nto pagunt̃ hōe duo
decim . ⁊ utrūq; tps opantes dicēmus illud sim
plū hoc duplū . etiā si aliquādo simplō aliquādo
isto duplo . sol ab oriēte vsq; ad orientez arcui
ret . Nemo ergo mihi dicat celestiuū corpore ⁊ mo
tus esse tēpora . qz ⁊ cuiusdā voto cū sol stetiss̄z
vt victor ioh̄is preliū pagēt . sol stabat h̄ tps
ibat . Per suū quippe spaciū tps qđ ei sufficēt
illa pugna gesta atq; finita ē . Video igit̃ tps
q̄ndā eē distinctōez . h̄ video an videre m̄ videor
tu demonstrā . Lux veritas iubēs vt approbē . si
q̄s dicat tps esse motū corpis . non iubes . Nam
corpus nullū nisi in tpe moueri audio . tu diās .
Ipsū at̃ corpis motū tps eē non audio . non tu
diās . Cū em̄ mouet̃ corpus tpe metior q̄z diu
moueat̃ . ex q̄ moueri incipit donec desinat . Et
si nō vidi ex quo cepit ⁊ pseuerat moueri vt nō
videā cum desinit nō valeo metiri . nisi forte ex q̄
videre incipio donec desinē . Qđ si diu video tm̄
mō longū tps eē renūcio . non at̃ q̄ntum sit qz ⁊
q̄ntū cum diām? collacōe diām? : velut tm̄ hoc
q̄ntū illud . ā duplū hoc ad illud . ⁊ si qđ aliud
isto mō . Si at̃ notare potuerim? locorū spacia .
vñ ⁊ q̄ veniat corp? qđ mouet̃ l̄ ptes ei? si tāq;
in torno mouet̃ . possum? dicē q̄ntū sit tēpis ex

q̄ ab illo loco vsq; ad illū locū motus corpis.
vel ptis ei? effcūs ē. **Cū** itaq; aliud sit motus
corpis. aliud q̄ metimur q̄z diu sit. q̄s n̄ sentiat
q̄d loz potius tps dicēdū sit **Nam** a si varie cor
pus aliqn mouet. aliqn stat nō solū motū eius
h̄ ec statū tpe metimur. a dicimus tm̄ stetit qn
tū ē. a duplo vel triplo stetit ad id q̄d motū ē.
et si q̄d aliud nrā dimēsiō siue cōphēderit siue ex
istimauerit vt diā solet plus minus. **Nō** ē ergo
tps corpis motus. **Et** cōfiteor tibi dñe ignorare
me adhuc q̄d sit tps. a rursus cōfiteor tibi dñe
scire me i tpe ista dicē a diu me iā loq; de tēpe.
atq; in idipm diu nō eē nisi morā tps. **Quo** g
hoc scio. qn q̄d sit tps nescio. **An** forte nescio.
quēadmodū diā q̄d scio. **Ei** mibi q̄ nescio sal
ti q̄d nesciā. **Ecce** de? me? corā te qz nō mētiōr
sicut loqr ita ē cor meū. **Tu** illuīab lucernā me
am dñe. de? me? illuīa tenebras meas **Nō**ne cōfi
ter tibi aīa mea cōfessione veridica. metiri me tē
pora? **Ita** ne de? meus metior. a q̄d metiar ne
scio? **Metior** motū corpis in tpe. itē ipsum tps
non metior. **An** vō corpis motū metirer q̄z diu
sit. a q̄z diu hinc illuc pueiat n̄ tps in q̄ mouet
metirer? **Ipm** ergo tps vn̄ metior? **An** tpe bre
uiore metimur lōgius. sic spacio cubiti spaciūz
trāstri. **Hic** em̄ videmur spaciō breuis sillabe me
tiri spaciū lōge sillabe atz id duplū dicē. ita me
timur spaciā carminū spacijs vfuū a spaciā ver

suū spacijs pedū. ⁊ spacia pedū spacijs sillaba
rū. spacia lōgarū spacijs breuiū nō i pagis Nā
eo mō loca metimur. nā tpa. Sz cū voces pnū
ciādo trāseūt ⁊ dicim? lōgū carmē ē. nō tot v̄sibz
cōtexit? . lōgi v̄sus nā tot pedibz cōstāt. lōgi pe
des nā tot sillabz tēdūtur. lōga sillaba nā dupla
est ad breuē. Sz neqz ita cōprehendit? certa mēsurā
tpis qm̄ qdē fieri p̄t vt āphiori spacio tpis p̄sonz
versus breuior si p̄ducti? pnūciat? . qz lōgior si
corepti? . Ita carmē ita pedes ita sillaba. Inde
mibi visū ē. nihil aliud eē tps qz distētionē Sz
cui? rei nescio. ⁊ mi? si nō iphius ai. Quid em̄
meior obsecro de? meus. ⁊ dico ā indiffite lō
gi? ē hoc tps qz illud. ā eē definite duplū ē hoc
ad illud Tēp? meior scio. Sz nō meior futu? .
qz nōdū ē nō meior p̄ns qz nullo spacio tēdit?
nō meior p̄teritū qz iā nō ē. Quid ergo meior
An p̄teritū tpa nō p̄terita Sic em̄ dixerā In
fiste aie me? . ⁊ attēde fortit? . De? adiutor nr̄:
ipē scāt nos. ⁊ nō iphi nos. Attēde vbi albescit
veritas. Ecce puta vox corpis incipit sonare ⁊
ecce desinit. iāqz silētiū ē. ⁊ vox illa p̄terita ē. ⁊
nō est iā vox. Futu? erat ātēqz sonaret. ⁊ non
poterat metiri qz nōdū erat. ⁊ nūc nō p̄t. qz iā
nō ē. Tūc ego poterat cū sonabat. qz tūc erat q̄
metiri possz. Sz ⁊ tūc nō stabat. ibat em̄ ⁊ p̄teri
bat An idēo magis poterat P̄teritēs ei tēdebat?
i aliqd spaciū tpis q̄ metiri possz. qm̄ p̄ns nullū

h3 spaciū. Si ergo tūc poterat. ecce pūta altera
cepit sonare ⁊ adhuc sonat cōtinuato tenore Si
ne vlla dīstīctōe metiamur eā dū sonat. cū ei
sonare cessauerit. iā pterita erit ⁊ n̄ erit q̄ possit
metiri. Metiamur plane. ⁊ dicam? q̄nta sit H3
adhuc sonat. nec metiri p̄t nisi ab īciō sui q̄ so
nare cepit. vsq; ad finē q̄ desinit. Ipsū quippe i
teruallū metimur. ab aliq̄ īciō. vsq; ad aliquē
finē. Quaprop̄ vox q̄ nondū finita ē metiri n̄
pōt. vt dicat q̄ longa vel breuis sit. nec dici ā
eq̄lis alicui ā ad aliq; simpla vel dupla vel quid
ad aliud. Cū āt finita fuerit. iā non erit. Quo
pacto igit̄ metiri poterit. Et metimur tñ tēpa.
nec ea q̄ nōdū sūt. nec ea q̄ iā non sūt. nec ea q̄
nulla mora extēdunt. nec ea q̄ terminos nō hnt
Nec futura ergo nec pterita nec p̄ntia nec p̄tēu
tia tpa metimur ⁊ metimur tñ tpa De? creator
oim Versus iste octo sillabarū breuib; ⁊ lōgis
alēnat sillab. Quatuor itaq; breues p̄ma ē aa.
q̄uta septia simple sūt ad q̄tuor lōgas: secūdā
q̄rtā sextā octauā. Nec singule ad illas singu
las duplū hnt t̄pis. p̄nūcio ⁊ renūcio. ⁊ ita est
q̄ntū sentit̄ sēsū maifesto. Quātū sensus mani
festus ē breui sillaba longā metior. eā q; sentio
h̄e bis tñ. s̄ cū alt̄a p? alterā sonat Si p̄or bre
uis longa posterior. quō tenebo breuem ⁊ quō
eā lōgā metiēs applicabo vt īueniā qd̄ bis tñ
babeat. quādoquidē longa sonare non īcipit nisi

breuis sonare destiterit? Ipsa q̄ longā nō p̄ntē
metior q̄n̄ nisi finitā nō metior. **Ei?** aut finitio.
p̄teritio ei? **Q**uid ergo ē q̄d metiar? **V**bi ē q̄z
metior breuis: vbi ē lōga q̄ metior. **A**mbē sonu
erūt. auolauerūt. p̄terierūt. iā nō sūt. ⁊ ego me
tior fidēterq; r̄n̄deo q̄ntū exercitatio sensu fidit.
illā simplā eē illā duplā in sp̄acō sc̄z t̄pis **N**eq;
hoc possum: n̄ q; p̄terierūt ⁊ finite sūt. **N**ō ergo
ip̄as q̄ iā nō sūt. s̄ aliq̄d i memoria mea metior
q̄d infixū manet **I**n te aie me? t̄pa metior. noli
m̄ obstrepē q̄d ē. noli tibi obstrepē turb̄ affcō
nē tuaz **I**n te inq; t̄pa metior. affcōz q̄m res p̄
tereūtes i te faciūt. ⁊ cū ille p̄terierit manet ipsa
ipsa metior p̄ntē. nō eas q̄ p̄terierūt vt s̄iet **I**psa
metior. cū t̄pa metior **E**rgo ā ip̄a sūt t̄pa. ā nō
t̄pa metior **Q**uid cū metimur silētia. ⁊ dicim? il
lud silētiū tm̄ tenuisse t̄pis q̄ntū illa vox tenuit?
Nōne cogitatōez tēdim? mēsurā vocis q̄si sonar?
vt aliq̄d de iterualē silētioꝝ in sp̄acio t̄pis renū
ciare possim? **N**ā ⁊ voce atq; ore cessante pagim?
cogitādo carimia ⁊ vsus ⁊ quēcūq; s̄monē motō
nūq; dimēsiōes q̄slibz. ⁊ de sp̄acijs t̄pm q̄ntū
illud ad illd̄ sit renūciām? nō aliē ac si ea sonā
do dicēm? **S**i voluerit aliq; edē lōgiusculā vo
cē. ⁊ cōstituerit p̄meditādo q̄z longa futura sit.
egit vtiq; iste sp̄aciū t̄pis i silētio. mēdrieq; cō
mēdās. cepit edē illā vocem que sonat donec ad
p̄positū terminū p̄ducat. imo sonuit ⁊ sonabit.

Nā quod ei? iā pactū est utiq; sonuit. quod at
restat sonabit. atq; ita pagit. dū pns intētio fu
tū p in pteritū trahit. de minutione futuri crescē
te pterito donec cōsumatōe futuri sit totū pteritū
S; quō minuit aut cōsumit futuz quod nōdū ē
aut quō crescit pteritū quod iā nō ē. nisi qz i ai
mo q illud agit tria sūt Nā expectat et attēdit
et memit ut id quod attēdit trāseat in id quod
meminerit. q; igit negat futura nōdū eē S; tū
iā ē in aio expcātio futuroz. Et q; negat pteri
ta iā nō eē. h tū ad huc ē i aio memoria pterito
rū Et q; negat pns tps carē spacio. qz i pūcto
pterit. h tū p durat attentio p quā pagat abeē
qd aderit Nō igit longū tps futuz qd nō est h
longū futuz longa expcātio futuri ē. Neq; lon
gū preteritū tps quod nō ē. sed longū pterituz
lōga memoria preteriti ē **D**icitur? sū cāticuz qd
nouī anq; ināpiā in totū expcātio mea tendit.
Cū at tpo qntū ex illa in preteritū decerpsero
tendit in memoria mea atq; distendit? vita hui?
actōis mee in memoria ppter quod dixi? et i ex
pectatōez ppter quod pdecur? fuz Pns tū adest
attētio mea p quā trahit? quod erat futuz ut si
at preteritū Quod qntomagis agit? tāto breui
ato expcātionē plongat? memoria. donec tota
expectatio cōsumat? cū tota illa actio finita trā
sient i meōriā Et quod in toto cātico. hoc in sin
gulis pticulis sit atq; in singul? sillabis ei? hoc in
f i

actōe longioē c? forte pñcūla ē illud cāticū hoc
in tota vita hoīs c? ptes sūt oēs actōes hoīs hoc i
toto sclo filio pñcūm c? ptes sūt oēs vite hoīm h
qm̄ melior ē mia tua sī vitas ecce distētō ē vita
mea. et me suscepit dextera tua i dño meo media
tore filio hoīs inf te vnū et nos mltos. i mltis p
mlta vt p cū appbēdā in q̄ et appēsus suz et a ve
teribz diebo colligar se qns vnū pterita oblit? n
ea q̄ futura et trāsitura sunt h in ea q̄ an sūt n dis
tēt? h intēt? . nō h m distētōem h h m intētōez se
qr ad palmā supne vocatōis vbi audiā vocē lau
dis tue. et cōpler belcatōez tuā nec veniēt nūc p
tereūtē. nūc vō am mei igenitibz et tu solaciū me
uz dñe pī me? et nūc es. at ego in tpa dissilij q̄
rū ordinē nescio et tumultuos varietatibz dilai
ant cogitatōes mee. itimavisceā aīe mee donec
in te cōfluā purgat? et liq̄dus igne amoris tui. et
stabo atqz solidabor in te i forma mea vitate tua
nec patiar q̄stioēs hoīm q̄ penali morbo pl? fiti
unt qz capiūt et dicūt. qd faciebat dñs anqz facēt
celū et terrā. ā qd ei venit i mētē vt aliqd facēt cū
ātea nūqz aliqd fecēit. da illis dñe bñ cogitare
qd dicāt. et inueniē qz nō dr nūqz vbi nō ē tps
Qui ergo dr nūqz fecisse qd aliud dr nisi nulla
tpa fecisse **V**ideāt itaqz nllū tps eē posse sine cre
atura tua. et defināt ipaz vanitatē loq̄ **E**xteḋā
tur etiā in ea q̄ an sūt et intelligāt te an oia tpa
eternū creatore oim tpm. neqz vlla tpa tibi esse

eterna. nec ullā creaturā eā si ē aliqua supra
tpa Dñe dñs meus q̄s ille sinus ē altī secreti tui.
et q̄z longe inde me p̄iecerūt cōsequantia delictorū
meorū. Bana oculos meos vt cōgaudeā luce tue.
Certe si ē tam grādi scia. et p̄ntia pollēs aimus
cui cūcta p̄terita et futura ita nota sint sic michi
vnū cāticū notissimū nimis mirabilis est ai? iste
atq; horrore stupendus. q̄ppe quē ita nō lateat
q̄cquid pactū et q̄cquid r̄lictū sc̄lorū ē quēadmo
dū me nō latet cātatē illud cāticū. q̄d et q̄ntū ē?
abierit ab exordio. q̄d et q̄ntū restet ad finē. s̄
absit vt tu cōditor vniuersitatis cōditor aimarū et
corpm. absit vt ita noueris oia futura et p̄terita
Lōge tu lōge mirabili? longe q̄ secretius. neq;
em̄ sicut nota cātantis. notū ue cāticū audietis
expectatione vocū futurarū. et memoria p̄terita
rū variat affectus sensus distendit ita tibi ali
q̄d accidit incommutabiliter eterno. hoc ē vō eter
no creatori mētū. sic ergo nosti in p̄ncipio celū
et terrā. sine varietate noticie tue. ita fecisti in p̄n
cipio celū et terrā sine distēctione actōnis tue Qui
intelligit cōfiteat tibi. et q̄ nō intelligit cōfiteatur
tibi O q̄z excelsus es et humiles corde sunt domi
tue Tu ei erigis elisos et cādūt q̄z celsitu° tu es
Explicat lib vnde am? cōfessionū bti aug. epi

Incipit duodecimus.

Multa satagit cor meuz domine i hac
inopia vite mee pulsatum verbis scē

f ij

Scripture tue. et non plerumque in sermone copiosa est
egetas humane intelligentie. quia plus loquitur inquit
quam inuentio. et longior est petitio quam impetratio et ope
riorior est manus pulsas quam fumus Tenemus promissum.
quod corrumpet illud. si deus pro nobis. quod
contra nos? **P**etite et accipietis. quia rite et inuenietis
pullate et apiet vobis Ois enim qui petit accipit.
et querens inueniet. et pulsati apiet. promissa tua
sunt et quod falli metuat. cum promittat veritas **C**on
fiteatur altitudi tue humilitas lingue mee. quoniam tu fe
disti celum et terram **H**oc celum quod video terramque quoniam
calco. vnde est hec terra quam porto tu fecisti **U**bi
est celum celi domino de quo audiui in voce psalmi. celum
celi domino. terram autem dedit filiis hominum **U**bi est celum quod
non cernimus. cui terra est hoc donec quod cernimus
Hoc enim totum corpus non ubique totum ita cepit spe
cie pulchram in nouissimis. et fundus est terra nostra. sed
ad illud celum etiam terre nostre celum terra est. et hoc vtrum
que magnus corpus non absurde terra est. ad illud
nescio quale celum quod domino est non filius hominum. **E**t
minime hec terra aut inuisibilis aut incomposita. et nes
cio que profunditas abyssi super quam non erat lux.
quia nulla species erat illi. vnde iussisti ut scriberet quod
tenebre erant super abyssum quod aliud quam lucis absen
tia **U**bi enim lux esset si esset si non superesset eminendo
et illustrando **U**bi ergo lux nondum erat quod erat ad
esse tenebras nisi abesse lucem **S**uper itaque erant tenebre.
quia super lux aberat. sicut sonus ubi non est.

silentiū est. Et qđ ē esse ibi silentiū. nisi sonum
ibi nō esse. **N**onne tu domie docuisti hāc aīaz q̄
tibi cōfiteri? **N**ōne tu domie docuisti me qđ p̄us q̄z
istā informē materiā formares atz distinguēs n̄
erat aliquid. nō color. nō figura. nō corpus. nō
spūs: nō tam oīo nihil. **E**rat qđā informitas si
ne vlla spē. qđ ergo vocaret quo eā sentītar
dioribz vtcunqz insinualet nisi vsitato aliq̄ v
cabulo. **Q**uid at in oībz mundi p̄tibz repiri p̄t
p̄inquis informitate oīmode q̄z terra et abyssus
Minus enī spēōsa sunt p̄ suo gradu ifimo q̄m ce
tera supiora pluēda et luculenta oīa. **C**ur ergo
nō accipiā informitatē materiē quaz sine spē fece
ras. vnde spēolum nōdū facēs ita omode hōibz
ītimatā vt appellaret terra īuisibilis et inposita
Et cū in ea q̄rit cogitatō quid sensus attingat.
et dicat sibi nō ē intelligibilis forma sicut vita. si
cut iusticia. qz materies corp̄m. neqz sensibilis
q̄m quod videat. et quod sentiat in īuisibili. et in
inēposita non ē. **D**ū sibi hec dicat huāna cogi
tatio. conet eā vlt nōsse ignorādo. vlt ignorare
noscendo. **E**go vō domie si totū cōfitear tibi ore
meo et calamo meo qđcūqz de ista materia docuisti
me et ātea nom̄ audies et nō itelligēs narrātibz
in eis q̄ nō intelligerēt eā cū spēbz inuēris et va
rijs cogitabā. et nō eā cogitabā fedas et hor
ribiles formas p̄batis ordibz voluebat aīz. **H**
formas tñ et iforme appellabaz. non qđ careret

forma. h̄ q̄ talē brēt ⁊ vt si apparet̄ insolitū ⁊
incōgruū auersaret̄ sensus meus ⁊ turbaret̄ in
firmitas hoīs **V**erū illud qđ cogitabā nō p̄ua
tōe oīs forme h̄ p̄atioē formosior erat iforme
⁊ suadebat v̄arō vt oēs forme q̄lescūq; r̄liq̄as
oīo detraberem si vellē p̄fius in forme cogitaē ⁊
nō poterā **C**idē ei nō eē cōsebā qđ oī forma p̄ua
ret̄ q̄z cogitabā qđdā in forme ⁊ nihil formatū.
nec nihil in forme p̄pe nihil **E**t cessauit mēs mea
interrogare hinc sp̄m meū plenū imaginib; for
mato ⁊ corp̄m. et eas p̄ arbitrio mutātē atq; va
riantē **E**t intēdi in ip̄a corp̄a. eorūq; mutabili
tatē altius inspexi q̄ definūt eē quod fuerāt ⁊ icī
piūt eē qđ nō erāt eundemq; trāsitū de forma in
formā p̄ in forme qđdā fieri suspicatus sū. nō p̄
oīo nihil. h̄ nosse cupiebā nō suspicari. **E**t si to
tū tibi cōfiteatur vox ⁊ stilus meus q̄cūq; de ista
questione enodasti mihi. quis legentiu; capere
durabit. **N**ec ideo tū cessabit cor meum dare tibi
honorē ⁊ canticum laudis. de his que dictare
nō sufficiāt Mutabilitas enī rerū mutabiliu; ip̄a
est capax formarū omnium in quas mutant̄ res
mutabiles. **E**t hec qđ est. nunquid animus?
nunquid corpus. nunquid sp̄s animi vel corp̄is
Si dicā posset nihil aliqd ē. et nō est. **N**oc eam
dicere. **E**t tū iaz vtcūq; erat vt sp̄s capet istas
visibiles ⁊ compositas. et vndeūq; erat quid
erat. mihi eēt abs te a quo sunt oīa. in q̄ntūcūq;

funt **S**z tanto a te longi? q̄nto diffimili? **N**eque
ei locis itaq; q̄ tu dñe q̄ nō es alibi aliud. ⁊ alia?
aliter sed id ip̄m et id ip̄m ⁊ id ip̄m. scūs scūs.
scūs dñs d̄s oipotēs. in p̄ncipio qđ ē de te i sapi
entia tua q̄ nata ē de sbā tua. fecisti aliqd de ni
bilo **F**ecisti em̄ celū ⁊ terrā nō de te. nā esset eq̄le
vmigenito tuo ac p̄ hoc ⁊ tibi. et nullo mō iustū
eēt vt eq̄le tibi eēt qđ de te nō eēt **E**t aliqd p̄ter
te nō erat vñ faceres ea de? vna trinitas. et trina
vmitas. et ideo de nibilo fecisti celum ⁊ terram.
magnū qđdā. et puum qđdā. qm̄ oipotens et
bonus es ad faciēda oia bona magnū celū ⁊ puā
terrā **T**u eras et aliud nihil vnde fecisti celū terrā
duo qđā. vnū p̄pe te. alterum p̄pe nihil. **V**num
quo sup̄ior tu eēs. alterū quo inferius nihil eēt
Sz illud celū celi tibi dñe terrā at̄ quā dedisti fi
lij? hoim cernēdam atq; tangēdā nō erat tali? q̄
lem nūc cernim? ⁊ tangimur? **I**nvisibilis ei erat
⁊ incōposita et abyssus erat sup̄ quā nō erat lux
aut tenebre erāt sup̄ abyssū. ⁊ magis q̄ i abyssō
Ista q̄ppe abyssus aquarū iā visibiliū ecā in p̄
fundis suis h̄z sp̄eciēi sue lucē vtcūq; sensibilē pi
scibus et reptantib; i suo fundo animantib; **I**llud
at̄ totū prope nihil erat qm̄ ad huc oīo informe
erat iā tñ erat quod formari poterat **T**u em̄ dñe
fecisti mūdū de materia iformi ⁊ iformē materi
a? de n̄la re iformi qm̄ fecisti de nulla re pene
nullā rē vñ facēs magna que miramur filij hoim
f n̄ij

Valde ei mirabile hoc celū corporeūz quod firma
mentū int̄ aquā ⁊ aquā. 2° die post additionem
lucis dixisti fiat. et sic ē factū. quod firmamen
tū vocasti celū. s. celum terre b? ⁊ maris q̄ fecisti
tercio die. dādo spēm visibilem informi materie
quā fecisti añ oēs diem Iā em̄ feceras ⁊ añ oēm
diē. sed celū celi huius. qz i p̄ncipio feceras celū
⁊ terrā Terra at̄ ipsa quā feceras informis materi
es erat. qz inuisibil̄ erat. ⁊ incōposita. ⁊ tenebre
sup̄ abyssū. de q̄ terra inuisibili ⁊ incōposita de q̄
informitate de q̄ pene nihilo faceres hec oia q̄bo
iste mutabil̄ mūdus ōstat et nō ōstat. in q̄ ip̄a
mutabilitas appaēt in q̄ sentiri ⁊ dinumerari po
ssunt t̄pa. qz reꝑmutatōibus fiunt t̄pa. dū vari
ant̄ ⁊ vertunt̄ in spēs q̄ materies p̄deā ē terra
inuisibil̄ Iō spūs doctoz famuli tui cū te memo
rat fecisse i p̄ncipio celū ⁊ terrā. tacet de t̄pibus.
silet de diebus Nimirū celū celi quod i p̄ncipio
fecisti creatura ē aliq̄ intellectuālis. q̄q̄m neq̄
q̄z tibi trinitati coeterna. p̄iceps tñ eternitatis
tue Valde mutabilitatē suā p̄ dulcedine felicissi
me cōplātōnis tue cohibet. ⁊ sine vllō lapsu ex
q̄ fca ē inherendo tibi excedit oēm volubilem vi
cissitudinē t̄pm Ista vō informitas terre inuisibi
lis ⁊ incōposite nec ipsa i diebus nuērata est Vbi
em̄ nulla spēs. nullus ordo. nec v̄it q̄c̄q̄z nec p̄
terit Et vbi hoc nō sit. nō sūt vtiq̄ dies nec viciā
situs spācioꝝ t̄paliū O veritas lum̄ cordis mei

edā t
obscu
uare
et red
anūc
Neo n
ego v
am te
cinare
valde
orē. q
qm ex
riat v
alia ⁊
et ma
nifest
sti dñ
natur
tam f
non ē
minu
qz nul
dinē i
ctu tu
oro te
sub al
interic
volun

edā tenebre mee loqnt̃ mibi **D**efluxi ad ista et
obscurat̃ sū. **E**z hic edā hinc ad amavi te. erra
ui ⁊ recordatus sū tui **A**udiui vocē tuaz post me
vt redirē. ⁊ vix audiui ppter tumult⁹ ipacatoꝝ
⁊ nūc ecce redeo estuās ⁊ anhelās ad fontē tuuz
Neo me prohibeat. hūc bibā ⁊ tūc viuā **N**ā nō
ego vita mea. si male vixi ex me mors mibi fuit
⁊ in te reuiuisco **T**u me alloquere. tu mibi fmo
cinare **C**redidi libris tuis ⁊ verba eoꝝ archana
valde. **I**ā dixisti mibi dñe vā forti in aurē iteri
orē. qz tū eternus es solus hīs immortalitatem
qm̃ ex nulla sp̃e motu ue mutaris nec tꝑibova
riat̃ volūtas tua. qz nō est immortalis volūtas q̃
alia ⁊ alia est. **N**oc in aspectu tuo claret mibi.
et magis magisqz clarescat oro te. atqz i ea ma
nifestatione p̃sistā sobri⁹ sub alis tuis **I**tē dixi
sti dñe vocē forti in aurē interiorē quod omnes
naturas atqz substācias q̃ nō sūt quod tu es. et
tam sunt tu fecisti. et hoc solū a te nō est. quod
non ē. motusqz voluntatis a te q̃ es ad id quod
min⁹ ē. qz talis motus delictū atqz p̃ctm̃ ē. **E**t
qz nullius p̃ctm̃ aut tibi nocet. aut pturbat or
dinē imperij tui vlt̃ in primo l̃ in vno hoc i aspe
ctu tuo claret mibi. et magis magisqz clarescat.
oro te. atqz in ea manifestatione p̃sistā sobri⁹
sub alis tuis **I**tē dixisti mibi vocē forti in aurez
interiorē qz nec illa creatura tibi coeterna ē cui⁹
voluntas tu solus es. teqz perseverantissima casti

tate hauriens mutabilitate suā nusq̃ et nūquā
exerit. et te sibi semp p̃nte atq̃ toto affectu se
tēnet. nō h̃ns futurū quod expectet nec in p̃teri
tum traicēs quod meminerit. nulla vice variat
nec in tpe vlla distendit. **O** beata si qua ista est
inherendo btitudini tue btā sempiterno inbita
toē te. atq̃ illustratore suo. **N**ec inuenio qd libe
tius appellādū est in mē celū celi dño. q̃z domū tu
am cōteplantē delcātionē tuam sine vllō defectu
egrediēdi in aliud. mētē purā cōcordissime vnāz
stabilimēto pacis scōz spūum. ciuū ātatis tue
in celestibus sup ista celestia. **V**n̄ intelligit aia
ciū? pegrinatio longinq̃ facta ē si iā sitit tibi. si
iā facte sunt ei lacrimae sue panis dū dicit ei per
singulos dies vbi ē deus tuus si iā petit a te vnā
et hanc requirit vt inhabitet in domo tua p oēs
dies vite sue. **E**t q̃ vita eius nisi tu. **E**t q̃ dies tue
nisi eternitas tua. **S**icut ān̄ tui q̃ nō deficiunt qz
idēipē es. **D**inc ergo intelligat aia q̃ p̃t q̃z lōge
sup oīa tpa sis eternus qn̄ tua dom? q̃ pegrina
ta nō est q̃z vis nō tibi coeterna tñ indefinēter et
indeficiēter tibi coherendo nullā patit̄ vicissitudi
nē tpm. **D**oc in cōspcū tuo claret mibi et magis.
magis clarescat oro te atq̃ in hac manifestati
one p̃stā sobrius sub alis tuis. **E**cce nescio qd
informe in istis mutationibz rez extremaz atq̃
infimaz. **E**t q̃s dicet mibi nisi q̃s q̃s p̃mania cor
dis sui cū suis fantasmatis vagatur et voluit

147
Quis nisi talis dicet m̄ q̄ de minuta atq; cōsump-
ta oī sp̄e si sola r̄maneat iformitas p̄ quā de sp̄e
in sp̄ez res mutabat̄ et vertebat̄ possit exhiberi vi-
ces t̄pm. **D**io em̄ nō p̄t q̄ sine varietate motionū
nō sūt t̄pa. et nulla varietas vbi nulla sp̄es.
Quibus cōsideratis q̄ntū donas deus meus q̄ntū
ad pulsandū me exātas q̄ntū q̄ pulsanti ap̄is
duo reperio q̄ fecisti carentia t̄pib; cu; tibi neu-
trū cōternū sit. vnum quod ita formatū ē et si-
ne vllō defcū cōtēplationis. sine vllō interual-
lo mutatōis quāvis mutabile t̄n n̄ mutatur tua
eternitate atq; incōmutabilitate p̄fruat̄. aliter
q̄ ita informe erat vt ex q̄ forma in quā formā
vl̄ motōis vl̄ statōis mutaret̄ quo t̄pi subdere-
tur nō hr̄et. h̄ hoc vt informe eēt n̄ reliq̄sti qm̄
fecisti añ oēz diem in p̄ncipio celū et terrā. **D**ec
duo q̄ dicebā. terra at̄ inuisibilis erat et incōpōsi-
ta et tenebre sup̄ abyssū. **Q**uibus verbis insinu-
at̄ informitas vt gradatim excipiāt̄ q̄ omnimo-
dā sp̄ei p̄uatōez nec t̄n ad nihil puentōez cogi-
taē nō p̄nt vñ fiēt aliter celū et terra visibil̄ atq; cō-
posita. et aq̄ sp̄eosa. et q̄cqd̄ deiceps in cōstituti-
one h̄mūdi nō sine dieb; fecim̄ cōmēorat̄ q̄ talia
sunt vt in eis agant̄ viciissitudines t̄pm p̄f̄ ordi-
natas cōmutatōes motionū atq; formarū. **D**ec
interim sentio deus meus cū audio loq̄ntē scrip-
turā tuā. in p̄ncipio fecit deus celū et terrā. ter-
ra aut̄ erat inuisibilis et incōposita. et tenebre

erant sup̄ abyssum. neq; cōmemorāntem quosi
die feceris hec. sic interi sētio ppter illud celū celi
celū intellectuāle vbi ē intellectus? nosse sū non i
emigmate. non p̄ speculū h̄ ex toto in maifesta
tione faciē ad faciē. non modo hoc modo illud. h̄
quod dcm̄. nosse simul sine vlla vicissitudine tē
pozet ppter iuisibile atq; incōpositā terrā sine vl
la vicissitudine tpm̄ q̄ solet h̄re modo hoc modo
illud: q; vbi nulla spēs nūq; est hoc aut illud
Propter duo hec p̄mitu? formatū ap̄euit? infor
me. illud celū. h̄ celū celi. hoc vero terrā. h̄ terram
visibile et incōpositā ppter duo hec interi sētio si
ne cōmemoratione die p̄dicere scripturā tuā. in
p̄ncipio fecit deus celū et terrā. Statim q̄ppe sub
ieāt quā terrā dixerit Et q; secūdo die cōmemo
rat factū firmamētū et vocatū celū insinuat de q̄
celo p̄us sine diebo h̄mo locutus sit Miā profun
ditas eloquio p̄tuorum quo p̄ecce ante nos sup̄
ficiē blādiens puul. Sed mira profunditas de
us meus. mira p̄funditas Horror est intēdere i
eā. horror h̄oris. et tremor amoris Odi hostes e?
vehēm̄ter O si occidas eos de gladio bis acuto
et nō sint hostes e? Hic em̄ amo eos. occidi sibi
vt viuant tibi. Ecce autē alij nō reprehensores
h̄ laudatores libri geneseos nō inq̄ūt hoc voluit
in his verbis intelligi spūs dei qui p̄ moysen fū
lum e? ista conscrip̄sit. non hoc voluit intelligi
quod tu dicās. sed aliud quod nos dicāmus

Quib
respō
voce
creat
ē. ne
est ap
seme
rū. id
tea q
q; ta
etern
mibi
raz fi
mori
ita v
nō es
go a
aliqu
scien
diati
unt.
form
illo q
gam
limer
re coh
ei coe
varie

Quibus ego te arbitro deus omnium nostrorum ita
respondeo. Nunc dicetis falsa esse que mihi veritas
voce forti in aure interiore dicit de vera eternitate
creatoris. quod nequaquam eius substantia per tempora varie
est. nec eius voluntas extra eius substantiam sit. unde non
est apud eum modo velle hoc. modo velle illud. sed
semel et simul et semper velle omnia. que vult. non ite-
rum iterum. neque nunc ista nunc illa. nec velle pos-
tea quod nolebat. aut nolle quod volebat per se.
quia talis voluntas mutabilis est. et omne mutabile
eternum non est. deus autem noster eternus est. Item quod
mihi dicit in aure interiore expectatio rerum vetu-
rarum sit contuitus cum venerint. itemque contuitus sit me-
moriam cum preterierint. Omnis porro intentio que
ita variatur mutabilis est. et omne mutabile et nunc
non est. deus autem noster eternus est. Hec colligi-
go atque coniungo. et inuenio deum meum eternum non
aliqua noua voluntate condidisse creaturam. nec
scientiam eius transitoriam aliquid pati. Quid ergo
dicatis contradictores. An falsa sunt ista. non in-
quit. quid illud. Nunquid falsum est omnis natura
formatam materiam vel formabilem non esse nisi ab
illo qui summe bonus est quia summe est. Neque hoc ne-
gamus inquit. Quid igitur. An illud negatis sub-
limem quandam esse creaturam tam casto amo-
re coherentem deo vero. et vere eterno ut quauis
ei coeterna non sit. in nullam tamen temporum
varietatem et vicissitudinem ab illo se resoluat

et defluat. sed in eius solius verissima contemplati
one requiescat. **Q**uoniam tu deus diligenti te quoniam
tunc patris ostendis ei te et sufficias ei. et ideo non
declinat a te. nec ad se. **N**ec est domus dei in ter
rena nec ulla celesti mole corpora. sed spirita
lis et princeps eternitatis tue. quia sine labe in ce
num stat. **S**tatuisti enim eam in seculum. et in
seculum seculi. preceptum posuisti et non preteri
bit. **N**ec tamen tibi deo coeterna. quoniam non
sine initio. facta est enim. **N**am et si non inueni
mus tempus ante illam. prior quippe omnium crea
ta est sapientia. nec utique illa sapientia tibi de
noster patri suo coequalis plane coeterna et equa
lis et per quam creata sunt omnia. et in quo princi
pio fecisti celum et terram. sed profecto sapientia
que creata est intellectualis natura scilicet que contem
platione luminis lumen est. **D**icit enim et ipsa quam
uis creata sapientia: **S**ed quantum interest inter lu
men quod illuminat et quod illuminatur. tantum
interest sapientiam que creat et istam que creata est
sicut inter iusticiam iustificantem et iusticiam que
iustificatione facta est. **N**am et nos dicti sumus
iusticia tua. **A**it enim quidam servus tuus ut nos
simus iusticia dei in ipso. **E**rgo quia prior omni
um creata est sapientia quedam que creata est
mens rationalis et intellectualis caste civitatis
tue matris nostre que sursum est. et libera est et

eterna in celis **Q**uibus celis nisi qui te laudant ce-
li celorum. quia hoc est celum celi domino. **E**t si
non inuenimus tempus ante illam. quia et crea-
turam temporis antecedit que prior omniuz cre-
ata est. ante illam tamen est ipse creatoris ce-
nitas a quo facta sumpsit exordium. quamuis
non temporis quia nondum erat tempus. ipsi?
tamen conditionis sue. **V**nde ista est abs te do-
nostro vt aliud sit plane qz tu et non id ipsum
quoniam et si non solum ante illam. sed nec in
illa inuenimus tempus. quia est ydonea faciem
tuam semper videre. nec vsquam deflebitur ab
ea quo fit vt nulla mutatione varietur. inest ta-
me ipsa mutabilitas vnde tenebresceret et frige-
sceret nisi amore grandi tibi coherens tanqz sem-
p meridies luceret et ferueret ex te **O** dom? lumi-
nosa et speciosa dilexi decorem tuum et locu ha-
tationis glorie dni mei fabricatoris et possessoris
tui tibi suspiraret peregrinatio mea et dico ei qui
fecit te vt possideat et me in te quia fecit et me.
Erravi sicut ouis perdita sed in humeris pasto-
ris mei structoris tui spero me reportari tibi.
Quid dicatis mihi quos alloquebar **C**ontradictores
qui tamen et moysen pium famulum dei et libros
eius oraculo sa. **A**ti spūs creditis **E**st ne ista do-
mus dei nō quidem deo coeterna. sed tamen fm
modū suū eterna in celis vbi viues temporum

frustra queritis . qz nō inuenietis supgredit̃ em̃
omnez distentōez ⁊ ōne spaciū etatis volubile :
cui semp inherere deo bonū est . Est inquit .
Quid igit̃ ex his q̃ clamauit cor meū ad deum
meū : vt audiret iteri? vñ laudis eius **Q**uid tā
bez falsum esse ostenditis **A**n qz erat informis ma
teries . vbi ppter nullā formā nullus ordo erat :
Vbi autē nullus ordo erat . nulla esse vicissitudo
tpm poterat **E**t tam̃ hoc pene nibili q̃ntū nō oio
nihil erat ab illo vtiqz erat a quo est q̃cquid est
quod vtcūqz aliqd est . hoc q̃ aiunt nō nega?
Cū his em̃ vlt corā te aliquid colloq̃ deus me?
qui hec ōnia q̃ intus in m̃te mea . nō tacet ṽitas
tua vera esse cōcordunt **N**ā qui hec negāt latrent
q̃ntū volunt . ⁊ obstrepāt sibi . psuadere conabor
vt quiescāt ⁊ viā p̃beāt ad se ṽbo tuo . **Q**uod si
noluerit ⁊ repulerint me . obsecro deus meus ne
tu fileas a me . tu loquē in corde meo veraciter
Solus ei sic loq̃ris vt dimittā eos foris sufflan
tes in puluere ⁊ exātantes terrā in oculos suos .
⁊ intrez in cubile meū ⁊ cantez tibi amatoria . ge
mens inenarrabiles gemitus in pegrinatōe mea
et recordās iherusalez extento in eā fursū corde .
iherl̃m patriā meā . iherl̃m matrem meā . te super
eā regnatorez illustratorem patrez . tutore . ma
ritū . castas . ⁊ fortes delicias et solidū gaudium
et omnia bona ineffabilia simul omnia . qz vnū
summuz ⁊ ṽp bonū **E**t nō auertar donec i eius

pacē mris kmē vbi sunt pmiāe spūs mei vñ ista
mibi certa sunt. colligas totū qđ fuz disperhoē
a deformitate hac. aformes atz ofirmes inē
nū deus meus mia mea Cū his at q cūcta illa q
va sunt falsa eē nō dicūt hōrantes a in culmine se
qñde auctoritatis nobiscū ostituētes. illā p san
ctū moysen editā scāz scripturā tuā atñ nobis
aliqđ otradiciūt. ita loquor Tu esto deus nr az
biter. inē ofessiones meas a cōtradictōes eoz.
Dicūt em qzuis va sint hec. nō ea tñ duo moy
ses intuebāt cū releuāte spū dicēt in pñpio fe
cit deus celū a terrā. nō celi noie spiritalē vl intel
leatualē illā creaturā semp faciē dei cōtēplantez
significauit. nec terre noie informē materiā. qđ
igit quod nos diāmus inqūt hoc ille viz sensit.
hoc vbiis istis locutus ē Quid illud ē Noie aiūt
celi a terre totū istū visibilē mundū pūs vniuer
saliter abreuit significāe voluit vt postea dirigēt
diez enuēratōe qñ articulati vniuersa q scō spi
ritui sic placuit enūciare Tales qppe hoies erant
rudis ille ppl's atz carnalis cui loqbatur vt eis
opa dei nō nisi sola visibilia cōmendāda iudica
ret Terrā vō inuisibilē a incōpositā tenebrosāqz
abyssū. vñ cōseqñter ostēdit p illos dies facta
atqz disposita esse cuucta ista visibilia q nota
sunt oibus. nō incōgruent informē istā materi
em intelligendā esse consētiūt Quid si dicat ali
us eādem informitatem confusionemqz materie

celi et terre nomine prius insinuata quod ex ea mundus iste
visibilis cum omnibus naturis que in eo manifestissime ap-
paret que celi et terre nomine sepe appellari solent additus
atque perfectus est. quod si dicat aliquis celum et terram invisibilem que
de visibilibus naturam non inter cetera appellata. Ac per
hoc universam creaturam quam fecit in sapientia et in princi-
pio de his omnibus duobus vocabulis esse comprehensa. ve-
runtamen quod non de ipsa substantia dei sed ex nihilo cum et a facta
sunt quod non sunt id ipsum quod deus et in eis quodam mutabili-
tas omnibus siue materiam autem sic et na domus dei siue mutetur
sic anima hominis et corpus? omnem omnium reprimisibilium
visibiliumque materiem adhuc informem sed esse forasabi-
lem vnde fiet celum et terra et invisibilis atque visibilis iam utra-
que formata creatura his nominibus enunciatam quibus ap-
pellaetur terra invisibilis et composita et tenebre sunt abyssus
fuit ea distinctio ut terra invisibilis et composita intel-
ligatur materies corporalis autem qualitate forme tenebre autem
super abyssum spiritalis materies autem cohibitoem quasi
fluentis immoderationis et autem illuminationis sapientie. et ad-
huc quod dicat si quis aliter velit non scilicet iam perfectas atque
forasatas invisibiles visibilesque naturas celi et terre no-
mine signari cum legitur in principio. fecit deus celum et ter-
ram. sed ipsa adhuc informem inchoationem reprimisibili-
tem creabilemque materiam his nominibus appellatam quod
in ea iam essent ista confusa nondum qualitatibus formis
distincta que nunc iam digesta suis ordinibus voca-
tur celum et terra. illa spiritalis hec corporalis creatu-
ra. quibus omnibus auditis et consideratis nolovbis ostendere

Ad nihil enim utile est nisi ad subuersionem audientium
Ad edificatorem autem bona est lex si quod ea legit iudicat
quod finis est caritas de corde puro et conscientia bona et
fide non ficta Et noui magister noster in quibus duobus
ceptis totam legem per Bartholomaeum suspenderit. quod non ardentius
confiteri deus meus lumen oculorum meorum in occulto
quod mihi obest cum diuersa in his uerbis intelligi possit
quod tamen uera sint. quod inquit mihi obest si aliud ego sen
sero quod sensit alius eum sensisse quod scripsit Deus quod
quod legimus mitimus hoc indagare aut comprobare quod
uoluit ille quem legimus. Et cum eum iudicium credi
mus nihil quod falsum esse nouimus. et putauimus
audemus eum existimare dixisse. dum ergo quod cona
tur id sentire in scripturis sanctis quod in eis sensit ille qui
scripsit quod mali est si hoc sentiat quod tu lex omnium
iudicamus mentium omnium deus esse et si hoc non sensit ille
quem legit. cum ille uerum nec tamen hoc senserit. uerum
est enim dominus fecisse te celum et terram. et uerum esse praecepi
um sapientiae tuae in qua fecisti omnia Item uerum est quod mundus
iste uisibilis habet magnas partes suas celum et terram bre
ui conplexione facit omnem ordinem naturarum Et ue
rum est quod omne mutabile insinuat notitiam nostram quendam
informitatem quam formam capit uel quam mutat et vertit
Verum nulla tempora praeteriti quod ita cohaeret forme in com
mutabili ut quomuis sit mutabile non mutetur Ve
rum est informitatem quam praeterit nihil est. uices temporis ha
bere non posse Verum est quod uerum sit aliquid praeterit quodam
genere locutionis habere iam nomen est rei quod inde sit unde

potuit vocari celū et terrā quilibet informitas vñ fac
tū ē celū et terrā Vexē oim formatoꝝ nihil eē in
formi vñm? qz terrā et abyssū Vexē q nō soluz
creatum atqz formatum. sed etiam quicquid
creabile atqz formabile ē tu fecisti ex q sūt oia.
Vexē oē qd ex informi formatꝝ pꝛus eē informe
deinde formatū Ex his oibus veris de qbus nō
dubitāt qꝝ interiori oculo tali vidē donasti. et q
moysen faulū tuū in spū vñtatis locutū eē imobi
lit credūt ex his oibus aliud sibi tollit q dī. in
pꝛncipio fecit de? celū et terrā. i. in vbo suo sibi coe
terno fecit deus intelligibilē atqz sensibile? spū
talē corpaleqz creaturā. aliud qui dī in pꝛncipio
fecit de: celū et ter. i. in vbo suo sibi coeterno fecit
deus vniuersā istā molē corpei mūdi b? cū oib?
qꝝ cōtinz manifestis notis naturis. aliud qui dī
in pꝛncipio fecit de. celū et ter. i. in vbo suo sibi co
eterno fecit de? informē materiā creaturē corpālē
vbi cōfusū adhuc eāt celū et terrā q nūc iā distin
cta ē atqz formata in isti? mūdi mole sentimus
aliud q dī. in pꝛncipio fe. de. ce. et ter. i. in ipso
exordio faciēdi atqz opandi fecit deus informe?
materiā cōfuse hñtē celū et terrā vñ formata nūc
eminēt et appent cū oib? q in eis sūt Itē qd at
tinz ad intellēm vboꝝ sequētiū ex illis oibus vis
aliud sibi tollit qui dīc. terrā at erat iuisibilis et
incōposita et tēbre erāt sup abyssū. i. incorpabi
le illud qd fecit de? adhuc matēies erat corpeaꝝ

re yiformis sine ordine sine luce. aliud qui dicit
era at erat inuisibilis et imposita. et tēbre erāt sup
abyssū. i. hoc totū qđ celū et terra appellatū ē ad
huc iformis et tēbroſa matēies erat vñ fiēt celū
corpeū et terra corpea cū oībo q̄ in eis sunt corpe
is sensibō nota. aliud q̄ dicit terra at erat inuisibilis
et imposita et tēbre erāt sī abyssū. i. hoc totū quod
celū et terra appellatū ē adhuc iformis et tēbroſa
materies erat vñ fieret celū intelligibile quod ali
bi dicit celū celi. et terra scz. oīs natura corpea. sub
q̄ noīe intelligat eadē hoc celū corpeū. i. vñ fieret
oīs inuisibilis visibilis creatura. aliud q̄ dicit ter
ra at erat inuisibilis et imposita et tēbre erāt super
abyssū. nō illā informitatē noīe celi et terre scrip
tura appellauit. s̄ iā eratiq̄t ipa informitas quā
terrā inuisibile et impositā tēbroſāq; abyssū noīa
uit. de q̄ celū et terrā deū fecisse p̄dixerat. sp̄rita
lē scz corpaleq; creaturā. aliud q̄ dicit terra aut
erat inuisibilis et imposita et tēbre erāt sup abyssū
i. informitas qđā iā materies erat vñ celū et terrā
deū fecisse scriptura p̄dixit. totā scz corpeā mū
di molē i duās maxias ptes supiorē atq; inferio
rē distributā cū oībo q̄ in eis sunt vſitatis notis
creaturis. Cū em̄ duabo istis extremis snis resis
tē. qđ qz ita tēptauerit si nō vultis hāc informa
tē materie celi et terre noīe appellataz videri. erat
ergo aliqd quod nō fecerat de? vñ celū et terrā fa
ceret. neq; em̄ scriptura narrauit qđ istā materie
t in

deus fecerit n̄ vt intelligamus eā celū et re ā soli
us terre vocabulo significata cū diceret . i p̄nāpio
fe . de . ce . et terrā et id qđ se q̄t . terra at̄ erat inuisi
bilis et op̄posita q̄zuis informē materiā sic placu
erit appellare . n̄ tñ intelligimus n̄ eā quā fec̄ de
us i eo qđ scriptū ē fecit . ce . et ter . r̄ndebūt asser
tores duarū istarū s̄māz q̄s extremas posuimus a
illi? a illius cū hec audierit et dicet informē q̄bez
istā materiā n̄ negamus a deo fecāz a q̄ sunt oia
bō valde . qz sic dicimus āplius bonū eē qđ crea
tū atz forātū ē ita fatemur min⁹ bonū eē qđ fecim⁹
ē creabile atz forābile h̄ tñ bonū n̄ at̄ cōmeōrasse
scripturā qđ hāc iformitatē fecerit deus . sic alia
m̄lta nō cōmeōrauit sicut cherubin et seraphim et
q̄ ap̄ls distincte ait . sedes . dñatōes p̄nāpatul
ptātes q̄ tñ oia deū fecisse manifestū ē . ā si eo qđ
deim⁹ ē fecit celū et terrā . cōphēla sūt oia qđ de aq̄s
dicimus s̄r q̄s ferebat spūs dei Si enī terra noīa
ta s̄l̄ intelligūt quō iā terre noīe materies infor
mis accipit qñ tā sp̄eōlas aq̄s videmus . ā si ita
accipit cur ex eadē iformitate scriptū ē fecim⁹ fir
mamētū et vocatū celū . neqz scriptū ē fecās eē aq̄s
Nō enī adhuc informes sunt et inuise q̄s ita deco
ra sp̄e fluē cōnimus . ā si tūc acceperūt istā sp̄em
cū dixit deus cōgreget aq̄ q̄ ē sub firmamēto vt
cōgregatō sit ip̄a firmatō qđ r̄ndebit de aq̄s q̄ s̄r
firmamētū sunt . qz neqz informes tā hōrabile se
de accipe meruissēt . nec scriptū ē q̄woe forāte sūt

vn̄ si aliqd̄ genes̄ tacuit deū fecisse q̄ tñ deū fec̄
fse nec sana fides nec certus ābigit intellcūs nec
iō vlla sobria doctrina dicē audebit ista aq̄s co
eternas deo q̄ in libro geneleos cōmēdratas q̄dē
audimus vbi āt fce sint nō inuenimus . cur nō i
formē q̄ illā materiē quā scriptura hec terrā iui
sibile et inpositā tēbrofāq̄ abissū appellat docē
te v̄itate intelligamus ex deo fcām eē de nihilo
iōq̄ illi nō eē cōeternā q̄zuis vbi fcā sit omiserit
enūciare ista narratō **H**is ergo auditis atq̄ p̄spe
ctis p̄ captu iſm̄tatis mee quā tibi cōfiteor sci
ētī deo meo duo video diffēſionū gñā abori pos
se cū aliqd̄ a nūc̄s v̄ac̄ibus p̄ figā enūciat vnū
si de veritate reꝝ . alterū si de ip̄ius q̄ annūciat vo
lūtate diffenſio ē **A**lter enī q̄rimus de creaturē cō
ditōe q̄d verū sit . alit̄ āt q̄d in his v̄bis moyse
egregius domesticus fidei tue intelligē lectoreꝝ
atq̄ auditorēꝝ voluerit . **I**n illo p̄mo gñe disce
dāt a me oēs q̄ ea q̄ falsa sūt se scire arbitrat̄ . in
hoc itē altero discedāt a me oēs q̄ ea q̄ falsa sunt
moyſen dixisse arbitrant̄ **C**ōiūgar̄ āt illis dñe i
te . et delecter cū eis in te q̄ v̄itate tua pascūt̄ in
latitudine caritatis et accedamus simul ad ver
ba libri tui et queramus in eis voluntatem tuam
pervolūtatem famuli tui cuius calamo dispen
sasti ea . vt tam fidenter dicat hoc sensisse moy
sen atq̄ hoc in illa narratione voluisse intelligi .
q̄z fidenter dicāt hoc verum esse . siue ille hoc sen
t n̄j

hoc senserit siue aliud Ecce enim deus meus ego
seruus tuus qui vovi tibi sacrificium confessionis in his
lris et oro ut ex misericordia tua reddam tibi vota mea. ec
ce ego quod si debent dico in tuo verbo immutabili omnia
te fecisse inuisibilia et visibilia Nunquid ita fidei di
co. non aliud quod hec attēdisse moysen cum scriberet
in principio se. deus et. et. quod non sicut in tua ve
ritate hoc certum video. ita in eodem modo video id eum
cogitasse cum hec scriberet Potuit enim cogitare in ip
so faciendo exordio cum diceret in principio potuit et
celum et terram hoc loco nullam iam formatam perfectamque
naturam siue spiritalem siue corporalem. huiusmodi inchoa
tam et adhuc informem velle intelligi Video quippe
vix potuisse dici quicquid hoc diceret sed quod hoc in his
verbis ille cogitauerit non ita video. quod siue a
liquo hoc siue aliquid aliud quod a me commemoratum
non est tantum vir ille mente aspexerit cum hec verba pro
miseret. et non eum vidisse apteque id enunciasse non dubi
tam Neque iam mihi molestum sit dicere mihi. non hoc sensit
moyses quod tu dicis. sed hoc sensit quod ego dico. si
enim mihi diceret vult scire hoc sensisse moysen quod de
his verbis et eloquens est quod aio ferre debem et rēderem
fortasse quod superius rēdi vult aliquem verum si esset durior
Cum vero dicit non hoc ille sensit quod tu dicis sed quod
ego dico. neque tamen negat quod vult quod nunc dico vult
reperire O vita pauperum deus meus in eodem sensu non est
contradictio. plene mihi mitigationes in cor ut patienter
tales feram quod non mihi hoc dicunt quod diuini sunt et in cor

de fili tui viderūt quod dicūt h qz supbi sunt.
nec nouerūt moyli fñiaz h amāt suā. nō qz vera
ē: h qz sua ē Alioqn et aliā verā pīt amarēt. sic
et ego amo quod dicūt qñ vñ dicūt. nō qz ipō
rū ē sed qz vñ est. et ideo iam nec ipsorum est
quia verum est Si at iō amāt illud qz vñ est.
iā et ipōrē et meū ē qñ in dē oim ē vītatis ama
torz **I**llud at qd cōtendūt nō hoc sēisse moysen
quod ego dico h qd ipi dicūt. nolo nō amo qz
et si ita ē tñ ista temeritas nō scie sed audacie ē
nec visus h typh? eā pepit **I**oqz dñe tremēda
sunt iudicia tua qñ veritas tua nec mea ē. nec
illi? a illi? h oim nrñ qz ad eius cōmunionē pb
lice vocans. terribilit? amouēs nos vt eā nolim?
hrē pūatā ne pūemur ea **N**ā qsqz id quod tu o
nibo ad fruendū ppois sibi pprie vēdicat et suū
vult eē quod oim ē. a oī ppellit? ad sua hoc est
a veritate ad mendaciū **Q**ui enī loq? mendaciū
de suo loquit? **A**ttende iudex optie deus ipa veri
tas attende qd dicā cōtradictori huic attende.
corā te enī dico et corā frībo meis q legittie vtū
ē lege vsqz ad finem caritatis. attende et vide qd
ei dicā si placz tibi **H**ac enī vocē huic refero fra
ternā et pacificā. si ābo videmus veruz esse quod
dicis et ābo videmus vñ quod dico. vbi qso id
videmus **N**ec ego vtiqz in te nec tu in me h ābo in
ipsa q supra mentes nrās est icōmutabili vītate
Cū ergo de ipsa dñi dei nrī luce nō cōtendamus

possumus ut videret incommutabilis vitas quoniam si ipse
moyses appuisset nobis atque dixisset hoc cogita
ui nec sic eam videremus sed crederemus. Non itaque su
per quam scriptum est unus pro altero infletur aduersus
alterum. Diligamus dominum deum nostrum ex toto corde et
ex tota anima ex tota mente nostra et proximum nostrum sicut
nosmetipsos propter quod duo precepta caritatis sensisse
moysen quicquid in illis libris sensit non crederimus
medacem. faciemus deum cum de anima deserui aliter quam
ille docuit opinamur. Ita vide quam stultum sit in tanta
copiaverissimam sententiam quam de illis verbis erui possunt
temere affirmare quam eam moyses potissimum senserit
et per multas orationibus ipsam offendere carita
tem propter quam dixit omnia cuius de causa conamur expo
nere. Et tamen ego deus meus celsitudo humilitatis mee
et requies laboris mei qui audis confessiones meas
et dimittis peccata mea. quoniam tu mihi precipis ut dili
gam proximum meum sicut meipsum non possum minus cre
dere de moise fidelissimo famulo tuo quam mihi optarem
ac desiderare abs te muneri dari si tempore illo natum
esset quam ille eoque loco me constituisset ut per seruitu
tem cordis ac lingue mee laudem ille dispensaret quam tan
to post essent omnibus gentibus profuturam et per universum
orbem tanto auctius culmine omnium salutarum superbarumque
doctrinarum verba supature. Velle quippe si tunc ego
esset moyses ex eadem naturae massa omnes venimus et quod
est homo non. quia memor es eius. vellem ergo si tunc
ego essem quam ille et mihi abs te geneseos liber scri

hēdus adiūgeret talez m̄ eloq̄ndi facultatē dari
et eū texendi sm̄onis modū vt neq; illi qui non
dū q̄runt intelligere quēadmodū creat deus t̄q; ex
cedētia vires suas dēcā recusarēt et illi q̄ hoc iā
p̄nt in quālibet verā sn̄ia; cogitādo venissent eā
nō p̄missā in paucis v̄bis tui faūli r̄pirent. et si
alins aliū vidiss; in luce v̄tatis nec ip̄a in eis dē
verbis intelligēda dēesset sicut ei fons in puo lo
co v̄terior ē. p̄libus r̄iuis in āpliora sp̄acia flu
xū m̄strat q̄z q̄liz eoz r̄iuorū q̄ p̄ multa locorū
ab eodē fōte deducit ita narratō dispēsatoris tui
sm̄onaturis p̄libo p̄futura. puo sm̄onis mo
dulo scatet fluēta liquide v̄tatis v̄n sibi quib; v̄e
rū quod dē his rebo p̄t. b̄ illud ille ilud p̄ lōgio
res loq̄larū amfractus trahat Alij em̄ cū hec v̄er
ba legūt l̄ audiūt. cogitāt deū quasi hoiez ā q̄h
aliquā molē imm̄sa p̄dita pt̄ate nouo q̄dā et re
pentino plac̄to extra seip̄am t̄q; locis distātibus
fecisse celū et t̄rā. duo magna corpa sup̄ et ifra
quib; oia cōtinerent Et cū audiūt dixit. deus fi
at illud et fecim̄ ē illud. cogitāt v̄ba cepta et fini
ta sonātia tp̄ib; at; trāseūtia p̄ q̄rū trāsitū sta
tim existere quod iussū ē vt existeret et si quid
forte aliud hoc mō ex familiaritate carnis opiat
salubriter edificat fides. q̄ certū hēant et teneāt
deū fecisse oes naturas q̄s eorū sensus mirabili va
rietate cōcūpiāt q̄rū si q̄sp̄iā q̄sivilitate; docto
rū aspernat? ex cunas ib̄cillitatis se extēdē h̄u

cadet misere. Dñe de? miserere ne iplumē pulluz
oculoēt q̄ trāseūt viā q̄ mitte āgelū tuū q̄ eū repo
nat i mdo vt viuāt donec volz Alij vō q̄bo hec v̄
ba nō iā mdo? h̄ opaca fructa sūt vidēt i ei? la
tētes ficūs q̄ volitāt letātes q̄ garriūt scrutātes
q̄ carpūt eos Vidēt ei cū v̄ba legūt p̄ audiūt tua
deus eterna q̄ stabili p̄māhoē cūcta p̄terita q̄ fu
tura t̄pa supari. nec tñ q̄cq̄z eē t̄pal creature.
quod tu nō feceris c? volūtas q̄z i q̄ tu n̄lomō
mutata p̄ q̄ ātea nō fuissz exorta volūtatē fecistū
oia. nō de te s̄litudinē tuā formā oim. h̄ de mibi
lo dissilitudinēz i formē q̄ forāret p̄ s̄litudinē tu
ā recurrēs in te vnū p̄ captu ordiato q̄z tūcuiq̄z
re p̄ in suo gñe datū ē vt fierēt oia bō valde siue
maneāt cā te siue ḡdatim i motiore distātia p̄
t̄pa q̄ loca pulchras narratōes faciāt ā patiāt Vi
dēt hec q̄ gaudēt i luce v̄tatis tue q̄ntulū b̄ valēt
Et ali? eo p̄intēdit i id qd̄ dcm ē in p̄nāpio fec̄
de? n̄ sp̄iat sapiāz p̄nāpiū q̄z q̄ loq̄t ipsa nob̄ ali
u? itidē intēdit in eadē v̄ba q̄ p̄nāpiū intelligit ex
ordiū re p̄ditaz q̄ sic acāpit in p̄nāpio fec̄. ac
si dicēt p̄rio fecit. atz in eis q̄ intelligūt in p̄riā
pio q̄ in sapia fecistū celū q̄ terrā alius eo p̄ ipm
celū q̄ terrā creabilē materiē celi et terre sic eē cre
dit agnominatā alius iā formatas distitah̄ na
turas. alius vnā formatā eandēq̄ sp̄ritalē celi
nomine aliā i formē corpālis materiē terre noīe
Qui āt intelligūt in nomibō celi et terre adhuc

iformē materiā de q̄ formare celū et terrā nec ip
si vno mō id intelligūt h̄ aliud cōsummaret intel
ligibilis sensibilis creatuā. aliud tñ vñ sensibilis
moles ista corpea sinu grādi cōtinens p̄spicias
p̄mptas naturas nec illivno mō q̄ iā dispositas
digestas creatuās celū et terrā vocari hoc loco cre
dūt h̄ aliud inuisibile atq; visibilez. aliud solā vi
sibilez. in q̄ lūminosuz celū suspicimus et terrā ca
ligiosā et q̄q; i eis sunt At ille q̄ nō alit̄ accipit
in p̄ncipio fecit q̄z si dicēt p̄mo fecit n̄ h̄z quō vā
citer intelligat celū et terrā. n̄ materiā celi et terre
intelligat viz vniuersē. i. intelligibilis corpali
creatuē Si ei iā forātā velit vniuersā rē ab eo q̄
ri potēt. si hoc p̄mo fecit d̄s q̄d fecit deinceps et
et post vniuersitatē nō inueniet ac p̄ hoc audiet
iuitus quō illud p̄mo si postea nihil Cū vō dic
prio informe deinde forātā. nō ē absurdus si mō
ē p̄doneus discernē q̄d p̄cedat eternitate q̄d tpe
q̄d elatōe q̄d origine eternitate sic de oia. tpe
sicut flos fructū. elatōe sicut fructus florē. ori
gine sicut sonus cātū In his q̄tuor primū et vlti
mū q̄ cōmōrari difficillime intelligūt. duo me
dia facillime Nāz raro visio ē et nis ardua cōspi
cē dñe eternitatē tuā et incommutabilē mutabilia
faciētē ac p̄ hoc priorē. q̄s deinde sic acutū cōnat
aio vt sine labore magno dinoscēavleat quō sit
prior sonus q̄z cātus Tō qz cātus ē formatus so
nus et esse vtiq; aliqd nō formatū p̄t forārī aut

qđ n̄ ē n̄ p̄t. sic ē p̄or materies q̄z id qđ ex ea fit
n̄ ideo p̄or qz ip̄a effiāt cū pot̄? fiat ne prior sit
int̄uallo t̄pis. neqz ei priorē t̄pe sonos edim? in
formes h̄ue cātu ⁊ eos posteriori t̄pe in formā cā
tiā coaptamus ā fingimus sic ligna q̄bz archa
⁊ argētū q̄ vāsculū fabricat. Tales q̄ppe matēie
t̄pe eē p̄cedūt fōis rez q̄ hūt ex eis. At in cātu n̄
ita ē. Cū ei cātāt audir̄ sonus eius n̄ p̄us iformi
ē sonat ⁊ deide fōit̄ i cātu. q̄ em̄ p̄o vtcūz sonu
erit p̄terit n̄ ex eo q̄cūqz r̄peries q̄ r̄sumptū arte
p̄ponas n̄ō cātus in sono fuo vti? qz sonus eius
materies e? ē. **I**de q̄ppe forāt vt cātus sit n̄ō sic
diabā p̄or materies sonādi q̄z cātādi forma nō
p̄ faciēdi potētā p̄or. Neqz em̄ sonus ē cātādi ar
tifex s̄ cātātū aie subiacet ex corpe de q̄ cātu fa
ciāt nec t̄pe p̄or sit ei cū cātu edit̄. nec p̄or elcō
ne. n̄ ei potior son? . q̄z cāt? . q̄nq̄dē cāt? ē n̄ t̄n
son? . v̄p̄e cā sp̄e osus sonus. s̄ p̄or ē origine.
qz n̄ cātus forāt vt sonus sit s̄ sonus format̄ vt
cātus sit. Doc exēplo q̄ p̄t itelligat materiā rez
p̄mo scāz ⁊ appellatū celū ⁊ terrā qz idē scā sunt
celū ⁊ trā. nec t̄pe p̄mo scāz qz forme rez exeūt
t̄pa. illa āt erat iformi? iāz in t̄pibz sit ai adueri
t̄. nec t̄n de illa narrari aliqđ p̄t n̄ velut t̄pe p̄or
sit cū p̄dat̄ extremior qz p̄fcō meliōa sunt for
mata q̄z iformia ⁊ p̄cedit̄ eternitate creatoris vt
eēt de nihilo vñ aliqđ fiēt. i hac diuersitate sn̄ia
rū v̄eraz p̄cordiā pariat ip̄a v̄itas ⁊ d̄s n̄r m̄se

reaf nri vt legittie lege vtamur pcepti fine pura
caritate. ac p hoc fi qs qrit ex me qd lxx moy
se ille faulus tu? senferit no sunt hi fmones ofe
ffionu meaz fi tibi n ofiteor nescio a scio tn illas
vas ee snias exceptis carnalibz de qbz qntu exi
ftit nau locutus fuz. qs tn bone fpei puulos bec
vba libri tui no territāt alta hūilitē a pauca copi
ose h oēs qsi eis vbis va cernē ac dicē fateor di
liga? nos iuicē pit qz diliga? te dēu nrm fōtē vi
tatis fi n vana h ipaz fitim? eū dēz faulū tūū sep
tuē h? dispēfatorē spū tuo plenū ita hōremus vt
hoc eū te fūelātē cū bec scribēt attendisse creda
mus qd i eis maxie a luce vitatis a fruge utilita
tis excellit. ita cū alius dixēit hoc senfit qd ego
a aliū? imo illud qd ego religiosius me arbitoz
dicē. cur n vtrūz potius fi vtrūz vepē. a fi qd ē
cū a fi qd quartū a fi qd oīo aliud vepē qspiā in
bis vbis vidz cur n illa oīa vidisse credat p qm
ds vnus fācs lra? vā a diuersa visuris mltorū sen
fibz tpauit Ego cte quod itrepidus de meo cor
de pnūcio fi ad culmē auctis aliqd scribēm sic
mallē scribē vt qd veri qh de his rebz capere po
ssz mea vba resonarēt qz vt vnā vām sniam ad
hoc aptius ponerez vt excluderē ceteras qz falsi
tas me nō posset offēdere Nolo itaz deus meus
tā pceps esse vt hoc illū vi? de te meruisse nō cre
dam Senfit ille oīo in his verbis atqz cogita
uit cū ea scriberet qe qe b veri potuimus iuenire

et q̄cquid nos nō potuim? . ā nōdū potuim? et
tū in eis inueiri p̄t **P**ostremo dñe q̄ de? an̄ caro
et sanguis si qd̄ bō mīm? vidit nūq̄d a sp̄m̄ tuum
bonū q̄ deduc3 me i terrā rcām latē potuit q̄cqd̄
eras in eis v̄bis tui p̄e ruelatur? legētib3 post eis
eciā si ille p̄ quē dca sunt vnā fortassis ex m̄tis
veris sn̄iaz cogitauit . qd̄ si ita ē sit igit̄ illa quā
cogitauit ceteris excellentior **N**ob̄ at̄ dñe . ā ipsā
demonstra . ā qm̄ plac3 alterā verā vt siue nob̄ hoc
qd̄ eciā illi hōi tuo siue aliud ex eorūde v̄bo p̄ oc
casioē pateficias tu tū pascas nō error illudat .
Ecce dñe ds me? q̄z m̄ta de pauidis v̄bis q̄z m̄
ta oro te sc̄p̄simus q̄ nr̄e viēs q̄ tpa oibus libris
tuis ad istū modū sufficiāt . sine me itaz breui?
in eis cōfiteri tibi et eligē vnū aliqd̄ quod tu ipsi
iaueris v̄z . et certū et bonū eciā si multa occurrēt
vbi multa occurrē potuerint . ea fide cōfessionis
mee vt si hoc dixēo qd̄ sensit mister tu? rcē atq̄
optime **I**d̄ ei conari me o3 . q̄ si affecutus nō fu
ero id̄ tū dicā qd̄ m̄ p̄ e? v̄ba tua v̄itas dicē volu
erit q̄ illi q̄ dixit quod voluit .

Exphat̄ liber cōfessionū bti augusti ep̄i de
verbis genesi sc3 . in p̄ncipio creauit de? celū et t̄
rā et de opib3 sex diez . Seq̄t̄ liber . xiiij . eius de3
de verbis vñ sup̄ sc3 . in p̄ncipio crea . de . et reliq̄

Inuoco te deus me? mia mea qui fecisti
me oblitū tui nō oblitus es **I**nuoco te i
aiāz meā quā p̄pas ad capiēdu3 te ex

desiderio qđ inspiras ei. nūc inuocāte3 te ne dese-
ras q̄ p̄ulq3 inuocāre p̄uenisti et instituiſti crebre
scēs mlt̄imodū wābo vt audirē de lōginq̄ et cō-
uerterer. et vocāte te me inuocāre **Tu** ei dñe dele-
uiſti oīa mala merita mea. ne r̄tribuēs manib3
meis in q̄bo a te deſeā et p̄ueniſti oīa boā merita
mea vt retribuēs maib3 tuis q̄bus me feciſti. qz
et p̄ulq3 eſſe tu eras **Nec** erā cui p̄ſtaēs vt eſſe et
tñ ecce ſū ex boitate tua p̄ueniēte totū hoc quod
me feciſti. et vn̄ me feciſti **Necq3** em̄ eguiſti me
ā ego tale bonū ſū q̄ tu adiuuēs deus me? nō vt
tibi ſic ſuiā q̄ſi me fatigeris in agēdo. ā ne mior
ſit ptās tua carēs obſeō meo. nez vt ſic te colā
q̄ſi terrā vt ſis incult? ſi nō te colā h̄vt ſuiā tibi et
colā te vt de te mihi bñ ſit. a q̄ mihi ē vt ſim cui
bñ ſit **Ex** pleitudie q̄ppe bonitatis tue creatura
tua ſubſiſtit vt bonū qđ tibi nihil p̄deſt. nec de
te eq̄le tibi eēt tñ qz ex te fieri potuit nō deēt qđ
ei te p̄meruit celū et terra q̄ feciſti in p̄nāpio **Di-**
cāt qđ te p̄meruerunt ſpiritāl̄ corpali3 natura
q̄s feciſti in ſapia tua vt idē p̄dēnt etiā inchoa-
ta et informia q̄q3 in gñe ſuo p̄ ſpirituali p̄ corpali
eūtia in imodeātōe3 et lōginquā diſſilitudinē tu-
az. ſpiritale iforme p̄ſtātū? q̄3 ſi fōrtū corp? eſſ3
corpale at̄ informe p̄ſtātū? q̄3 ſi oīo nihil eēt at3
ita p̄dēnt in tuo vbo informia n̄ p̄ idē vbu3 ſuo
carent ad vnitatē tuā et fōrēt et eēt abs te vno
te ſūmo bono vniuerſa bō valde q̄ ad te p̄meru-

erāt vt eēnt saltē in foria q̄ neq; hoc eēnt n̄ ex te q̄d
te pmeruit materies corp̄alis vt eēt salti inuisibi
lis q̄ inoposita q̄ neq; hoc eēt n̄ q̄ fecisti eā **T**o
q̄ te q̄ n̄ erat pmereri vt eēt nō poterat. ā q̄d te
pmeruit inchoatō creature sp̄ritalis vt salti tē
brofa fluitaret s̄k abysso tui diffil'is n̄ p idē v̄bū
duertēt ad idē a q̄ fca ē atq; ab eo illuiata lux fie
ret q̄zuis n̄ eq̄lī tñ cōformis forme eq̄lī tibi sicut
ei corp̄i nō hoc ē eē q̄d pulchrū eē. alioq̄n defor
me eē nō posset ita eē creato sp̄ui. n̄ idē viuē q̄d
sapiet viuē. alioq̄n inmutabl'r sapet **B**onū āt
illi ē herē tibi s̄p. ne q̄ adept' ē ouersione auer
sione lum̄ amittat q̄ relabat in vitā tēbrose abis
so s̄kēz. nā q̄ nos q̄ h̄m aiaz creatura sp̄ritāl' sū
mus. auersi a te nrō luie in ea vitā fuim' aliquā
tēbre. q̄ reliq̄is obscuritatis nrē laboram' donec
simus iusticia tua in vnico tuo sic mōtes dei. nā
iudicia tua fuimus sicut abissus m̄l'ta. q̄ āt in p̄
mis cōditōibz dixisti fiat lux q̄ fca ē lux nō incō
gruēt hoc intelligo i creatura sp̄ritali q̄ eāt iaz
q̄ h̄scūz vitā quā illuiaret h̄ sicut nō i te pmeru
erat vt eēt tal' vitā q̄ illuiari possz. ita nec cū iā
eēt pmeruit te vt illuminaret **N**eq; ei e' informi
tas placēt tibi. si n̄ lux fiēt nō existēdo h̄ intue
do illuminantē lucē ei q̄z cobēndo vt q̄d cūz viuūt
q̄d b̄tē viuūt. nō dēret n̄ grē tue ouersa p̄ cōmu
tatōez meliorē ad id q̄d neq; in melius. neq; in de
terius cōmutari p̄t q̄d tu solus es q̄ solus simp̄l'r

es cui nō ē aliud viuē aliud btē viuē qz tua bti
tudo tu es qd ergo tibi deē ad bonū qz tibi es ec
fi ista p oio nulla eēnt. p infortia remanēnt. q
nō ex indigētia fecisti. h ex plenitudine boita
tis tue cohibēs. atz ouertēs ad formā. nō vt tqz
tuū gaudiū opleat ex eis. **P**erfco tibi displicet
eoz impfco vt ex te pficiāt et tibi placeāt. n āt
impfco tqz a tu eoz pfcoe pficiēduz sis. **S**pūs ei
tuus bonus siferebat sup aqs nō ferebat ab eis
tqz in eis reqesceret. in qbo em reqescē dī spūs
tuus bonus in se reqescere facit. h supfereba
t incorruptibil a inmutabil volūtas tua ipa in
se sibi sufficiens sup eā quā feceras vitaz. cui nē
hoc viuē qz btē viuē. qz viuit etiā fluitās in ob
scuritate sua cui restat ouerti ad eū a q fca ē et
magis magis viuē apud fctē vite a in lūie e? vi
dere lumē a pfici a illustrari et beari. **E**cce appet
m in enigmate tmitas qz es deus me? qm tu pr i
pncipio sapie nre qz ē tua sapia de te nata eqlis
tibi a coet na. i. in filio tuo fecisti celū a terrā a ml
ta dixim? de celo celi a de tra inuisibili et inoposi
ta et de abisso et tēbroso h m spīritalis informita
tis vagabūda deliqa n ouertēret ad eū a q erat
qliscūqz vita et illuminatōe fieret spēolāvita.
et eēt celū celi e? qd inter aqz et aqz postea fcm
ē. **E**t tēbā iā prēzin dei noie q fec hēc a filiū i pn
āpij noie in q fecit hēc a trinitatē credēs deū meū
h q cā fuēat o lumen vīdicuz tibi admoneo cor

meū ne me vana doceat. discute tēbras ei⁹ ⁊ dic
mibi obsecro te p mrem caritatē obsecro te. dic
mibi q̄ cā fueāt vt p? noiatū celū ⁊ terrā inuisibile
⁊ inopositā. ⁊ tēbre erāt sup abissū tū demū sc̄p
tura tua noiaz spm tuū an q: oportebat sic euz
insinuari vt dicēt supferri. ⁊ nō possz hoc dici n
p̄us illud cōmēoraret cui supferri spūs tu⁹ possz i
telligi **Nec** pri em nec filio supferebat nec sup
ferri rē dicēt si nulli rei supferret **Pri⁹ g°** ddm
erat cui supferret ⁊ deide ille qz nō oportebat ali
f cōmēorari n vt supferri dicēt **Cur g°** alif euz
insinuari nō oportebat n vt supferri dicēt **¶** Am
hinc seq̄ q̄ pt intelligē aplm tuū dicēt. q: cari
tas tua diffusa ē in cordibz nr̄is p spm sc mqui
datus ē nob ⁊ de sp̄ritualibz docēt ⁊ demōstran
tē supeminētē viā caritatis. ⁊ flectētē genua p
nobis ad te vt cognoscamus supeminētē sciam
caritatis xp̄i **¶** Idqz ab initio supeminēs supfere
bat sup aq̄s **Cui** dicā quō dicā de pōdē cupidi
tati⁹ in abruptā abissū ⁊ de subleuatōe caritatis
p spm tuū q supferebat sup aq̄s **Cui** dicā. quō
dicā. **Neqz** em loca sūt qbus mergimur et emer
gimus **Quid** fili⁹. et qd dissilui⁹ **Affectus**
sunt. amores sunt **Immūdiā** spūs nostri deflu
ens inferius amore curaret mūdiā sactitatis
tue attollens nos superius amore securitatis vt
furfum corda habeamus ad te vbi sp̄ritus tuus
superfertur super aquas et veniamus ad supere

minētē requiē cū p̄trāherit aīa nr̄a aq̄s q̄ sūt sine
substātia **D**efluxit āgel? . defluxit aīa hoīs . ⁊
indicauerūt abissū vniūse sp̄ital̄ creature i p̄fū
do tenebroso Nisi dixisses ab inīdo fiat lux ⁊ fā
essz lux . ⁊ inherēt tibi oīs obediēs intelligētia ce
lestis ātatis tue . ⁊ req̄escēt i sp̄u tuo . q̄ sup̄fer
tur inōmutabl̄r sup̄ oē mutabile . alioq̄n ⁊ ip
sū celū celi tēbroza abissus essz in se . nūc āt lux ē
in dño . Nā ⁊ in ipsa mīsera inq̄etudie defluētū
sp̄ituū . ⁊ indicatū tēbras suas nudatas veste
luis tui . satis oñdis q̄z magnā rōnalē creaturaz
feceris . cui nullo mō sufficiāt ad btām requiē q̄c
q̄d te min? ē . ac p̄ hoc nec ip̄a sibi . **T**u ei de? n̄
illuīab tēbras nr̄as . ex te oriunt̄ vestimēta nr̄a .
et tēbre nr̄e sic meridies erūt . **D**a m̄ te de? meus
redde mibi te . en amo ⁊ si parū est . amem vali
dius . **N**ō possum metiri vt sciam quātum dehit
mibi amoris ad id q̄d sat ē vt currat vita mea in
āplexus tuos . nec aūtāt̄ . donec abscondat̄ in
abscondito vultus tui **H**oc tm̄ scio qz male mibi
ē p̄ter te n̄ solū extra me s̄ ⁊ i meipō . ⁊ oīs m̄ co
pia . q̄ d̄s me? nō ē egestas ē . **N**unq̄d ā p̄r ā fili
us non sup̄fēbat̄ sup̄ aq̄s ? **S**i tāq̄z loco sit cor
pus nec sp̄us scūs **S**i āt inōmutabil̄ diuinita
tis eminētia sup̄ oē mutabile ⁊ p̄r ⁊ fili? ⁊ sp̄us
scūs sup̄ferebat̄ sup̄ aq̄s ? **C**ur ergo tm̄ de sp̄u
tuo dictū ē hoc? **C**ur de illo tm̄ dictū est q̄h lo
cus ibi esset . qui non est locus ? **D**e quo solo

deum ē qđ sit donū tuū qm̄ homo tūa req̄escimus
Ibi te fruimur r̄q̄es nr̄a loc⁹ n̄r̄ Amor illuc attol
lit nos ⁊ spū⁹ tuus bon⁹ exaltat hūilitatē nr̄az de
portis mortis In bō volūtate pax nob̄ ē Corp⁹
pōdē suo mitit ad locū suū . **D**ond⁹ nō ad ima
tinē s̄ ad locū suū Iḡnis fursū tēdit de or̄sū lap̄
Pōderib⁹ suis agūt loca sua petūt Oleū ifra aq̄z
fursū sup̄ aq̄z attollit . aq̄ supra oleū fusa . ifra o
leū demergit Pōderib⁹ suis agūt loca sua petūt
Min⁹ ordiata inq̄eta sūt ordināt ⁊ q̄escūt **P**ō
dus meū amor me⁹ eo feror q̄cūq̄ feror **D**ono
tuo accēdimur ⁊ fursū ferimur iardescim⁹ q̄m̄us
ascēdimus ascēfiones i corde . ⁊ cātam⁹ cāticū ḡ
duū Iḡne tuo . igne bono iardescim⁹ q̄m̄ qm̄
iā fursū im⁹ **A**d pacē ibi⁹ m̄ qm̄ iocūdat⁹ suz in
his q̄ dixerūt m̄ i domū dñi ibim⁹ **I**bi nos col
locavit volūtas bō vt nihil velimus aliud q̄z per
manē illic inet nū **E**tā creatura q̄ nō novit aliđ
cū eēt ip̄a aliud n̄ dono tuo qđ s̄feret sup̄ oē mu
tabile mox vt fca ē attolleret nullo icu alio t̄p̄is
in ea vocatōe q̄ dixisti fiat lux ⁊ fca ē lux In no
bis em̄ distinguit t̄p̄e q̄ tēbre fuim⁹ ⁊ lux effici
mur . in illavo deum ē qđ esset nisi vt illuminare
tur ⁊ ita dictū est q̄h̄ p̄us fuēit fluxa ⁊ tēbrosa .
vt apparēt cā q̄ deum ē vt aliter esset . i . vt ad lu
mē indeficiēs ouersa lux eēt . q̄ p̄t intelligat . ⁊ q̄
nō p̄t a te petat **V**t qđ m̄ molestus ē . q̄h̄ ego il
luminem vllum hominē venientem in hunc mun

dū. **T**rinitatē oipotētem q̄s intelligit. Et quis
nō loquitur eā. Si tñ eā rara anima q̄cunq; de
illa loquit̄ scit q; loquit̄ et tendūt et dimicant et
nemo sine pace vidit istā visionem. **V**ellem vt
hec tria cogitarēt homines in seip̄s. **L**onge ali
ud sunt ista tria q̄ illa trinitas. **S**ed dico vbi
se exercent et probēt et sentiūt q̄ longe sunt. **D**i
co at̄ hec tria eē nosse velle. **S**ū ei et noui et volo
Sū sciens et volēs et scio eē me et velle vt sim et
volo eē et scire. **I**n his igit̄ tribus q̄ sit inseparabi
lis vita et vna vita. et vna mens. et vna essentia
q̄ deniq; inseparabilis distinctō et tamē distinc
tio videat q̄ p̄t certe coram se est attendat in se et
videat et dicat mihi. **S**ed cum inuenerit in his
aliquid et dixerit nō iam se putet inuenisse illud
quod supra ista incommutabile quod est in cō
mutabiliter et scit incommutabiliter. et vult in
cōmutabiliter. **E**t vt p̄pter tria hec et ibi t̄mitas
an i singul̄ hec tria aut t̄na singul̄ or̄ sint an vt p̄
q; miris modis simpl̄ et mlt̄ p̄ et infinito insensū
bili sine q̄ ē et sibi notū est et sibi sufficiāt in mōmu
tabiliter idip̄m copiosa mutatis magnitudine.
q̄s facile cogitauerit. **Q**uis vllō mō dixerit. q̄s
quolibz mō temere pronūciauerit. **P**rocede in
confessione fidei meae. dic domino deo tuo sanc
te. sancte. sancte domine deus in meus in nomi
ne tuo baptisati sumus p̄ et fili et sp̄s scē i noie
tuo baptisam̄ p̄ et fili et sp̄s scē q; et apud nos
v nhj

in xpō suo fecit de? celū et terrā spiritales et carna-
les ecclē sue Et terra nrā atēq; accipet formā do-
ctrine eāt inuisibilis et icōposita et ignorātie tēbris
tegebat. qm̄ p iniq̄tate erudisti hōiem. et iudi-
cia tua sic multa abiss? Sz qz spūs tu? supfēba-
tur sup aquā n̄ rliq̄t miserā nrām mīa sua. et di-
xisti fiat lux. pñiaz agite appm̄q̄bit ei r̄gnū ce-
lorū Pñiaz agite. fiat lux Et qm̄ turbata eāt
ad nosipōs aia nrā cōmēorati sum? tui dñe de tra-
iordanis et de mōte eq̄li tibi. h̄ puo p̄t nos. et
displicuerūt nob tēbre nrē: et ouersi sum? ad te
et fca ē lux Et ecce sum? aliqn̄ tēbre nūc at lux
in dño. et tñ adhuc p fidē nōdū p spēm Spe ei
salui fā sumus. Spes at q videt. nō ē spes Ad-
huc abissus abissuz iuocat. h̄ iā in voce cataracta-
rum tuarū. Adhuc et ille q dicit. n̄ potui vbi lo-
q̄ q̄si spiritualib; h̄ q̄i carnalib; ecclā ip̄e nōdū se
arbitrat̄ cōphēdisse. et q̄ retro oblit? in ea q̄ atē
fuit extēdit. et ingemiscit ḡuat? et sitit aia eius
ad deū viuū. quēadmodū ceru? ad fōtes aq̄z.
et dicit q̄nxiā hitaculū suū qd̄ de celo ē sup̄m
dū cupiēs Et inuocat inferiorē abissū dicens No-
lite cōfōrri huic sc̄lo. h̄ r̄fōrmini in nouitate mē-
tis v̄re. et nolite pueri effici mētib; h̄ malicia p-
uuli estote vt mētib; pfā sitis. et o stulti gala-
the q̄s vs fascinauit. Sz iā nō in voce sua. In-
tua em̄ q̄ misisti spūm tuū de excels p eū q̄ ascē-
dit in altū et apuit cataractas donoz suoz. vt

fluis ipet? letificaret citatē tuā. Illi em̄ suspirat
sp̄ōñ amic? hñs iā sp̄ūs p̄micias penes eū. h̄ ad
huc in semetipō ingemiscēs adoptōez. exp̄cāns
redēptōz corpis sui Illi suspirat mēbz ē em̄ sp̄ō
se. ⁊ illi zelat amicus ē em̄ sp̄ōñ. illi zelat n̄ sibi
qz in voce cataractarum tuarū n̄ in voce sua inuo
cat alterā abissū. em̄ zelās timet. ne sic sp̄ēs euā
decepit astucia sua. sic ⁊ eoz sēsus corrūpant
a castitate q̄ ē in sp̄ōso n̄ro vnico tuo **Q**ue ē illa
speciei lux. cū videbimus eū sicuti ē ⁊ trāseēt la
cime q̄ m̄ fce sūt panes die ac nocte dū d̄r m̄ q̄ti
die vbi ē deus tuus? **E**t ego dico. **D**eus meus
vbi es? **E**cce vbi es? **R**espiro in te paululū cū
effūdo sup me aiaz meā in voce exultatōis ⁊ cō
fessōis. som̄ festiuitatē celebrātis **E**t adhuc tri
stis ē qz r̄labit ⁊ sit abissus. ⁊ poti? sētīt adhuc
eē se abissū. **D**icāt ei fides mea. quā accēdisti m̄
nocte an̄ pēdes meos **Q**uare t̄stis es aia mea ⁊
q̄re oturbas me? **S**pa in dño. lucna pedibz tu
is v̄bū eo. spa ⁊ pseueā donec trāseāt nox m̄r ii
q̄z. donec transeāt ira dñi. c? filij ⁊ nos fuimus
aliqū tēbre **Q**uarū r̄sidua trahimus in corpe pp̄
p̄ctm̄ mortuo. donec aspiroz dies ⁊ r̄moueāt tē
bre **S**pa in dño **M**ane astabo t̄ et cōplabor sp̄
cōfitebor illi **M**ane astabo t̄ et vide! salutaē vul
tus mei deuz meū q̄ viuificabit et mōzliā corpa
nrā ppter sp̄m̄ q̄ bitat in nob̄. q̄ sup iterius n̄m
tenebrosū et fluidū misericorditer supferebat.

Vñ in hac pegrinatōe pign⁹ accepimus vt iaz
simus lux dū adhuc spē salui fci sumus ⁊ filij lu
cis et filij diei nō filij noctis neq̃ tēbras qđ tñ fui
mus **I**nē q̃s ⁊ nos et isto adhuc iēto būane no
tiāe tu solus diuidis q̃ pbas corda nrā et vocas
lucē diē ⁊ tēbras noctē q̃s nos discernet n̄ tu qđ
āt hēmus qđ n̄ accepim⁹ a te ex eadē massavasa
in hōrē ex q̃ sunt et alia fcā m otumeliā aut q̃s
n̄ tu d̄s n̄ fecisti nob̄ firāmētū auētis sup̄ nos i
scriptura tua dīma **C**elū ei plicabit⁹ vt lib⁹ ⁊ nūc
sic pellis extēdit⁹ sup̄ nos sublimioris ei auētis ē
ē tua dīma scriptura cū iā obierūt ista morte illi
mortales p̄ q̃s eā dispēlasti nobis **E**t tu scis do
mie tu scis q̃madmodū pellibz induēis hōies cū
p̄ctō mortales fierēt vñ sic pellē extēdisti firā
mētū lib⁹ tui ⁊ cordes vtiz⁹ moēs tuos q̃s p̄ mōliū
misteriū supposuisti nobis . nāz ip̄a eoꝝ morte
solidamētū auētis i eloq̃is tuis p̄ eos editis sub
limit⁹ extēdit⁹ sup̄ oīa q̃ subter sunt qđ cū b̄ viue
rēt nō ita sublimit⁹ extētū erat . nō dū sicut pellē
celū extēderas nō dū mortis eoꝝ famā vsqueq̃q̃
dilataueras **V**idea⁹ dñe celos opa digitoꝝ tuo
rū . differena ocul⁹ nr̄is nobiliū q̃ subtexisti eos
Ibi ē testimoniū tuū sapiāz p̄stās puulis p̄fice
d̄s me⁹ laudē tuā ex ore infantū ⁊ lactēnū . neq̃
ei nouim⁹ alios libros ita destruēs supbiā . ita
destruētis inimicū ⁊ defensore . resistētē reconcilia
tioni tue defendēdo p̄ctā sua **N**ō noui dñe n̄ no

in alia tā casta eloq̃a q̃ sic mihi p̃suaderēt cōfessi
onē et leuaret cer uicē meā iugo tuo et inuitarette
colē gratis . itelligebā eā p̃ bone da mihi hoc sū
ter posito . q̃ subter positis solidasti eā **H**ūt alie
a q̃ q̃ sup hoc firmamētū credo imortales et a ter
rena corruptōe secrete laudēt nomē tuū laudēt
te sup celestes ppli āgeloꝝ tuoz q̃ nō opus hūt
suspiciere firmamētū hoc . et legēdo cōgnoscerē
verbū tuū **V**idēt ei faciē tuā sp̃ et ibi legunt si
ne sillabis tpm q̃d uelit et na uoluntas tua : **L**e
gūt eligunt et diligūt semp legūt et nūq̃z p̃tēit
q̃d legūt **E**ligendo ei et diligēdo legūt ip̃az in cō
mutabilitatē cōsiliꝝ tui Non claudit cōdex eoꝝ
nec claudit liber eoꝝ q̃ tu ip̃e illis hoc es et es in
eternū q̃ sup hoc firmamētū ordinasti eos q̃s
fundasti sup infirmitatē inferiorū ppl̃oꝝ . ubi
suspicerēt et cōnoscerēt miā tuā tpa et enuncā
tē te q̃ fecisti tpa **I**n celo ei dñe miā tuā et uitas
tua vñ ad nubes **T**rañeūt nubes . celū em̃ manet
Transeunt predicatorēs uerbi tui ex hac uita i
aliā uitā . scriptura uero tua . vñ in fineꝝ se
culi super populos extenditur . **B**ed et celum et
terra transibunt . sermones autē tui non trāsbūt
qm̃ et pelliꝝ plicabit et fenum sup q̃d extēdeba
tur cū claritate sua p̃teriet verbū aut tuū manz
in eternum . q̃d nunc in enigmate nubium . et p̃
speculū celi . non sicuti est apparet nobis q̃ et
nos q̃z uis filio tuo dilecti simus . nondū appuit

quid erim? Accedit per retia carnis. et blanditur? et in
flammauit. et currimus per odorem eius? Sed cum appa
ruerit hostes ei erim? quoniam videbimus? eum sicuti est. si
cuius est domine videre nomen quod nomen est nobis. Nam sic oino
tu es. tu scis sol? quod es incommutabilis et scis inco
mutabilis. et vis incommutabilis. et essentia tua est
et vult incommutabilis. et voluntas tua est et scit in
commutabilis. **Nec** videtur iustum esse coram te. ut quem
admodum se scit lumen incommutabile. ita sciat ab
illuminato incommutabili. Ideoque anima mea sicut terra
sine aqua tibi. quod sicut se illuminare de se non potest. ita se
satiare de se non potest. Sic enim apud te fons vite. qui in
luce tuos videbimus? lumen. Quis congregavit amari
tates aquas in societate una? Ideo namque illis finis est
temporalis et terrene felicitatis. propter quam faciunt omnia. quoniam
uis innumerabili varietate curarum fluctuat. Quis
domine in tu quod dixisti ut congregarentur aqua in congrega
tione una et appareret arida sitiens tibi? Quoniam tuum
est et mare. et tu fecisti illud. et aridam terram ma
nus tue formauerunt. Neque enim amaritudo volun
tatum. sed congregatio aquarum vocatur mare. Tu
enim coherces etiam malas cupiditates animarum. et
figis limites quousque progredi sinantur. atque ut in
se continuantur fluctus earum. atque ita facis mare
ordine impiorum tuorum super omnia. At animas sitiētes tibi
et apparetes tibi alio fine distinctas societate ma
ris occulto et dulci fonte irrigas ut et terra det fru
ctum suum. et te iubente domino deo suo germinet

aia nr̃a opa mie fm̃ gen? suū diligēs pximuzim
subsidij? nēditatū carnaliū. bñs in se sem̃ sc̃d̃z si
militudinē. qm̃ ex nr̃a infirmitate. opatimur ad
subueniēdū indigētib? filiter opitulātes q̃mad
modū nob̃ vellem? opē ferri si eodē mō idigere
mus. n̄ tm̃ in facilibus t̃q̃z in herba seminali. s̃
ec̃ in p̃tectōe adiutorij forti robore sic lignū fru
ctife. i. bñficiū ad eripiēdū eū q̃ iniuriā patit̃
de maū potētis et p̃bēdo p̃tectōis vmbraculū va
lido robore iusti iudicij Ita dñe et oro te oriat̃ si
cuti facis. sicuti das hilaritatē et facultatē. oria
t̃ de terra vitas et iusticia de celo respiciat et fiūt
in firmamēto lumiāria. frāgamus efuriēti panē
nr̃um et egenū sine tecto iducam? in domū no
strā **N**udū vestiāmus et domesticos seminis nr̃i
n̄ despiciat. q̃b? in terra natis fructibz vide qz bo
nū ē et erūpat t̃p̃anea lux nr̃a. et de ista iferioē
fruge actōis in delicias cōplatois ṽbū vite sup
ius obtinētes appēamus sic lumiāria in mundo
coherētes firāmēto septuē tue **I**bi ei nobiscū di
sputas vt diuidam? int̃ intelligibilia et sēsibilia
t̃q̃z int̃ diē et noctē. vel int̃ aīas. alias intelli
gibz. alias sensibilibz deditas. vt iā nō tu solus
in abdito diiudicatiois tue sicut añq̃z fiēt firma
mentū diuidas inter lucē et tēbras. sed etiā sp̃iri
tales tui in eodē firmamento positi atq̃z distinc
ti manifestata p̃ orbe? grā tua luceant sup̃ terrā
et diuidāt inter diē et noctē et significēt t̃p̃a qz

vetera trāsierūt. ecce fecā sunt noua. ⁊ qz ppor ē
nrā salus qz cū credidim⁹. ⁊ qz nox pcessit dies
āt appinqbit. ⁊ qz bñdices coronā āni tui mittēs
oparios in massā tuā in q̄ semināda alij labōaue
rūt mittēs etiā in aliā semētē c⁹ messis in fine est
Ita das vota optanti. ⁊ bñdices ānos iusti. **T**u
āt idē ipē es ⁊ in ānis tuis q̄ nō deficiūt horreuz p
pas ānis trāseūtibz. **E**terno q̄ppe consilio p̄p̄ns tē
poribz boā celestia das sup̄ terrā. qm̄ q̄dē alij da
t p̄ sp̄m̄ s̄mo sapie t̄qz lūiāe mai⁹ p̄t eos q̄ per
sp̄cie v̄itatis luce delcānt t̄qz in prināpio diei.
alij āt s̄mo scie s̄m̄ eūde sp̄uz t̄qz lūiare minus.
alij fides. alij donatō curatōnū. alij opatōes v̄i
tutū. alij p̄phēcia. alij diuindicatō sp̄ūm̄. alij
ḡna liguarū ⁊ hec oia t̄qz stelle. **V**ia ei hec opa
t vnus atz idē sp̄us diuīdes p̄pria v̄m̄cuiqz prout
vult. et faciēs apparere sidera in manifestatōez
ad v̄tilitatē. s̄mo āt scie q̄ cōtinent oia sac̄mēta
q̄ variant t̄pibz t̄qz luna et cetera notīda donoz
q̄ deinceps t̄qz stella cōmēōrata sūt q̄ntū drūt ab
illo cādore sapie q̄ gaudz p̄dcūs dies tm̄ in p̄nā
pio noctis sūt. **D**is ei sunt necāria q̄bo ille prudē
tissimus s̄uus tuus nō potuit loq̄ q̄si sp̄iritualibz.
s̄ q̄si carnalibz ille q̄ sapiāz loq̄t inter p̄f̄os. **A**ni
mal̄ āt hō t̄qz puulus in xp̄o lactis potator do
nec roboret ad solidū cibū et acie firmet ad solē
asp̄c̄m̄ n̄ beat distā noctē finā s̄ luce lune stella
rūqz cōtētus sit. hec nobiscū disputas sapiētissie

deus
ōma
in ty
mūd
sp̄cū
nū fa
germ
et v
in fir
a mg
diat
āpli
re ad
dimē
nō fu
at ar
in di
ergo
pa fil
q̄imp
thefa
tus s̄
uit q̄
fiant
n̄ fue
thefa
stata
Vos

deus nū in li^o tuo firāmēto tuo vt discernamus
ōnia cōtēplatōe mirabili q̄zuis adhuc in signis et
in t̄pibz et in diebz et in annis . h̄ p̄us lauamini
mūdi estote . aufer te ne q̄cā ab ais vr̄is atz a cō
sp̄cū oculoꝝ meoꝝ vt appeat arida discite bo
nū facē iudicate pupillo et iustificare viduā . vt
germinz terra herbā pabuli et lignū fructiferū
et venite disputemus dīc dñs vt fiāt luminaria
in firmēto celi et luceāt s̄r̄ t̄rā . q̄rebat diues ille
a m̄ḡrō bono q̄d facēt vt vitā eternā cōsequeretur
dicat ei m̄ḡr bonus quē putabat hominē et nihil
āplius bonus ē at qz deus ē dicat ei vt si vult vi
re ad vitāz suet mādāta . **B**epet a se amaritu
dinē maliciē atz neq̄ciē . nō occidat . nō mechet
nō furet . nō falsuz testimoniū dicat . vt appare
at arida . et germinet honorem patris et matris
in dilectione proximi **S**ed inquit omnia **V**nde
ergo tāte sp̄me si terra fructifera ē **V**ade extir
pa filuosa dumeta auariciē . vende que possides
et impleze frugibus dando pauperibus et habeb
thesaurū in celis et sequere dominū . si vis esse p̄fec
tus sociatus eis inter q̄s loquit̄ sapiētīā ille q̄ no
uit q̄d distribuāt diei ac nocti vt moris et tu vt
fiant et tibi luminaria in firmamēto celi q̄d nō fiet
n̄ fuerit illic et cor tuū . q̄d itē nō fiet n̄ fuerit illuc
thesaurus tuus sic̄ audisti a m̄ḡrō bono . h̄ cōtri
stata ē terra sterilis et sp̄me offocauerūt vbum
Vos at genus elcīm infirma mūdi q̄ dimisistis

oia vt seq̄mini dñm ite p̄ eū et cōfūdate fortia
ite post eū sp̄eohi pedes et lucete in firmamētovt
celi enarrāt gl̄az eius diuidētes int̄ lucē p̄f̄cō p̄h
nōdū sic āgeloz et tēbras puuloz h̄ nō despera
to p̄ Lucete sup̄ oēz terrā et dies sole candēs eruc
tet diei v̄bū sapie et nox luua lucēs ānundet no
cti v̄bū scie Luna et stelle nocti lucēt h̄ nox nō
obscurauit eas quoiā ip̄e illumināt eā p̄ modu
lo eius Ecce ei t̄q̄z dō dicēte fiāt lūiaria in firma
mēto celi fcūs ē subito d̄ celo sonus q̄si ferret fla
tus vehemēs et v̄se fūt lingue diuise q̄si ignis q̄
et insedit sup̄ vnū quēz illozet fcā fūt lūiaria
in firmamēto celi v̄bū vite h̄ntia Vbi z discurre
te ignes sci ignes decori. vs em̄ estis lumē mun
di nec estis sub modio Exaltatus ē cui adhe
stis et exaltauit vs Discurrete et innotescite o
mibz gentibz cōpiat et mare et pariat opa vr̄a.
et pducāt aq̄ reptilia aia p̄ viuā Sepātes em̄.
p̄ciosū a vili. fū estis os dei. p̄ q̄s diceret. p̄du
cāt aq̄ n̄ animā viuā quā terra pducāt sed repti
lia aia p̄ viuā et volatilia volātia sup̄ terrā Rep
serūt ei sac̄m̄ta tua d̄s p̄ opa suoz scōptuoz
int̄ medios fluctus tēptatōi sc̄li ad imbuendā
gentes noi tuo i baptis̄mo tuo et int̄ hec fcā fūt
magnalia mirabilia tanq̄m celi grandes et voces
nūciōrum tuorum volitantes super terrā iuxta
firmamentum libri tui. proposito illi sibi ad au
ctōritatem sub quo volitarent quocunq̄ irent.

Neq; em̄ fūt loq̄le neq; fm̄ōes . q̄z nō audiāt
voces eoꝝ . qm̄ in oēm t̄rā exiuit son⁹ eoꝝ ⁊ in fi
nes orb̄ terre v̄ba eoꝝ . qm̄ tu dñe bñdicēdo mlt̄
tiplicasti hec . Nunq̄d mētiōr ā mixtiōe misceo
neq; distiguo luādas cogitatōes har̄ rez ⁊ fir
mamēto celi ⁊ opa corpalia i vñdoso mari ⁊ sb̄
firmamēto celi . Quarū em̄ rerū notide sunt soli
de ⁊ t̄miate sine incremētis gñatōez tāq; luia sa
pie ⁊ scie . earūde rerū sunt opatōes carnales mlt̄
te ac varie . ⁊ aliud ex alio crescēdo multiplicā
tur i bñdcoe tua de? q̄ cōsolat⁹ es fastidia sensuū
mōiliū . vt in cōgitiōe ai res vna multis modis p
corpis motōes figuret̄ atq; dicat̄ . aq̄ pduxerūt
hec Bz in v̄bo tuo ncātates a lienatoꝝ ab eēni
tate veritatis tue p̄p̄oꝝ pduxerūt hec . h̄ i euā
gelio tuo . qm̄ ep̄e aq̄ ista eiecerūt q̄z amarus
lāguor fuit cā vt in tuo v̄bo ista pcederent . Et
pulchra sūt oia faciēte te . ⁊ ecce tu ienarrabili⁹
pulchrior q̄ fecisti oia A q̄ si nō essz lapsus adā
nō diffūderet̄ ex vtero e⁹ salugo maris . gen⁹
būanū pfūde curiosū ⁊ pcellose tumidū ⁊ ista
bili⁹ fluidū . atq; ita nō op⁹ essz vt in aq̄s multis
corpalr ⁊ sēhibili⁹ oparent̄ dispēsatoēs tui mi
stica fā ⁊ dā Hic ei in nūc occurrerūt reptilia
et volatilia . q̄bo ibuti ⁊ iniāti hoies corpalib⁹
sacris sb̄diti nōvltra p̄ficeret̄ . n̄ sp̄itali⁹ viues
cēt aia ḡdu alio ⁊ p̄ . inen⁹ v̄bū in cōsumatōnez
respicēt . ac p hoc i v̄bo tuo nō maris pfūditas

h ab aqua ⁊ amaritudie terra discreta eieat nō
reptilia aia ⁊ uiua ⁊ ⁊ uolatilia. h aiam uiuam
Neq; em iā op? bz baptismo q̄ gētibz op? ē si
cut opus hēbat cū aq̄s tegeret. Nō enim intrat
aliē in regnū celo ⁊ ex illo quo instituitur sic in
tret. nec maḡia mirabiliū q̄rit q̄bz fiat fides.
Neq; em nisi h̄g ⁊ p̄digia uiderit nō credit. cū
iā distincta sit terra fidel' ab aq̄s maris infidelita
te amaris. ⁊ lingue i signo sunt nō fidelibz h̄ in
delibz. Nec isto igit' ḡne uolatilī qd̄ v̄bo tuo p̄
dixerūt aq̄. op? bz terra quā fundasti sup aq̄s
Immitte in eā v̄bū tuū p̄ nūdos tuos. opa em
eo ⁊ narram? h̄ tu es q̄ oparis in eis ⁊ operent'
aiam uiuā. Terra p̄ducit eā. qz terra causa ē. vt
hec agāt in ea sicut mare fuit cā vt agerēt repti
lia aia ⁊ uiua ⁊ ⁊ uolatilia sub firmamēto celi
quibz iā terra nō indiget. q̄zuis piscē māducat
leuatū de p̄fundo. i ea mēsa quā pasti in ōspcū
crēdentū. Ideo em de p̄fundo leuat? ē. vt alat
aridā ⁊ auis marina p̄gemies. sed tñ sup terrā
multiplicat'. Primaz em vocū euāgelizātū infi
delitas hoim cē extitit. h̄ ⁊ fideles exhortat' ⁊ bñ
dicunt' ab eis multiplicat' de die i die At vō aia
uiua de t̄ra sup̄sit ex ordiū. qz n̄ p̄dest iā n̄ fidei
bz cōtinē se ab amore bz seculi. vt aia eo ⁊ tibi
uiuat q̄ mortua erat in delictis uiuens delictis
dñe mortiferis Mā tu puri cordis vitales delictis
Opent' ergo iā i terra mistri tui. nō sicut in aq̄s.

infidelitatis annūciādo et loquēdo p̄ miracula et fa-
crāmēta et voces mysticas . vbi intēta sit ignoran-
tia m̄r amiracōis i timore occultorū signorū . Ta-
lis ei ē introit⁹ ad fidē filijs adā oblitis tui . dū se
abscondūt a facie tua et fiūt abissus **H**z opent⁹ ec-
cē sic i arida discreta a gurgitib⁹ abissi et sint for-
ma fidelib⁹ viuēdo corā eis et exēitādo ad imita-
tionē . **H**ic ei nō tūm ad audiēdū v̄bū sed etiā fa-
ciēdū audiūt . q̄rite deū et viuet aia vr̄a . vt pdu-
cat terra aīam viuētē **N**olite cōformari huic secl'o
cōtinete vos ab eo . **E**uitādo viuūt aia . q̄ appetē-
do moriūt . **C**ōtinete vos ab inani feritate supbie
ab inerti voluptate luxurie . et a fallaci noie scie
vt sint bestie mansuete . et pecora edomita . et in-
noxij serpentes **M**otus em̄ aīe sūt isti in allego-
ria . sed fastus elatōis et belcātio libidis et vene-
nū curiositatis sūt motus aīe moriture . qz non
ita moriūt vt omni motu careāt . **Q**uā discēdēdo
a fonte vite moriūt . atqz ita fuscipit⁹ a p̄tereunte
seculo et cōformat⁹ ei . **V**erbū aut tuū de⁹ fons
vite eterne ē et nō p̄terit . ideoqz in v̄bo tuo cobi-
bet⁹ ille discessus dū dī nob nōlite cōformari hu-
ic seculo . vt pducat terra in fonte vite animā vi-
uentē . in v̄bo tuo p̄ euāgelistas tuos . animam
cōtinētē imitādo imitatōes xp̄i tui . hoc ē ei sū-
genus . qm̄ emulatio viri ab amico est . **E**stote
inqt sic ego . qm̄ et ego sicut vos . **I**ta erāt i aia
viva bestie bone . et mansuetudine actionis .

Mādaſti em̄ dicēs In māſuetudinē opa tua pfi
ce. atq; ab oī hōie diligeris Et pecora hō neq; ſi
māducauerūt abūdātia neq; ſi nō māducauerūt
egētia. Et ſpētes hōmī nō pmiſi ad nocēdū ſi
aſtuti ad cauēdū. ⁊ tm̄ explorātes tēpalē natu
rā q̄ntū ſufficiāt. vt p ea q̄ fca ſunt itellcā cōſpicia
tur et mītas Seruiūt em̄ rōmī hec aialia. cū a p
greſſu mortifero cohibita viuūt. ⁊ hō ſunt Ecce
em̄ dñe de? n̄ creator n̄ cū cohibite fuerit affe
ctōes ab amore ſeculi q̄bo moriebamur male vi
uēdo. ⁊ cepit eē aia viuēs bñ viuēdo cōpletūq;
fuerit v̄bū tuū qđ per ap̄l̄m tuū dixiſti. nolite
cōfōrri huic ſeculo. cōſequit̄ ⁊ illud qđ adiūxi
ſti ſtatim ⁊ dixiſti. ſi refōrmi in nouitate ſēſus
v̄ri. nō iā ſm gen? tāq; imitātes p̄cedentē pxi
mū. ⁊ ex hōis melioris auctoritate viuētes. Ne
q; em̄ dixiſti fiat hō ſm gen? ſi faciā? hōiem
ad imaginē ⁊ ſilitudinē nrām. vt nos p̄bem? q̄
ſit volūtas tua Ad hoc em̄ ille diſpēſator tu? ge
nerās p euāgelii filios ne ſp puulos hrēt q̄s lac
te nutriet. ⁊ tāq; nutrix fouēt. refōrmi inq̄t in
nouitate mētis v̄re. ad p̄bādū q̄ ſit volūtas dei
qđ bonū ⁊ bñplacitū ⁊ p̄fēm Ideo q; nō dicās ſi
at hō ſi faciā? hominē nec dicās ſm gen? ſi ad
imaginē ad ſilitudinē nrām. Mēte q̄ppe renoua
t? ⁊ cōſpiciēs intellcā v̄ritatez tuā. hōie demō
ſtratore nō indiget vt ſuū genus imitet. ſi te de
mōſtrāte pbat ip̄e q̄ ſit volūtas tua: qđ bonū ⁊

bñplacitū a p̄fēm. Et facis eū iā capacē vidē t̄
mitatē vnitatis a vnitatē t̄ mitatis. idē oq; p̄ alie
dco; faciā? hoiez. singularit̄ t̄m iferē a fecit de?
hoiez. a p̄ alie dco ad imaginē mām. singulari
ter iferē ad imaginē dei. Ita hō renouat̄ i agtō
nē dei s̄m imaginē e? q̄ creauit eū. a sp̄italē ef
fcūs iudicat oia q̄v̄tiq; iudicāda sūt. ip̄e at̄ a ne
mie iudicat. Qd̄ at̄ iudicat oia. hoc ē q; h̄z p̄tātē
p̄scīū maris a volatiliū celi a oīm p̄coz a fcaz
et oīs terre a oīm rep̄tiū q̄ repūt sup̄ terrā. Doc
em̄ agit p̄ mētis intellēm. p̄ quē p̄cipit q̄ sūt sp̄c
dei. Alioqn̄ hō in hōre posit? nō intellexit. op̄at?
ē a iumētis insēlatis. a filis fcūs ē ill. Ergo in
ecclā tua de? n̄r s̄m grām tuā quā dedisti ei qm̄
tuū sum? figmētū. nō solū q̄ sp̄italit̄ p̄sunt. s̄
ec̄ bi q̄ sp̄italit̄ subdunt̄ eis q̄ p̄sunt. masculū
em̄ a feminā fecisti hoiez. hoc mō in grā tua sp̄i
ritali vbi s̄m sexū corp̄is nō ē mascul? a femia
q; nec iude? nec grec? neq; hu? neq; lib; sp̄ita
les ergo siue q̄ p̄sūt siue q̄ obtpāt sp̄italiter iu
dicāt nō de agtōib; sp̄italib; q̄ lucēt in firma
mēto. Non em̄ optz de tā sublimi auctoritate iu
dicare. neq; de ip̄o libro tuo ecclā si quid ibi nō lu
cet. qm̄ summittim? ei n̄m intellētū. certūq; ha
bem? ecclā quod clausum ē aspectib; n̄ris recte
veraciterq; dictū ēē. Sic em̄ hō licz iā sp̄italis
et renouatus in agnitiōē dei scdm̄ imaginē ei?
qui creauit eū. factor tamē legis dz ēē nō iudex.

Neq; de illa distinctōe iudicat spiritaliū videlz
atz carnaliū hoim. q̄ tuis de? n̄ oculi notū sūt. ⁊
null' adhuc nob apparueit opibz. vt ex fructi
b? eoz agnoscam? eos. s; tu dñe iā scis eos ⁊
dimisisti ⁊ vocasti i occulto atq; sēt firmamē
tū. neq; de turbidis b? sc̄li ppl' is tāq; spirital'
hō iudicat. Quid enī ei de his q̄ foris sūt iudicā
ignorān q̄s idē v̄tur? sit i dulcedinē gr̄e tue: et
q̄s i ppetua impietatis amaritudie remāsur? ⁊
q; hō quē fecisti ad imaginē tuā n̄ accepit ptā
tē lūmariū celi. neq; ip̄i? occulti celi. neq; diei
ac noctis q̄ an celi cōstitutōz vocasti. neq; agre
gatōis aq; qd ē mare. s; accepit ptāte pisciū
maris ⁊ volatiliū celi. ⁊ oim pecoz. ⁊ ois terre
et oim repētū q̄ repūt sup t̄rā Iudicat enī ⁊ ap
pbat qd rē. iprobat at qd pperā inuenerit. si
ue in ea solēmitate sacmētoz q̄bo imiciant q̄s p
uestigat in aq̄s multis mia tua. siue i ea q̄ ille pi
scis exhibet quē leuatū de pfundo t̄ra pia cōme
dit. siue in v̄boz signis vocibzq; subiectis au
toritati libri tui. tāq; sub firmamēto volatibz
int̄ptādo. exponēdo. differēdo. disputādo. b̄ndi
cēdo atq; inuocādo te ore erupētibz atq; sonātibz
signis. vt r̄ndeāt ppl's amē. Quib? oib? vocib?
corpali? enūciādis cā ē abissus seculi ⁊ cecitas
carnis q̄ cogitata nō p̄nt videri. vt op? sit istre
pē in aurib? Ita q̄zuis multiplicent volalia sup
t̄rā ex aq̄s t̄n originē ducūt Iudicat edā spiri

tali
perpe
elem
māfu
cogit
tur. I
tē cor
Ecce
phic
nūis
eris l
lūma
tū? n
rē tē
giri.
secre
et vo
ad e
nēdo
stis
herb
scite
sces
q; cu
quia
quā
verbi
quio

talis approbādo qđ rectū. improbādo autē qđ
perperā inuenerit in opib⁹ morib⁹q; fideliū. ⁊
elemosinis tanq; terra fructifera ⁊ anima uiua
māfuefās affectōib⁹: in castitate in ieiunijs in
cogitatōib⁹ p̄ijs de his q; p sensū corpis p̄cipiū
tur. **D**e his em̄ iudicare nūc dī. in quib⁹ ⁊ p̄tā
te corrigēdib⁹. **E**z quid ē hoc ⁊ q̄le misterīū ē
Ecce b̄ndicās homines o dñe. vt crescāt ⁊ multi
plicent⁹ ⁊ impleāt terrā. Nihil ne nob̄ ex hoc in
nuis vt intelligam⁹ aliquid? **C**ur nō ita b̄ndix
eris lucē quē vocasti diē. nec firmamētū celi nec
lūmāria. nec sidera nec terra nec mare? **D**icerē te
te? noster qui nos ad imaginē tuā creasti dice
rē te hoc bonū b̄ndictiōis hominī p̄pe voluisse lar
giri. nisi hoc mō b̄ndixisses pisces ⁊ cetos vt cre
scerēt ⁊ multiplicarent⁹. ⁊ implerēt aq̄s maris.
et volatilia multiplicarent⁹ sup̄ terrā. **I**tez dicere
ad ea rez genera p̄tinē b̄ndictionez hāc q; gignēdo
ex semetipsis ppagant⁹ si eā repirē in arbu
stis ⁊ frutectis ⁊ in pecorib⁹ terre. **N**ūc at̄ nec
herb⁹ ⁊ lignis dictū ē nec bestijs ⁊ sp̄entib⁹ cre
scite ⁊ multiplicamini. cū hec q; omnia sicut pi
sces ⁊ aues ⁊ homines gignēdo augeant⁹ gen⁹
q; custodiāt. **Q**uid igit̄ dicā lumē meū veritas
quia vacat hoc quia inaniter ita dictū est? **N**e
quaq; pater pietatis. absit vt hoc dicat seruus
verbi tui. **E**t si ego non intelligo quid hoc elo
quio significes. vtantur eo meli⁹ meliores id ē

intelligētiōres q̄ ego sū vnicuiq̄ q̄ntū sapē de
disti d's me? Placeat at̄ a cōfessio mea corā ocu
lis tuis. q̄ tibi cōfiteor credē me dñe nō in cassū te
ita locutū eē. neq; silebo qd lōmīs hui? occasio
suggerit **V**erū ē enī. nec video qd impediāt ita
me scētiē dñā figurata libroꝝ tuorū. **N**oui enī mlt̄
tipliciter significari p corp? qd vno mō mēte intelli
git̄ a multipliciter mēte intelligi. qd vno mō p
corp? significat̄ **E**cce simplex dilectio dei a pxi
q̄ multiplicib? sacris a innūerabilib? linguis a
in vnaq̄q; lingua innūerabilib? locutōez modis
corpali ter enūciat̄ ita crescūt a multiplicant̄ fe
t? aq̄z **A**ttēde itē q̄l q̄s hēc legis. ecce qd vno
mō scēptura offert a vox psonat. in pñcipio d's
fecit celū a terrā. nonne multipliciter intelligit̄?
Nō erroꝝ fallacia h̄ veraz intelligētiāz gñib?
ita crescūt a multiplicant̄ fet? boim **I**taq; si na
turas ipas rez nō allegorice h̄ ppe cogitem? ad
ōnia q̄ de seminib? gignūt̄ ouem̄ vbu crescite
et multiplicamini. **S**i at̄ figurate posita ista tra
ctam? qd poti? ābitroz intēdisse scēpturā qvtiq;
nō supuacue solis aq̄tiliū a hominū fetib? istaz
bñdōez attribuit. inuenim? qdē multitudines
et in creaturis spiritalibz a corpali bz tāq; in ce
lo a in terra. a in animis iustis a iniq̄s tāq; in
luce a in tēbris. et in scās auctoribz p q̄s lex mi
nistrata ē tāq; in firmamēto qd solidatū ē in
aquā et aquā a i soliditate amariātū pplōz t̄q;

in mari
in opibz
bz a lign
manifestat
fōibo fō
oibo nam
mēta. h̄
multis m
dis intell
tis a rebz
edita gñ
ditatis r
būanas
dñm? vtr
te a mul
nob a te
dis enūc
multis m
ciatū leg
uent̄ n v
plet a te
tur ei rō
quēs tu
Vera enī
lūisti vt
credo me
inēdax.
Ergo

in mari. et in studio piam aiam tamque in arida et
in opibus mie semper pntem vitam tamque in herbis semiali-
bus et lignis fructiferis. et in spiritalibus donis ma-
nifestatis ad utilitatem sic in luminaribus celi et in af-
fectibus fortis ad tripantiam tamque in aia vivua In his
omnibus nascimur multitudines et vbertates et incre-
menta. sed quod ita crescat et multiplicet ut una res
multis modis enuncietur et una enuntiatio multis mo-
dis intelligatur non inuenimus? non in signis corporali-
um editis et rebus intelligibiliter excogitatis **H**ic corporali-
um edita generationes aquam propter necessarias causas carnalis profun-
ditatis res aut intelligibiliter excogitatas generationes
humanas propter rationis fecunditatem intelligimus? et ideo cre-
dimus utriusque horum generum dictum esse abs te domine. cresci-
te et multiplicamini In hac enim benedictione cessamus
nobis a te potestate ac facultate accipio et multis mo-
dis enunciare quod uno modo intellectum tenuerimus? et
multis modis intelligere quod obscure uno modo enun-
ciatum legerimus? **H**ic implentur aqua maris quam non mo-
uentur in variis significatibus. sic et fetibus humanis im-
pletur et terra. et ariditas apparz in studio et divina-
tur ei ratio. **V**olo esse dicere domine de me? quod me conse-
ques tua scriptura comonet. et dicam nec verebor.
Vera enim dicam. te mihi inspirante quod ex eis verbis vo-
luisti ut dicerem. **N**eqz enim alio propter te inspirante
credo me vere dicere. cum tu sis veritas. omnis autem homo
medax. **E**t ideo qui loquitur medacium. de suo loquitur
Ergo ut vere loqr. de tuo loqr. **E**cce dedisti no-

bis in escā oē semē satiuū. seminās semē qđ ē su
p oēm terrā. ⁊ oē lignū qđ bz in se fructū semi
nis satiuū Nec nob sol: s; ⁊ omibz auibz celi ⁊ be
stijs terre atq; spētibz Discibz at ⁊ cetis magis
nō dedisti hec. Dicebam? em̄ eis terre fructib?
significari ⁊ in allegoria figurari opera misericor
die que huius vite necessitatibus exhibentur ex
terra fructifera. Talis terra erat pi? onesiforus
cui? domū dedisti miām. q; frēqnt paulum tu
um refrigerauit. ⁊ catthenā ei? nō erubuit. Hoc
fecerūt ⁊ frēs ⁊ tale fruge fructificauerūt. q; qđ
ei beeāt suppleuerūt ex macedonia Quo at dolet
qđā lig q; fructū ei debitū nō dederūt vbi ait In
pma mea defensione nemo mihi affuit: s; oēs me
deliquērūt. nō illi iputet. Ita em̄ debent eis qui
ministrāt doctrinā rōnalē p intelligētias diuino
rū misterioꝝ. ⁊ ita eis debent tāq; hominibus
Debēt eis at sic aīe viue. pbtibz se ad imitādū
in oī cōtinētia. Itē debent eis tāq; volatilibz ppe
bndcōes eoꝝ q; multiplicant sup oēm terrā. qm̄
in oēm terrā exiuit son? eoꝝ. Pascunt aut bis
escis. q; letant eis Nec illi letatur eis. q; p deus
venter ē. Neq; em̄ ⁊ in illis q; pbt ista ea q; dāt
fcūs ē. s; q; aio dāt. Itaq; ille q; deo fuitbat nō
suo vtri. video plane vñ gaudeat video ⁊ cōtū
lor ei valde. Accipiat ei a philippēibz q; p epa
froditū miserāt. sed tñ vñ gaudeat video Vñ at
gaudet inde pascit. q; in vitate loqns gaudis

sum inq̃t magnifice in dñō. q̃z tandē aliquando
repullulastis sapē p̃ me in quo ⁊ sapiebatis. te
dū aut̃ habuistis. Isti aut̃ diuturno tedio mar
cuerāt. ⁊ q̃si exaruerūt ab isto fructu boni ope
ris. ⁊ gaudet eis quia repullularūt. non sibi q̃z
eius indigētie subuenerūt. Ideo secut⁹ ait. Nō
quod desit aliq̃d dico. Ego enim didici. in qui
b⁹ sum sufficiens esse. Sāo ⁊ min⁹ habere. scio
et habūdare In omnib⁹ ⁊ in omnib⁹ imbutus
sum. ⁊ satiari ⁊ esurire. et habūdare et penuriā
pati. Omnia possum. in eo qui me cōfortat. Er
go in omnibus gaudes o paulē magne. Vnde
gaudes vnde pascereis homo renouate in agnitio
nē dei scđm imaginē ei⁹ qui creauit te et anima
uiua tāta cōtinentia. et lingua volatilis loquēs
misteria. Talibus quippe animantib⁹ ista esca
debet. Quid est quod te pascit. Leticia. Quod
sequit⁹ audiam. Verūptamē inq̃t benefecistis.
cōmunicātes tribulatōi mee. Vnc gaudet hinc
pascit⁹ q̃z illi bñfecerūt nō quia ei⁹ angustia re
laxata ē. qui dicūt tibi in tribulatōe dilatasti
mibi. quia et habūdare et penuriā pati nouit in
te q̃ cōfortas eū. Scitis enim inq̃t et vos philip
penses qm̃ in p̃ncipio euāgelij cū ex macedonia
sum p̃feci. nulla mihi ecclesia cōmunicauit in
racōne dati et accepti nisi vos soli. qui et thessa
lonicā et semel et iter⁹ vñibus meis misistis. Ad
hec bona opa eos redisse. nūc gaudet et repullu

lasse letat. tanq; reuifcete fertilitate agri Nū
quid ppter vſus ſuos. quia dixit vſib; meis mī
fiſtis. **N**unq; ppterea gaudet. **N**ō propterea.
Et hoc vnde ſcīm? **Q**uī ipſe ſequit; dicēs **N**on
quia q̄ro datū. ſed rēq̄ro fructū habundantē.
Didit a te dē? meus inter datū et fructū diſcer
nere. **D**atū ē res iplā quā dat q̄ impit; hec necā
ria. veluti ē minim? . ab? . pot? . veſtimētū adiu
toriū. fructus at; bō et rā volūtas datoris ē **N**ō ei
magiſter bon? ait. q̄ ſuſcepit ppheta; tm̄. h̄ ad
didit in noīe pphete. neq; ait tm̄ q̄ ſuſcepit iuſtū
ſed addit in noīe iuſti **I**ta q̄ppe ille mercedē p
phete. ille mercedē iuſti accipiet. **N**ec ſolū ait.
qui calicē aque frigide potum dederit vni ex mi
nimis meis. ſed addidit tātū in noīe diſcipuli
et ſic adiūxit. **A**mē dico vob. nō p̄bet mercedē
ſuā **D**atū ē ſuſcipe ppham: ſuſcipe iuſtū porri
gē calicē aq̄ frigide diſcipulo fructus at; in noīe p
phete in noīe iuſti noīe diſcipuli hoc facē. **F**ru
ctu paſciſ belias a vidua ſciēte q̄ boīem dei pa
ſcēt. ⁊ ppter hoc paſcēt **P**er coruū at; dato pa
ſcebat **N**ec iterior belias h̄ exterior paſcebat
q̄ poſſit eē tal; tibi egeſtate corrūpi **I**deo q; dicā
q̄d v̄e n̄ ē corā te dñe cū boīes ideo te atq; infideles
q̄b; iniciādis atq; lucrādis necāria ſūt ſacmēta
iniciō n̄ et maglia miraculo n̄ q̄ noīe piſciū et ce
torū ſignificari credim? ſuſcipiūt corpa r̄ reſiden
dos ā in aliq̄ vſu p̄ntis vite adiuuandos pueros

tuos cū id q̄re faciēdū sit. et q̄ p̄tineāt ignoret.
nec illi istos pascūt. nec isti ab illis pascūt. q̄
nec illi hec scā et rā volūtate opantur. nec isti
eorū datis vbi fructū nōdū vidēt letant. Inde
q̄ppe animus pascit vñ letat. Et iō pisces et ce
ti nō rescunt escis. q̄s nō germinat n̄ iā terra ab
amaritudine marinoꝝ fluctuū distincta atq̄
discreta. Vidisti deus oia q̄ fecisti et ecce bō val
de. q̄ et nos vidimus ea et ecce ōia bona valde
In singulis generibus opoꝝ tuoꝝ. cū dixisses
vt fieret et fā essent. illud atq̄ illud vidisti q̄
bonū esset. Spēs nūeraui scriptū esse te vidisse q̄
bonū ē qd̄ fecisti. et hec octauū ē q̄ vidisti oia
q̄ fecisti. et ecce n̄ solū bona s̄ etiā bona valde tā
q̄ simul oia. Nā singula tm̄ bō erāt. simul at̄ oia
et bona valde. Hoc mō dicūt ec̄ queq̄ pulchra
corpa. q̄ lōge multo pulchrius ē corpus quod
ex mēbris ōmbꝝ q̄ pulchris cōstat. qm̄ ip̄a mē
bra singula q̄ ordiatissio cōtū cōplet. vniūz
q̄uis et illa ec̄ singillatim pulchra sint. Et attē
di vt inuenire vtz spēs vel octies videris q̄ bo
na sunt opa tua cū tibi placuerit. et in tua visio
ne non inueni tpa per q̄ intelligerem q̄ totiens
videris q̄ fecisti. et dixi o dñe nōne ista septuā
tua vā ē. qm̄ tu verax et veritas edidisti eam.
Cur ergo tu mihi dicis nō esse tua visione tpa.
et ecce scriptura tua mihi diat p̄ singulos dies ea
q̄ fecisti te vidisse q̄ bona sunt. Et cū ea nūerare

inueni quies adhuc tu dicis mihi quoniam tu es deus meus?
Et dicis ecce forti in aure interiore tuo tuo . prout
per meam surditatem et clamans . O homo nepe quod scri
ptura mea dicit ego dico et tamen illa temporaliter dicit .
verbo autem meo eterno tempore non accidit quia equali me
cum eternitate consistit . Sic ea que vos per spiritum meum
videtis ego video sicut ea que vos per spiritum meum
dicitis ego dico . atque ita cum vos temporaliter ea videat
is non ego temporaliter video . quemadmodum cum vos tempo
raliter ea dicatis non ego temporaliter ea dico . Et audiui
domine deus meus . et elinxi stillam dulcedinis ex tua
veritate . et intellexi quoniam sunt quidam quibus displicet
operum tua bona . et multi eorum dicunt te fecisse
necitate impulsu sic fabas celorum et compositiones fide
rum . et hoc non de tuo sed iam fuisse alibi creata et alium
de quo tu contrahes et copaginas atque contexeres cum
de hostibus victis mundana membra molireris . ut
ea restrictione deuicti aduersus te iterum rebellare
non possent . alia vero nec fecisse te nec omnino con
pagasse sic omnes carnes et minutissima queque anima
tia et quicquid radiis terram tenet . sed hostile mentem
naturamque aliam nec abs te conditam tibi que contrariam in
inferioribus mundi locis ista gignere atque formare
Insani dicunt hec quoniam non per spiritum tuum vident opera
tua . nec te cognoscunt in eis . Qui autem per spiritum tuum
vident ea . tu vides in eis . Ergo cum vident quia bona
sunt tu vides quia bona sunt . et quantum propter te pla
cet tu in eis places . et que per spiritum tuum placet nobis

tibi p
lex
scit .
accep
deo d
nemo
scim
spode
am fi
tum d
dei sp
scitis
de d
ritu d
non ip
putet
At fu
ficut
bus ti
te vol
bonu
le am
ritu q
b? nri
videm
em eff
tibi d
supior

tibi placet in nobis. Quis enim scit hominū q̄ sūt
hīs in spūs hīs q̄ i ipō ē? Sic a q̄ dei sūt nemo
scit. in spūs dei. Nos at̄ inq̄t nō spūm h? mūdi
accepim? h spūm q̄ ex deo ē. vt sciam? que a
deo donata sunt nob̄ Et amoneor vt dicā. certe
nemo scit que dei sūt nisi spūs dei. Quō ergo
scim? et nos que a deo donata sunt nobis? Re
spōdetur mihi. qm̄ que p̄ eius spiritū scim? . et
am̄ sic nemo scit nisi spūs dei. Sic enī recte dic
tum ē. non enī vos estis qui loquimini eis qui in
dei spū loq̄rent̄. sic recte dicat̄ nō vos estis. qui
scitis eis qui in spū dei sciūt Nihilomin? igit̄ re
cte dicat̄. nō vos estis qui videtis. eis qui in spi
ritu dei vident. Itaq; quicq̄d in spū dei vident
nō ipsi h̄ deus videt q; bonū ē. Aliud ergo ē vt
putet quisq; malū esse qđ bonū est q̄les supradī
cti sunt. aliud vt qđ bonū ē videat hō q; bonū ē
sicut multis tua creatura placet q; bona est. qui
bus tñ tu nō places in ea. vñ frui magis ipsa q̄
te volunt. aliud autē vt cū aliquid videt hō q;
bonū est: de? in illo videat q; bonū est. vt scz il
le amet̄ in eo qđ fecit. qui nō amaret̄ nisi p̄ spi
ritū que? dedit: qm̄ caritas dei diffusa ē in cordi
b? nr̄is p̄ spūm scūm qui datus ē nobis. p̄ quē
videm? q; bonū est quicq̄d alio mō est Ab illo
enī est. qui nō aliquo mō ē. sed qđ est ē. Grās
tibi dñe. Videmus celū et terrā siue corpālē ptem
superiōrē atq; inferiōrē. siue spiritalē corpālēq;

creaturā. atq; in ornatu harū p̄tium quibus cō
stat vel vniuersa mundi moles vel vniuersa om
nino creatura. videm? lucem factā diuisamq; a
tenebris. Videmus firmamētū celi siue inter spi
ritales aquas supiores. ⁊ corpales inferiores
p̄mariū corpus mūdi. siue sup hoc spaciū aeris
quia et hoc vocat̄ celum p quod vagātur volati
lia celi inter aquas q̄ wporaliter ei supferūtur
et serenis etiā noctibus roant ⁊ has q̄ in terris
graues fluitāt Videmus congregatā aq̄rū spēm
per campos maris. ⁊ aridā terrā vel nudatā vel
formatā vt est visibilis ⁊ cōposita. barbarūq;
atq; arborū materiē. Videm? luminaria fulgere
desup. solē sufficere diē lunā ⁊ stellas cōsolari
noctē. atq; his omnib; notari et significari t̄p̄a
Videm? humidā vsq; q̄q; naturā piscib; ⁊ beluis
et alitibus fecundatā. q̄ aeris corpulentia que
volatus auū portat aq̄rū exalatione cōcrescit.
Videmus terreis animalib; faciē terre decorari.
homineq; ad imaginē ⁊ similitudinē tuā cūctis
irrōnalib; animātib; ipsa tua imagine ac simili
tudine hoc ē rōnis ⁊ intelligētiē vtute p̄poni. ⁊
quēadmodū in ei? aia aliud ē qd cōsulēdo dñat
aliud qd s̄bdiē. vt obtpet. sic viro scām eē. eē
corpaliū feia; q̄ brēt qdē in mēte rōnalis intel
ligētiē parē naturā. sexu tñ corpis ita masculi
no sexui subicēt. quēadmodū subiat̄ appetit?
actionis ad cōpiēdā de rōe mētis rectē agēdi

solle
Laud
vt lat
ortu
toez.
latete
te fact
fuerit
teria.
tpisf
es. al
mibil
vtrūq;
aped
gurac
scribi
omni
et cor
fine m
lit ex
nrā op
dū ter
bon? f
tuno.
iniqu
ores d
derent
racōn

sollerā Vide? hec singula bō et oia bona valde
Laudet te opa tua vt amemus te. et amemus te
vt laudet te opa tua. q̄ bñt inītiū et finē ex tēpe
ortū et occasum. p̄fectū et defectū spēm et p̄ua
tōez. Vñt ergo cōseq̄ntia mane et vesp̄erā. p̄tīm
latēter p̄tīm euident. **D**e nihilo em̄ a te non de
te facta sunt. non de re aliq̄ nō de tua vel q̄ antea
fuerit. sed de concreata id ē simul a te creata ma
teria. qz eius informitatē sine vlla interpositōe
tp̄is formasti. **N**ā cū aliud sit celi et terre materi
es. aliud celi et t̄re spēs. materiē q̄dē de omnino
nihilo. mūdi at̄ spēm de informi materia. fil̄ tñ
vtrūqz fecisti. vt materiā forma nulla more inē
capēdie se q̄ret. **I**nspexim? eā p̄pter quoz fi
guracōez ista vel tali ordine fieri vel tali ordine
scribi voluisti. et vidim? qz bona sūt singula. et
omnia bona valde in v̄bo tuo. celū et terrā caput
et corpus eccl̄e in p̄destinatōe. ante omnia t̄pa
sine mane et vesp̄e **V**bi at̄ cepisti p̄destiata t̄pa
lic̄ exeq̄ vt occulta manifestares et incōposita
nrā cōponēs. qm̄ sup̄ nos erāt p̄ctā nrā. et impfū
dū tenebrosū abieramus abs te. et spūs tuus
bon? sup̄fēbat̄ ad subueniēdū nob̄ in t̄pe opor
tuno. et iustificasti impios et distinxisti eos ab
iniq̄s. et solidasti auctoritatē libri tui inē sup̄i
ores q̄ tibi dōcibiles eēnt. et inferiores qui eis s̄b
derent et cōgregasti societate fidelīū in vnā cōspi
racōnez vt apperēt studia fidelīū. vt tibi opera

miseri cordie peret. distribuētēs eē paupib? ter-
renas facultates ad acq̄rēda celestia. ⁊ inde ac-
cēdisti qdā lūmāria i firmamētō v̄bū vite hñtes
scōs tuos. ⁊ sp̄italib? domis p̄lata sublimi au-
st̄oritate fulgētes. ⁊ inde ad imbuēdas ifideles
gētes sacramēta ⁊ miracula visibilia. vocēs q; v̄
bōz s̄m firmamētū libri tui. q̄b? etiā fideles bñ
dicerent? ex materia corpali p̄duxisti. ⁊ inde
fidelīū aiām viuā p̄ affect? ordiatos cōtinēti vi-
gore formasti. atq; inde tibi soli mētē subditā.
et nulli? auctoritatis hūane ad imitādū idigē-
tē renouasti ad imaginē ⁊ similitudinē tuā pre-
stātiq; intellectui rōnabilē actionē tanq; viro
feminā subdisti oib; q; tuis mīnisterijs ad p̄fi-
ciēdos fideles i hac vita necārīs ab eis dē fidelib?
ad vsus tpales fructuosa in futurū opa p̄beru-
luisti. **Nec** oia videm? ⁊ bona sūt valde. qm̄ tu
ea vides in nob? q; p̄ sp̄m q; ea videm? ⁊ in eis
te amarem? : dedisti nob? **Dñe** de? pacē da nob?
oia em̄ p̄stitisti nob?. pacē quietis. pacē sabbati
pacē sine vesp̄era. Ois quippe iste ordo pulcher-
rim? reꝝ valde bonarū modis suis pactis trāsitū-
r? ē. ⁊ mane q̄ppe in eis factū ē ⁊ vesp̄era. **Dies**
autē septim? sine vesp̄era ē nec h; occasū. q; sci-
ficasti eū ad p̄mātionē sempiternā. vt id qd tu
post opa tua bona valde q̄zuis ea q̄etus feceris
req̄uisti septio die. hoc p̄loq̄tur nob? vox libri
tui q; ⁊ nos post opa nrā. ideo bonavalde. q; tu

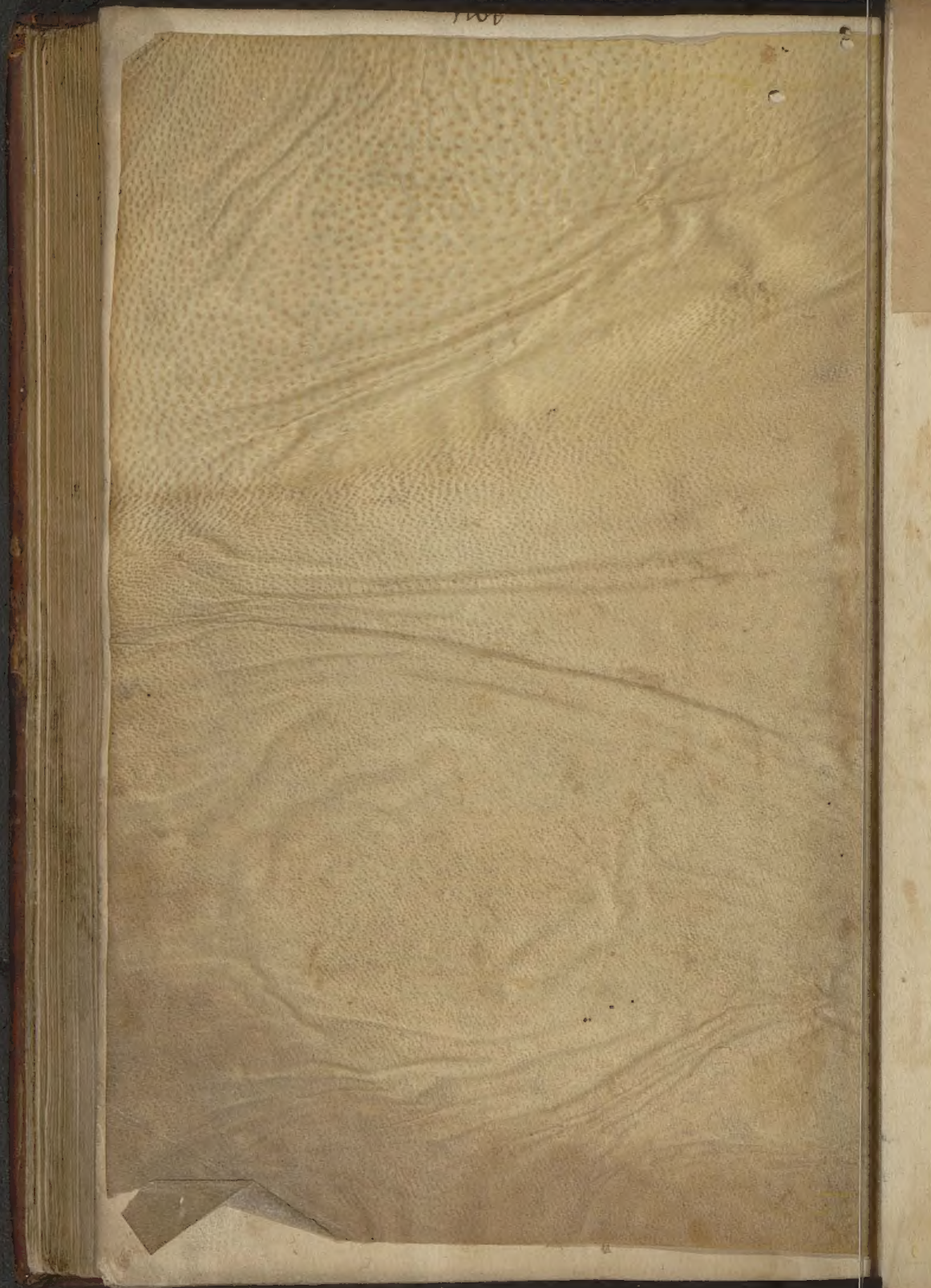
nob̄ ea donasti. sabbato vite eterne req̄escam⁹
in te etiā Tūc ei sic req̄escēs i nob̄ quēadmodū
nūc oparis i nob̄: ⁊ ita erit illa req̄es tua p nos
quēadmodū sūt ista opa tua p nos Tu at̄ dñe
sp̄ oparis ⁊ semp̄ req̄escis nec vides ad tempus
nec oparis ad tps. nec moueris ad tps. nec q̄e
scis ad tps ⁊ tñ faci⁹ visiones tpales ⁊ ip̄a tpa
et q̄cū ex tpe. Nos itaq; ista q̄ faci⁹ti videm⁹
q; sūt. tu at̄ q; vides ea sūt. Et nos foris vide
mus quia sūt ⁊ intus quia bona sūt. tu autem
ibi vidisti facta vbi vidisti faciēda. Et nos
alio tempore commoti sumus ad benefaciēdum
postea q; cepit de spū tuo cor nostꝛ. p̄ore at̄
tēpe ad malefaciēdū mouebamur teleretes te.
tu vō deus vne bone nunq; cessasti bñfacē. Et
sūt qdā bō opa nrā de mnnē q̄cū tuo. sed nō sē
piterna. p? illa nos req̄eturos in tua grādi scifi
catōe speramus. tu at̄ hūmū bonū bono nullo in
digēs semp̄ q̄etus es. qm̄ tua q̄es tūp̄e es. Et
hoc itelligē q̄s hōim dabit hōi? Quis āgelus an
gelo? Quis āgelus hōi? A te petat̄. in te q̄rat̄.
ad te pulset̄. sic sic accipiet̄. sic inuenietur. sic
aperietur. Amen.

Tredecim librorū confessionū beati Au
gustini finis felix Per Ryehardum
de passroed Dauentrie in platea ep̄i
impresstorū diligenti examine corre
ctoꝝ. Anno dñi Mccccxxxij.

Bibl. Jag.

THE
VINTAGE
CRONICA

Augustinus
1483